

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.

Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.

C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 761

J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage. SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, Oosterpark 26 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNEES bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, Stadhoudersplein 34 's-Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25
ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels „ 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „De Dordrechtsche Drukkerij- en Uitgevers-Mij” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur:

Hoofdartikel: Wettelijke bestrijding der kwakzalverij.

Berichten: Hygienische Blätter. — Lezing over kwakzalverij. — Idem. — Eilers adverteert opnieuw. — Haverhoek ook. — Schroeter signaleerd. — Invoerrecht op Haarlemmerolie. — Warner's Safe Cure.

Mededeelingen van verschillenden aard: Dr. Barton's Curekruiden en druppelen. — Antikwakzalpilletjes.

Uit de Pers: Zwendel met Coza-poeder. — Mac Langhlin's Electro-Vigreur.

Ingezonden: Over nagemaakte urine.

Boekbeshouwing: Bestrijding der tuberculose ten plattenlande. — De spijsvertering.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwing: Thermogène-Watten.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Tot het lidmaatschap zijn alsnog toegetreden de Heeren:

A. J. BON, Arts, te Aalsmeer.
J. KEIJSER, Jur. Candt, Amsterdam,
Mej. M. E. JULIUS, Apotheker, „ Baarn.
Dr. H. W. MELCHIOR, Arts, „ de Bilt bij Utrecht.
Dr. J. BRAND, Arts, Doesburg.
H. A. J. LEEMBRUGGE, „ 's-Gravenhage.
Mr. J. H. DE BAS, Advocaat „ 's-Gravenhage.
Dr. F. WESTERMAN, Arts, „ Rotterdam.

Men wordt beleefd verzocht van adresverandering steeds vóór den 25en van elken maand te willen kennis geven aan den ondergeteekende

J. VAN RIEL,
Secretaris-Penningmeester.

Wettelijke bestrijding van de Kwakzalverij.

Behandeling in de Tweede Kamer.

Het antwoord van den Minister van Binnenlandse Zaken op de opmerking gemaakt in het Voorloopig Verslag in zake bestrijding der kwakzalverij, (zie ons vorig no.) konden wij in dat nummer niet meer opnemen. Wij laten het hier volgen:

„De ondergeteekende veroorlooft zich met betrekking tot dit punt te verwijzen naar het door hem gesprokene bij de behandeling van het wetsontwerp tot nadere wijziging van de Artsenwet (bladz. 2110 en 2111 van de Handelingen der Tweede Kamer 1906—1907).

Wettelijke bepalingen betreffende deze materie houden nauw verband met eene eventuele herziening van de wet, regelende de uitoefening der artseneijbereidkunst, waarover de Centrale Gezondheidsraad om advies is gevraagd. Die raad bericht daarover nader het volgende.

„In Sept. jl. had de desbetreffende Commissie van praeadvies uit den Raad haar eindredactie in zooverre gereed, dat alleen in den vorm nog wijzigingen moesten worden gebracht en dat die

eindredactie nog werd getoetst aan de in hare handen gestelde adressen, ten einde na te gaan of aan de in die adressen geuite wenschen door hare voorstellen zou worden voldaan.

De Commissie is evenwel nog niet geslaagd in het vinden van eene haar bevredigende oplossing van eenige zeer belangrijke punten, maar hoopt dat zij toch daarin zal slagen. De regeling is rijk aan moeilijk oplosbare problemen. Niet alléén met de belangen van de volksgezondheid en die der pharmacie, maar ook met die der techniek en met het gerief der burgerij moet worden gerekend. Vele punten in de adressen betreffen dergelijke problemen, waarvan de meeste reeds waren onder de oogen gezien, maar van welke enkele nog tot nieuwe gezichtspunten aanleiding gaven, waardoor wijzigingen noodig bleken.

Bij de mondelinge behandeling van de begrooting was het de heer Dr. BLOOKER, die, o. m. zich aldus uitte:

„De hoofdreden waarom ik het woord gevraagd heb is, dat bij de algemeene beschouwingen over dit onderdeel der begrooting ook de kwakzalverij ter sprake is gebracht en dat mij het antwoord van den Minister eenigszins bevreedt.

Immers ik had verleden jaar bij de behandeling dezer begrooting de eer aan te dringen op het nemen van maatregelen tot beteugeling der kwakzalverij en toen in Juni van dit jaar aan de orde was een wijziging van de wet, die aan de apothekers de bevoegdheid moest verleen om de artseneijbereidkunde uit te oefenen, heb ik er op gewezen, hoe noodzakelijk het was, nu aan de apothekers meerdere verplichtingen werden opgelegd, dat uitvoering werd gegeven aan de bepalingen betreffende het onbevoegd uitoefenen der artseneijbereidkunde.

Ik heb gewezen op wat in het buitenland, in Pruisen, Baden, Beijeren, Amerika gebeurt en bovendien de kwakzalverij zelf besproken.

Wat heeft toen de Minister — het was in Juni en men kan het vinden in de Handelingen 1906—1907, bladz. 2110 — geantwoord?

„Nu is het mij aangenaam reeds dadelijk aan den geachten afgevaardigde te kunnen mededeelen, dat de herziening van de wet van 1865 inderdaad niet meer in hetzelfde stadium verkeert als toen ik de Memorie van Antwoord schreef, want sinds dien tijd is de Centrale Gezondheidsraad met kracht voortgegaan aan den arbeid, waaraan hij reeds bezig was, zoodat op dit oogenblik aan mij is medegedeeld, dat de commissie, die belast is met het ontwerpen van de herziening van de wet, nagenoeg met dien arbeid gereed is. Intusschen is reeds een bepaald gedeelte van den arbeid voltooid. Bij de Regeering is reeds ingekomen een ontwerp, waarbij stelling genomen wordt tegen den ongebreidelden verkoop van de specialité's, ook door den geachten afgevaardigde genoemd.”

En wat lezen wij nu in de Memorie van Antwoord:

„Wettelijke bepalingen betreffende deze materie houden nauw verband met eene eventuele herziening van de wet regelende de uitoefening der artseneijbereidkunst, waarover de Centrale Gezondheidsraad om advies is gevraagd. Die raad bericht daarover nader het volgende:

„In September jl. had de desbetreffende commissie van praeadvies uit den Raad haar eindredactie in zooverre gereed, dat alleen in den vorm nog wijzigingen moesten worden gebracht en dat die eindredactie nog werd getoetst aan de in haar handen gestelde adressen, ten einde na te gaan of aan de in die adressen geuite wenschen door haar voorstellen zou worden voldaan.

„De commissie is evenwel nog niet geslaagd in het vinden van eene haar bevredigende oplossing van eenige zeer belangrijke punten, maar hoopt dat zij toch daarin zal slagen.”

Dit is een weinig bemoedigend bericht. Wanneer ik in Juni van dit jaar verneem, uit den mond van den Minister, dat reeds een ontwerp is ingekomen en ik moet nu lezen, dat de commissie hoopt toch te zullen slagen in het vinden van een bevredigende oplossing, dan stelt mij dit wel eenigszins teleur.”

„Toch is het inderdaad noodig, dat deze materie geregeld worde.”

Na eenige beschouwingen over de wijze om wetten te maken ging spreker aldus voort:

„Ik hoop, dat de Minister er in zal slagen spoedig bij de Kamer met voorstellen te komen, waardoor het mogelijk zal zijn een eind te maken, althans voor een groot deel, aan de kwakzalverij.

De kwakzalverij benadeelt het Nederlandsche volk niet alleen in zijn beuzen en zijn gezondheid, maar ook in de zedelijkheid.

Nog niet zoo lang geleden is door den heer Regout een requisitoir genomen tegen een dagblad. Gelukkig heeft dat requisitoir ten gevolge gehad, dat dit dagblad — ik breng het daarvoor hulde — teruggekomen is van den kwaden weg en dat wij in de Nieuwe Rotterdamse Courant niet meer dergelijke advertenties vinden.

Dergelijk requisitoir zou ik ongaarne tegen den Minister van Binnenlandse Zaken, wat betreft de kwakzalverij, willen houden.

Onder den vorm van geneesmiddelen, van aanbevolen specialité's schuilen allerlei middelen tot opwekking van abortus; die worden geadverteerd en door de dagbladen niet geweerd. Dit gaat zoo ver, dat ik in een Zondagnummer van het Haagsch Nieuwsblad, waar boven staat „Voor de jeugd”, een advertentie heb zien staan van een dame-deskundige en een waarin aanbevolen zekerheids-pastilles en gummi-artikelen.”

De MINISTER heeft daarop o. a. het volgende geantwoord:

„Met betrekking tot de bestrijding van de kwakzalverij meende de geachte afgevaardigde van Amsterdam VII eene tegenstrijdigheid te zien tusschen hetgeen ik dezen zomer gezegd heb en hetgeen nu in de Memorie van Antwoord staat. Inderdaad bestaat die tegenstrijdigheid niet. Dezen zomer heb ik gezegd, dat mij bereikt had een wetsontwerp betreffende de specialité's, die ik beschouw als een deel van de kwakzalverij. Nu heb ik in de Memorie van Antwoord gezegd, dat dit wetsontwerp op de specialité's in nauw verband staat met de wet op de artsnijbereidkunde, en deelde ik mede hoe het met de herziening van deze wet staat, dat daaromtrent nog geen conclusie te trekken is, nog geen rapport is ingediend, waaruit voortvloeit, dat het wetsontwerp op de specialité's zoolang moet blijven rusten. Mocht ik mij in de Memorie van Antwoord minder duidelijk hebben uitgedrukt, dan hoop ik, dat het den geachten afgevaardigde nu duidelijk zal zijn geworden”.

Wij zijn den heer BLOEKER dankbaar omdat hij de zaak opnieuw aan het rollen heeft gebracht; wij betuigen onzen dank aan den Minister voor zijne bereidverklaring om in deze handelend op te treden maar... bij al die dankbaarheid zijn wij verre van voldaan.

Ofschoon niet op de hoogte zijnde van de bepalingen, die zullen worden voorgesteld, zien wij uit het antwoord van den Minister dat die bepalingen weer zullen worden vastgekoppeld aan de geneeskundige wetten en dat het vooral de specialité's zijn die daaraan zullen worden onderworpen.

Welnu, is het alléén om de specialité's te doen, dan kunnen wij het begrijpen dat deze met de wet op de artsnijbereidkunde in verband worden gebracht en is daarvan vermoedelijk heil te verwachten.

Maar vóór bepalingen tegen specialité's (middelen min of meer geheim, in speciale verpakkingen, die het publiek meermalen begeert en helaas! somwijlen door geneesheeren worden voorgeschreven) gaat de bestrijding van de kwakzalvers in het algemeen. Bestrijding van die personen, die hun levensonderhoud verdienen met het speculeeren op de lichtgeloovigheid van het groote publiek, die tegen beter weten in de arme zieken, door fraaie beloften en valsche getuigschriften, genezing van allerhande kwalen beloven en doordat zij zich op die wijze van groote sommen (soms o, zoo moeilijk op te brengen!) meester maken en daarbij tevens de lijders weerhouden bij tijds doelmatige geneeskundige hulp in te roepen, te beschouwen zijn als een groot gevaar in alle opzichten voor de algemeene gezondheid en welvaart.

Hiertegen moet de wetgever in de eerste plaats optreden en dat gaat niet door toepassing van geneeskundige wetten, al zijn ze met nog zooveel zorg (en in casu lettende op het beoogde doel) geredigeerd.

De ervaring hier en in andere landen heeft daaromtrent gesproken: de kwakzalvers, handig in hun doen en laten, (een goed kwakzalver mag vooral niet stom zijn) weten zoo nauwkeurig de bestaande geneeskundige bepalingen te ontduiken, dat de geheele bescherming van het publiek op niets uitloopt.

In onze geneeskundige wetten van 1865 zijn bepalingen opgenomen die, bij goede toepassing, het den kwakzalvers inderdaad erg lastig konden maken. Wat is ervan terecht gekomen? Het bleek in de practijk onmogelijk van de bestaande bepalingen een doeltreffend gebruik te maken. Zal het met nieuwe, verscherpte wetten beter gaan?

Wij betwijfelen het, zooals wij zeiden. Wil men de kwakzalverij — die geesel der samenleving — aan wettelijke banden leggen en daarvoor trachten te beteugelen dan is daarvoor een speciale wet noodig, zooals b.v. de Loterij-wet en de Drankwet, en behoort zij niet bij Binnenl. Zaken maar bij Justitie thuis. Kwakzalverij, zijnde bedrog in alle opzichten, moet niet meer in hoofdzaak als „overtreding” zooals thans, maar in vele gevallen als „misdrijf” worden beschouwd met alle gevolgen van dien.

Men zal ons tegenwerpen, dat wanneer kwak-

zalverij inderdaad gelijk te stellen is met bedrog (waaraan wij, door ervaring geleerd, inderdaad geen oogenblik twijfelen) er geen nieuwe wet noodig is, omdat reeds art. 326 van het Strafwetboek daarin voorziet.

Wij zijn die meening ook toegedaan geweest en verwerpen haar nog niet ten volle, maar toch zijn wij niet doof gebleven voor de gronden, tegen die meening aangevoerd, dat de eischen voor bedrog, in dat artikel opgenomen, de bestrijding der kwakzalverij menigmaal in den weg kunnen staan.

Derhalve... een nieuwe, speciale wet, waarin de zaak in zijn geheel geregeld wordt en waarin afzonderlijke bepalingen, b.v. verbod of beperking van adverteeren, strafbepalingen tegen valsche getuigschriften enz. worden opgenomen. Zoo'n wet is een dringende eisch des tijds. Of ze ons van de kwakzalverij zal afhellen? Zóó optimistisch zijn wij niet; strijd eens met volledig succes tegen geraffineerde bedriegerij aan de eene zijde en dom bijgeloof aan de andere... maar nut stichten zal zij zeker.

BERICHTEN.

Hygienische Blätter. Met 1 Januari heeft dit blad opgehouden het orgaan te zijn van de „Deutsche Gesellschaft zur Bekämpfung des Kurpfuschertums”. Dr. CARL REISSIG te Hamburg zag zich door drukke bezigheden genoodzaakt de redactie van het blad neer te leggen. Als orgaan van de Vereeniging zal nu gebruik gemaakt worden van de „Gesundheitslehrer” van Dr. KANTOR te Warnsdorf, onder medewerking van Dr. NEUSTÄTTER te München.

Zooals onze lezers weten, is het blad van Dr. KANTOR ook aangenomen als het orgaan van de Internationale Vereeniging ter bestrijding der kwakzalverij, waarvan het Centraal-bureau bij onze Vereeniging gevestigd is.

Lezing over kwalzalverij. Den 16 December heeft onze vroegere Voorzitter, de heer J. M. VAN ELK, een voordracht gehouden over Kwakzalverij, op de Dorpsvereeniging van 't Nut in de lokalen van den heer van der Meij te Gorssel.

Spreker begon met een beschrijving te geven van de verschillende soorten van Kwakzalvers en hunne wijze van werken; daarna behandelde hij den geheimmiddelzwendel en liet zijn waarschuwend stem hooren tegen alle middelen die geregeld in de bladen door de bedriegers worden aangeboden, nog wel met zekere beloften van genezing. Ook tegen de depôhouders en verkoopers van geheimmiddelen waarschuwde hij als helers van bedrog.

Na de pauze werd door hem de pers onderhanden genomen, die zich nog wel „Koningin der aarde” noemt. Ware dit zoo, dan is die „Koningin” zeker geen onschuldige maagd, maar een veile deern, die voor ieder te koop is, en hoewel zij soms de schoonst klinkende beschouwing houdt, toch niets anders is dan een zaak, waaruit zooveel mogelijk winst moet getrokken worden. Met instemming maakte hij melding van de rede door Dr. Bloeker in de 2de Kamer op 11 Dec. gehouden, waarin deze afgevaardigde den Minister aanspoorde om toch maatregelen te nemen tegen Kwakzalverij en Kwakzalversadvertenties. Evenwel verbaasde het spreker nog dat deze afgevaardigde den lof uitte over de N. R. Crt., omdat die, na het requisitoir door mr. Regout in de 2e Kamer gehouden over de plaatsing in dat blad van de z.g.n. Neo-Mathusiaansche advertenties, deze nu niet meer opnam. Voorwaar een eigenaardige hulde, voor het niet meer aansporen tot die misdadige onzedelijkheid.

Aan 't slot van zijne rede, verklaarde spreker zich steeds bereid tot het geven van inlichtingen.

De rede werd met aandacht gevolgd en met instemming begroet.

Nog een lezing over kwakzalverij. Door den heer E. J. SWAEP, Med.-doct., Arts te Heeg is op 1 Nov. 1907 voor de Afdeling van het Groene Kruis aldaar een lezing gehouden die de kwakzalverij, haar gevaar en bestrijding tot onderwerp had.

Ongetwijfeld stichten dergelijke lezingen veel nut.

Eilers adverteert opnieuw. In het N. v. d. D. lezen wij:

„TUBERCULOSE (Tering) wordt beslist genezen, door de middelen van het Internationaal Chemisch Laboratorium, Eilers-Kop te Oegstgeest. Inlichtingen worden gratis verstrekt, door radicaal genezen patiënten.”

Gaat de man door met adverteeren, wij zullen

eveneens voortgaan met tegen hem te waarschuwen. Al moge het nieuw opgerichte chemisch (?) laboratorium, onder de nieuwe firma, al speciale middelen fabricceeren, wij raden iedereen aan aan de bewering: *bestliste genezing van tering, geen geloof te slaan.*

Nog zoo'n brutale. HAVERHOEK gaat maar voort met adverteeren; nu annonceert hij weer:

„DE HOOGMOED KOMT TOT DEN VAL.

Verkrijgbaar een prompt geneesmiddel tegen Maagkanker, Besmettelijke Klierstof en Blindedarmontsteking, zoodat een operatie niet meer noodig is. Deze geheimen zijn door mij aan de Nederlandsche Regeering aangeboden. Maar het scheen der Regeering de moeite niet waard te zijn, want er werd afwijzend over beschikt, terwijl de Engelsche en Amerikaansche Regeeringen het in onderzoek nemen. Is Nederland niet eenig op zijn gebied?

R. HAVERHOEK,
Homoeopaat.

Jan Houtmanstr. 20, Utrecht.”

Is 't niet verschrikkelijk? Hoeveel slachtoffers zou die man nog maken? Het wordt toch hoog tijd, dat hier de justitie opnieuw en ernstig ingrijpt. Het gevaar voor het algemeen welzijn is inderdaad groot.

Schroeter. In het Politieblad is gesignaieerd: M. A. J. Schroeter, privaats-geleerde, laatst wonende te Amsterdam, Leidschekade 83, bij vonnis der arrond.-rechtbank te Amsterdam veroordeeld tot 6 geldboeten van f 30, subs. 6maal 20 dagen hechtenis, wegens buiten noodzaak uitoefenen van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert en waartoe hij niet toegelaten is.

Invoerrechten op Haarlemmer-olie. In verband met de invoerrechten op geheimmiddelen in Duitschland valt een tegenvallertje te constateeren voor de fabrikanten van de echte Haarlemmer-olie van Oudthuis-Tilly. Deze heeft men met het volgende inklaringsbewijs trachten in te voeren: „1 Kiste Harlemer öl. Bestandteile 50 pCt. Terpentinöl, 35 pCt. Leinöl, 15 pCt. Schwefelpulver. Kein Geheimmittel. Verzollung 40 Pf. pro Kilo. Angabe des Niederländischen Generalkonsulats in Berlin”. Nu worden aan de zendingen in den regel aanbevelingen toegevoegd, die het middel tot een geheimmiddel (lees kwakzalversmiddel) stempelen. De douanen oordeelden dan ook anders dan het generaalconsulaat en belastten het zaakje met 500 M. per dubbele centenaar.

Moge ook in ons land spoedig hooge invoerrechten geheven worden van buitenlandsche geheimmiddelen. Dat zou heel wat in de schatkist brengen en nog wel een andere goede zijde hebben.

Aldus schrijft „Moleschott”. Wij, voor ons, zijn geen voorstanders van die hooge invoerrechten, zooals wij al meermalen hebben betoogd.

Warners Safe Cure. Nu deze praeparaten weer meer geadvertceerd worden heeft de Groothertogelijk-Hessische politie de volgende waarschuwing afgekondigd:

„In den laatsten tijd worden vanuit Munchen drukwerken van de H. H. Warner en Comp. Ltd. te Londen, ditmaal met het opschrift: „Wat brengt de post voor Nieuws?” in groote hoeveelheden verspreid, die een aanbeveling inhouden van Warners Safe Cure als geneesmiddel tegen ontelbare ziekten, waaronder die zelfs als ongeneeslijk zijn verklaard. Dit middel is reeds sinds lang als waardeloos en onwerkzaam erkend en in de z.g. geheimmiddelenlijst van den Bondsraad opgenomen. Reeds sedert jaren wordt door de autoriteiten tegen dit middel gewaarschuwd. Wij zien ons daarom verplicht deze waarschuwing te herhalen. Wie zich voor schade wil behoeden, geve geen acht op de aanbeveling van dit middel.

Dit is de aangewezen weg om het publiek uit de handen van gevaarlijke kwakzalvers te houden; wat doet men hier te lande van de zijde der bevoegde autoriteiten?

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Dr. Barton's Cureerkruiden veranderd in Cureerdruppen.

K. S. DE BOER te Sneek is voor ons geen onbekende. Zoo nu en dan treedt hij op als „Hoofd-agent” voor een of ander kwakzalversmiddel van bijzonderen naam, zooals wij reeds mededeelden in het Maandblad van Juli 1899. Meestal wordt dan de naam C. de Boer gebruikt, maar de firma schijnt dezelfde te zijn, zooals straks zal blijken.

Kort geleden kwam ons weer de volgende advertentie onder de oogen:

BLOED-UITSTORTINGEN.

Het eenigst afdoend geneesmiddel is: „Dr. BAR-

heb je vanzelf verdriet. D'r zijn meer lui, die dat veronderstellen en ik wil toegeven, dat 'n Amsterdamer of 'n Brusselaar, veel kans had van verdriet den geest te geven, als ie naar den Vleutenschen polder werd overgeplant. De zwakheid, die de Brusselse dokter me toedicht, daar wil ik nu niet zoo heelemaal afwijzend op beschikken. We hebben allemaal onze zwakheden. Zelfs in den Vleutenschen polder. Doch of dr. Mac Laughlin me daar af zou helpen met z'n *Electro-Vigueur*? Want om 't maar rondweg te zeggen, deze Brusselaar biedt me 'n electrischen gordel aan en 'k moet zeggen voor 'n prik. 't Ding kost honderd franc en hij wil 't mij leveren voor vijf-en-twintig Belgische franken.

't Is 'n krats. Je zou bijna verdrietig worden van aangedaanheid. Stel je eens voor: vijftig duizend menschen heeft ie al voor den vollen prijs verberculet met dat electrische apparaat, waar de vonken uitvliegen. En nu komt ie bij mij met datzelfde instrument voor twaalf en 'n halve gulden. . . . alleen, omdat ie zoo graag zou hebben, dat ik z'n levensvriend werd. Dat schrijft ie zelf en nu is ie precies aangeland bij iemand die dat op prijs weet te stellen.

Boven z'n brief staat prachtig gedrukt 't portret van wijlen den bijbelschen Samson, die 'n leeuw in twee stukken scheurt. Dat kan je ook, als je jezelf omhangt met dr. Mac Laughlins draagbare electrische centrale. Helaas, er zijn geen leeuwen meer in den Vleutenschen polder. De eenige leeuw, dien we er nog op na houden, is het beest in ons wapen en die stakker is reeds gehalveerd. Ons wapen stelt voor een Hollandschen leeuw, maar zonder achterpooten. Voor al de veerkracht die dr. Mac Laughlin door onze lichamen wil voeren is in onzen Vleutenschen polder geen plaats. 't Zou krachtsverspilling zijn. Er zijn nog landen met leeuwen. Ik wil niet minder menschlievend zijn dan de Brusselse dokter en raad hem dus aan met z'n *Vigueur*, 'es naar de Sahara te gaan. Bovendien krijgen we hier binnenkort 'n electrische centrale. Waarom zouden we onze electrische kracht aan dr. Mac Laughlin ontroofen? Over een poosje kunnen we ons laten laden aan onze eigen centrale."

INGEZONDEN.

Mijnheer de Redacteur!

Aangaande het berichtje, geschreven door een fabrikant in nagemaakte urine, zich noemende Dr. W. A. Baar, arts te Koudekerk, ben ik verplicht, als getuige hier tegen op te komen, daar ik bij het onderhoud aanwezig was, en zich iemand uit Leiden aanmeldde voor het onderzoek der urine, komende voor zijne vrouw: op de vraag van den arts, waarom de patiënte zelf niet was gekomen, gaf de bringer der urine ten antwoord, dat zij niet kon, en daar hij maar een fleschje van circa 30 gram zoogenaamde urine bij zich had, kon dat niet onderzocht worden, en werd hem gevraagd, waar de patiënte pijn had, deze man wees de plaatsen aan lever, nieren en mild, dus deze diagnose werd voorloopig opge maakt, met verzoek, dat de patiënte de volgende week zelf moest komen en grooter fleschje urine mede moest brengen, circa 200 gram.

De zoogenaamde patiënte is niet gekomen.

Broodnijd is natuurlijk hier weder de drijfveer, daar het zeer opmerkelijk is, dat de meeste patiënten van Koudekerk voorheen onder behandeling waren bij de fabrikant in nagemaakte urine, zich daarna onder behandeling stelden bij Dr. H. en later bij diens opvolger, arts D.

Dus ieder begrijpt de drijfveer van deze urine-fabrikant.

Wij noodigen de fabrikant uit, zich te vervoegen aan ons Laboratorium, dan kan hij zich overtuigen of de urine wetenschappelijk onderzocht wordt.

U, Mijnheer de Redacteur, dankende.

H. W. VALKENAAR.

Wij beschouwen den schrijver van het bovenstaande als behoorende tot het gilde der kwakzalvers, zooals o.a. blijken kan uit ons artikel: „De Kongsie Hemmers”, in het Maandblad van Mei 1907. Nu hebben wij als regel aangenomen,

voor dergelijke personen geen ruimte in ons blad af te staan, om hun geen gelegenheid te geven daarin reclame voor hun zaak te maken.

Wanneer wij intusschen ditmaal van dien regel afwijken, dan geschiedt dit, omdat de schrijver zijn z.g. verdediging zoekt in de verdachtmaking van Dr. BAAR.

Wij hielden het daarom voor plicht, Dr. B. met dit stuk in kennis te stellen en deze heeft ons daarop het volgende geantwoord:

„Als V. inderdaad getuige is geweest, dan legt hij met het ingezondene eene onware getuigenis af.

De Secretaris der Vereeniging Ziekenverpl. is niet gekomen voor zijn vrouw, doch voor een ander — de hoeveelheid was niet 30, maar 100 G., doch waar het op aankomt is:

De z.g. urine is onderzocht en daarin de diagnose gesteld.

De rest van den inhoud leg ik, met de waarde, die er door ieder fatsoenlijk mensch aan te geven is, onbesproken ter zijde”.

Dat begrijpen wij. Voor den heer VALKENAAR blijven in het vervolg onze kolommen gesloten.

Redactie.

BOEKBECHOUWING.

Maatschappelijke bestrijding der tuberculose ten plattelande.

De Zuid-Hollandsche Vereeniging het groene kruis heeft een nuttig werk gedaan door eene commissie in het leven te roepen, die naar bovenstaand onderwerp een onderzoek moest instellen. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in een rapport, dat op bevattelijke wijze eerst het ontstaan der gevreesde ziekte, de tuberculose, bespreekt en daarna de middelen aanbeveelt die ter bestrijding van het kwaad in aanmerking komen.

Deze middelen worden door de commissie gescheiden in bijzondere en algemeene. Het zou ons te ver voeren een uitgebreide bespreking van alle aanbevolen middelen hier te doen volgen, alleen willen we zeggen dat onder de algemeene middelen wordt aanbevolen bestrijding der kwakzalverij.

Bestrijding der kwakzalverij, zoo schrijft de commissie, die belooft den lijder aan tuberculose te genezen, die tal van middeljes tegen hesten, bloedarmoede, zwakte, dikwijls de eerste verschijnselen van tuberculose, in omloop brengt, met reusachtige reclamemiddelen en daardoor den lijder in het eerste tijdperk der ziekte, dat bij gepaste behandeling zoo gunstige kans op genezing biedt, ervan afh udt den weg in te slaan, die voert tot die behandeling. Zij is zeer dikwijls de oorzaak, dat de geneesheer eerst vergevorderde tuberculeuze aandoeningen onder behandeling krijgt, bij menschen, die misleid door de boerenbedriegende advertenties en circulaire, maar aldoor abydijsiroop of Pinkpillen of eenig ander middel bleven slikken, door groote maatschappijen, die er zich de beurs mee spekken, in den handel gebracht, en die, onkundig van het eraan verbonden gevaar, jaren lang alle voorzorgsmaatregelen hebben verwaarloosd, om verbreiding der tubercel-bacillen tegen te gaan.

Van groot belang mag daarom geacht worden dat de afdelingen van het Groene Kruis door populaire lezingen over dit onderwerp, de aandacht der menschen vestigt op het gevaar, dat hen bedreigt van de zijde der kwakzalverij.

Zoo wordt geijverd voor verbreiding van juiste begrippen omtrent de gezondheidsleer, voor toepassing der sociale hygiëne op woninggebied, waterverzorging enz.

Het boekje is zooals gezegd in populaireren trant gehouden en is de lezing overwaard. Het is te hopen dat het in veler handen zal komen.

E. J. A.

De Spijsvertering. *)

Tweede deel. Vetzucht, suikerziekte, jicht, nierziekte en bleekzucht, door Dr. B. F. TEN CATE, Leiden, G. L. VAN DEN BERG.

In een zestal hoofdstukken behandelt de schrijver de opgenoemde onderwerpen. In den regel is de stijl bevattelijk en het boek goed te lezen.

Hier en daar is eene enkele opmerking te maken, die misschien bij een herziene druk kan worden ondervangen.

Zoo geloof ik, dat in enkele hoofdstukken de therapie (genezingswijze) wat al te veel is behandeld. In het hoofdstuk over vetzucht worden verschillende geneesmethoden, als die van Banting, Harvey en anderen uiteengezet. In het hoofdstuk, dat over suikerziekte handelt, vinden we zelfs een geheele dieetlijst. Al staat er nu uitdrukkelijk bij, dat men die genezingsmethoden niet moet toepassen, zonder den geneesheer geraadpleegd te hebben, zoo vind ik het toch geen gelukkige gedachte de dingen zoo in finesses te behandelen, dat ze allicht tot kwakzalverij kunnen leiden.

Hier en daar, waar het te pas komt, waarschuwt de schrijver tegen den kwakzalver en diens middelen en doet daarmee een nuttig werk.

E. J. A.

*) Het eerste deel is besproken in het Maandblad van Jan. 1907.

CORRESPONDENTIE.

A. S. B. te R. en anderen. Wij danken U voor de toezending van „*Het Rotterdamertje*” waarin het feuilleton: „Iets over Uroscopie (Waterkijkerij) of hoe het publiek door kwakzalvers wordt beetgenomen” voorkomt. Bedoeld feuilleton dat in 7 no's. van het genoemde blad is opgenomen is te groot om over te nemen ofschoon wij het in één opzicht gaarne hadden gedaan als hulde aan de Redactie en Uitgever van „*Het Rotterdamertje*”, die reeds zoo dikwijls getoond hebben aan onze zijde te staan, wat betreft de bestrijding der kwakzalverij.

Een uittreksel uit het feuilleton te geven is hoogst moeilijk; trouwens de feiten zijn onze lezers grootendeels bekend uit de verschillende artikelen in den vorigen jaargang, waarin wij over de KONGSIE HEMMERS, over DEIJERE en VALKENAAR schreven.

Daarbij komt nog dat de schrijver van het feuilleton (waarin trouwens veel waars voorkomt) bij de firma in dienst was en vermoedelijk door dat schrijven uiting geeft aan zijn spijt, dat men hem heeft laten loopen; mogen wij zoo iemand als onze „zegsman” aannemen?

J. A. te B. Zooals wij U reeds kenbaar maakten is de *Tuberculine van Postema* reeds besproken in het Maandblad van September j.l. Opnieuw is het middel door den heer VAN RIEL onderzocht en bleek thans te bestaan uit *petroleum, ijzerhoudende traan en anijsolie*. Ofschoon de samenstelling nu eenigszins gewijzigd is (wat bij kwakzalversmiddelen dikwijls gebeurt) beschouwen wij desniettemin, vooral wegens de aanwezigheid van petroleum, het gebruik als hoogst nadeelig voor teringlijders.

D. v. d. W. P. A. te R. Zooals o.a. blijkt uit het U gezonden Maandblad is tegen de geneesmethode van W. S. RICE al meermaals in ons blad gewaarschuwd. Zoodra de ruimte het eenigszins toelaat zullen wij nogmaals op deze *kwakzalverij* terugkomen en dan tevens zoo mogelijk onze meening over het bijgevoegde attest zeggen. Voorloopig raden wij u aan dat attest met wantrouwen te beschouwen.

Wij zien ons genoodzaakt er opnieuw beleefdelijk de aandacht op te vestigen, dat alle én brieven, vragen om inlichtingen enz. voor het Maandblad bestemd, moeten worden gezonden aan het adres van de REDACTIE, Oosterpark 26 te Amsterdam. Aangifte van leden en abonnés, aanvragen om losse exemplaren van het Maandblad en alles wat de Administratie betreft, gelieve men te richten aan het adres van den Secretaris-Penningmeester der Vereeniging, de heer J. VAN RIEL, Stadhoudersplein 34 te 's-Gravenhage.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Thermogène-Watten. Door flauwe geïllustreerde advertenties wordt tegenwoordig weer bijna dagelijks reclame gemaakt voor deze reeds vroeger door ons beschreven watten. Zij worden genoemd „Alles overtreffend, gemakkelijk en geschikt middel tegen de *pijnen, lendenpijnen, steken in de zijde, bronchitis en keelpijnen*”, en zijn een product van een belgisch apotheker VANDENBROECK EN CIE.

Het onderzoek van den heer J. J. HOFMAN, apotheker te 's-Gravenhage, heeft aangetoond dat de *Thermogène* is watten, licht gekleurd met aniline-oranje en doortrokken met een aftreksel van *Spaansche peper* (tinctura capsici). Het is dus een huidprikkelend middel, anders niets, waarvan gezegd wordt, dat het geeft: „algeheele bevrijding van ALLE *rheumatische aandoeningen*” en dat verder „onschadelijk” is.

Geloove 't wie 't wil, maar wij doen daaraan niet mee, evenmin als wij van de duizenden prikkelende smeersels, zalven en pleisters, door allerlei kwakzalvers tegen rheumathiek aanbevolen, geheele genezing verwachten.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Besluiting: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.
BöHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.
C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 762
J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, Oosterpark 26 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANCIJFTE van LEDEN en ABONNEES bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, Stadhoudersplein 34 's-Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25
ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels „ 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „De Dordrechtse Drukkerij- en Uitgevers-Mij” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Het Institut de la Surdité.
Berichten: Gloria Tonic gratis verkrijgbaar. — Lezingen over kwakzalverij. — Een nieuw blad vol kwakzalvers-advertenties. — Een nieuwe wonderdokter. — Het weekblad Lancet veroordeeld.

Mededeelingen van verschillenden aard: Hoeststroop van 't Boertje — Aambeienzalf van Broeder Benedictus. — Akker ook in Ned.-Indie aan 't werk. — Keith Harvey. — De breukengenezers W. S. Rice. — Eigenaardig optreden van een apotheker. — Een z.g. bijzondere methode voor geneezing van tering van Dr. Kauling.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwing: Coza-peder. — Haarlemmer-olie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Tot het lidmaatschap is toegelaten:
de Gezondheidscommissie te Zaltbommel.

Men wordt beleefd verzocht van adresverandering steeds vóór den 25en van elke maand te willen kennis geven aan den ondergeteekende

J. VAN RIEL,
Secretaris-Penningmeester.

Het Institut de la Surdité.

Behalve asthma en rheumatiek is er geen kwaal, die door de kwakzalvers meer wordt geëxploiteerd dan de hardhoorendheid. Talloos zijn de middelen, oorinspuitingen, gehoortrommels enz., die het lichtgeloovig publiek, helaas! dikwijls met succes, worden aangeprept en het getal z.g. „Instituten”, die hunne diensten aanbieden tot schade van hen, die van die diensten gebruik maken, neemt voortdurend toe. En telkens en telkens weer komen nieuwe kwakzalvers zich bij de oude voegen terwijl de oude, nadat men somwijlen een poosje niets van hen heeft vernomen, op een gegeven oogenblik weer met veel reclame voor den dag treden. Zoo is het o.a. met de bestuurders van het z.g. Institut de la Surdité, die tegenwoordig bijna dag-in dag-uit, op ongeveer de volgende wijze adverteeren:

„HET GEHOOR AAN DE DOOVEN TERUG!

Ruischingen en vloeingen van het oor.

De werking der onzichtbare Audiphone.

Tallooze geneezingen.

De ontdekking van de onzichtbare Audiphone als middel om doofheid en ruischingen te genezen, welke ontdekking in Frankrijk en in het buitenland groote beweging heeft veroorzaakt, wordt meesterlijk besproken in de courant La Médecine des Sens, waarvan de nieuwe, daar juist verschenen geïllustreerde uitgave, in aller handen moet zijn.

Onder de belangrijke artikelen door deze courant openbaar gemaakt, trekken bijzonder de aandacht:

de geleerde studie over het zintuig van het gehoor en zijne organen: de oorsprong en de verklaring van de onzichtbare Audiphone; de manier om ze te gebruiken, haar genezende werking bij de aandoening van het gehoor.

Hoe men doof wordt: de onvermijdelijke samenhang van keel, neus en ooren: de veelvuldige oorzaken der doofheid enz.

Een wetenschappelijke theorie van de physiologische anatomie van het oor, waardoor de nauwkeurige werking van het gehoororgaan wordt duidelijk gemaakt enz.

Waaruit komen de ruischingen, de duizelingen, de oorsvloeiingen voort?

Eindelijk bevat het nummer onder den titel: Rubriek der geneezingen, een menigte merkwaardige waarnemingen, pakkende verhalen van de meest belangwekkende en jongste geneezingen betreffende de doofheid, de ruischingen en vloeingen van het oor.

Met het doel om de weldaden van de onzichtbare Audiphone en van de behandeling door het Institut van Doofheid meer algemeen bekend te maken heeft elken dag een gratis uitdeeling plaats van de Médecine des Sens. Lezers die deze courant nog niet mochten ontvangen hebben worden verzocht terstond te schrijven aan het Institut de la Surdité 19 rue de la Pépinière Parijs. Le Médecine des Sens zal hun terstond franco en zonder verdere kosten worden toegezonden. Consultatie elken dag van 10 tot half twaalf en van 3 tot 5 uur.”

Zooals wij reeds in het Maandblad van December 1907, onder de „Correspondentie”, mededeelden, is reeds in 1900, 1901 en 1902 door ons tegen dit „Institut” gewaarschuwd; nu echter de reclame, hier te lande gemaakt, bijzonder groot is en ons van verschillende zijden om inlichtingen wordt gevraagd, zien wij ons genoodzaakt ons meer uitvoerig met deze kwakzalverij bezig te houden.

Hoe het met de behandeling in die „Instituten” geschiedt — meest per brief — hebben wij al meermalen beschreven; wij willen ons thans tot het Institut de la Surdité bepalen. Men leest de advertentie; „Het gehoor aan de dooven terug”, „Doofheid bestaat niet meer” en al dergelijke mooie opschriften doen den lijder, die al overal te vergeefs hulp voor zijn ongeneeslijke kwaal heeft gezocht, besluiten La Médecine des Sens aan te vragen. Terstond wordt hem deze courant verstrekt, vergezeld of gevolgd door een gedrukt brief en vragenlijst, die ingevuld moet worden en waarvan „de inhoud met de grootste aandacht door den heer Docter bestudeerd zal worden en indien de geneezing van het geval mogelijk geoordeeld wordt, zal hij daartoe, kosteloos, de behandeling voorschrijven”. (N. B. Alles in 't Nederlandsch gesteld; men rekent dus op claudisie.)

Men zendt nu de vragenlijst ingevuld terug; of men in staat is de invulling juist te doen, of men zelf kan beoordeelen wat de oorzaak en waar de zetel van de kwaal is. . . . 't doet er niet

toe. Wat men ook schrijft, men krijgt steeds een antwoord terug, dat ongeveer aldus luidt:

„De belangwekkende bijzonderheden uwer kwaal kenmerkende en in uwe vragenlijst beschreven, hebben, door den Heer Dr. met de grootste aandacht bestudeerd geweest, en het is met voldoening dat hij er de volmaakte geneesbaarheid van heeft erkent, indien u zonder uitstel, met regelmatigheid en volharding het hierbij gevoegd krachtig en wel toegepast recept naleeft.”

Dan volgt het voorschrift, inderdaad kosteloos. . . maar daar heeft men niet veel aan. Want wil men het voorschrift toepassen, dan heeft men nog op een ander, bijgevoegd papiertje te letten, n.l. op een factuur, voor zoover wij konden nagaan, loopende tusschen f 19.50 en f 26.— bevattende de opgaaf en kosten der middelen op het recept voorgeschreven. Eerst nadat men dwaas genoeg geweest is om het daarop vermelde bedrag op te zenden komen de middelen; en welke?

1°. Een audiphone invisible (somwijlen twee) genoemd in de advertentie. Dit instrumentje bestaat uit twee halve-maan-vormige plaatjes bestaande voor de bovenste helft uit messing, voor de onderste uit zink, aan elkaar bevestigd, — aan de bolle zijde bedekt met een laagje celluloid en aan het eene uiteinde een knopje. Een klein kompas, om als ware het de galvanische stroom aan te toonen, is er bij gevoegd.

2°. Een doos poeder: Dissolvant antiseptique du Docteur Lemyre, om het oor uit te spuiten.

3°. (Niet altijd aanwezig) Een fleschje tabletten om in te nemen. Verder wordt nog somwijlen bijgevoegd een inblazer van Borel.

Omtrent de audiphone schreef de Gezondheidsraad te Karlsruhe reeds den 26 Juni 1902 (Zie Mbl. van Augs. 1902): „Bij organische oorgebreken bezit dit toestel niet de minste geneeskundige waarde,” terwijl het Polizei-Praesidium te Berlijn de plaatjes geheel nutteloos noemt (Mbl. van December 1900).

Van het poeder van Dr. LEMYRE is evenmin een gunstig resultaat te wachten, terwijl bovendien uit dit poeder te leeren valt hoe er met de opgaven van de samenstelling (in sommige landen verplichtend) wordt omgesprongen.

De samenstelling wordt n.l. op de doos aldus opgegeven: Phen., Sal., Na Cl — Bo O H₃ — CO₂ Na H — C₃ H₅ O₃ — H₂ O. De heer J. VAN RIEL te 's-Gravenhage vond niets anders dan borax en salicylzuur terwijl een reukje naar phenol was waar te nemen: van de o.a. opgegeven Na Cl (keukenzout) CO₂ Na H (koolzure soda) en C₃ H₅ O₃ (glycerine, de formules zijn niet zeer correct) werd niets aangetroffen. Wat een vertrouwen krijgt men op die wijze in de leveranciers.

De tabletten in het fleschje bestonden, volgens

ons onderzoek, in hoofdzaak uit *joodkalium*, een sterkwerkend geneesmiddel, dat door vele personen lang niet altijd zonder *nadeelige gevolgen* wordt gebruikt.

Wij meenen nu genoeg van het *Institut de la Surdit * te hebben meegedeeld om volmondig te kunnen instemmen met de waarschuwing van den *Karlsruher Gezondheidsraad*, die (Zie Mbl. van Augs. 1902) aldus luidt:

„Het is bekend dat het gebruik van geneesmiddelen, die, zooals hier het geval is, alleen op mededeeling per brief, na invulling van een z.g. vragenformulier en zonder geneeskundig onderzoek, verstrekt worden, niet alleen van zeer twijfelachtige waarde maar menigmaal van groot nadeel voor het lichaam is. Er kan derhalve voor raadpleging van dit Instituut, dat, na ingewonnen informaties, niettegenstaande den officieel klinkenden naam niets anders is dan een handelsonderneming, niet uitdrukkelijk genoeg worden gewaarschuwd.”

BERICHTEN.

Gloria Tonic. In het N. v. d. Dag van 31 Januari — en ook in andere bladen — biedt de bekende firma **A. VAN TUJLL** te Amsterdam een gratis-dooz *Gloria Tonic* aan, verkrijgbaar 31 Jan. en 1 Februari 1908. Ofschoon bij het verschijnen van dit blad de termijn reeds verstreken is en misschien dan menigeen al in 't bezit is van deze goede (?) gave, wenschen wij toch met een enkel woord er op te wijzen dat wij in de Maandbladen van Januari en Mei 1906, met kracht tegen het Engelsche kwakzalversmiddel hebben gewaarschuwd en dat wij in die waarschuwing niet alleen staan.

Gloria Tonic bevat als werkzaam bestanddeel *joodkalium* en *guajachars* en de daarbij aanbevolen pillen bevatten, volgens bekendmaking van den *Gezondheidsraad* te *Karlsruhe*, *aloë*, *rhobarber* en *zetmeel*.

Wie een doosje gratis gekregen heeft, doet verstandig het ongebruikt weg te werpen.

Lezingen over kwakzalverij. Voor een talrijk aandachtig gehoor, waaronder zich ook **H. W. VALKENAAR** bevond, hield **Dr. W. A. BAAR** op 16 Januari een voordracht over *kwakzalverij* te *Koudekerk*. **VALKENAAR** werd o. a. door hem gelucht onder handen genomen en daarbij aangehouden op welke wijze de urine gemaakt werd, waarvan wij in ons no. van Dec. 1907 het een en ander mededeeld n.

V. verliet daarop de zaal, onder kennisgeving dat ook hij, binnen 14 dagen, een lezing over hetzelfde onderwerp zou houden.

Aan dat plan is gevolg gegeven: volgens een advertentie in „*De Rijnboote*” zou V. op 25 Januari „een rede houden over kwakzalverij”. Wij hebben er nog niets naders van vernomen maar uit zoo'n mond zal die rede wel interessant zijn geweest.

Voor de Afdeling „*Aalsmeer*” van „*Het Witte Kruis*” hield **Dr. W. Snehlage** een lezing over *Tuberculose*, gevolgd door *Nieuwe Kwakzalverij*. Bij de bespreking van de gevaren, waaraan een doelmatige bestrijding van de tuberculose blootstaat, zei spreker o. m.:

„De eerste maatregelen die op 't platte land dienen te worden genomen, is strijd te voeren tegen de kwakzalverij, die hier door de reusachtige reclame welg tiert, en de genezing tegenwerkt, wijl bij toepassing der kwakzalversmiddelen de geneesheeren de patiënten meestal eerst dan onder behandeling krijgen, als het reeds te laat is om ze nog met vrucht te kunnen behandelen.

Een geducht gevaar dreigt er op het platteland van den kant der kwakzalverij!”

Bij het debat, dat op de interessante lezing volgde, gaf een der aanwezigen, de heer *Neomagus*, „allem in ernstige overweging om zich te abonneren op het zoo veel nut stichtende Maandblad tegen de Kwakzalverij.”

ZEL. heeft daartoe reeds iemand van den rand van een afgrond teruggevoerd, en hem hiermede veel financieel voordeel bezorgd.”

Wij ontleenen deze mededeelingen aan *De Meerbode* van 25 Januari.

Een nieuw blad Een kwakzalversblad zouden wij gerust durven zeggen, is: *Hygiënische Bron*, een Maandblad gewijd aan: *Gezondheids- en Schoonheidsleer*; uitgevers **FRANCOIS en Co.** te 's-Gravenhage. Wij ontvingen het Januari-n. toen ons blad reeds persklaar was, zoodat wij geen gelegenheid hebben er thans veel over te zeggen. Alleen willen wij mededeelen, dat wij in het blaadje, in omvang belangrijk kleiner dan ons Maandblad, niet minder dan *achttien* advertenties telden van kwakzalvers- en geheimmiddelen, waarvan de meesten

verkrijgbaar waren bij „*Sanitas*”, Wagenstraat 118, den Haag.

Een nieuwe wonderdokter. Een Twentsche korrespondent schrijft aan het Handelsblad:

„Sedert eenige maanden is te Borne gevestigd een dokter, vroeger officier van gezondheid in Nederlandsch-Indië, die geheel Twente in beweging brengt door zijn wonderbaarlijke genezingen. Patiënten, die onder behandeling zijn geweest zelfs van bekwame professor-n en die tevergeefs genezing hebben gezocht, vinden bij hem baat. Er gaat dan ook geen morgen voorbij, of het kleine dorpje Borne, in Overijsels achterhoek, trekt vele vreemdelingen tot zich.”

Men moet voorzichtig zijn. „Het Engelsche geneeskundige weekblad *Lancet*, is tot £ 1000 schadeloosstelling veroordeeld, te betalen aan zekeren **Dr. TUCKER**, den uitvinder van een middel tegen *amborstigheid*, dat de *Lancet* had afgekamd. **Dr. Tucker** beklaagde zich, dat de *Lancet* hem als een kwakzalver had behandeld, die zich met be-drieglijke middelen verrijkte.”

Aldus melden de dagbladen; wij weten niet meer van deze zaak, zoodat wij over de redenen, die tot zoo'n zwaar vonnis hebben geleid, niet kunnen oordeelen. Vermoedelijk zal het blad zich over het optreden van dien **Dr. TUCKER** wat al te kras hebben uitgelaten; want dat diens wijze van optreden bij het geneeskundig blad aanleiding zal hebben gegeven tot misnoegen is niet onbegrijpelijk. In ons blad schreven wij reeds eenige malen over **Dr. Tucker** of liever over zijn *Atomizer*. En dan ook vonden wij het vreemd, dat een geneesheer een speciaal middel — waarvan hij de samenstelling geheim houdt — zoo maar aan iederen *asthma-lidder*, zonder persoonlijk onderzoek van den lidder, ten gebruike aanbeveelt. En dat vinden wij nog.

MEDEDELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Hoeststroop van 't Boertje.

Van welk boertje? Dat weten wij niet. Maar 't komt er ook niet op aan; als het maar van een „boertje” komt, dan is het, in de oogen van velen, probatum. De geneesheeren? Och die raden er maar naar, maar zoo'n boertje, dat is je ware. Zie hier wat ons boertje schrijft:

„Een plicht is het om zooveel mogelijk zijne gezondheid te bevorderen. Tevens is het een plicht om daarbij te letten op de juiste geneesmiddelen.

Die geneesmiddelen heeft het eenvoudige *Boertje* gevonden.

Een erkend probaat middel is de *Siroop van 't Boertje*. 't Middel van 't Boertje. (Gerechtigd Gedeponerd.)

Indien gij hoest, benauwd adem haalt, aan *asthma*, *bronchitis* of aandoeningen van longen en luchtpijpen lijdt, borst ijder zijt, uwe kinderen *croup-* of *kinkhoest* hebben, probeert dan  en flacon *Siroop van 't Boertje* en genezing gaat daarmee gepaard.

De prijs behoeft niemand terug te houden.

Prijs per flacon met gebruiksaanwijzing 25 en 50 cent.”

Alle respect voor het eenvoudige boertje, dat „die geneesmiddelen heeft gevonden.” Het zijn nu juist geen nieuwe, want het onderzoek van den heer **L. J. RÖHNER** te 's-Gravenhage heeft in het stroopje aangetoond: *aardappelstroop*, *salicylzuur*, *saccharine*, *anijsolie* en een weinig *alcohol*, maar men mag zoo iets wel eens zeggen om zich gewichtig voor te doen.

Eigenaardig is het wel, dat dat stroopje, wat de samenstelling betreft, zooveel overeenkomst vertoont met de wereldberoemde *Abdysiroop* van **Akker**. 't Is om wanhopig te worden. Wat moet men toch in die gevallen van aandoeningen van longen en luchtpijpen aanwenden?

Geen van beide, als uw gezondheid u lief is, gij zoudt uw kwaal verergeren — en dat zeggen wij u: wanneer gij bij *croup* uwer kinderen den raad van het boertje volgt en zijn stroopje probeert, zonder doelmatige deskundige hulp in te roepen, dan kunt gij den dood dier kinderen op uw geweten hebben.

„Aambeienzalf

van **Broeder Benedictus**, tegen blinde en bloedende aambeien, is volgens doktoren het eenige

middel dat afdoende helpt en nimmer schadelijke gevolgen kan hebben. Prijs per pot f 0.60. Verkrijgbaar enz.”

Aldus luidt een advertentie, waarbij weer een „*Broeder*” gebruikt wordt om het groote, geloovige publiek te lokken.

Is die zalf wat bijzonders? Volstrekt niet. Door den heer **L. J. RÖHNER** te 's-Gravenhage is uitgemeakt dat zij bestaat uit een mengsel van *vaseline* (of *paraffine*) en *waterhoudend wolvet*, *lanoline*, twee vrij onschuldige stoffen, die geen goed of kwaad zullen doen, maar waarvan geen enkele deskundige zal beweren dat zij „het eenige middel” zijn, dat *afdoende helpt* tegen blinde en bloedende aambeien. Maar dat het „nimmer schadelijke gevolgen kan hebben” is dan toch wel waar?

Vorzichtig een beetje met deze conclusie.

Blinde en bloedende aambeien eischen, na onderzoek van den patiënt, een nauwkeurige deskundige behandeling en wanneer men nu zijn toevlucht neemt tot een niets beduidend zalfje, bestaat er groote kans, dat de kwaal verergerd. Dus opgepast!

Akker ook in Ned. Indië aan 't werk.

De man van de *Abdijstroop* begint nu ook *Ned. Indië* te bewerken. De onderstaande circulaire, in 't Nederlandsch en Maleisch gesteld, is aan verschillende firma's en personen in Indië gezonden en een dezer firma's had de welwillendheid — waarvoor onzen dank — ons die circulaire ter kennisneming toe te zenden. Zij luidt:

„M.

Behalve door reclame in couranten, zijn wij ook voornemens onze *Abdijstroop* onder de aandacht van het publiek in Indië te brengen door het verspreiden van sierlijk bewerkte boekjes, zooals wij trouwens reeds in andere landen doen. De zekerste wijze om deze reclame doel te doen treffen is wel de verspreiding te laten plaats hebben door de Heeren *Wederverkoopers*, ieder in hunnen kring. Tevens wordt door eene dergelijke verspreiding twee re reclame gemaakt, n.l. voor het artikel en voor den *Wederverkoop*. Dat wij dan ook van die zijde steeds de meest welwillende medewerking bij het verspreiden onzer boekjes ondervonden, geeft ons aanleiding ook U te verzoeken daartoe de behulpzame hand te bieden.

Daartoe zoudt U ons dan geieven op te geven hoeveel boekjes naar Uwe meening met vrucht door U zouden kunnen worden verspreid. Het door U opgegeven aantal zouden wij U dan onmiddellijk gratis doen toekomen en zou in elk boekje Uw naam als *wederverkoop* worden gedrukt.

Door deze reclame zal de verkoop der *Abdijstroop*, hoewel reeds aanzienlijk, nog enorm stijgen en zal dit zowel U als ons ten goede komen.

Wij verzoeken U alsnu beleefd zeker *per keerende mail*, ons opgave van het door U ter verspreiding verlangde aantal boekjes te doen, alsmede, van den juiste naam en het adres Uwer firma; naam en adres het liefst in drukletters. Wij achten dan de verspreiding in goede handen.

Wij zijn nog zoo vrij U te doen opmerken, dat het noodzakelijk is, Uwe opgave *per keerende mail* toe te zenden, daar anders het tijdsverlies te groot wordt en wij niet op achterblijvende opgaven kunnen wachten. Ingesloten ontvangt U enveloppe met postzegel voor *aangeteekend antwoord*.

Uw geacht antwoord per keerende mail tegemoet ziende,

Hoogachtend,

L. I. AKKER”

't Is jammer, dat wij in Indië zoo weinig leden der *Vereeniging* en abonnés op het *Maandblad* hebben. Anders zouden wij spoedig, in een herhaalde waarschuwing, aan onze Indische lezers bekend maken, dat *Abdijstroop* een *echt kwakzalversmiddel* is, een mengeltje van *aardappelstroop*, vrij en gebonden *salicylzuur* en *kaneel*, dat nooit de vele wonderen kan verrichten die er van worden verteld. Misschien is er in Indië een onzer lezers, die de moeite wil doen om een tijdige waarschuwing in enkele Indische bladen geplaatst te krijgen?

G. Keith—Harvey.

Nog een genezer van doofheid.

De naam van **KEITH—HARVEY** is al meermalen in ons blad genoemd. Hij woont te Londen en verspreidt van daar brochures, o.a. in het Duitsch, om de aandacht van de hardhoorenden op zich-

als *Ohrenspecialist* — te vestigen. Een onzer landgenooten was zoo verstandig zich, vóór hij zich onder behandeling van den specialist stelde, te wenden tot onzen Consul-Generaal te Londen, met verzoek om inlichtingen, waarop de heer MAAS zoo welwillend was het volgend antwoord te zenden:

„Mijnheer,

Naar aanleiding van Uw schrijven van 2 December j.l. heb ik de eer u mede te deelen, dat mij niet bekend is, of Professor G. KEITH-HARVEY een kundig oorenspecialiteit is. Ik geef u echter in overweging u tot uw huisdokter of een oorenspecialiteit in Nederland te wenden om de noodige inlichtingen. Indien het door bovenbedoelden persoon in den handel gebracht middel werkelijk goed is, zal het aan doctoren in Nederland, die zich in het bijzonder toeleggen op het genezen van oorziekten, ongetwijfeld bekend zijn.

Ik merk op, dat zekere Dr. NICHOLSON, die hier ter stede gevestigd was, en die voorgaf oorenspecialiteit te zijn, een zwendelaar was, die een waardeloos middel verkocht. Voorzichtigheid zij u derhalve ook met Professor G. KEITH-HARVEY aangeraden; in uwe plaats zou ik de gepatenteerde elektrische oorenbatterij in geen geval onder rembours willen ontvangen.

Hoogachtend,

H. J. MAAS.”

Wij kunnen aan dit schrijven nog de volgende waarschuwing van den Gezondheidsraad te Karlsruhe toevoegen, die opgenomen is in het Maandblad van October 1906:

„Onder het opschrift „Hardhoorigheid” is in de bladen een advertentie verschenen, waarin het systeem van een Engelschman, Prof. KEITH HARVEY, tot genezing van hardhoorigheid aanbevolen, en de aandacht gevestigd wordt op een boek van dezen specialist, dat gratis verkrijgbaar is.

Het bedoelde „boek” is een klein geschrift, waarin voor de elektrische gehoorbatterij van den professor reclame wordt gemaakt. Deze batterij zou n.l. door toevoer van een „zachten galvanischen stroom” aan de verzwakte en verlamde spieren van het inwendige gedeelte van het oor, pijnloos doofheid en hardhoorigheid wegnemen.

Wij hebben hier te doen met een grof bedrog (Schwindel). Het behoeft geen verklaring, dat een elektrische gehoorbatterij, zelfs wanneer zij inderdaad zou werken, tegen ziekten van het gehoor werkeloos is. Hoe gewetenloos deze speculatie gedreven wordt, blijkt daaruit, dat op een toegezonden nauwkeurig beschreven diagnose, aan den lijder een gedrukte (zelfs de onderteekening was gedrukt) gebruiksaanwijzing werd verstrekt, ofschoon de z.g. professor tevens verzekert, dat hij na ontvangst van de ingevulde diagnoselijst den patiënt zijn grootste opmerkzaamheid zou wijden.

Wij waarschuwen tegen dit, alleen op afzetting van lichtgeloofigen uitloopend, bedrog.

Karlsruhe, 18 Augustus 1906.”

De breukgenezer W. S. Rice.

Het spijt ons, dat wij onze plaatsruimte, die wij zoo hoog noodig hebben voor het behandelen van kwakzalversmiddelen, die wij nog niet besproken hebben, telkens moeten gebruiken om daarin waarschuwingen op te nemen, die reeds vroeger in ons blad hebben gestaan. Maar het moet somwijlen. Zooals wij in ons hoofdartikel schreven, treden soms kwakzalvers, waarvan wij een poosje niets of weinig gehoord hebben, opnieuw met zoo'n krachtige reclame op, dat een herhaalde waarschuwing beslist noodig is, temeer omdat, tengevolge van de gemaakte reclame, het getal vragen om inlichtingen, dat bij ons inkomt, voortdurend toeneemt.

In dit geval verkeerden wij in betrekking tot de geneesmethode (!) van den man, wiens naam boven dit artikel geplaatst is. Reeds in het Maandblad van Juni 1905 hebben wij daartegen gewaarschuwd en thans is dit absoluut weer noodig, te meer daar RICE thans ook domicilie

te Amsterdam heeft gekozen en zijn correspondentie enz. in het Nederlandsch voert, er blijkbaar dus op uit is om de Nederlandsche breuklijders met kracht te exploiteeren.

Talrijke advertenties, met en zonder prentjes, onder titels als: „Gratis aan breuklijders” enz. noodigen den lezer uit een proef — gratis — te nemen met de aanbevolen methode.

Wanneer men nu op deze advertentie schrijft ontvangt men:

a. Een brochure, 32 bl. groot, waarin alles en nog wat over breuken, breukbanden en hunne aanwending, met veel quasi-geleerdheid wordt verteld; waarin verder wordt aangedrongen — volgens de aanwijzing in de brochure — een band te bestellen en de noodzakelijkheid wordt betoogd van het gebruik van een vloeistof om de spieren te versterken, door RICE *Lymphol* genaamd.

b. Een monsterfleschje *Lymphol*.

c. Een vragenlijst, zooals te doen gebruikelijk is, tevens voorzien van een aanwijzing voor het aan R. verschuldigd bedrag (zonder welke niets wordt afgezonden) en waarin ons nog bijzonder het volgende trof:

„Wanneer gij onderaan den naam en het adres schrijft van iemand, dien gij weet dat een breuk heeft, dan doet gij hiermede een weldaad.”

Aan wien?

d. En ten slotte een hartroerenden brief, dien wij hier laten volgen:

„Uw geëerde regelen zijn in mijn bezit en ik neem de vrijheid u heden als gratis-monster een proeffleschje van mijn *Lymphol* te zenden, dat, naar ik hoop, u in orde zal geworden. Door het zenden van zulke kleine monsterfleschjes wil ik u alleen den aard en het gebruik van mijn *Lymphol* leeren kennen. Door de grondige aanwending van mijn breukband en van mijn *Lymphol* zult u volkomen en voor goed van uw lijden genezen worden, zonder dat deze kuur u pijn of onaangename gevolgen veroorzaakt. U kunt ook uwe beroepsbezigheden onafgebroken blijven waarnemen. Mijn samengestelde kuur heeft reeds voorbeeldelooze gevolgen gehad, gelijk u uit ingesloten attesten uit de geheele wereld blijken zal.

Inliggend zult u een formulier vinden, dat u nauwkeurig gelieve in te vullen. Bij het maatnemen moet u dit onder de heupen doen en niet er boven, zooals voor andere breukbanden. Mijn breukband is elastiek, en wordt onder de heupen op ééne lijn met de breuk gedragen. Hij past volkomen, zit gemakkelijk en laat het lichaam volkomen vrij in zijne bewegingen. Dat mijn breukband in alle werelddeelen met succes gebruikt wordt, is zeker wel het beste bewijs, dat ik een perfect-zittenden breukband lever, en dit is voor elken breuklijder hoofdzaak. Alhoewel elke breukband volgens de opgegeven maat expres vervaardigd wordt, voeg ik bij iedere zending reserve-banden en afbeeldingen en aanwijzingen, hoe men die aanleggen moet. Daardoor is ieder, die mij een breukband bestelt, er zeker van, dat hij een perfect en gemakkelijk band ontvangt, waardoor hij zeker is van een volkomen genezing, mits hij ook mijn *Lymphol* volgens voorschrift gebruikt. Geen andere behandeling kan op zulke uitmuntende gevolgen wijzen, als mijn gecombineerd systeem.

In nevensgaand geschrift vindt u de verklaring van mijn *Lymphol*. Dat is het middel, zonder hetwelk geen genezing mogelijk is, daardoor worden de verharde plaatsen der breuk zacht r, en gebracht tot de ontwikkeling van een gezonde lymph, waardoor nieuwe cellen en spieren gevormd worden. Mijn *Lymphol* heeft wonderbare genezingen ten gevolge gehad, en u zult ook spoedig de gunstige werking er van gewaar worden. Gebruikt gerust dit monsterfleschje, men voelt noch branden noch pijn; het werkt verkoelend en verzachtend.

Mijne behandeling heeft een record van genezingen geslagen, eenig in de wereldgeschiedenis, en ik aarzel niet te bevelen, dat een grondige aanwending er van, de genezing van elken breuklijder ten gevolge moet hebben.

Op pag. 31 van mijn boekje zult u de prijslijst vinden.

Ik verzeker u, dat mocht u er toe besluiten

de proef met mijn systeem te nemen, ik mijn uiterste best voor u doen zal.

Hoogachtend,

Uw Dw. Dr.,
W. S. RICE.”

Wat hebben nu wij omtrent dit alles te zeggen?

Wij kunnen volstaan met twee aanhalingen uit vroegere maandbladen: In het no. van Juli 1903, namen wij een waarschuwing op van den Gezondheidsraad te Karlsruhe (het betrof ditmaal de breukbanden van Reimanns) waarin het volgende voorkwam:

„Wij hebben er reeds vroeger dikwijls op gewezen, dat een behandeling per brief bij breuklijders geheel en al te verwerpen is, daar slechts door een nauwkeurig onderzoek van den lijdende, de geneesheer een zeker oordeel kan vellen of een breuk bestaat, van welken aard deze is en wat ter genezing of tot inhouden is aangewezen.

„Wij waarschuwen daarom nogmaals er tegen, breukbanden te bestellen zonder voorafgaand geneeskundig onderzoek”.

En in het no. van Januari 1897 schreven wij naar aanleiding van de breukzalf, z.g. van Pastoor Beck:

„Nooit heeft eenige zalf een breuk genezen of heeft enig geneeskundige, die zelf geen bedrieger is, de mogelijkheid van zulk eene genezing kunnen beweren.

„Evenmin als het gat in een plank z'd dicht groeien door een smeerseltje, evenmin kan de abnormale opening in den spierwand van den buik weder gesloten worden door zalf te smeren op de huid, die haar bedekt. Er kan vershil bestaan omtrent de werking van het een of ander geneesmiddel, de geneeskundigen mogen het somwijlen niet eens zijn aangaande de behandelingswijze, die zij bij sommige kwalen of gebreken het meest doelmatig achten, — hier echter is alle twijfel buitengesloten: — allen zijn het volmaakt eens: — wie zegt een breuk door zalf te kunnen genezen, liegt en bedriegt”.

Wat wij hier van zalf verklaarden, geldt ook voor andere smeersels, al heeten ze ook *Lymphol*, dat, volgens het onderzoek van den heer J. P. v. D. MAREL te Amsterdam, in hoofdzaak bestaat uit een mengsel van pepermuntolie, kajoepoetiolie en spiritus, een mengseltje dat niet anders zal doen dan de huid — dikwijls ongewenscht — prikkelen.

Men begrijpt dus dat wij de methode van RICE ten sterkste afkeuren en ieder aanraden geen hulp bij hem te zoeken, waar hij die meestal zeer gemakkelijk en zeker bij zijn eigen geneesheer kan vinden.

Niet alleen dat hij in zijn beurs wordt benadeeld (op zijn minst is hij f 25 kwijt) maar hij loopt tevens groot gevaar zijn kwaal te zien verergeren.

Een eigenaardig optreden van een apotheker.

Wij hebben het steeds betreurd, wanneer een apotheker zich ophoudt met de exploitatie van een kwakzalvers- of geheimmiddel, omdat het groote publiek, ten onrechte, meent dat deze wel iets van de geneeskunde af weet en daardoor in de waarde van het middel somwijlen gelooft. Wij hebben daarom, ook zonder onderzoek van het middel, reeds voorloopig — zie de *Correspondentie* in het Maandblad van Dec. 1907 — gewaarschuwd tegen het middel van den apotheker J. STEIJNS te Rosendaal (N.Br.), aanbevolen tegen suiker- en nierziekte.

De heer STEIJNS heeft zich over dit optreden onzerzijds beklaagd, niet bij ons, maar in een vertrouwelijk schrijven aan den Secretaris onzer Vereeniging. In dien brief vermeldt hij, dat het middel geen geheim is, maar een aftreksel van een Indië met succes aangewend knolgewas, waarvan de naam aan den Secretaris werd opgegeven, maar dien wij, wegens het vertrouwelijke van het schrijven, vooralsnog niet in ons blad kunnen vermelden. Tevens deelt hij mede, dat hij met den verkoop van het middel heeft opgehouden.

Wij hebben daarop het lastig onderzoek van het middel gestaakt, aannemende dat de gegeven verklaring juist is.

Maar toch is er in deze zaak iets dat niet in het

reine is. Toen een lijder aan suikerziekte, dien wij het gebruik van het middel *voorloopig* ont-raden hadden, toch een fleschje ad f 5.— wilde probeeren en dit te Rosendaal aanvroeg, werd hij door S. verwezen naar J. H. M. WENNEKER, Apotheker, Mosseltrap 4 te Rotterdam, den man ons o. a. bekend als de: „Hoofdvertegenwoordiger voor geheel Nederland” van. EILERS.

Door dezen werd dan ook, tegen rembours van f 5.28 het fleschje verzonden, dat tot opschrift droeg niet den naam van het aangegeven middel, maar: *Glucosan tegen Diabetes*.

Werkelijk een vreemd zaakje. De heer STEIJNS moet het ons dan ook ten goede houden, dat wij zijn verdediging niet zonder voorbehoud aannemen, te meer daar dit niet de eerste maal is, dat zijn naam in ons blad wordt genoemd.

Een zoogenaamde bijzondere methode voor genezing van tering.

Reeds verscheidene maanden geleden werden wij opgeschrikt — dit is het ware woord — door de volgende advertentie:

„Doctor A. KAULING Arts te Valkenswaard Noord-Brabant.

Speciale behandeling voor lijders aan Long-tuberculose. Te consulteeren Maandag en Don-derdag van 1 tot 4 uur te Amsterdam, Heeren-gracht No. 359 bij de Wijde Heisteeg.”

Wij meender dat Dr. KAULING, na zijn weinig succes te Ginneken van daar vertrokken, (zie het Maandblad van Februari 1905) nog in het buitenland vertoefde, waar wij hem gaarne gelaten hadden, maar neen, blijkbaar is hij weer terug en zelfs in de hoofdstad des rijks te consulteeren.

Wij hebben eenige maanden gewacht — denkende dat hij weer spoedig Amsterdam den rug zou keeren — maar nu de bovenstaande advertentie nog steeds in eenige Amsterdam-sche bladen voorkomt vinden wij het raadzaam hier nog eens uit het Maandblad van November 1904 over te nemen hetgeen de bekende Dr. G. W. B. daarin als waarschuwing meende te moeten plaatsen:

„Dezer dagen ontving ik van een collega uit Groningen een verzoek om inlichtingen aan-gaande eene bijzondere behandeling van tering die een collega bij mij in de buurt in toepassing bracht en waarvan een zijner patiënten veel goeds had gehoord, hoewel hij zelf er geen heil in zag. Tegelijkertijd ongeveer vroeg de redactie van dit blad mij hetzelfde naar aanleiding van het onderstaande schrijven, door haar ontvangen:

„Maandblad tegen de Kwakzalverij:

„Mijne Heeren,

„Een neef van mij is sedert 17 weken onder behandeling van Dr. KAULING *Ginneken*, wegens Tuberculose.

„Alhoewel deze medicus verklaart dat hij steeds in beterschap toeneemt, is er weinig van te zien, ik voor mij vind dat hij minder wordt.

„kunt u mij soms eens mededeelen, wat uw meening omtrent dezen geneesheer en zijn methode is?

„Naar ik verneem moeten er wel 50 patiënten onder zijn behandeling zijn! Het is een aardige verdienste voor dezen medicus; hij ontvangt van elk der patiënten f 2.50 daags.”

Van tijd tot tijd werden er omtrent dezen geneesheer en zijne behandeling door sommige bladen berichtjes verspreid, dat zijne methode zulke gunstige resultaten heeft opgeleverd, dat zij geheel nieuw en onbekend is enz. Het laatste nieuws in een der Haagsche bladen was, dat de dokter niet ongenegen was zijn geheim aan de Regeering te verkoopen, hetgeen ongetwijfeld een zegen zou zijn voor de menschheid zoo werd er bijgevoegd om het aanbod smakelijk te maken en bedriegen de geruchten niet, dan zal men nu eerstdaags lezen, dat hij bezig is een dik boek te schrijven, om zijne behandeling wereldkundig te maken.

Niemand behoeft te denken, dat er van het een of het ander ooit iets komen zal; toen dezen zomer de Algemeene Vergadering van de Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst te Breda een paar honderd medici had bijeenge-

bracht, zijn een viertal jonge artsen naar hem in het vlakbij gelegen Ginneken gegaan en hebben gevraagd hem te mogen spreken, met het doel hem uit te noodigen ter vergadering met hen in discussie te treden over zijne behandeling en de resultaten daarvan wetenschappelijk te toetsen. Hoewel de collega thuis was, zijn zij niet toegelaten: „de dokter had wel wat beters te doen,” zeide de meid hun aan de deur. Nu voor zich zelf zeer zeker, want het lijdt geen twijfel of bij alle reputatie, die hem door enkele leeken met zekere hardnekkigheid wordt nage-dragen, zou hij het tegenover een ernstig onder-zoek jammerlijk hebben afgelegd.

De behandeling der patiënten bestaat in het inwrijven, onder gelijktijdige massage door een tweetal vrouwelijke huisgenooten met *oleum chelidonii*, een volkomen onschuldige olie, maar die hoog geel van kleur is, zoodat zij ook op huid en kleren die kleur achterlaat en daar-door bij leeken den indruk maakt van een bij-zonder sterk werkende stof die door alles heen-dringt. Verder worden de patiënten tabletten gegeven van *chinine*, die echter niemand mee naar huis krijgt maar bij den dokter zelf moeten worden ingenomen, terwijl bovendien nog som-wijnen inspuitingen geschieden met serum, een behandeling, die eenige jaren geleden in het buitenland eenigen opgang heeft gemaakt en ook bij collega's in België nog een enkelen aan-hanger vindt, gewoonlijk op een tijdstip als de ongelukkige teringlijders nagenoeg aan het einde zijn van hun leven.

Deze behandeling geschiedt geheel en uit-sluitend bij den dokter aan huis tegen contante betaling van f 2.50 iedere keer; allen worden aangenomen, onverschillig in welk tijdperk der ziekte, soms bijna stervenden. Het is een treu-rige stoet, dien ik van tijd tot tijd mijn woning zie voorbijgaan; die teringlijders, zich voort-sleepende langs de straat tegen het opgegeven spreekuur of met een heen en weer rijdende vigilante afgehaald uit de woningen, waar zij zijn ingekwartierd, soms zeven bij één burger-gezin. De dokter komt namelijk nimmer bij een patiënt aan huis, zelfs al krijgt deze b.v. midden in den nacht een bloedspuwing. Vlak achter mij woont een arbeider, wiens vrouw aan tering lijdende, onder behandeling was van een allezins bekwaam arts uit mijne buurt; hij achtte zich verplicht haar man eindelijk mede te deelen, dat zij nog hoogstens een paar weken kon leven. Het zoo dikwijls geziene gevolg bleef niet uit, als de dokter toch geen kans meer zag, zou men het met den ander probeeren en zond naar den heer KAULING. Hoewel op nauwelijks vijf minuten afstands wonende kwam deze zelf echter niet, maar moest de uitgeputte lijderes bij hem aan huis komen. Dit geschiedde; iederen dag betaalde zij 50 cts. voor de vigilante, die haar kwam halen en bracht f 2.50 aan den dokter; — een dag of tien heeft zij 't nog vol kunnen houden, toen kon zij letterlijk niet meer en bleef weg uit eigen beweging, anders had de man die hard moest werken voor het brood van zijn gezin, nog langer telkens een drie gulden kwijt geweest voor elke visite zijner nagenoeg ster-vende vrouw; een week ongeveer later is zij reeds overleden.

In den tegenwoordigen tijd, nu het bij menig teringlijder zoo duidelijk spreekt, welk een heil-zame werking kan worden verwacht van veel lucht, licht, rust en gepaste voeding, doet het onaangenaam aan te ontwaren, hoe bij tal van deze ongelukkigen onder behandeling van een bevoegd arts, hoegenaamd geen gewicht wordt gehecht aan al deze hygiënische maatregelen. Wel wordt een enkel maal eenig dieet voorgeschreven, maar er is niemand die nagaat of er de hand aan wordt gehouden; de omstreken van Ginneken zijn gezond en gezocht om hunn-frissche deneboschen; geen van al die tering-lijders geniet er van; zij blijven meest den ge-heelen dag in huis; zij kunnen doen en laten wat zij verkiezen, mits zij zich op het aangegeven uur vertoonen in de kamer van den dokter om met olie te worden gewreven, *chinine* te slikken en f 2.50 te betalen.

En nu de resultaten! Uit den brief, hierboven afgedrukt, kan men zien, dat lijders, die steeds

achteruit gaan, toch zelf soms meenen beter te worden — schrijver dezès heeft er van zulk soort verschillenden ontmoet, waaronder, die maanden lang onder behandeling waren om eindelijk heen te gaan en te sterven of hier be-graven te worden — en zelfs dan ook zwijgt de reclame dikwijls niet; de tering, zoo wordt verklaard, was genezen, geheel genezen, maar er was iets bijgekomen. Tegen al zulke praatjes is eenvoudig niets te doen, alleen de enkele verstandigen, die zich er niet door om den tuin laten leiden, kan men waarschuwen en dit is het doel vooral van dit schrijven en is het antwoord aan mijn collega in Groninger-land.

De Vereeniging tegen de Kwakzalverij heeft er in vroegere jaren veel geld voor moeten be-talen, dat zij dingen en menschen bij hun waren naam noemde, *un chat un chat et Robin...* iets anders; zij zou verkeerd doen de waarheid weer te dienen op zulk een dure wijze en ik raad haar daarom aan zich te onthouden van iedere kwalificatie der handelingen van zulk een genees-heer, als hier aan het werk is. G. W. B.”

In het Maandblad van Augustus 1906 heeft Dr. M. GRESHOFF te Haarlem de resultaten van zijn onderzoek van KAULING's middelen gepubliceerd. Daaruit blijkt dat de capsules be-vatten 0.350 gram *zwavelzure kinine* en het smeersel bevat *stinkende gouwe* (*Chelidonium majus*) getrokken op brandspiritus.

CORRESPONDENTIE.

Uitgevers van bladen, die geen kwakzalvers-advertenties opnemen, worden beleefd verzocht dit nogmaals ter onzer kennis te brengen, met opgave van den naam van het blad.

Wij weten niet zeker of onze lijst volledig is.

— Wij betuigen onzen dank aan allen, die ons de stuk-ken van- en mededeelingen omtrent het *Institut de la Surditè* toezonden. In het hoofdartikel in dit No. worden de ver-schillende vragen en inlichtingen beantwoord.

H. T. te S. Uwe opgaaf als abonné hebben wij ter kennis gebracht van den Secretaris-Penningmeester onzer Vereeniging, bij wien dergelijke zaken thuis behooren.

A. J. B. te H. Uit het u gezonden Maandblad zal u gebleken zijn, dat het raadzaam is zich niet met *The Vixol Syndicate* in te laten.

K. M. Br. te R. en W. M. H. A. te 's G. Dank voor de gezonden blaadjes.

v. d. T. en B. te R. In het volgend No.

A. A. D. te B. Wij kennen het bedoelde apparaat, waar-naar ons nog al eens gevraagd is, niet en het gaat niet aan het voor de kas — ad / 25.— — aan te schaffen.

Misschien kan een specialiteit in oorheelkunde u de ge-wenschte inlichtingen geven.

J. te A. Uw mededeeling over *Coza-Poeder* in dank, doch te laat voor dit No. ontvangen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

COZA-POEDER of het middel van het *Institut du Zexa* is een echt kwakzalversmiddel. D. w. z. dat het niet helpt voor de ziekte, waartegen het wordt aanbevolen; dat de verkoper dit zeer goed weet terwijl hij dit poeder verhandelt voor een prijs ver boven de werkelijke waarde. De samenstelling van Cozapoeder is: dubbelkoolzure soda (het ge-wone zuiveringszout) en fijngewreven gentiaan- en kalmuswortel. Alle drie deze bestanddeelen hebben noch afzonderlijk, noch te zamen, eenig nuttig effect tegen drankzucht. Gevaar dat de maag veel geprik-keld wordt, bestaat echter wel.

Basiliemmerolie. Dit is een van de weinige oor-spronkelijk Nederlandsche geheimmiddelen en dag-teekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor allerlei zowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o. a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof, die in de apotheken onder den latijnschen naam *balsamum sul-furis terbinthinatum* voorkomt en bestaat uit lijn-olie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinige goede uitwerking van het praeparaat en schrijven het hoogst zelden, en d n altijd in geringe hoeveelheden voor. Men wachte zich het in eenigzins groote hoeveelheid te nemen; de schadelijke gevolgen van het gebruik zijn reeds meermalen met volkomen zekerheid aan-getoond.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.

Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.

C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 762

J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, Oosterpark 26 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE's bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, Stadhoudersplein 34 's-Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en spécialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25
ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels „ 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „De Dordrechtsche Drukkerij- en Uitgevers-Mij” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur:

Hoofdartikel: Het Duitsche wetsontwerp ter bestrijding van de kwakzalverij.

Berichten: Een nieuwe Sequah? — De wonderdokter uit Twente. — Brutaliteit van Eilers. — Tegen Cozapoeder. — Onbevoegde uitoefening der tandheelkunde. — Idem geneeskunde. — Attest van Foster's pillen. — Een zwarte lijst. — Een kwakzalver in de doos. — Karox Continental. — Goedkoopste Hygien. vlugschriften.

Mededeelingen van verschillenden aard: Anti-kwakzalfpilletjes. — Meten met twee maten. — In verband met de gratis-verstrekking van Gloria Tonic.

Uit de Pers: De getuigschriften van Akker. — Cozapoeder.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwing: Coza-poeder.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur

Tot het lidmaatschap is toegetreden de Heer:
H. NIJKAMP, Med.-Doct. Semi-Arts te Leiden.

Met dit nummer worden de postwissel-formulieren voor de contributie en de abonnementsgelden aan de leden en abonne's toegezonden. Het Bestuur verzoekt beleefd, doch met aandrang, deze formulieren ingevuld, met duidelijke vermelding van naam en adres, aan den Secretaris-Penningmeester terug te zenden, omdat deze wijze van betaling veel moeite en kosten bespaart.

Hun, die het verschuldigde reeds overmaakten of met wie — naar gewoonte — (Vereenigingen enz.) op andere wijze wordt afgerekend, wordt verzocht een eventueel ontvangen formulier als niet gezonden te beschouwen. Het is ter drukkerij niet goed mogelijk voor enkele adressen eene uitzondering te maken.

Ook thans blijft het Bestuur zich zeer voor de ontvangst van vele extra-bijdragen aanbevelen houden, ten einde de groote kosten der GRATIS-verspreiding van het Maandblad, noodig om het volk steeds meer omtrent de bedriegerijen der kwakzalvers in te lichten, te kunnen bestrijden.

Namens het Bestuur,

J. VAN RIEL, Sec.-Penningmeester.

Het Duitsche Wetsontwerp betreffende de uitoefening van de geneeskunde door niet-geëxamineerde personen en het verkeer met geheimmiddelen.

In Duitschland is de toestand, wat de uitoefening der geneeskunde betreft, geheel anders dan bij ons. Terwijl vroeger, evenals hier te lande, slechts, door een examen, daartoe bevoegden als geneeskundigen mochten optreden, is met de invoering van de „Gewerbeordnung” de uitoefening aan ieder, onder zijn eigen verantwoordelijkheid, vrijgelaten. De regeeringen der verschillende Bondsstaten hadden zich weliswaar tegen dezen maatregel verzet, maar het mocht niet baten. En het gevolg?

Van jaar tot jaar nam het getal onbevoegden, die zich het genezen van ziekten van mensch en dier als beroep kozen, op schrikbarende wijze

toe. Het getal „Kurfurscher”, zoo noemt men die lui in Duitschland (niet synoniem met onze kwakzalvers ofschoon de beteekenis niet veel beters beduidt), werd steeds grooter, hun optreden brutaler en spoedig bleek het aan ieder, die wilde zien, dat het leven en gezondheid der staatsburgers op ernstige wijze door den nieuwen maatregel werden bedreigd. Personen zonder de minste studie of ontwikkeling, verlopen sujetten, gestrafte misdadigers, lui van 12 ambachten en 13 ongelukken, zij allen boden den zieken, met de noodige reclame, hun hulp aan en . . . deze werd helaas! maar al te gretig aangenomen. De behoefte om tegen het ontstane euvel op te treden deed zich al meer en meer gevoelen en inderdaad werden in den laatsten tijd door de verschillende Staten verordeningen uitgevaardigd, die, zooveel mogelijk, trachtten aan het gevaar eenigszins paal en perk te stellen. Veel werd hiermede echter niet bereikt: het gemis van een rijkswet was hiervan een der oorzaken.

Inmiddels viel er in Duitschland nog meer te bestrijden. Evenals in Nederland en in alle „beschaafde” landen nam de handel in z.g. kwakzalvers- en geheimmiddelen hand over hand toe, geholpen door een gewillige pers en andere reclame-middelen. Het gevaar voor het algemeen welzijn, in dien handel gelegen, werd ook daar niet over het hoofd gezien. Men bepaalde zich daarom niet tot beloften, dat er mettertijd, tegelijk met een andere wet, misschien wel eens eenige bepalingen zouden worden vastgesteld, die de verkoop van de bedoelde middelen zouden beperken maar waarschuwde van wege de autoriteiten en door middel van de politie tegen den z.g. geheimmiddel-zwendel. En men ging verder; verschillende Regeeringen vaardigden verordeningen uit waarbij talrijke, met name genoemde kwakzalvers- en geheimmiddelen aan den vrijen verkoop werden onttrokken en waarbij de teugellooze reclame voor die middelen aan banden werd gelegd. In de praktijk bleek het intusschen dat ook hier het ontbreken van een algemeene rijkswet de toepassing van de verordeningen menigmaal in den weg stond; den lezer, die daarvan meer wil weten — wij mogen niet te uitvoerig zijn — verwijzen wij naar de Memorie van toelichting, gevoegd bij het nieuwe wetsontwerp, o. m. opgenomen in de *Apotheker Zeitung* van 8 Februari j.l.

En thans, is het ontwerp van een rijkswet verschenen, waarvan de Memorie van toelichting het doel aangeeft, die tot het indienen van dit ontwerp hebben geleid. Het daarop betrekking hebbende gedeelte luidt aldus:

Het aangeboden ontwerp wil twee verschillende, doch nauw met elkaar samenhangende vragen van den openbaren gezondheidstoestand wettelijk regelen, die reeds lang een gelijkmatige

regeling in het rijksgedebied noodig hebben en van jaar tot jaar dringender daarop wachten. Eenerzijds wil het waken tegen de schade, die daardoor veroorzaakt wordt, dat personen, zonder bewijs van bevoegdheid, de behandeling van ziekten en gebreken van menschen en dieren, als bedrijf, uitoefenen, anderzijds wil het optreden tegen het gevaar (Unwesen), dat verbonden is aan den handel, het aankondigen en aanbevelen van geheimmiddelen, die het voorkomen, verzachten of genezen van ziekten enz. heeten te bevorderen.

De korte inhoud van de voornaamste artikelen laten wij hier volgen; grootendeels ontleend aan het *Pharm. Weekbl.* van 15 Februari:

Art. 1 en 2 bepalen, dat personen die, zonder examen te hebben gedaan, hun beroep van de behandeling van zieken maken, zich, onder opgave van woonplaats en bedrijfsgegevens, onder toezicht der politie moeten plaatsen en handelsboekhouding voeren, die aan de politie, op verlangen moet worden vertoond.

Art. 3 verbiedt zoowel bij mensch als dier behandeling zonder onderzoek z.g. per brief, bij menschen behandeling van venerische ziekten, toepassing van andere dan plaatselijke pijnloosmaking, behandeling door hypnose of mystiek. De politie kan behandeling van besmettelijke ziekten verbieden.

Art. 4 zegt, dat zoodra door de behandeling leven en gezondheid van den behandelde gevaar loopen of wel de behandelde op bedriegelijke wijze wordt afgezet, (Schwindelhaft ausgebeutet) dan moet het behandelingsrecht ontnomen worden. Het recht kan ook ontnomen worden, wanneer in de uitoefening van het beroep strafbare handelingen verricht worden of wanneer een herhaalde veroordeeling op overtredingen van deze wet gevolgd zijn. Dit zelfde kan ook geschieden na andere rechterlijke veroordeelingen. Na een jaar kan het recht weder teruggegeven worden.

Art. 5 zegt, dat de Bondsraad het vrije verkeer met enkele stoffen of voorwerpen, die dienen ter voorkoming, verzachting of genezing van ziekten kan beperken of verbieden, wanneer van de toepassing schade voor de gezondheid te vreezen is of wel wanneer ze verhandeld worden op eene wijze, die op bedrog of afzetten van de koopers wijst. Voorwerpen of middelen, die aan het vrije verkeer onttrokken zijn mogen niet ingevoerd worden. Verder bevat dit artikel bepalingen op welke wijze de bovengenoemde voorwerpen en middelen worden aangewezen.

Art. 6 bepaalt, dat met gevangenisstraf tot één jaar en een geldboete tot 3000 Mark gestraft wordt ieder, die in een openbare aankondiging of aanprijzing, betrekking hebbende op voorkoming, verzachting of genezing van ziekten van menschen of dieren, opzettelijk onwaar-

Een serie goedkope Hygienische vlagschriften, reeds vroeger uitgegeven door den heer F. VAN ROSSEN te Amsterdam, o. a. die van Dr. H. PINKHOF waarop wij reeds in verschillende nrs. van ons blad de aandacht vestigden, is thans door die firma tegen verminderden prijs verkrijgbaar gesteld.

Voor slechts 10 cents per nommer kan men zich thans die populair-geneeskundige werkjes, een zeer nuttige lectuur, aanschaffen.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Anti-Kwakzalfpilletjes.

Gij allen, geliefde lezeressen en hooggeschatte lezers, zult verleden maand in de Nederlandsche bladen de reclame voor Gloria Tonic gelezen hebben. Proefdoosjes werden gratis verkrijgbaar gesteld bij den heer A. VAN TUYLL, Paleisstraat 13 te Amsterdam. 'n Welbekend adres. De menschen stroomden toe. Och, als er voor niks wat te halen valt en er wordt je nog genezing beloofd. . . . Niet waar? Welnu voor de dagbladen, waarvoor deze reclame ook weer een aardige verdienste was, was zij meteen een bron van stadsnieuwtsjes. Er werd druk over het voorloopig succes der advertentie geschreven. Nou nou, dat mag wel, dat kan op die groote annonces wel overschieten. Er werd dan voor den huize VAN TUYLL door van-rheumatiek-krom-getrokkenen queu gemaakt en de politie moest zorgen dat de passage door deze processie van mismaakten niet gestremd werd. Allemaal interessante mededeelingen, die in dezen harden tijd, zoo gebrekkig aan fatsoenlijk nieuws, een krant wat gauwer vullen.

Adverteeren is de kostbare spil, waarom het kwakzalversbestaan draait. Over 't algemeen wordt in advertentiën méér beloofd dan later gegeven wordt; de opstelling daarvan doet veel. Een kleinigheid: H.H. Rookers." Niet kort-af: „Rookers". Dat „H.H." lapt 't 'm juist! Dames, als ge een dienstbode in de krant vraagt en ge zet boven uw annonce: „Dames gediensstigen", durf ik wedden dat ook voor uw huis de politie het verkeer zal moeten regelen. Tout court: de redactie van een advertentie doet alles. Ik voor mij ben altijd huiverig voor advertentiebeloften, vooral als zij genezing of goedkope aanbiedingen behelzen. Laat me volstaan met deze opmerking: De Koningin der Aarde en Charlatannerie zijn te innig met elkaar verbonden, dan dat de nederige schrijver der a. k.-pilletjes nog moeite zal doen deze walgelijke vriendschap om den gelde uit te maken. Niet graag 'n Moriaan wasschende, zal 'k verder hierover zwijgen. Mijn afdwaling zij mij vergeven.

De proefdoosjes Gloria Tonic konden niet alleen bij den heer VAN TUYLL worden afgehaald, zij werden zelfs gratis door den lande verzonden. Ook ondergeteekende verzocht een proef, die hij een paar dagen later ontving. Inhoud: twee doosjes, één met 8 laxeerpillen, het andere met 16 Gloria Tonic-pastilles. Deze laatste schijnen dus constipeerend te werken. De purgeerpilletjes zagen er uit als cascarapillen; de G. T. pastilles zijn peperkleurig. Dr. L. E. GOESTER te Zwolle, die ze destijds onderzocht, schreef hierover o. a. het volgende: „Als werkzame bestanddeelen van de pastilles (als zoodanig komt dit middel voor) werden aangetroffen: Joodkalium ongeveer 130 mgr. per pastille, en Guajachars. Van dit mengsel wordt nu in de duitsche brochure gezegd: „De samenstelling draagt den stempel van een origineele uitvinding en wekt groot vertrouwen op." Niets is minder waar; in de samenstelling zit niets origineels. Guajachars is een vroeger nogal gebruikt geneesmiddel, dat thans bijna geheel in onbruik is geraakt, omdat het niet aan de verwachtingen heeft beantwoord en in het gebruik van joodkalium-tegen rheumatiek zal zeker geen deskundige iets oorspronkelijks zien. Waarlijk, de Engelsche Gloria Tonic, met zooveel ophef aangekondigd, is niets nieuws, niets bijzonders en geen uitvinding (?) waarvan in eenig opzicht te verwachten is, dat zij de wonderen zal verrichten, die er van worden uitgebazuind." (Maandblad van Januari 1906).

Bij het proefpakje ontbraken natuurlijk de reclamepapieren niet; o. a. een reuzenvel met de zonderlingste physionomieën van „genezenen". Boerenmutsen en petten vormen het hoofdcontingent. Men behoeft dus niet te vragen hoe en uit welken hoek de attesten verkregen zijn.

JOHN A. SMITH te Londen is niet voor 'n reclametje vervaard! Deze weldoener der menscheid brengt de laxeerpillen ad f 0.60 en z'n onfeilbaar middel tegen rheumatiek ad f 2.— per doosje in den handel. Daar moeten enorme reclame onkosten van af plus een flinke commissie aan de drogisten en dan schiet er nog een niet te versmaden winst over.

O, Jan Publiek, wanneer 'zal je eens ophouden sluwe kwakzalvers vet te maken! ED. R.

Metten met twee maten.

* Ieder weet met welk een hevigheid in enkele streken van Nederland in den afgelopen herfst het mond- en klauwzeer onder het rundvee heeft gewoed. Een afdoend geneesmiddel tegen deze ziekte is tot heden niet bekend en het spreekt dus van zelf, dat de kwakzalvers ruim spel hebben om hun middeltjes aan den man te brengen. Zij trachten daarvoor advertenties en reclames te doen opnemen in de landbouwbladen, waarbij zij aan de „boeren en buitenlui" hun geheimmiddelen als onfeilbaar aanprijzen. Gelukkig zijn er juist onder deze vakbladen verscheidene, die hoe moeilijk ook somwijlen hun strijd om het bestaan is, toch niet willen geholpen worden door de duiten in den zak te steken voor aankondigingen, waarmee zij weten dat argelooze lezers, vertrouwend op de redactie, zouden worden beet genomen; als mooie voorbeelden kunnen wij aanhalen, de *Boerenstand*, de *Veldbode*, het *Nederlandsch Landbouwweekblad*. Doch ook de Regeering helpt mede; reeds vroeger hebben wij er melding van gemaakt dat het Rijksinstituut voor serumbereiding enz., opgericht te Rotterdam, door bemiddeling van de Directie van den Landbouw zich beschikbaar heeft gesteld om kosteloos alle zoogenaamde nieuwe geneesmiddelen, die voor ziekten van het vee mochten worden aanbevolen en verkrijgbaar gesteld, op hunne samenstelling en werkzaamheid te onderzoeken.

Toen nu onlangs weer een advertentie aan het *Nederlandsch Landbouwweekblad* en waarschijnlijk ook aan andere landbouwbladen werd aangeboden, waarin uit het buitenland een onfeilbaar middel tegen Mond- en Klauwzeer werd te koop gesteld, schreef de redactie, dat zij tot plaatsing niet ongenegen was, mits haar vooraf een monster werd toegezonden, dat zij officieel zou laten onderzoeken.

Natuurlijk hoorde zij er niets meer van en het eenvoudige aanbod der Regeering om, waar noodig door haar wetenschappelijke ambtenaren hulp te verleen, is derhalve voldoende gebleken om een nieuwe zwendelarij met een zoogenaamd heilmiddel tegen mond- en klauwzeer den kop in te drukken.

Hoeveel waardelooze geheimmiddelen voor ziekten van menschen zouden nimmer ons land hebben overstroomd, indien de Regeering ook zulk een gemakkelijken weg had geopend om ze te doen onderzoeken!

Hoewel, dan zouden ook de redacties van de groote en kleine bladen, evenals deze vakbladen, afstand moeten willen doen van de zoete winstjes uit deze onzuivere bronnen voortvloeiende en geneigd zijn vooraf officieele inlichtingen in te winnen; achter de vraag: of de meesten daartoe zouden overgaan? zullen, door de ervaring geleerd, waarschijnlijk velen met ons een groot vraagteken willen plaatsen.

P.S. Aan het bovenstaande sluit zich aan hetgeen wij lezen in het pas verschenen uitvoerig verslag van de Werkzaamheden der Rijks seruminrichting over 1906, uitgegeven door het departement van Landbouw. Op blz. 435 vinden wij onder het hoofd:

Onderzoek van geheimmiddelen.

Ofschoon de onderzoekingen in deze afdeling gedaan eerst in het volgend verslag worden vermeld kan hier toch medegedeeld worden dat dikwijls geheimmiddelen ter onderzoek inkomen.

Groot is het aantal geheimmiddelen tegen mond- en klauwzeer, dat reeds ingezonden werd. Het is verbazend hoe de meest gewone middelen als: honig, azijn, aluin, blauwe vitriool, salpeter, campher, keukenzout, zelfs houtskool enz. door de bezitters dezer zoogenaamde geheimmiddelen als onfeilbare voorbehoed- en geneesmiddelen tegen mond- en klauwzeer worden geproclameerd.

In verband met de gratis-verstrekking van Gloria Tonic

en de oloopjes die daarvan het gevolg waren, lazzen wij het onderstaande in Moleschot van 8 Februari j.l.:

„En nu vriend redacteur, moet ik U eene confidentie doen. Ik las deze week in de couranten het bericht van deze menschenstroom, deels lijdenden, deels nieuwsgierigen en op een pretje belust. En ik las dat de redactie der dagbladen berichtte, hoe druk het er geweest was en van deze gelegenheid maakten alle redacties gretig gebruik om er nu eens op te wijzen hoe dwaas de menschen toch zijn, die zoo maar zonder te weten of 't wel goed voor hen is, middeltjes slikken, omdat een of andere fabrikant geliefde mede te deelen, dat 't middel zoo probaat was. En ze wezen er op, dat die attesten volstrekt geen waarde hadden. Wel hadden de couranten hunne advertentie-kolommen opengesteld voor de reclame en zelfs voor de attesten waarin personen met name werden genoemd, een voor betrokkenen dikwerf hoogst onaangename gebeurtenis, doch daaraan kon de redactie niets doen, dat was 't werk van de administratie. Nu echter de redactie toch aan 't woord was, waarschuwde zij, zooals dat haar plicht was, het publiek tegen dergelijke praktijken. Zij schreef, dat de heer VAN TUYL een depôt had van allerlei kwakzalversmiddelen en dat het verkrijgbaar stellen van 'n middel bij een drogist tot voorzichtigheid moest aansporen. En toen vriend redacteur, werd ik wakker; ik had gedroomd, een schoone droom, doch veel te schoon om te gelooven, ik haastte mij de courant te nemen, waarin het bericht stond, dat bij den heer VAN TUYL, een bekend apotheker (?), het middel werd verkocht en dat toch zoovele menschen het hebben wilden, maar geen woord van afkeuring of waarschuwing. Hieruit ziet men alweer, gelijk dit zoovele malen is gebleken, dat de redacties van Dagbladen in het algemeen niets doen om het groote gevaar, dat door kwakzalverij ontstaat, voor het publiek te voorkomen. Wel groote advertenties waaraan ze beweren niets te kunnen doen, omdat dit het werk der administratie of directie is, maar niet, zelfs wanneer de gelegenheid schoon is, eene waarschuwing tegen de duffe praktijken van den kwakzalver, die het op de beurs heeft gemunt van den sukkelaar, op zijn beurs en op niets anders. Zou Professor TREUB toch gelijk gehad hebben in zijne rede voor twee jaar, waarin hij de pers van medeplichtigheid aan kwakzalverij beschuldigde? Een rede, die wel hier en daar heftige verontwaardiging opwekte, doch die door de feiten eer gestaafd dan weersproken wordt.

Hoelang zal het nog duren, voordat we een wet hebben, die adverteerders en couranten verantwoordelijkheid oplegt omtrent den inhoud van hunne aankondigingen?

Gegroet

E. J. ABRAHAMS.

P.S. Na het afdrucken van dit stuk vind ik in de bladen een nieuwe advertentie, waarboven vetgedrukt: „Leest wat de redacties van *Handelsblad*, *Nieuws van den Dag*, *Telegraaf*, *Standaard*, *De Courant*, *Nieuwsblad voor Nederland*, enz. hierover schreven. Zie ik deze redacties blozen? of is 't ook hier: Pecunia non olet?? *)

E. J. A."

*) Geld stinkt niet.

UIT DE PERS.

Pratjes over alles en nog wat door Kris en Kras.

KRIS. Ik ben weer 'n nuwe kwakzalver op 't spoor. . . 'n Soort breukenreparateur. . . RICE heet ie, en 't filiaal is in Amsterdam. Ik heb 't zaakie an 'n deskundige ter hand gesteld, met vriendelek verzoek om rapport en dat hoop ik nou eerstdaags te publiceeren. . .

KRAS. Kom, dat gaat goed. . . Nou ik heb weer wat moois van de Abdij Stroopklusser en Kloosterbalsemklieter AKKER op den kop getikt. Voor 'n paar weken stond er in de *Nieuwe Courant* 'n mooie reclame van 't seminarie der paters Lazaristen te Wernhoutsburg. . . 'n

Klischee van het seminarie voorop, me goeie man... en toen de volgende aandoenleke dankbetuiging:

De afbeelding stelt het seminarie der paters Lazaristen, van den Heiligen Vincentius à Paulo te Wernhoutsburg bij Breda voor. Daar heeft onlangs eene wonderbare gebeurtenis plaats gehad, die wij niet nalaten kunnen hieronder mede te deelen. De portier van dit seminaire was ongeveer 13 jaar lijdende aan een kwaad been, waardoor hij duldelooze pijnen uitstond, zijn geheele been geleek een vurig gat. Alle geneesmiddelen en geneeswijzen waren door hem beproefd, tot zelfs in Frankrijk toe zocht hij genezing, maar helaas niets mocht hem baten. Op een goeden dag kwam hij op het idee het eens met de Kloosterbalsem, Klooster Sancta Paulo, te probeeren, waar hij altijd met zooveel lof van had hooren spreken. Hij kocht toen een potje bij den depothouder VAN RIEL-VRIENDS te Zundert en werkelijk kon hij na het gebruik van het eerste potje reeds verzachting ondervinden. Hij gebruikte nadien nog 4 potjes en is door de wonderbaarlijke kracht der Kloosterbalsem geheel genezen. Hij heeft ons volkomen vrijheid gegeven dit in het belang der lijdende menschen te publiceeren.

Een goeie kennis van me ook 'n medestrijder tegen de volksbedriegerij, die erg best met de paters van het seminarie bekend is, nam de moeite om eres te infermeeren en kreeg toen van den eerw. pater procurator 't volgende antwoord:

Geachte Heer!

Zeer gaarne geef ik u de gevraagde inlichtingen.

1°. Het is geheel en al zonder onze goedkeuring dat de reclame voor Kloosterbalsem in de couranten is opgenomen.

2°. De portier, waar sprake van is, heeft het seminarie verlaten, omdat zijn been veel zieker is dan vroeger en hem niet meer toeliet zijn werk te verrichten.

3°. Hij heeft de firma L. AKKER vrijheid gegeven de reclame te publiceeren, omdat hij daarvoor geld heeft ontvangen.

4°. Ik zou gaarne hebben dat de afbeelding van het seminarie niet meer in de couranten kwam. Hoe kan ik dat verbieden?

5°. Onze tegenwoordige portier is gaarne bereid te verklaren dat zijn voorganger, lijdende aan een kwaad been, thans vertoeft in het gasthuis te Zundert.....

Kijk dat schijnt nu die pater, is er duidelijker onmaskering denkbaar?.....

KRIS. 't Is toch 'n schandaal. En dat daar nou niks teuge te doen is, dat is nog schandaal-leger! Ik wil gelooven, dat de paters 't land hebben dat hun seminarie met afbeelding er bij nog wel, wordt misbruikt voor die niets waardige smiksmak van de firma AKKER, maar ze motten 't stilzwijgend gedoogen. Die arme W. VAN KOOR uit de Compagniestraat, 't slachtoffer van de Fosters nierpillen, stond verleden week weer in de Schager Courant. De man wordt er mee voor 't lappie gehouwen en al loop ie nou met z'n kop teuge den muur, hij mot maar dulden dat zijn naam voortdurend onder 'n leugenachtige verklaring wordt gezet.... Nou 't benne me hier ook de wetjes wel.....

KRAS. Je ken 't op je bevroren vingers natellen, dat 't allemaal groote Jan Klaassen is. Nou mot je hooren: AKKER noemt de abdijstroop afkomstig uit het klooster Sancta Paulo uit Carthage in Spanje. Nou had ik lezend 'n taalkundige bij me, die zei: Die naam is onzin, want in geen enkele taal wordt de Heilige Paulus zoo genoemd. Is het Spaansch, dan is 't: San Pablo.... Is 't Italiaansch, dan zou 't zijn: Sante Paole.... en is 't latijn dan mot 't wezen Sancte Paule... in 't Portugeesch is 't São Paulo.... dus op alle manieren is „Sancta Paulo” onzin.....

KRIS. Natuurlek, en as we nou ook weten dat er in heel Carthage geen klooster van dien naam is en ook nooit bestaan heeft, dan motte we toch wel tot de konklusie kommen, dat 't heelemaal 'n onderneming is, om aan de schrabbers te kommen.... En dan worre die goochelers speculanten op borstlijders en zeere beene bakkers nog in hun nobele duitenklopperij gesteund en in de hand gewerkt door lui as die gewezen

portier uit het seminarie met z'n haarlemmeroliepoot.....

(De Alkmaarder).

Cosapoeder:

Niet lang geleden kreeg ik bezoek van eene mij tot toen toe onbekende vrouw, die mij verzocht de hieronder volgende mededeeling, uit haren mond opgeteekend, en na voorlezing door haar volkomen beaamd, ter plaatsing te zenden in een van onze locale bladen. Ik koos daartoe de „Stads-Editie” der Oprechte Haarl. Courant, en omdat ik op dat blad ben geabonneerd, en omdat de vrouw in dat blad de advertentie had gelezen, die haar opwekte het cosapoeder aan te schaffen.

Ik meende gevolg te moeten geven aan haar verzoek en zond dus het stuk aan de Redactie van de Stads-Editie. Ik schreef er bij: „Indien mijn naam behoort genoemd te worden als inzender, zoo heb ik daar niet tegen. Ik stel mij verantwoordelijk voor wat het stuk zegt.”

Onaangenaam werd ik verrast toen de Redactie daarop onder „Correspondentie” mij het volgende zeide:

„Uw ingezonden stuk, waarin sprake is van de ondervinding, door iemand met een medicament opgedaan, dunkt ons niet geschikt voor plaatsing. Voor twistgeschrijf op dit gebied kunnen wij in het algemeen onze kolommen niet openstellen.”

Een poging, om het in een ander blad te plaatsen, mislukte ook. Ik heb daardoor den indruk gekregen, dat geldverdiener bij die kranten vooraan aan weldoen. Men wordt hoe langer zoo meer overtuigd, dat de wereld, ook de fatsoenlijke en ontwikkelde wereld, door onge-rechtigheid aaneenhangt.

Om toch te doen, wat ik vermag, plaats ik bedoeld stuk nu in dit blad en in „De Christen-Geheelonthouder.”

Haarlem. G. VELTHULSEN SR.

„Mijn man behoort niet tot dezulken, die verslaafde dronkaards genoemd worden, maar zoo nu en dan drinkt hij een stevigen borrel, wat in den regel een akeligen invloed heeft op zijn humeur; zóó, dat vrouw en kinderen het dan zeer moeten ontgelden. Daarom werd mijn aandacht zeer getrokken door een advertentie in de Stads-editie, waarin een poeder, Cosapoeder genoemd, werd aanbevolen als een onfeilbaar werkend medicijn tegen dronkenschap; een boek met 1000 attesten was te bekomen, ten bewijze daarvan. Daar ik een vrouw ben uit den werkmansstand, heb ik niet dan met bijzonder hard werken en met waarlijk voor mij groote opoffering het geld kunnen bijeenkrijgen, noodig om dat zoogenaamde geneesmiddel te kunnen krijgen. Ik ging daartoe naar het aangegeven adres in de Paleisstraat te Amsterdam bij den heer TUIJL en vroeg dien heer of hij dat poeder verkocht en of hij wist dat het hielp. Hij antwoordde: „Ik heb het nog maar korten tijd, maar ik heb er al veel goeds van gehoord.” Hij raadde mij aan het te probeeren met één doos, die kostte f 6.25. *) Wat zou ik doen? De uitgaaf was groot voor mij; maar als het hielp, o wat zouden wij dan gelukkig zijn.

Ik nam dus een doos mede, bevattende 30 poeders en mijn man gebruikte ze, hoewel hij zelf dat niet wist. Maar er kwam in 't geheel geen verandering bij hem. Ik ging dus weer naar den heer TUIJL en sprak met hem. Hij zeide toen: „Ja, 't helpt niet altoos met één doos; maar als ge er vier neemt, dan is de man bepaald genezen van den dranklust.” Ik ben toen, om dat geld te mijner beschikking te krijgen, gaan werken dat mij het bloed uit de nagels kwam, en kreeg daarbij tien gulden ter leen. En toen al die poeders gebruikt waren, was mijn man nog precies dezelfde. Nu wensch ik deze mijne ondervinding bekend te maken, nergens anders om dan tot waarschuwing van andere vrouwen die in omstandigheden verkeerden als ik, en allicht

*) Prof. Wefers Bettink, die het poeder meermalen scheidkundig heeft onderzocht, schreef in zijn verslag, dat elke poeder in letterlijken zin nog geen cent waard is, en dat het geen invloed op drankzucht kan hebben. R.

ook, uitgelokt door de mooie advertentie, geld gaan uitgeven voor dit zoogenaamde geneesmiddel, dat toch blijkbaar bedrog is. Ik zeg, is het eigenlijk geen oplichterij en zou daar niets tegen te doen wezen? Bij mij is de zaak gebeurd, en ik ben mijn zuurverworven geld kwijt; maar moeten anderen ook nog zoo worden bedrogen, ik meen te mogen zeggen afgezet?

(De Booschapper).

CORRESPONDENTIE.

J. J. te A. Dank voor het gezondene; wij houden ons aanbevolen.

F. W. F. te A. De kwakzalverij van Rice is in ons vorig No. behandeld; wij stellen uwe welwillendheid op prijs.

J. W. te E., J. W. W. te D. en G. M. Z. te 's-B. Ook uwe belangstelling waardeeren wij; zeker, het middel van M. A. Winter Co. is hier al eenigen tijd ingevoerd en daartegen is door ons gewaarschuwd o.a. in de Maandbl. van Juni 1905 en 1906.

Dr. J. F. S. te A. Dank voor de toezending van de Gloria-Tonic Tabletten. Zooals gij in 't vorig Maandbl. zult gezien hebben, is dit kwakzalversmiddel al onderzocht door Dr. GOESTER.

A. d. T. te A. Uw schrijven ontvingen wij met genoe-gen; betuigingen van waardeering van ons streven ontvingen wij niet te dikwijls.

S. K. te A. Hartelijk dank voor uwe medewerking; wij, houden ons aanbevolen voor toezending van het blad waarin uwe waarschuwing geplaatst wordt.

Dr. L. J. J. M. te A. Het gezonden fleschje The manager Trench Remedies bevat, volgens ons onderzoek, in hoofdzaak de drie bekende, veel gebruikte broomzouten, dus, zocals ge ziet, weer niets nieuws.

F. L. de J. te A. De Maandbladen, handelende over Revalenta Arabica en Phosferine zijn zeker reeds in uw bezit. Gij kunt u gerust, wanneer het noodig is, tot ons wenden.

Mej. J. Y. te V. Beide haarwaters, Allen's World Hair Restorer en Ayer's Hair Vigor zijn sterk loodhoudend, dus gevaarlijk, wat niet kan gezegd worden van het middel van Naquet. Van uw laatste schrijven hebben wij met genoegen nota genomen.

J. J. de J. te P. Uw bericht ontvingen wij in dank; mogen wij ons verder aanbevelen?

J. S. te A. Op uw gewaardeerd schrijven kunnen wij het volgende antwoorden: De kwakzalver Mor is reeds herhaaldelijk vervolgd en veroordeeld; zie o.a. de Maandbladen No's 4, 5, 9, 10, 11 en 12 van den 24en jaargang. Het valt niet altijd gemakkelijk het bewijs van de overtreding te leveren, vooral wanneer de kwakzalvers zich door een bevoegd geneeskundige laten bijstaan.

Wat de plaatsing van ons Maandblad in „Ons Huis” betreft, daaraan kunnen wij niets doen; dit is een zaak van het Bestuur. Tegen „De Geldersche Jungborn” en het orgaan der vereeniging hebben wij reeds gewaarschuwd in de Maandbl. van Sept. 1901, Febr., Mei en Aug. 1902 en Mei 1906 en wij doen het hier nogmaals. Van uwe andere opmerkingen zullen wij gaarne ter gelegener tijd gebruik maken. Omtrent uw vraag of er tegen de thans bestaande misstanden niets te doen is moeten wij u verwijzen naar alle jaargangen van ons blad, waarin wij ontelbare malen hebben uiteengezet, dat er, met de bestaande wetten, wel iets te doen is maar dat de handhaving van die wetten zoo omslachtig en weinig doeltreffend is, dat daarvan geen heil is te verwachten. Een wet tot beteugeling van de kwakzalverij is hoogst noodig in het belang van 't algemeen.

C. H. W. M. te M. De brochure over Stroopal in dank ontvangen. Het middel is reeds in onderzoek en zal later worden besproken.

A. B. te 's-B. Wij hebben reeds herhaalde malen tegen Mac Laughlin's Electro-Viguer gewaarschuwd.

K. S. te R. Wij lazen uwe waarschuwingen met genoegen maar zij behooren in ons blad niet thuis.

G. M. te ? Dank voor uwe mededeeling. Wij zullen informeerden maar voor dit No. was het te laat.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

COZA-POEDER of het middel van het Institut du Zeza is een echt kwakzalversmiddel. D. w. z. dat het niet helpt voor de ziekte, waartegen het wordt aanbevolen; dat de verkoper dit zeer goed weet terwijl hij dit poeder verhandelt voor een prijs ver boven de werkelijke waarde. De samenstelling van Cozapoeider is: dubbelkoolzure soda (het gewone zuiveringszout) en fijngewreven gentiaan- en kalmuswortel. Alle drie deze bestanddeelen hebben noch afzonderlijk, noch te zamen, eenig nuttig effect tegen drankzucht. Gevaar dat de maag veel geprikkeld wordt, bestaat echter wel.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.

Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.

C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 767

J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, Oosterpark 26 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE'S bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, Stadhoudersplein 34 's-Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en spécialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25
ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels „ 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „De Dordrechtsche Drukkerij- en Uitgevers-Mij” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Het Duitsche wetsontwerp ter bestrijding van de kwakzalverij.

Berichten: De Damara Medicine Co. — „Tuberculose.” — Onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde. — Kwakzalverij bespot. — Een belangrijk rapport uit Australië.

Mededeelingen van verschillenden aard: Middel tegen steenpuisten. — Nervo-Pills. — Citronalpillen. — Bidara Oepas. — Alleen het woord aan den kwakzalver. — Anti Kwakzalfpilletjes. — Reclame voor Eilers. — Nog eens Winter Co. — Attesten voor Foster's pillen.

Ingezonden: Het Instituut van Bijsterveld.
Correspondentie.
Herhaalde Waarschuwing: Revalenta Arabica. Thermogène-Watten.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Tot het lidmaatschap zijn toegetreden:

De Afdeling Edam van het Witte Kruis,
en de Heeren H. HOOGHOUT, Arts te *Stiens*.
L. D. VAN HENGEL, O. v. G. K. N. Marine,
Hellevoetsluis.

P. GEERKE, O. v. G. K. N. M., *Hellevoetsluis*.
C. GOEDHART, Med. Docts. Arts, *Hellevoetsluis*.
J. VAN RIEL, *Secr.-Penningmeester*.

Ongeveer de helft van het getal leden en abonné's had de welwillendheid mij de contributie of abonnementsgelden per postwissel toe te zenden en zeer zal ik het op prijs stellen als dit voorbeeld ook door de andere helft zou worden gevolgd.

Ter tegemoetkoming aan mij gemelde bezwaren omtrent de overmaking op deze wijze van de bedoelde bedragen herinner ik er aan, dat ook dit jaar aan ieder afzender bericht van ontvangst wordt toegezonden.

Het disponeeren per postkwitantie vergemakkelijkt de administratie niet, waar herhaaldelijk voorkomt, dat een aantal dezer kwitanties tengevolge van afwezigheid van den geadresseerde bij aanbieding onbetaald terug komt, zoodat later opnieuw moet worden gedisponeerd.

Voor de ontvangst van nog vele postwissels blijf ik mij alzoo aanbevolen houden.

J. VAN RIEL, *Secr.-Penningmeester*.

Het Duitsche Wetsontwerp betreffende de uitoefening van de geneeskunde door niet geëxamineerde personen en het verkeer met geheimmiddelen.

Volgens onze belofte in het vorig nr. laten wij in 't kort, hier enkele mededeelingen volgen uit de „Memorie van Toelichting”, gevoegd bij bovengenoemd wetsontwerp.

Door een groot materiaal van cijfers wordt aangetoond dat de uitoefening van de geneeskunde door onbevoegden een groote uitgebreidheid heeft verkregen — en welke onbevoegden! Een groote meerderheid daarvan staat op een lagen trap van beschaving en ontwikkeling, kleine landbouwers, barbiers en barbiersbedien-

den, boerenarbeiders, schaapherders, dienstmeisjes, arbeidsters in confectie-magazijnen, werkers enz.

In Berlijn was van 1879—1897 het getal onbevoegde beoefenaars der geneeskunst met 1600 % vermeerderd terwijl de bevolking slechts met 60 % toenam; in Wurtemberg was van 1875—1890 de bevolking met 7.9 % toegenomen en het getal der „Kurpfuscher” met 254 % gestegen. Gedurende de jaren 1888—1891 was door deze lieden meer dan 14.5 miljoen mark voor reclamedoeleinden uitgegeven.

Niet alleen dat daardoor de gezondheid en het welvaren van ieder persoon in hooge mate bedreigd wordt, doch de openbare volksgezondheid is er ook ernstig in betrokken. Teneinde van de lastige bepalingen, opgelegd bij de wetten op de besmettelijke ziekten, verschoond te blijven, wendt het publiek zich niet tot den arts maar tot den kwakzalver, die den patiënt of zijne huisgenooten gaarne ter wille is, waardoor de verspreiding van tal van besmettelijke ziekten in de hand wordt gewerkt, nog daargelaten dat de kwakzalver, al wou hij ook de wettelijke bepalingen opvolgen, meestal niet in staat is den aard der ziekte te herkennen.

Dat men, niettegenstaande deze gevaarlijke toestanden, niet overgegaan is tot den meest radicalen maatregel: verbod van vrije uitoefening, wordt o. m. aldus toegelicht: Het volk heeft steeds een neiging gehad tot het geheimzinnige, een verlangen om zich door onbevoegden te laten behandelen. Het wordt aangetrokken door den kwakzalver die, in tegenstelling met den eerlijken geneeskundige, genezing belooft in alle gevallen ook daar, waar de wetenschap nog machteloos staat. Verbiedt men nu de openbare kwakzalverij, dan zal de geheime meer en meer bloeien, wat nog veel gevaarlijker wordt geacht.

Wat door ons in het ontwerp wel het meest doeltreffend wordt geacht zijn — behalve het verbod van den verkoop van voorwerpen en stoffen, die door den Bondsraad, een commissie van deskundigen gehoord, aan het vrije verkeer worden onttrokken — de bepalingen omtrent het in het openbaar aankondigen of aanprijzen van deze middelen. De Memorie van Toelichting zegt o.a. daaromtrent het volgende: Het is bekend dat voor reclamedoeleinden beduidende sommen door de kwakzalvers worden uitgegeven; blijkbaar brengt dus de handel groote verdiensten in en is het dus noodzakelijk hooge geldboeten of vrijheidsstraffen toe te passen, wil men het doel van de wet bevorderen. De strafbepalingen richten zich tegen allen, die in openbare aankondigingen of aanbevelingen van geneesmiddelen of methoden onware opgaven verstrekken, die in staat zijn het publiek op een dwaalspoor te brengen. Het verkondigen van dergelijke valsche beweringen grenst aan bedrog. Het is

niet noodig dat zij daadwerkelijk iemand op een dwaalspoor brengen, de mogelijkheid, dat zoo iets kan geschieden, is voldoende. Die bedriegelijke voorspiegelingen kunnen betrekking hebben op den vervaardiger van het middel, op den z.g. uitvinder, op de waarde en gevolg van het middel enz. en verder op den persoon, die de aankondiging heeft doen plaatsen.

Door de redactie van de betreffende artikelen zal aan de werking van de strafbepalingen een zoo groot mogelijke uitgebreidheid worden gegeven. Daardoor zullen getroffen worden de in den laatsten tijd, herhaaldelijk in gebruik gekomen methodes van reclame, waarbij in couranten, volkskalenders, illustraties enz., dankbetuigingen voorkomen van z.g. genezen lijders, terwijl dit schrijven ieder daadwerkelijke grondslag mist en meestal door de vervaardigers van de middelen of hunne agenten wordt opgemaakt en onderteekend door verdichte namen, vooral van zulke personen, die door ambt of betrekking in de volkskringen als geloofwaardig gelden. In deze gevallen is als oorzaak van het openbaar maken de fabrikant te beschouwen en is het gewenscht dezen verantwoordelijk te stellen, vooral omdat de ervaring heeft geleerd, dat dergelijke bedriegelijke handelingen grooten invloed op het lichtgeloofig publiek uitoefenen.

Om elken twijfel weg te nemen is in het ontwerp bijzonder aangegeven dat dergelijke dankbetuigingen gelijk zijn te stellen met openbare aankondiging of aanbeveling in den geest der wet en aan dezelfde strafbepalingen zijn onderworpen. Eveneens vallen daaronder de reclamebiljetten, tegelijk bij de aflevering van het middel aan de koopers aangeboden, de z.g. gebruiksaanwijzingen, en verder de z.g. indirecte reclame, die hierin bestaat, dat de aandacht gevestigd wordt op brochures, drukwerken enz., waarin de betreffende middelen of voorwerpen nader worden beschreven of hunne geneeskundige werkzaamheid beweerd of verklaard wordt. Als aankondiging in het openbaar moet ook worden beschouwd een verspreiding der vlugschriften op die wijze, dat ze in de huizen afgegeven of door de post verzonden worden.

Wij moeten het hierbij laten: inderdaad schijnt ons het wetsontwerp een groote stap in de goede richting en wij zouden innig tevreden zijn wanneer wij hier te lande dien weg opgingen. Of het ontwerp wet zal worden moeten wij afwachten. Terwijl het, in deskundige kringen, in 't algemeen bijval heeft gevonden, vindt het in de algemeene Pers van vele zijden min of meer ernstige bestrijding, waaraan naar 't schijnt, ook de vrees voor het gemis van de goed-betaalde advertenties niet vreemd is. Dat de groote kwakzalversbende en haar helpers moord en brand schreeuwen... wie zal het haar kwalijk nemen?

de reden hiervan is eenvoudig :

De gebruikers er van ondervinden het beste resultaat, zelfs in de meest hardnekkigste gevallen.

Vele brieven, zelfs van doctoren, komen in en vermelden velerlei genezingen.

Ze zijn dan ook het middel bij uitnemendheid in alle gevallen van bloed- en stofwisselings-ziekten.

Zij genezen : *Jicht, Rheumatiek, Zwaarlijvigheid, Suikerziekte, Gal- en Niersteenvormingen* ; ze zijn verkrijgbaar in bijna alle apotheken en drogisterijen, zoo niet dan worden ze franco verzonden door den hoofddepouhouder G. B. J. DE BARBANSON, Apotheker, Zwolle. Prijs per doos van 100 pillen f 1.75."

De samenstelling dezer pillen is vrijwel bekend ; men verkrijgt een met het oorspronkelijk middel overeenkomend product wanneer men vermengt :

Zoutzure kinine	0.5 gram.
Citroenzuur	10 gram.
Extract van rhamnusbast	6 gram.
Extract van boschbessenbladen	4 gram.

en daar 100 pillen van maakt.

In hoofdzaak heeft men hier dus te doen met een laxeerend werkend middel waarvan *citroenzuur* het voornaamste bestanddeel uitmaakt. Reeds meermalen is deze stof, in een of anderen vorm, tegen tal van ziekten aanbevolen en thans treedt ze op als „*middel bij uitnemendheid*” o.a. bij *jicht, suikerziekte en gal- en niersteenvorming*. Wij moeten onze lezers met kracht waarschuwen aan deze beloften niet te veel vertrouwen te schenken maar bij de ernstige ziekten, hierboven vermeld, raad en hulp bij den bevoegden geneeskundige te zoeken en niet bij den heer SCHOELLKOPF of bij zijn hoofddepouhouder. Men zij toch voorzichtig ; erg nadeel kan men zich berokkenen wanneer men bij kwalen als gal- en niersteenvorming zijn toevlucht neemt tot in de courant geannonceerde middeltjes.

Bidara Oepas.

Middel tegen suikerziekte.

Van bevoegde zijde ontvingen wij het volgend schrijven :

„In het maandblad van Februari, onder het artikel : *Een eigenaardig optreden van een apotheker*, wordt er over een Indisch knolgewas geschreven dat gebruikt wordt tegen suikerziekte. Daar de Secretaris uwer vereeniging den naam van den knol, om redenen van vertrouwelijkheid, niet mag opgeven, ben ik zoo vrij u mede te deelen dat het waarschijnlijk de „*Bidara Oepas*” is. Over de waarde van het Geneesmiddel is in het jaarboek 1906 van het Departement van Landbouw in Ned.-Indie, terzake het volgende gepubliceerd :

„De onderzoekingen in het pharmacologisch laboratorium (van het Landbouw-Departement te Buitenzorg) hadden onder meer betrekking op de werkzame bestanddeelen der *Bidara Oepas*. Het mocht echter niet gelukken in de knollen dezer plant eenig bestanddeel te vinden, dat hun reputatie als geneesmiddel van suikerziekte vermag te verklaren.”

Alleen het woord aan den Kwakzalver.

Een onzer leden, zichzelf een verwoed vijand van alle kwakzalvers noemend, en getroffen door de vele kwakzalversadvertenties, die dag in dag uit in de couranten verschijnen, besloot voor zijne rekening eenige tegen-advertenties in een blad in de plaats zijner inwoning uitkomend, te doen plaatsen. Hij kende echter nog niet als wij de slaafsche onderworpenheid van vele couranten-administraties aan den kwakzalver.

De eerste advertentie betreffende het onware attest PRASS (zie Mbl. nr. 3) vond plaatsing, doch toen een tweede advertentie werd aangeboden, deed de uitgever van het blad hem weten dat „hij tegenover de geregelde adverteerders wenschte vrij te blijven” en plaatste de hieronder thans afgedrukte waarschuwing tegen Abdijsiroop en Kloosterbalsem niet.

„*Abdijsiroop en Kloosterbalsem.*

Abdijsiroop is een mengsel van *aardappelstroop, kaneel en salicylzuur*.

Salicylzuur is bij inwendig gebruik schadelijk

voor de gezondheid terwijl gij voor enkele centen aardappelstroop en kaneel bij een kruidenier kunt bekomen. Voor dit mengsel laat de kwakzalver u één gulden betalen.

Kloosterbalsem is een mengsel van *vaseline* en *terpentijn*. Terpentijn is voor een teere en gevoelige huid bepaald gevaarlijk te noemen. Vaseline kost slechts enkele centen. De kwakzalver laat u voor een klein potje van dit mengsel 35 cent betalen. Noch Abdijsiroop noch Kloosterbalsem helpen tegen de kwalen waartegen zij worden aangeprezen. Dat Abdijsiroop tering geneest en Kloosterbalsem rheumatiek is een leugen ! De attesten waarin wordt verhaald van genezingen door deze middelen zijn bijna allen onwaar, wat bij navraag blijkt.

Houdt uw zoo moeilijk verdiend geld liever in den zak, in plaats van het uit te geven voor deze nietswaardige produkten en op deze manier mede te helpen een kwakzalver rijk te maken.

Zegt het voort !”

De verontwaardiging van ons ijvrig lid liet dezen courantenman blijkbaar koud doch voor een boos gezicht van VAN DEN AKKER c.s. zat de vrees er in.

Ook in Nederland zal, ondanks den steun der dagblad-directies, de overheid in het belang der volksgezondheid wel eenmaal gedwongen worden een veto te doen hooren, voorhands — het blijke ook hier weer uit — blijft onze Vereeniging met haar Maandblad er op aangewezen te zorgen, dat de kwakzalver niet alleen aan het woord komt, doch dat geregeld tegen zijn heilloos bedrijf gewaarschuwd wordt.

J. v. R.

Anti-Kwakzalfpilletjes.

Foster's Geluks-boek.

Een ongeluk ligt in 'n klein hoekje, in dit geval in 'n klein boekje. Dit is geen mop. Want in het boekje wordt veel over ongeluk en over de geneeskraft van FOSTER'S middelen gesproken ; ongelukkiger kan het al niet. De voorrede, zeer amicaal met „*waarde Lezers*” beginnende en eindigende met een min of meer innig „*Uw toegenegen FOSTER MC CLELLAN Co.*”, bevat allerlei hypokritische gelukwenschen aan het adres van den lezer ; het groote publiek wordt er tevens in bedankt voor het vertrouwen, gesteld in de wonderdoende medicamenten. En verder zal de zaak op denzelfden voet worden voortgezet. Publiek, slik nog maar meer pilletjes, daar kunnen wij boekjes van uitgeven en andere dure reklame van bekostigen, daar kunnen wij den drogisten een goede provisie van geven en zelf rijk van worden ! Slik maar, groot publiek ! Je slikt toch alles, zelfs de nonsens, in onze reclame-boekjes verhandeld ! Een omslag, waarop een groote paardenhoef en het woordje *Geluk*, trekt je aan dom publiek ; wij profiteeren van en lachen ons stuipjes om jullie domheid !

Wanneer men dit boekje even heeft ingezien, weet men precies voor welke menschen die pillen en zalfjes bestemd zijn !

Onder de voorsteekenen van ongeluk staat in dit ongelukkige *Geluks-boekje* o.a. : „*Zout te morsen is een slecht voorsteeken, indien ge niet een beetje over uw schouder of hoofd werpt.*” *Kan het zoutlooszer ?* Ik wil verder geen misbruik maken van de gastvrijheid der redactie van dit Maandblad ; en mij zelf valt het moeilijk over dergelijke verlakkeratieve boekjes uit te weiden.

De inhoud van dit kwakzalversprul zegt genoeg.

Wanneer de leden onze Vereeniging (en ik noodig het Bestuur óók beleefdelijk daartoe uit) op een regenachtigen Zondagnamiddag eens niets te doen hebben, raad ik hun aan over het volgende eens wat te gaan amateur-filosofeeren. Nederland telt ongeveer 5½ miljoen inwoners ; de Vereeniging tegen de Kwakzalverij heeft 762 leden.

Commentaar is vrijwel overbodig.

Alleen nog dit.

Het Maandblad wordt gelezen juist door hen, die deze waarschuwendende lectuur niet noodig hebben. Op het platteland — waar de kwakzalversmiddelen voor den mensch en het vee

den meesten aftrek vinden — wordt *niets* gedaan om de eenvoudige, goedgelovige bevolking te overtuigen, dat ze bedot wordt. (*) Men vergeve mij de vergelijking : de verspreiding van het Maandblad doet denken aan de verdeeling van een hoop centen onder millioenairs..... terwijl de armen staan toe te kijken.

Ed. R.

C. C. te A. Maandelijks zal ik U het orgaan doen toekomen, maar houd mij aan onze afspraak : lid worden !

*) Zoo erg is het niet ; ook op het platteland worden talrijke Maandbladen verspreid. Het getal kon echter veel grooter zijn indien de Vereeniging meer, en veel werkzame leden telde. (Red. Mbl.)

Reclame voor Eilers.

Men schrijft ons uit Alkmaar :

In eene openbare vergadering in het gebouw „*Diligentia*” trad dezer dagen als spreker op zekere MAURITS SMIT, schilder uit *Broek op Langendijk*, die beweerde door den bekenden kwakzalver EILERS uit *Oegstgeest* van tuberculose te zijn genezen. Hoewel dagen te voren in alle deelen van de stad groote biljetten waren aangeplakt en advertenties in de locale bladen hadden gestaan, waren niet meer dan 40 personen aanwezig, die nieuwsgierig waren naar den lof, die SMIT EILERS voor zijne genezing zou toezwaaien.

Het was dan ook wel wat gewaagd om op grooter belangstelling te rekenen in eene stad waar dezen o mer EILERS door den kantonrechter wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde tot f 100 boete en in hooger beroep bij de rechtbank aldaar tot f 200 boete werd veroordeeld. Bij velen was het requisitoir van het O. M. bij de Alkmaarsche rechtbank nog niet uit het geheugen ! Uit dit requisitoir bleek, dat van de 14 gevallen, die het O. M. van zoogenaamde „*genezen*” patiënten had laten onderzoeken, er bij 2 inderdaad van genezing sprake was geweest, 7 waren reeds overleden en 5 hadden absoluut geen baat bij zijn middelen gevonden.

Over de dankbetuigingen en mededeelingen van genezen patiënten sprekende deelde het O. M. mede, dat ook daarnaar een onderzoek was ingesteld. Een sterk sprekend staaltje was het volgende :

Iemand, die volgens EILERS „*radicaal*” was genezen en 2 Oct. 1905 hierover een dankbetuiging schreef, was 1 Jan. 1906 overleden. Het O. M. voegde hieraan toe, dat van nog twee andere personen, die EILERS op papier dankbaar waren geweest en wier verklaringen hij in zijn blad „*de Wereldvraag*” had laten afdrucken, gebleken was..... dat zij reeds waren overleden.

Wie EILERS eigenlijk is mag eveneens nog wel eens uit dit requisitoir aangehaald worden. Nadat de man in 1895 door de Haarlemsche rechtbank was failliet verklaard, aan welk faillissement een „*luchtje*” was, dreef hij zaken als EILERS & Co., roomboterfabriek Haarlem. Dit liep al spoedig spaak en hij werd zaakwaarnemer om later over te gaan tot de schandaal-colportage waarbij hij „*directeur der zwarte recherche*” werd. Hij trad op als verdediger der verdrukte onschuld, en strooide de goe-gemeente met allerhande praatjes zand in de oogen. Vervolgens ging hij over tot den handel in gloeikousjes en kwam allengs tot het besef, dat er met het bestrijden van tuberculose ook wat te verdienen was. Hij verkocht allerhande medische ketterijen, werd hoe langer hoe brutaler in zijn optreden en is nu zoover gekomen, dat hij een „*genezen*” patiënt heeft weten te vinden, die voor hem optreedt om zijn roem als redder der aan tuberculose lijdende menschheid te verbreiden.

't Begin, zoowel als het eind, van de door SMIT gehouden redeneering was keurig. Eerst een telegram uit *Oudshoorn* van een „*genezen*” patiënt om sympathie te betuigen met SMIT'S edel streven — hetgeen op de zwakke broeders en zusters in de vergadering zijn uitwerking niet miste — en aan 't slot voorlezing van verschillende brieven als even zoovele glorificaties voor EILERS'S kunde en wetenschap. Maar het mooiste was, dat er behalve de spreker, nog iemand uit de vergadering opdook — een timmerman uit *Wieringen* — om de loftrompet voor EILERS

met nog eenige krachtige tonen door de zaal te doen schallen.

Inderdaad de mise-en-scène was handig in elkaar gezet! Jammer dat zij op anderen en ons haar uitwerking volkomen miste, hoewel wij eerlijksheidshalve moeten mededeelen, dat er ook menschen waren, die na de lezing bravo! riepen en die zoo ernstig overtuigd waren geworden van EILERS' kunde door hetgeen de sprekers hadden gezegd.

Nu, mundus vult decipi!

Uit de redeneering van SMIT stippen wij aan dat hij voor zich de overtuiging had door EILERS te zijn genezen en de doctoren hem niet hadden geholpen. Naast God bracht hij dan ook hulde en dank aan dien edelen redder der menschheid en verafschuwde het „Scheldorgaan” der Vereeniging tegen de kwakzalverij, met een bestuur van „heethoofdigen, die een misplaatsten ijver” hadden.

Hij verdedigde EILERS tegen den laster van Officieren van Justitie en meende, dat zijn veroordeelingen „indruischten tegen het rechtsgevoel.” Hij beschouwde EILERS als een man van wien alle tuberculose-lidder hulp konden verwachten en spoorde dan ook lidder aan die ziekte aan zich onder zijn behandeling te stellen. Deden zij dit niet, dan hadden zij de kans of hun kwaal verergerd te zien of binnenkort onder de groene zoden te liggen.

Ten slotte vroeg hij financieelen steun voor de stichting van een fonds voor tuberculose-lidder en sprak de hoop uit, dat ook in dit opzicht van Alkmaar de Victorie zou uitgaan!

Kan het brutaler? Men ziet het, EILERS en zijn verwanten deinzen voor niets meer terug!

C. N. G.

Nog eens Winter.

De firma M. A. WINTER en Co. uit Washington tracht in den laatsten tijd weer verschillende personen in Alkmaar en omstreken over te halen den verkoop op zich te nemen van haar beste en goedkoopste huismiddel der wereld: de natuurlijke gezondheidshersteller, samengesteld uit verschillende soorten van wortels, kruiden en basten en in den vorm van chocolade-kleurige, met suiker overtrokken tabletjes geperst. Blijkens een schrijven, dat begint met „Beste Vriend!” en door verschillende personen dezer dagen uit Washington ontvangen is, belooft de firma gouden bergen als men den verkoop van haar huismiddel ter hand wil nemen. Het is heel gemakkelijk te plaatsen want het wordt met het meeste succes gebruikt voor spierrheumatiek, ongesteldheden van de nieren en den lever, verslapping, hoofdpijn, zenuwziekte, slechte spijsvertering, koorts, klieren, vrouwenziekten, indigestie, zenuwaandoeningen, catarrhale ziekten, kinderziekten enz.

Leden in alle klassen der samenleving doen, aldus schrijft de firma, zaken voor haar en verdienen geld als water, hetgeen niet te verwonderen is als zij flink verkoopen en voor elk pak tabletten waarvoor zij f 1.36 aan de firma moeten betalen f 2.47 van de clientèle kunnen rekenen.

De liefhebbers, die met de firma in relatie willen treden, kunnen proeven gratis krijgen en behoeven daarvoor slechts een aanvraag in te vullen, die bij den brief is ingesloten. Voorts is er eene heele beschrijving bij hoe zij het publiek tot koopen van de tabletten moeten overhalen en een aanbeveling omtrent de soliditeit der firma WINTER en Co. van verschillende groote bankinstellingen.

Alles bij elkaar is dit een kwakzalverij op groote schaal, waarvoor wij nogmaals waarschuwen. Dat dit weer eens noodig is, bewijst wel het feit, dat er menschen gevonden worden, die op de aanbidding zijn ingegaan.

C. N. G.

Attesten voor Foster's Middelen.

In eenige bladen uit den omtrek van Alkmaar kwam eene dankbetuiging voor over Foster's Pillen van zekeren H. DE HEER onder Stompeteren.

Ik bezocht den man en ook hier was het weer het oude liedje... de pillen hadden niets geholpen. Toen hij eenige doosjes gratis had gekregen meende hij, dat de pijn in den rug en de

lendenen verdwenen was, doch het duurde niet lang of zijn toestand was weer dezelfde als voor het gebruik der pillen. Hij had toestemming gegeven om te publiceeren dat hij beter was omdat hij dit beleefd vond tegenover den drogist van wien hij de pillen gekregen had!

Thans zag hij in hierin geheel verkeerd gehandeld te hebben en zou maatregelen nemen, dat bedoelde advertentie niet weer geplaatst werd!

Vermelding verdient, dat, ingevolge het onderzoek naar de waarheid van verschillende zoogenaamde „dankbetuigingen” ingesteld, deze in den laatsten tijd véél minder voorkomen. Ons is een blad bekend, dat er vroeger 20 in voorraad had, doch er thans maar 11 meer over heeft. De betrokken personen hadden er werk van gemaakt, dat de advertenties niet meer in de kolommen van bedoeld blad voorkwamen.

C. N. G.

INGEZONDEN.

De Redactie v. h. Maandblad tegen de Kwakzalverij alhier.

Geachte Redactie,

Beleefd verzoek ik u opname van het volgende, waarvoor bij voorbaat mijn dank.

Sedert ruim een jaar ongesteld zijnde en geene genezing vindende bij mijn arts evenmin als bij mijn Specialiteit, werd ik door eene mij bekende familie opmerkzaam gemaakt op de gunstige resultaten die zij beweerden te hebben verkregen bij het Instituut v. BIJSTERVELD te Rotterdam en Lunteren (Geld.). In 't laatst van Januari j.l. zond ik mijne urine ter onderzoek naar Lunteren met f 3.— Twee dagen daarna ontving ik een doosje met pillen benevens een briefje inhoudende „Lichte voeding gebruiken, 1½ L. karnemelk per dag, weinig thee, geen koffie, veel oud-bakken brood eten, goed kauwen, vooral niet vermoeien. Oppassen voor tocht, trek en mist. Later zal ik u meer schrijven, n.l. bij volgende urine zending over 3 weken. Ik moet eerst werking dezer medicijnen nagaan.”

Op mijn schrijven om eene diagnose te stellen ontving ik bericht dat er zoovele verschijnselen waren en ik geduld moest hebben. Ca. 3 weken later zond ik weder mijne urine met f 4.15 (het was f 4.15 schreef men mij uit Lunteren), en nu ontving ik de volgende mededeeling die juist weergaf hetgeen ik gevoelde, n.l. „Aandoening der klieren van het strottenhoofd, tengevolge waarvan abnormaliteiten in de keel ontstaan, dat u zelf ook kunt constateeren. Mede ontstaat daardoor moeheid, koorts en zenuwlijden enz.

Patient mag absoluut niet rooken of iets prikkelends gebruiken. Steeds lichte en zachte voeding die gemakkelijk het strottenhoofd passeeren kan. Vooral oppassen voor het vatten van kou, daar dit voor patient zeer nadeelige gevolgen zou kunnen hebben.” — Op mijn schrijven aan het Instituut of er nu al of geene genezing was en of ik de medicijnen (druppels) moest gebruiken, daar ik uit het gezonde kaartje gezien had dat ik lijdende was aan: (dit stond er woordelijk) *Anginae Carcin Oesophag.* ontving ik mededeeling dat ik na het gebruik der medicijnen opnieuw urine moest zenden en dan antwoord zoude ontvangen. Daar de diagnose mijne klachten getrouw weergaf en wij toch argwaan opvatten, zond ik een mijner reizigers weder met mijne urine naar Rotterdam met f 3.— den 27 Febr. j.l. Daarop ontving ik de volgende diagnose: Lijdende aan zenuwzwakte van het ruggemerg, met tusschenpozzende binnenkoorts, zeer nerveus en aandoening van de stofwisselorganen, tusschenpozzende rheumatische zenuwpijnen — moet vooral zeer kalm leven — vroeg naar bed — licht verteerbaar voedsel gebruiken, geen thee, weinig koffie en geen spiritualien of bier.” — Natuurlijk had ik nu een ander adres opgegeven. Ten overvloede zond ik nogmaals mijne Urine door bemiddeling van een vriend, waarop wij de volgende diagnose ontvingen: „Lijdende aan stofwisselingsstoornis met urinezuurdiathese, dus geen gunstige werking van de spijsvertering en nierzenuw. Daardoor ontstaan tusschenpozzende neuralgische pijnen. Later hoop ik u

meer te schrijven. U mag geen zuur gebruiken-weinig vleesch. Veel melk en eieren. Veel rust, vroeg naar bed en zorgen voor geregelde ontlasting.

In een paar dagen was dus elk spoor van Carcin. en aandoening v. h. strottenhoofd blijkbaar uit het water verdwenen en tenminste daarover werd niet meer gerept. Zoo ook had ik telkens andere medicijnen. Op mijne vragen om inlichtingen blijft het instituut doof. Daar ik op mijne herhaalde brieven geen antwoord ontving, weet ik niet beter te doen dan dit verslag UEd toe te zenden, terwijl de desbetreffende officieele bescheiden gaarne bij mij ter inzage zijn.

Met gevoelens van hoogachting

UEdw. dr. S. K.

CORRESPONDENTIE.

Mr. E. L. v. E., te 's H. De boekjes in dank ontvangen.

G. Y. te A. Dank voor uwe mededeeling; wij houden ons verder aanbevolen.

— Het onderzoek van verscheidene middelen is nog niet afgehoopen; dit werk kost meestal veel tijd.

Wij zien ons genoodzaakt er opnieuw beleefdelijk de aandacht op te vestigen, dat alléén brieven, vragen om inlichtingen enz. voor het Maandblad bestemd, moeten worden gezonden aan het adres van de REDACTIE, Oosterpark 26 te Amsterdam. Aangifte van leden en abonnés, aanvragen om losse exemplaren van het Maandblad en alles wat de Administratie betreft, gelieve men te richten aan het adres van den Secretaris-Penningmeester der Vereeniging, de heer J. VAN RIEL, Stadhoudersplein 34 te 's-Gravenhage.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

REVALENTA ARABICA. Wie voor een kilogram fijn linzenmeel, bij de meeste grutters voor ongeveer 90 cent verkrijgbaar, f 3.90 wil betalen, koop *Du Barry's Revalenta Arabica*, dat inderdaad niets anders is dan fijn g-build linzenmeel.

Wel is waar krijgt hij dan niet de gedrukte verklaring, bij de Revalenta gevoegd, dat dit middel o.a. de oorzaken bestrijdt van *korts, toring, hoofdpijn* enz., maar aan die verklaring zal ieder wel denkende geen gewicht hechten. Hij weet te goed, dat linzenmeel zoo iets niet kan uitwerken.

Thermogène-Watten. Door flauwe geillustreerde advertenties wordt tegenwoordig weer bijna dagelijks reclame gemaakt voor deze reeds vroeger door ons beschreven watten. Zij worden genoemd „Alles overtreffend, gemakkelijk en geschikt middel tegen de *pijnen, lendenpijnen, steken in de zijde, bronchitis en keelpijnen*”, en zijn een product van een belgisch apotheker VANDENBROECK EN CIE.

Het onderzoek van den heer J. J. HOFMAN, apotheker te 's-Gravenhage, heeft aangetoond dat de *Thermogène* is watten, licht gekleurd met aniline-oranje en doortrokken met een aftreksel van *Spaansche peper* (tinctura capsici). Het is dus een huidprikkelend middel, anders niets, waarvan gezegd wordt, dat het geeft: „*algeheele berijding van ALLE rheumatische aandoeningen*” en dat verder „*onschadelijk*” is.

Geloove 't wie 't wil, maar wij doen daaraan niet mee, evenmin als wij van de duizenden prikkelende smeersels, zalven en pleisters, door allerlei kwakzalvers tegen rheumathiek aanbevolen, geheele genezing verwachten.

ADVERTENTIE.

Hôtel „Koningin Wilhelmina Zeebad”
KIJKDUIN (bij den Haag)

Prachtig breed Strand, Zuiver Water, Ruim Terras, Heerlijk Zitje, Café-Restaurant. Uitstekende Keuken en Kelder.
Stalling voor Rijtuigen, Auto's en Fietsen.

AANBEVELEND,

GERARD PINKSEN.

LEVERPASTEI

van ANTON HUNINK, Deventer, is de Goedkoopste Delicatesse der wereld.

Prijs 25 Cent per Groot Blik.

OVERAL VERKRIJGBAAR.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.

Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.

C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768

J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE'S bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS. Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MIJ.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur:

H o o f d a r t i k e l: Uit het jaarverslag van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid van 1906.

B e r i c h t e n: Een stelling over kwakzalverij. — Osoma. — Onbevoegd uitoefenen der artseneerbereidkunde. — Een wonderdokter? — Abdijsiroop in Indië. — Nog eens Akker. — Reclame van „The Lona Continental Ltd.” — Open brief van Prof. Kouwer. — Definitie van geheimmiddel.

M e d e d e e l i n g e n v a n v e r s c h i l l e n d e n a a r d: Kras optreden en laks toezien van autoriteiten. — Nervo-Pills. — Het Instituut van Bijsterveld. — De Gezondheidscommissiën en de bestrijding der kwakzalverij.

Uit de Pers: Een blik in de toekomst.

Correspondentie.

Het adres van den Redacteur van dit Maandblad is, van nu af:

Plantage Kerklaan 47, Amsterdam.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur

Tot het lidmaatschap is toegetreden:

Dr. J. NANNINGA, Arts, te Hoofddorp.

In deze maand wordt over de nog niet ingekomen contributie en abonnementsgelden per post-kwitantie beschikt.

De Secretaris-Penningmeester,
J. VAN RIEL.

Uit het jaarverslag van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid van 1906.

Aan dit verslag ontleenen wij het volgende:

„Beteugeling der kwakzalverij. De ten vorigen jare benoemde commissie, aan wie was opgedragen te dienen van praeadvies op de vraag, welke maatregelen konden worden genomen ter beteugeling der kwakzalverij (zie vorig jaarverslag), bracht onder dagteekening van 12 Maart haar verslag uit. Na behandeling van dit verslag in zijne vergadering van 19 Mei en van een aanvullend voorstel der commissie in de vergadering van 14 Juli, gaf de Raad den Minister den 21sten Juli in overweging het daarheen te leiden dat:

1°. a. de invoer van *spécialités* worde verboden, behalve van die, welke voorkomen op een vanwege Uwe Excellentie vast te stellen en naar behoefte aan te vullen lijst;

b. van de *spécialités*, waarvan de invoer geoorloofd is, een matig invoerrecht worde geheven, evenredig aan den verkoopprijs;

2°. wettelijk worde geregeld de verkoop van *spécialités* op den grondslag van eene heffing van een vergunningsrecht van allen, die geheime geneesmiddelen willen verkoopen;

3°. verboden worde het, in het openbaar op eenigerlei wijze aankondigen of aanprijzen of wel het te koop aanbieden van *spécialités* met aanduiding van de namen der ziekten, kwalen en gebreken, waartegen zij worden aanbevolen of die zij heeten te voorkomen.

Bij apostille van 17 Juli, zond de Minister voor bericht en raad aan den Raad een adres van de „Vereeniging tegen de Kwakzalverij”, betreffende het gemis van afdoende wettelijke bepalingen, tegen de kwakzalvers gericht, en den steun, welke aan de kwakzalvers door de pers in hare advertentiekolommen wordt geboden, en houdende het verzoek daartegen maatregelen te nemen.

De Raad antwoordde den Minister onder dagteekening van 4 Augustus, dat het in het adres behandelde onderwerp reeds een punt van gezette overweging had uitgemaakt, als vrucht van welke overweging den Minister was aangeboden 's Raads hierboven genoemd schrijven, van 21 Juli. Aan dit schrijven meende de Raad zich te mogen refereeren.”

Op gevaar af van als veeleischend te worden beschouwd, kunnen wij toch niet nalaten als ons gevoelen mede te deelen, dat het door den Gezondheidsraad voorgestelde ons niet geheel afdoende voorkomt om aan het euvel der kwakzalverij paal en perk te stellen. Behalve dat daarbij de uitoefening der geneeskunde door onbevoegden geheel buiten beschouwing blijft en men zich dus, ter beteugeling daarvan, zal moeten blijven bepalen tot de bestaande — onvoldoende gebleken — wets-artikelen, zullen ook tal van z.g. geneeskrachtig werkende instrumenten, elektrische gordels, oortrommels, kruizen enz. vrij uitgaan.

En de kwakzalversmiddelen? Wanneer wij aannemen dat de Raad onder *spécialités* alle middelen verstaat, die wij gewoonweg kwakzalversmiddelen noemen, zoodat ook b.v. Holloway-zalf, Haarlemmerolie, Urbanuspillen e. d. daartoe worden gerekend, dan willen wij volmondig erkennen, dat wij de bepaling sub 3 met volkomen instemming begroeten.

Anders is het met de andere bepalingen.

1a. Het verbod van invoer van *spécialités*, voorzover zij niet bij ministerieele beschikking worden toegelaten. Hierdoor worden alléén de van buiten ingevoerde kwakzalversmiddelen (wij zullen *spécialités* en kwakzalversmiddelen nu maar als gelijknamig beschouwen) getroffen.

Vertrouwen stellende in de deskundige commissie, die in deze den Minister van advies zal dienen, gelooven wij dat door dezen maatregel vele buitenlandsche middelen — en het getal hunner dat in ons land wordt geëxploiteerd is zeer groot — kunnen worden geweerd. Maar het gevaar is te duchten dat voor de toegelaten geheimmiddelen een reclame zal worden gemaakt niet in overeenstemming met de waarde van het middel. Wij kennen de heeren. Met een beroep op de vastgestelde lijst en het daarop voorkomen van den naam van het middel zullen zij de voortreffelijkheid en werkzaamheid van hun *spécialité* hemelhoog prijzen en het geschetter zal, in eenigszins anderen vorm dan tegenwoordig, weer zijn gang gaan. Bovendien zal de Regeering de verantwoordelijkheid omtrent de werkzaamheid en onschadelijkheid van de op de lijst voorkomende middelen op zich nemen waarop de vervaardigers zich zullen beroepen, wat ons niet ongevaarlijk toeschijnt, omdat een nauwlettende controle van middelen, die meestal in oorspronkelijke verpakking afgeleverd en verzegeld door den patiënt verlangd worden, vrijwel ondoenlijk is. Wie verschaft de zekerheid, dat het ingevoerde, verzegelde middel steeds van dezelfde samenstelling en deugdelijk is? Mag men te veel op kwakzalvers vertrouwen?

Maar gesteld nu dat door de aangegeven maatregel veel buitenlandsche middelen de toegang tot ons land wordt ontzegd, waar blijft men dan met die talrijke kwakzalverijen, die niet worden ingevoerd maar in ons land gefabriceerd? Abdijsiroop, Kloosterbalsem, Boom's verschillende middelen, allerlei soort bekende pillen, Ursem's fistelpot, Pastoor Beck's breukzalf, verschillende z.g. middelen tegen dronkenschap, de middelen van Bijsterveld, Sanguinose, Wortelboerskruiden — ja, waar zouden wij eindigen? leveren het bewijs dat ons klein land — ook ten opzichte van het vervaardigen van kwakzalversmiddelen — groot kan zijn. En moeten nu al die genoemde middelen en de tientallen die wij nog konden opsommen, maar aan het vrije verkeer worden overgelaten? Men zal ons tegenwerpen dat in het voorgestelde sub 2 de verkoop van *spécialités* wettelijk wordt geregeld „op den grondslag van eene heffing van een vergunningsrecht van allen, die geheime geneesmiddelen (dus ook niet-ingevoerde) willen verkoopen”, maar dit is een bepaling, die de verkoopers koud laat. Er wordt genoeg verdiend om, zonder noemenswaardige schade, een deel aan den fiscus af te dragen.

Wat dat vergunningsrecht betreft — en hier ontmoeten wij tevens de aanbevolen bepaling

sub 1b, waarbij een matig invoerrecht wordt voorgesteld — nog steeds kunnen wij ons met een dergelijke belasting niet vereenigen. En omdat zij van niet den minsten invloed zal zijn op den verkoop (de koopers van dergelijke artikelen zien, in 't algemeen, niet op een paar stuivers) én, bovenal, omdat het er bij ons niet in wil, dat de schatkist zou profiteeren van handelingen, die voor een groot deel op *bedrog* berusten.

Wanneer wij ten slotte den indruk resumeeren dien de voorstellen van den Gezondheidsraad op ons hebben gemaakt, dan is hij tot onzen spijt, deze, dat de toepassing van hetgeen de Raad wil, *niet* of slechts *zeer weinig* zal bijdragen tot voldoende beteugeling van het euvel der kwakzalverij.

BERICHTEN.

Een stelling. Door den heer A. BINNERTS, Arts te Amsterdam, die op 7 April j.l. op proefschrift, den graad van Doctor in de geneeskunde behaalde, is o.m. de volgende stelling verdedigd: „Wettelijke maatregelen dienen genomen te worden ter beteugeling der kwakzalverij.”

Deze stelling vond langdurige bestrijding; vooral was de opponent van meening, dat de kwakzalverij meer door voorlichting van het publiek dan door het toepassen van wetten kon worden beteugeld. De heer BINNERTS voerde daartegen aan, dat ofschoon ook hij de voorlichting van het publiek niet gering schatte, het gevaar, door de kwakzalverij veroorzaakt, zóó groot was, dat de wetgever verplicht was het publiek, in het belang van de volksgezondheid en volkswelvaart door doelmatige maatregelen te beschermen. Wat tegenwoordig tegen het kwaad gedaan werd en gedaan kon worden was onvoldoende en ondoelmatig. Juist onze meening.

O s o m a, waarvoor tegenwoordig weer zo'n uitgebreide reclame (gratisproef enz.) wordt gemaakt is uitvoerig behandeld in het Maandblad van *October* 1907. Op aanvraag aan den Secretaris-penningmeester onzer Vereeniging, den heer J. VAN RIEL, Stadhoudersplein 34, te 's Gravenhage, wordt, zolang de voorraad strekt, een exemplaar van dat Maandblad gratis toegezonden.

Onbevoegd uitoefenen der artseneij bereikunde. In een dorp in de gem. Tietjerksteradeel is dezer dagen iemand overleden, die onder behandeling was van een onbevoegde (welke onbevoegde vele patiënten schijnt te hebben) en diens medicijnen gebruikte.

't Gerucht wil, dat, misschien niet door het gebruiken der medicijnen, maar dan toch door het niet-tijdig inroepen van bevoegde geneeskundige hulp, de dood is ingetreden. De zaak is in onderzoek. (Vaderland).

Een wonderdokter? Op advies van dr. Post is naar het Ziekenhuis te Rotterdam gebracht het lijk van een schippersvrouw, die aan boord van een aan de Maaskade Z. liggend vaartuig is overleden, vermoedelijk na het innemen van pillen door een zoogenaamden „wonderdokter” verstrekt. Na in een uitwendige schouwing in het Ziekenhuis is het lijk weder ter beschikking der familie gesteld. (N. Rott. Ct.)

Abdijsiroop in Indië. Uit verschillende ons gezonden Indische bladen, voor welke toezending wij dank betuigen, blijkt dat AKKER de reclame voor zijn kwakzalversmiddel niet spaart. Grote advertenties met verklaringen van genezen patiënten, naar men ons mededeelt even betrouwbaar als de Nederlandsche attesten — verkondigen den lof van het wondermiddel. Of 't publiek er in zal loopen? Onze vrees is groot.

Toch wordt ook dat publiek reeds gewaarschuwd. In de *Jarabode* van 18 Maart 1908 komen *Nederlandsche Brieven* voor, waarin de schrijver, handelende over een vermoedelijk te houden groote koloriale tentoonstelling, ten slotte het volgende opmerkt:

„Leerzaam is zo'n tentoonstelling zeker wel. Wanneer men hier b.v. de massa geneeskrachtige kruiden, basten, oliën, vetten enz., welke Indië oplevert, in één bestek bij elkaar zal zien, dan kan men ook wel begrijpen dat het tamelijk overbodig is om verdachte hollandsche medicijnen naar Indië te exporteerden. Hetgeen intusschen gebeurt; met name L. J. AKKER's *Abdijsiroop*, „een echt kwakzalversmiddel, een mengseltje van aardappelstroop, vrij en gebonden salicylzuur en kaneel, dat nooit de vele wonderen kan verrichten, die er van worden verteld.”

Gods zegen is zoowel in water als in wijn, zegt het

spreekwoord. Maar nooit in aardappelstroop met kaneel.”

Nog eens Akker. In de *N. Rott. Ct.* stond dezer dagen met vette letters de volgende advertentie:

„Op den 22sten April 1908 is door ondergeteekende Mr. MARTS. TELS, advocaat te Rotterdam, ter Griffie van de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam gedeponereerd een acte, bevattende de voorwaarden waarop door de Handelsvennootschap onder de firma L. V. AKKER, gevestigd te Rotterdam, worden verkocht de specialiteits-artikelen, welke door haar in den handel gebracht worden, als: Abdijsiroop, Kloosterbalsem, Abdijspillen en Abdijsabletten, welke verkoopvoorwaarden zullen worden aangehaald als AKKER's ter Griffie der Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam, gedeponereerde verkoopconditiën.

Mr. MARTS. TELS,
advocaat.”

Het zal ons niet verwonderen of AKKER zal uit deze eenvoudige kennisgeving, die met de waarde van zijne middelen niets te maken heeft en waardoor de „specialiteits-artikelen” toch echte *kwakzalversmiddelen* blijven, wel weer de noodige reclame putten. Wij zullen afwachten.

Reclame op de wijze van Karox Compound. Onze lezers zullen zich nog zeker herinneren hoe men in October van het vorig jaar reclame heeft trachten te maken — wij gelooven zonder gewenscht resultaat — voor *Karox Compound*. Het recept werd z.g. aangegeven maar voor het hoofdbestanddeel moest men bij den beroemden HENRI SANDERS terecht komen.

Iets soortgelijks ontmoetten wij dezer dagen. In de *Echo* van 10 Maart lazen wij de volgende „Ingez. mededeeling”.

...KNIP DIT UIT.

Om het uitvallen van het haar en roos te voorkomen, te genezen en den haargroei te bevorderen. Dit eenvoudig huisrecept heeft een prachtige uitwerking:

Salicylzuur	1 gram.
Loxa odorata	10 gram.
Fransche brandewijn	90 gram.

Schud dit in een flesch goed door elkaar en wrijf hiermede driemaal per week de hoofdhuid flink in.

De bestanddeelen kunnen bij iederen Drogist gehaald worden. Waar niet voorradig, vervoeg of schrijve men aan het Dépôt voor Nederland: „The Loxa Continental Ltd.”, Drogisterij „Kinker”, Kinkerstraat 96, Amsterdam, waar het middel te bekomen is à 75 ct. Franco toez. na postwissel à 90ct.

Die *Loxa odorata* zal 't hem wel doen maar daar 't recept een *haarmiddeltje* betreft en wij ons doorgaans met die middeltjes niet bezighouden (wij hebben wel wat beters te doen) zullen wij het alleen bij de vermelding van het geval laten.

Open brief van Prof. Kouwer. Prof. Dr. B. J. KOUWER, te Utrecht, had in de algemeene vergadering der Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst in 1907, bij de bespreking van een der voorstellen, gezegd:

„Of wij de pers en de redacties der dagbladen er al op wijzen, dat zij bijna de rol vervullen van souteneurs en nog steeds voortgaan, met zich te voeden met geld dat op zeer onzedelijke wijze wordt verworven, het schijnt op haar nooit eenigen indruk te maken.”

Daarop is een correspondentie gevolgd met het bestuur van den Nederlandschen Journalistenkring. Als gevolg hiervan is nu door prof. Kouwer door den druk openbaar gemaakt uitvoerig schrijven van zijn hand aan genoemd bestuur verschenen, waarin hij de gewraakte woorden toelicht en, „om onnoodigen aanstoot te vermijden”, herroept, en ze vervangt door de volgende:

„Of wij de pers en de redacties der bladen er al op wijzen, dat de manier, waarop zij steun geven aan het bedrijf van adrijvers en kwakzalvers, punten van overeenkomst vertoont met het gedrag van souteneurs, en dat zij toch nog steeds voortgaan met zich te voeden met geld, dat op zeer onzedelijke wijze wordt verworven, het schijnt op haar nooit eenigen indruk te maken. (N. Rott. Ct.)

Definitie van geheimmiddel. Bij de vaststelling van een nieuw tarief van invoerrechten in Duitschland sedert 1 Maart 1906 is o.a. bepaald dat geheimmiddelen aan een hooger recht zijn onderworpen dan toebereide artseneijmiddelen en pharmaceutische praeparaten. Ter onderscheiding van de eerstgenoemde middelen van de laatstgenoemde is voor geheimmiddelen de volgende definitie aangenomen: „Onder geheimmiddelen worden verstaan die praeparaten, waarvan de samenstelling en de daadzakelijke of voornaamst werkende be-

standdeelen voor een ieder geheim worden gehouden of waarvan ook slechts de gebruiker omtrent de werkelijke eigenschappen onkundig gelaten of op een dwaalspoor wordt gebracht wegens de voorstelling van een in bijzondere mate aanwezig zijn van geheime geneeskracht.”

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Kras optreden van autoriteiten en laks toezien bij vermoedelijke wetsovertredingen.

* In het verslag der Gezondheidscommissie te Purmerend over 1907 lezen wij: „Toen in 1907 te Zaandam eene epidemie van febris typhoïdea dreigde te ontstaan, werd door den burgemeester de verkoop van melk aan een leverancier, ten wiens huize de ziekte voorkwam, verboden en de overtreding van dit verbod werd verhinderd door het doen posten van een politieagent.”

Wij willen ons niet verdiepen in de vraag: of het hoofd der gemeente het recht had tot zulk een ingrijpenden maatregel, waardoor aanmerkelijke schade wordt toegebracht aan iemand, die zich aan geen enkele overtreding van wetten of verordeningen heeft schuldig gemaakt. Het verspreiden van typhus door besmette melk is weliswaar een vaak voorkomend geval en het is zeker wenschelijk deze mogelijkheid te voorkomen, doch de melk uit het huis of de stal van een typhuslijder is op zichzelf niet besmettelijk, maar wordt dit alleen, wanneer zij in aanraking komt met uitwerpselen van den lijder; de mogelijkheid, deze verontreiniging en daarmee het gevaar te voorkomen, is aan geen twijfel onderhevig. Toch ontzag de burgemeester zich niet een politieagent voor het huis te plaatsen om den verkoop van misschien niet-ondeugdelijke melk te beletten; hij meende dat het algemeen belang dit eischte.

Vatten wij daartegenover een ander geval in het oog.

In verschillende nieuwsbladen vonden wij onlangs de volgende advertentie.

„Door overgrooten toeloop kunnen „de eerste 6 weken” geen NIEUWE patiënten „worden aangenomen.

„Ginneken. COLSON (wonderdokter)”.

De man van wien deze zotte reclame uitgaat, is geen geneeskundige; hij geeft echter duidelijk te kennen, dat hij gewoon is geneeskundige praktijk uit te oefenen en dit van plan is ook in de toekomst te doen; uitoefening van geneeskundige praktijk in Nederland door niet-geneeskundigen is echter verboden en strafbaar gesteld bij de wet.

Waar is nu de burgemeester, die een politieagent voor de deur zet om te beletten, dat de man zich schuldig maakt aan overtredingen der wet?

Het geval is echter veel erger dan bij den onschuldigen melkverkooper; ook zonder deze advertentie was het lang bekend, dat deze „wonderdokter” patiënten behandelt, doch al degenen, die krachtens hun ambt verplicht zijn de wetten in Nederland te helpen handhaven, stoppen hun ooren dicht en hun oogen, omdat zij het niet willen hooren, niet willen zien.

Wat hebben wij ons er mee te bemoeien, schijnen zij te denken, het is maar overtreding van *geneeskundige* wetten, waardoor de eenvoudige luidjes geld uit den zak wordt getroggeld en bovendien ook in deze advertentie zegt de man zelf wel, dat hij patiënten behandelt, maar hij doet het niet, er zit een oude plattelandsheermeester bij hem in huis en die is bevoegd en nu mag hij bekijken en bepraten, kruiden meegeven of papertjes om medicijnen hier of daar te halen en voorschriften geven voor het gebruik, dat mag hij allemaal doen, zelfs zitting houden op andere plaatsen, want er zit iemand in zijn huis, die bevoegd is tot deze geneeskundige behandeling.

Nu al geruimen tijd gaat deze ongerechtigheid voort, die zeker haar toppunt heeft bereikt in de brutaliteit van zulk eene advertentie.

Hoe meer wij er ons mede bemoeien, is nog een prachtig argument voor allen, die het gemakkelijk vinden om niets te doen, hoe meer reclame wij voor den man maken, na hem komt er toch

weer een ander, die de lui gaat bedotten !

Redeneert de rechterlijke macht ook op die manier bij het vervolgen van andere wetsovertredingen, durven wij vragen, of bestaat er nog een beginsel, luidende, dat de wet ook uit eerbied voor de wet zelf moet worden gehandhaafd !

Slechts ééne autoriteit gaat zonder schuld uit bij deze jarenlange wetsovertredingen, de Gezondheidscommissie binnen wier kring de „wonderdokter” zijne praktijken uitoefent.

Zij heeft zelve de zaak onderzocht en tal van gevallen opgeteekend, waarbij de onbevoegde persoonlijk en niemand anders optrad en geneesmiddelen aan de hand deed, een van de leden der commissie heeft door een marechaussee proces-verbaal laten opmaken, later heeft hij persoonlijk de aandacht van den Officier van Justitie te Breda op deze voortdurende wetsovertredingen gevestigd en dit is herhaald door een officieel schrijven van de Gezondheidscommissie ; *alles zonder eenig gevolg.*

Op verzoek van den hoofdinspecteur der Volksgezondheid heeft dezelfde commissie dezen ambtenaar op de hoogte gebracht van de feiten, eveneens den medischen inspecteur ; *alles zonder gevolg.*

Later toen in een officieel bericht der *Nederlandsche Staatscourant* dezelfde onbevoegde werd betiteld met den naam van geneeskundige werd de Commissie door den bovengenoemden hoofdinspecteur in de gelegenheid gesteld aan de Regering zelf het noodige licht te verschaffen omtrent den persoon en de handelingen van dienzelfden wonderdokter ; ALLES ZONDER EENIG GEVOLG.

Men mag dus vrijwel aannemen, dat al deze ambtenaren, aan wie de handhaving der wetten plicht is gesteld, ieder voor zich of allen te zamen, uit gemakzucht of om eenige andere reden, zijn overeengekomen deze en waarschijnlijk alle dergelijke overtredingen der wetten te laten rusten en dat de bekendheid met deze opvatting den inzender der bovenafgedrukte advertentie heeft geleid tot de vermetelheid, waarvan zij blijk geeft.

Het zij zoo ! maar laten zij allen, wier stemmen blijkbaar van zooveel kracht zijn, dan open en rond verklaren, dat de persoonlijke vrijheid wordt aangetast, wanneer aan de burgers het recht wordt ontnomen zich zoogenaamd geneeskundig te laten behandelen door wien en op de wijze, zooals elk verkiest, door kwakzalvers, wonderdokters, papvrouwen, boertjes, teringen en kankergenezers, advertentie-schrijvers, brievedokters of artsen, en dat zij niet willen medewerken tot het beperken dier vrijheid.

Alweer het zij zoo ! maar mogen deze ambtenaren, door den Staat met gezag toegerust, dan ook hun invloed aanwenden om zoo spoedig mogelijk te geraken tot afschaffing van de geneeskundige wetten, wier voortbestaan men in Nederland op zoo'n manier belachelijk maakt.

Nervo-Pills.

Naar aanleiding van ons berichtje over deze pillen in ons vorig nr. was de heer Dr. J. F. SUIJVER, Apotheker te *Amsterdam*, zoo welwiltend ons daaromtrent het een en ander mede te deelen met toestemming om van zijn schrijven gebruik te maken.

De verpakking, zoo schrijft ons Dr. S., is zeer eenvoudig en het voorschrift staat op het etiket vermeld. Het luidt : *Broomnatrium* 4 gram, *antipyrine* 2 gram, *citroenzure coffeine* 2 gram tot 60 pillen. Het onderzoek gaf mij 't volgend resultaat. De 3 op 't etiket vermelde bestanddeelen zitten er werkelijk in, maar niet precies zooveel als opgegeven wordt ; n.l. Bromet. natrie. 3.04 citr. coffein. 1.12, antipyrine 2.07 gr. op de 60 pillen ; de massa is gemaakt met talk, arabische gom en water. De pillen zijn neejes afgewerkt.

Dr. S. kreeg dan ook den indruk, dat men de pillen niet zoozeer als kwakzalversmiddel dan wel als *specialité* te beschouwen had.

Wij kunnen dit gevoelen niet deelen. Toegevende dat de telkens terugkerende advertentie niet opgeschroefd is, vermeldt zij toch „*Verdrijven de hevigste hoofdpijnen*” en dit alléén is voldoende om de pillen onder de rubriek „kwakzalverij” te rangschikken. Het behoeft toch niet

gezegd te worden dat de oorzaken van hoofdpijn vele kunnen zijn en dat daaronder worden gevonden, die door de bestanddeelen van de *Nervo-Pills* niet kunnen worden verdreven. Alleen persoonlijk onderzoek van den lijder door een deskundige zal hier den weg wijzen of die bestanddeelen misschien met vrucht kunnen worden aangewend . . . en in dat geval zal hij zeker geen gebruik maken van het Amerikaanse product. Waarom toch ? De samenstellende deelen kent hij en heeft hij vermoedelijk, 't zij gemengd 't zij ieder afzonderlijk, al herhaalde malen voorgeschreven. Hij heeft het daarbij in zijn macht de hoeveelheden zoodanig te regelen als hij goedvindt en het te laten gereedmaken bij een apotheker, die juist de hoeveelheden geeft overeenkomende met het recept — en zoo hij wil met het voorschrift op het etiket.

En nu een paar vragen aan onze Nederlandsche apothekers :

Zijt ge niet in staat deze zeer eenvoudige pillen zoo goed mogelijk te maken — en tegen niet hooger prijs te leveren — dan *The American Pharmac. Co?* Waarom dan uw eigenlijk werk, dat zooveel vertrouwen verdient, uit handen gegeven en gesteld in handen van een vreemde maatschappij, die vermoedelijk in geen enkel opzicht de bevoegdheid bezit, die gij na moeielijke examens verkregen hebt en die het bewijs heeft geleverd dat *men in haar opgaaf omtrent de samenstelling geen vertrouwen kan stellen ?*

En eindelijk — en dit is o. i. nog de hoofdzaak — kunt gij het met de opvatting van uw zoo hoog staand beroep overeenbrengen, dat gij aan de eerste de beste die er om vraagt en zoo dikwijls hij er om vraagt, een mengsel van stoffen in handen geeft, die, gij weet het, tot de *sterk werkende middelen* behooren en die lang niet door iedereen zonder schade worden genomen ?

Wij vertrouwen dat gij zult weigeren tot den verkoop van dit Amerikaanse, volkomen onnoodige product mede te werken.

Het Instituut van Bijsterveld.

In 't April-nummer van het Maandblad wordt door S. K. naar aanleiding zijner ervaringen met P. BIJSTERVELD ook genoemd diens instituut te *Lunteren*.

Hoe dit ontstond, leert het volgende.

In 1904 kwam BIJSTERVELD in Lunteren wonen. Als lid der Gereformeerde Gemeente, werd hij, van geldelijk standpunt beschouwd spoedig een groote aanwinst voor de kerk. Deze had slechts een zeer klein aantal lidmaten, was arm en hield in een onoogelijke schuur haar Godsdienstoefeningen, die steeds geleid werden door een preek- of bijbellezend ouderling. Nauwelijks kon men af en toe een predikant krijgen om het Avondmaal of den Doop te bedienen. Dat was te min voor BIJSTERVELD. Kort na zijn komst ouderling geworden, kwam door zijn steun een aardig kerkje in de plaats van de schuur. Nu spoorden geregeld elke week van alle hoeken des lands gereformeerde predikanten en professoren der Vrije Universiteit naar Lunteren, om aldaar een predikbeurt te vervullen, en de gastvrijheid te genieten van B. Zij waren een flinke reclame voor zijn praktijken. Een der heeren, Ds. WISSE uit Driebergen, ging zelfs zoover in een door hem uitgegeven studie te schrijven : „dat dit werk uit dankbaarheid wordt opgedragen aan den heer P. VAN BIJSTERVELD, den voedsterheer van en ouderling in de Gereformeerde Kerk te Lunteren, den man van singuliere gaven op 't gebied der medische diagnose” !!

Maar bij 't kerkje hoort ook een predikant. En zoo kwam door BIJSTERVELD's toedoen zich te Lunteren vestigen de WelEerw. heer G. OBERMAN, voor wien een flinke villa werd gebouwd, die tevens dienst kon doen als „Instiuit”. Hierheen zendt B. zijn goedgelooovige clientèle om verpleegd te worden, geestelijk zoowel als lichamelijk door den dominé.

De quasi-geneeskundige hulp wordt ook door O. verstrekt, want BIJSTERVELD houdt, daarbij gedekt door den plattelands-heelmeester OLIVIER VERHAAR, van Maandag tot Donderdag zijne uriscopsche (! ?) zitdagen te Rotterdam. Door het Instituut den naam te geven van „Sana-

torium Bethesda” is er een Christelijk tintje aan gegeven. „*Gratiam Deo Debeo*” staat in groote vergulde letters op alle hekposten van zijn villa ; zou „*Mundus Vult Decipi*”, niet beter zijn ?

Voor de Rechtbank te Arnhem stonden den 21en April terecht P. VAN BIJSTERVELD en G. OBERMAN, wonende te Lunteren ; de eerste wegens het valschelijk opmaken en met den naam OLIVIER VERHAAR onderteekenen van een bewijs van goedgeslaagde vaccinatie, ten behoeve van het zoontje van G. OBERMAN ; deze laatste wegens det desbewust gebruik maken, tot toelating van zijn kind (niet gevaccineerd) op den School met den Bijbel, van 't valsche stuk.

De Offic. van Justitie eischte voor ieder een maand hechtenis, welke eisch door de rechtbank is toegewezen.

De Gezondheidscommissiën en de bestrijding der Kwakzalverij.

* Het heeft allen schijn, dat deze Commissiën, waarvan vele lid of abonné zijn onzer Vereeniging, in het afgelopen jaar (1907) ijveriger dan ooit hebben medegewerkt tot bevordering van haar doel, ieder op hare wijze en binnen den kring harer bemoeiingen.

De volgende uitknipsels zijn bijeengebracht uit de Jaarverslagen :

In de maand December vernam de Gezondheidscommissie te *Boxmeer*, dat een zoogenaamd „*Foster's Geluksboek*” op ruime schaal binnen het district werd verspreid.

In dit werkje worden *Foster's kwakzalverijen*, rugpijn-nierenpillen, zalf en maagpillen aangeprezen.

De Commissie verzocht aan de Vereeniging tot Bestrijding der Kwakzalverij, een exemplaar van haar maandblad, waarin deze artikelen behandeld worden, toe te zenden aan de personen, waarvan bekend was dat zij bovenbedoeld boekje ontvangen hadden.

De Vereeniging tot Bestrijding der kwakzalverij heeft aan dit verzoek voldaan.

(Onze redactie vestigt er de aandacht op, dat op gelijksoortige wijze waarschijnlijk ook elders een doelmatige en nuttige verspreiding kan worden in de hand gewerkt.)

De aandacht der Gezondheidscommissie te *Deventer* werd getrokken door de reclame, die gemaakt werd voor een kwakzalversmiddel „*Karox Compound*” en wel onder de rubriek „*Gemengd Nieuws*” van het *Deventer Nieuwsblad*. De Commissie meende de redactie te moeten schrijven, dat waar zij het opnemen van deze en soortgelijke kwakzalversmiddelen onder de advertentiën reeds afkeurde, zij het hoogst verkeerd vond, dat deze middelen staan onder het redactioneel gedeelte, daar het publiek nu natuurlijk meent, dat zij door de redactie worden aanbevolen en nu eerder tot koopen zal overgaan, dan wanneer het ze onder de advertentiën vindt. De Commissie achtte het een zeer gevaarlijke wijze van reclame, vooral daar het middel volstrekt niet onschuldig is en meende de redactie te moeten verzoeken de reclame voor *Karox Compound* niet langer in het redactioneel gedeelte onder gemengd nieuws toe te laten.

Hierop ontving de Commissie geen antwoord, doch nu is het onder de reclames opgenomen.

De Gezondheidscommissie te *Dordrecht* verzocht aan Burgemeester en Wethouders der gemeente eene waarschuwing tot het publiek te willen richten tegen het beruchte *Cozapoeder* tegen dronkenschap, dat ook in de plaatselijke bladen aldaar druk werd geadverteerd. De laatste meenden echter zich hiervan te moeten onthouden en oordeelden dat zulk eene waarschuwing meer lag op den weg van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

(Hoogst eervol is dit oordeel zeker voor onze Vereeniging ; in Duitschland echter denken de plaatselijke besturen er anders over ; herhaaldelijk worden officieele publicaties tot het publiek gericht, onderteekend door de hoofden der gemeenten, waarbij gewezen wordt op de prak-

tijken van allerlei kwakzalvers en de nietswaardigheid van de door hen aanbevolen middelen.

Bij de processen, die de Vereeniging in vroegere jaren heeft moeten voeren, was het zwaartepunt waarop hare verdediging bijna telkens heeft schipbreuk geleden, dat de Vereeniging niet kon bewijzen of dat de rechter althans niet wilde aannemen, dat zij handelde in het Algemeen Belang.

Bij waarschuwingen, uitgaande van Gemeentebesturen of andere autoriteiten staat dit gemeenlijk a priori vast en zal derhalve een eisch tot schadevergoeding wegens beweerd nadeel door gepubliceerde waarschuwingen altijd weinig kans van slagen hebben.

Om het publiek zooveel mogelijk te waarschuwen tegen de in talloze vormen voorkomende kwakzalverij heeft de Gezondheidscommissie te Heusden het wenschelijk geoordeeld, in een der voornaamste koffiehuisen in iedere gemeente van het district het Maandblad van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij geregeld te verspreiden. Publiciteit van het in deze gepleegde bedrog schijnt voorshands het eenige middel om de goegemeente van dit kwaad te doen afschrikken.

Het had de aandacht getrokken van leden der Gezondheidscommissie te Bodegraven, dat in de stations-wachtkamer te Leiden brochures ter verspreiding en ter lezing voorhanden waren, waarin door EILERS raadgevingen worden verstrekt in zake tuberculose. Nadat de aandacht van de Gezondheidscommissie te Leiden hierop was gevestigd, werd bericht dat door de Directie van de Holl. IJz. Spoorwegmaatschappij de onmiddellijke verwijdering van deze brochures werd gelast.

De Gezondheidscommissie te Gorinchem vestigde de aandacht van den Inspecteur der Volksgezondheid, VAN LEDDEN HULSEBOSCH, op het feit, dat in de gemeente Gorinchem door onbevoegden handel werd gedreven in geneesmiddelen, voorkomende op lijst C en deelde hem de namen mede van enkele overtreders. De genoemde Inspecteur schreef, dat het gewenscht zou zijn door bezoldigde of onbezoldigde rijksveldwachters van genoemde personen geneesmiddelen te doen kopen en daarvan procesverbaal te doen opmaken. Daar de Commissie van oordeel was, dat op haar alleen de verplichting rustte de aandacht op dergelijke overtredingen te vestigen en dat het verder op den weg der Inspectie lag daartegen maatregelen te nemen, werd besloten, genoemden Inspecteur in dien geest te antwoorden, met verzoek, om wanneer deze opvatting niet door hem werd gedeeld, daarover het oordeel van den Hoofd-inspecteur te willen inwinnen.

En wat er verder is geschied, meldt de historie niet! (Red.)

Het Departement Limburg der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Pharmacie verzocht aan de Gezondheidscommissie te Meerssen het daarheen te willen leiden, dat overtreding der wet, regelende de uitoefening der artsijbereidkunst, zoowel wat betreft den verkoop van allerlei kwakzalversmiddelen als wat aangaat den verkoop van geneesmiddelen en vergiften door onbevoegden beneden de hoeveelheid door de wet toegestaan, in de toekomst onmogelijk gemaakt worde. De Commissie antwoordde daarop:

Het moet u niet onbekend zijn dat reeds tal van jaren van verschillende zijden — wij behoeven slechts te wijzen op de Vereeniging tegen de Kwakzalverij — de strijd tegen de kwakzalverij op eene alleszins te waardeeren wijze wordt aangeboden. Nog verleden jaar heeft niet alleen dit punt doch hebben ook de gebreken, aan de wet in het algemeen klevende, op het Nederlandsche Congres voor Openbare gezondheidsregeling, gehouden te Haarlem, een onderwerp van ampele bespreking uitgemaakt.

Van deze beweging zijn de Regeering en de hoofdorganen van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid zeker niet onkundig gebleven, zoodat het allerminst ontbroken heeft aan pogingen om de Regeering te bewegen in den bestaanden toestand verandering te brengen, eensdeels door een meer krachtig optreden, anderdeels door wetswijziging.

Waar dus deze quaestie reeds zoo dikwijls

in het volle licht is besproken en wereldkundig gemaakt, en wel door vereenigingen en ambtenaren, zeker meer bevoegd tot oordeelen dan wij, komt het ons voor, dat het niet op onzen weg ligt eene aangelegenheid van zulken algemeen aard nog verder in beginsel onder de oogen te zien.

Intusschen kan de Commissie van bestuur mededeelen, dat zij reeds vroeger (zie haar verslag van 1903, betreffende den verkoop van santonine) eenigermate in de door u gewenschte richting werkzaam is geweest en dat zij ook in de toekomst niet in gebreke zal blijven de aandacht der Rijkspolitie te vestigen op overtredingen welke naar haar oordeel voor eene vervolging in aanmerking zouden kunnen komen. Zij herhaalt echter nog eens, eene verdere inmenging in deze, zal — hoe gaarne zij anders ook ter bereiking van het door u beoogde doel werkzaam zoude zijn — geen praktisch resultaat opleveren.

UIT DE PERS

Een blik in de toekomst.

Ja, wie tegenwoordig de krant leest, is spoedig op de hoogte van de geneeskunst. Tegen alle kwalen vindt men middelen aangeprezen, soms zelfs met dankbetuigingen van „in den grond” genezenen, zooals het Maandblad tegen de Kwakzalverij reeds meer dan eens heeft aangetoond. Verwondering zou het dan ook moeten wekken, dat geneesheeren nog kunnen bestaan, ware het niet dat hen onder de streep gelegenheid wordt gegeven hunne adviezen den volke kenbaar te maken. Doch ook daaraan zal een eind komen. Een encyclopaedie, waarin de patiënt, alfabetisch gerangschikt, den naam kan zoeken van zijn kwaal, de fabriek van chemicaliën waar het geneesmiddel uitgevonden en gefabriceerd, het dagblad waarin het den volke bekend gemaakt wordt, en... de geneesheer is verdwenen.

Hoe heerlijk toch voor den patiënt
Dat hij zijn kwalen alle kent.
Hij zoekt slechts in zijn lexicon,
Zijn toevlucht en zijn organon,
Vindt daar den naam van wat hem deert,
Soms in 't latijn, dat is geleerd,
Slikt, dan wat de fabriek hem biedt,
En is genezen, of ook niet.
Migraine vliedt voor migraine,
Voor koorts helpt steeds antifebrine,
De huid geneest door dermatol
Voor rottingspis dient de salol.
Somnal voert hem in Morpheus' armen,
Tannaline sterkt de darmen,
Diuretine doet in stroomen
D'urine uit het lichaam komen.

Een dikke hals en derg'lijk werk,
Verdrijft thyreoidine Merck,
En voor je weet wel helpt spermine,
Van Poehl, of ook wel Yohimbine.
De papaine, met ferment,
Voor eiwitplitsing, wel bekend,
Helpt zeker niet alleen papa.
Maar mamaine helpt mama.
Antiphthisine heelt de tering,
Misschien ook wel wat serum Behring,
Als zenuwroost antinervine
En pijnen doodt antialgine.
Veel bloed maakt 't middel sanguinal,
De borst geneest door pectoral.
Krachtvoedsel noemt men ook nutrol
De lever vraagt naar hepatol.

Zeer zeker zal voor zieke magen,
Men 't eerst naar gastrol moeten vragen.
De zieke milt geneest misschien
Door een of ander liënie
Of wel splenien. Duodenine,
Intestine of rectine,
Vulvien, Ovaritien, Penol
Maken fluks het lijstje vol.

Ischol en intercostaline
Coxal, alsook claviculine,
Auriculine en nasal
Genezen, nu, dat raadt ge al.
Voor elke ziekte, elk orgaan,
Zal -ine, -al of -ol bestaan.
De dokter wordt door fabricage
Een echt historisch personage.
(Vrij naar het Duitsch door Medisch Weekblad.)

CORRESPONDENTIE.

J. A. F. v. d. H. W. te W. Wij hebben uwen brief en het daaraan toegevoegde stuk met groote belangstelling gelezen en begripen uwe positie. Het is wel jammer dat in Indië zoo'n vreemde, volmondig zeggen wij verkeerde opvatting heerscht, omtrent de waardige uitoefening der pharmacie en dat het juist de grootste firma's zijn, die meer verkoopt van kwakzalversmiddelen dan apotheker zijn. Als AKKER daar niet van profiteerde, zou hij AKKER niet zijn.

Wanneer gij ons op attesten kunt wijzen, waarvan het zeker vaststaat, dat zij valsch zijn of op de een of andere listige wijze zijn verkregen (lieft met bewijzen) of ons andere mededeelingen kunt verschaffen zult gij ons zeer verplichten.

De couranten in dank ontvangen.

J. te O. Sanden's elektrische gordel beschouwen wij als groote kwakzalverij. Aan die getuigschriften is geen waarde te hechten; vele personen worden op een of andere wijze schadeloos gesteld voor het afgeven van zoo'n attest en het is dan ook geen wonder, dat bij navraag, hun advies gunstig luidt. Wanneer gij ons uw juist adres hadt opgegeven hadden wij u eenige Maandbladen gezonden.

Dr. H. te 's-G. De bestanddeelen van het door u bedoelde middel „Eureka” zijn ons niet bekend; wel kennen wij een middel onder denzelfden naam van een zekeren JOSEPHUS tegen drankzucht.

J. G. V. te O. Wij danken u voor uw schrijven; zoodra wij weer eens gelegenheid hebben om op die ceintuur *Herculex* te wijzen, zullen wij gaarne van uwe mededeelingen gebruik maken.

K. R. te P. en C. G. te R. In de Maandbladen van Nov. en Dec. wezen wij reeds op de eigenaardige wijze waarop de *Comprimés van Dr. Pénières* werden aanbevolen, een wijze die alles behalve vertrouwen opwekte. Tot ons leedwezen moet een meer uitvoerige beschouwing over dit middel nog worden uitgesteld omdat het resultaat van het onderzoek ons nog niet heeft bereikt. Onze onderzoekers, meestal apothekers, hebben het tegenwoordig volhandig-Spoedig echter hopen wij op de zaak terug te komen.

C. H. W. M. te M. Het slot van het bovenstaande geldt ook voor *Stroopal*; wij hebben echter gegevens om nu reeds ernstig tegen dit middel te waarschuwen.

E. R. te P. Voor de Anti-kwakzalfpilletjes was ditmaal geen plaats.

L. J. R. te 's-G. Sirop van *Mont-Majour* in het volgend No.

Amsterdammer. Echte kwakzalversmiddelen worden in die advertenties niet genoemd. Het opnoemen van de kwalen, waartegen zij heeten te helpen geeft er echter een leelijk tintje aan.

De *Racahout Delangrenier*, zoo hoog opgehemeld, is een mengsel van cacao-poeder, rijstmeel, arrowroot, suiker en een spoor vanilline.

Above te R. *Retan's Zelfbewaring* is een zeer gevaarlijk boek, waartegen wij al herhaalde malen gewaarschuwd hebben. Blijf uit de handen van dat *Verlags-Magazin*! Een herhaalde waarschuwing staat reeds gedrukt, maar er is ditmaal geen plaatsruimte beschikbaar.

H. J. S. te A. Behoort in een Geneeskundig blad, niet in het onze thuis.

Mevr. R. te H. Waarom ons uw naam verzwegen? Wij vermelden nooit namen wanneer dit van ons wordt verlangd. Hadt gij ons uw adres opgegeven, dan hadden wij u Maandbladen gezonden, waaruit u zou geleken zijn dat zoowel het *Krachtpoeder van Steiner* als de *Pilules Orientales* echte kwakzalversmiddelen zijn.

Dr. Q. te S. Het Dagbl. v. Rotterdam in dank ontvangen. Die firma Spetter durft wat aan; wij hebben er al vroeger op gewezen.

J. B. te K. Wanneer het Haarwater van *Naquet* bij een apotheker is klaar gemaakt zal de samenstelling zeker goed zijn; dat de uitwerking te wenschen overlaat, verwondert ons niet; dit is met de meeste van die waters het geval. Wij kunnen dan ook geen ander middel opgeven; dit ligt trouwens niet op onzen weg.

De samenstelling van *Dr. Talba's Haarmiddel* is ons niet bekend. *Ayer's Hair Vigor* bevat wel degelijk lood en veel ook; wij verschillen in dit opzicht van gevoelen met uwen kapper.

H. J. V. te H. Eerst 1 Mei, dus te laat voor dit No. ontvangen.

ADVERTENTIEN.

Hôtel „Koningin Wilhelmina Zeebad”
KIJKDUIN (bij den Haag.)

Prachtig breed Strand, Zuiver Water, Ruim Terras, Heerlijk Zitje, Café-Restaurant. Uitstekende Keuken en Kelder.
Stalling voor Rijtuigen, Auto's en Fietsen.

AANBEVELEND, GERARD PINKSEN.

LEVERPASTEI

van ANTON HUNINK, Deventer, is de Goedkoopste Delicatesse der wereld.

Prijs 25 Cent per Groot Blik.

OVERAL VERKRIJGBAAR.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.

Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.

C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768

J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE'S bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer

Groote letters volgens plaatsruimte

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan

„DE DORDRECHTSCH E Drukkerij- en Uitgevers-Mij.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

Bij dit No. behoort een Bijvoegsel.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Enquête en Adressen over Kwakzalversadvertenties. — Een leesboekje voor de lagere school.

Hoofdartikel: De Pers en de Kwakzalversadvertenties.

Mededeelingen van verschillenden aard: Stroopal. — „Sirop” van de Abdij der Monniken van Mont-Majour. — Kwakzalverij met voedingsmiddelen. — De advertenties der geneeskundige bladen. — Anti-Kwakzalfpilletjes.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Enquête over kwakzalversadvertentiën.

Ten vorigen jare maakte de vakpers onder instemming melding van een door de Wurtemberger artsen genomen besluit om alle advertentiën, ingezonden mededeelingen enz. op Kwakzalverij betrekking hebbende en gedurende een kwartaar verschenen in de Wurtemberger bladen, te verzamelen en het materiaal aan den Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de Wurtembergsche leden van den Rijksdag toe te zenden.

Ofschoon later niet werd vernomen of dit besluit tot uitvoering is gekomen, is voor ons land iets dergelijks door het Bestuur der vereeniging, als liggende geheel in de lijn harer bemoeiingen, verricht.

Om tactische redenen werd het niet gewenscht geacht te voren ruchtbaarheid aan het plan te geven doch thans kan worden gemeld, dat met behulp van eenige zeer ijverige leden, wien gaarne hier daarvoor dank wordt gezegd, gedurende één maand tijds 63 nieuwsbladen, benevens de geillustreerde bladen de Prins en de Wereldkroniek, op kwakzalversadvertentiën zijn onderzocht geworden met het resultaat dat 3147 advertentiën, reclames enz. zijn verkregen die ter opklapping 192 vellen carton groot formaat behoeven en in drie portefeuilles zijn bijeengebracht.

Uitgekozen zijn over het geheele land of in meer beperkte omgeving hare lezers vindende bladen, waarbij er op gelet is zorg te dragen dat ook de pers uit de provincie in de collectie vertegenwoordigd zou wezen.

Deze waren de volgende:

Het Nieuws van den Dag, het Nieuwsblad voor Nederland, de Telegraaf, het Algemeen Handelsblad, de Tijd, de Standaard, het Volk, de Gooi en Eemlander, de Hilversumsche Crt., de Nieuwe Bussemsche Crt., de Bussemsche Crt., de Meerbode, de Zaanlandsche Crt., de Zaanstreek, de Purmerender Crt., de Enkhuizer Crt., de Nieuwe Crt. voor West-Friesland, de Nieuwe Crt. voor Alkmaar en Omstr., de Schager Crt., de Zijper Crt., Vliegend blaadje voor Helder, Texel enz., Algemeene Gids, de Avondpost, het Vaderland, het Haagsche Nieuwsblad,

Land en Volk, Nieuwe Rott. Crt., Rotterdamsch Nieuwsblad, de Rotterdammer, de Rijnbode, de Brielsche Crt., de Leerdammer Crt., de Middelburgsche Crt., de Zierikzeesche Nieuwsbode, de Thoosche Crt., het Algemeen Advertentieblad voor Oostburg en Omstr., de Prov. N. Brabantsche Crt., het Dagbl. voor N. Brabant, de Bredanaar, de Meijerische Crt., de Limburger Koerier, de Venloosche Crt., het Venloosch Nieuwsblad, de Nieuwe Arnhemse Crt., de Prov. Gelderische en Nijmeegsche Crt., de Gelderlander, de Nijkerksche Crt., de Zutph. Ct., de Lochemsche Crt., de Utrechtsche Crt., het Utrechtsch Dagblad, het Utrechtsch Nieuwsblad, het Centrum, de Amersfoortsche Crt., de Prov. Overijselsche en Zwolsche Crt., het Nieuwsblad van Deventer, de Steenwijker Courant, de Prov. Drentsche en Asser Crt., de Leeuwarder Crt., de Prov. Friesche Crt., de Prov. Groninger Crt., de Nieuwe Veendammer Crt., benevens de reeds genoemde bladen de Prins en de Wereldkroniek. Het Rotterdamsch Nieuwsblad met 241 en het Nieuws van den Dag met 224 advertentiën hebben hierbij den kroon gespannen, terwijl wat middelen aangaat, Abdiestroop met 274 advertentiën boven aan staat, waarop Foster's middelen, Pinkpillen en Cozapoeider resp. met de cijfers 149, 140 en 111 volgen.

Inzake de plaatsing kan nog worden gemeld, dat behalve onder de gewone rubriek advertentiën de middelen werden aangetroffen onder de rubrieken reclames, aanbevelingen, ingezonden mededeelingen, somwijlen op wijzen, dat geen scheiding tusschen het redactioneel gedeelte viel waar te nemen.

Niet te benaderen valt het bedrag, dat voor de hulp aan de kwakzalvers verleend in de kas der nieuwsblad-directiën vloeit en het Bestuur der Vereeniging heeft dan ook gemeend ter welwillend hem op 9 Mei j.l. verleende audientie Minister Heemskerck te mogen wijzen op de bezwaren, die de Vereeniging bij haar strijdvoeren ondervindt door de houding der dagbladpers, die op deze wijze ter wille van een financieel belang, de volksgezondheid zoo wel als de volkswelvaart ernstig schaadt.

Aan Zijne Excellentie werd de bijeengebrachte collectie, die nog aanmerkelijk had kunnen worden aangevuld, getoond en medegedeeld, dat het in de bedoeling lag haar ook onder de aandacht der leden van de Tweede Kamer te brengen.

Zulks is bij adres van 25 Mei geschied, terwijl in aansluiting aan het ter audientie gesprokene evenzoo op 25 Mei een request aan den Minister is gezonden.

De tekst der beide adressen volgt hieronder:

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Geeft met verschuldigd eerbied te kennen: de „Vereeniging tegen de Kwakzalverij”, aan wie de Koninklijke goedkeuring op de Statuten verleend is op 10 November 1883, op de gewijzigde Statuten 20 Juli 1890, gevestigd te Amsterdam.

dat door requestante met groote waardeering is gezien uit het verslag van den Centralen Gezondheidsraad over 1906, dat genoemde Raad blijkens het verslag bij zijn schrijven van den 21 Juli 1906

aan Z. Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken o. m. in overweging heeft gegeven het daaraan te leiden, dat

1°. enz.

3°. *verboden worde het in het openbaar op eenigerlei wijze aankondigen of aanprijzen of wel het te koop aanbieden van specialités met aanduiding van de namen der ziekten, kwalen en gebreken, waartegen zij worden aanbevolen of die zij heeten te voorkomen”.*

Op het wenschelijke van een dergelijk verbod is reeds door een voorgaand bestuur onzer Vereeniging, bij zijn adres van 27 Februari 1886 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal gewezen en laatstelijk is door de Vereeniging bij adressen aan Hunne Excellenties de Ministers van Binnenlandsche Zaken en Justitie d°. 12 Juli 1906 op de uitvaardiging van dit verbod, opnieuw, na breed gemotiveerde toelichting aangedrongen.

In het door de Vereeniging uitgegeven Maandblad, als ook daarbuiten door hoogstaande mannen die inzake bestrijding der kwakzalverij aan hare zijde staan, is herhaaldelijk betoogd, hoezeer het kwaad der kwakzalverij, een maatschappelijk euvel, dat voortdurend onberekenbare schade toebrengt, zoolwel aan de volksgezondheid als aan de volkswelvaart, bevordert wordt door de hulp van de directies der Nieuwsbladen, die behoudens enkele uitzonderingen, ook de meest bedriegelijke advertentiën van kwakzalvers in de kolommen van hun blad, meermalen zelfs tusschen het redactioneel gedeelte, plaatsing verleen.

Ten einde voor Uwe Kamer een schouwbaar beeld te verkrijgen van hetgeen ten dien aanzien geschiedt, heeft de Vereeniging uit 65 in ons land verschijnende groote en kleine nieuwsbladen, gedurende het tijdsverloop van ééne maand, een verzameling van 3147 advertentiën en reclames voor kwakzalversmiddelen bijeengebracht, die ondergeteekenden uitmakend het Bestuur der vereeniging de eer hebben U hierbij ter inzage aan te bieden.

Zij spreken daarbij de hoop en het vertrouwen uit, dat waar alle rechtstreeks door requestante bij de pers aangewende pogingen tot wering van kwakzalversadvertentiën hebben gefaald, het der Tweede Kamer der Staten-Generaal zal mogen behagen ter gelegenertijd Hare goedkeuring niet te onthouden, aan bepalingen, die zouden kunnen leiden tot wettelijk verbod van in het openbaar aankondigen of aanprijzen van geneesmiddelen of geneesmethoden door niet ter zake bevoegden.

Amsterdam, 1 Mei 1908.

t welk doende enz.

Het Bestuur der Vereeniging tegen de kwakzalverij.

Mr. A. LIND.

E. J. ABRAHAMS.

Mr. J. L. T. BÖHTLINGK.

C. NANNES GORTER.

J. VAN RIEL.

maar in de courant is kunnen worden opgenomen”.

„Bij ons”, zoo zegt het verder, „zou de administratie zich eerst tot de redactie vervoegd hebben met de vraag, of er geen bezwaar bestond tegen het plaatsens.”

Het blad meent, dat, al moge in theorie de redactie absoluut niets met de afdeeling advertenties te maken hebben, dit in de praktijk niet opgaat.

Advertenties, die, zooals de bovengenoemde, een dergelijke bedoeling om te beledigen, om wraakzucht te koelen doen zien, behoorden nimmer in de kolommen van een fatsoenlijk blad te worden opgenomen.

Het Soerabajaasch blad haalt dan een staaltje aan, 't geen hetzelfde overkwam, en waarbij een gelijksoortige advertentie aangeboden, doch geweigerd werd.

Ten slotte beweert het de wenschelijkheid te beamen, dat eene redactie „zich niet aan alle verantwoordelijkheid voor den inhoud der annonces-rubriek onttrekt”.

Wij hebben deze meening al meermalen verkondigd en houden staande, dat een redactie, wanneer zij het wil, zeer veel invloed op de advertentie-kolommen kan en moet uitoefenen.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Stroopjal.

Een middel tegen kanker, maag- en leverziekten en tot zuivering van het bloed wordt door een Duitsch koopman, A. STROOP te Neuenkirchen, per advertentie in onze bladen aanbevolen, waarbij tevens een brochure wordt aangeboden, waarin de wonderen van *Stroopjal* worden uiteengezet.

Ofschoon de uitgang „al”, die STROOP aan zijn naam heeft toegevoegd, ons doen denken aan een middel van den nieuwsten tijd, is dit toch niet het geval; in de brochure lezen wij, dat Stroop's voorvaderen in den 7-jarigen oorlog een doodelijk gewonden buitenlandschen Officier van Gezondheid liefderijk hebben verpleegd en uit dankbaarheid van dezen een middel tegen kanker hebben gekregen.

Jammer, jammer! Meer dan 150 jaar ligt daar een geneesmiddel tegen een van de meest gevreesde kwalen en eerst in den laatsten tijd komen het publiek en de geneesheeren dit te weten. Hoeveel duizenden lijders zouden in die jaren genezen kunnen zijn. wanneer alles waar was, wat STROOP in zijn brochure schrijft.

Wij nemen de vrijheid die waarheid eenigszins in twijfel te trekken. De brochure gelijkt in menigerlei opzicht op de echte kwakzalversboekjes; *Stroopjal* wordt hemelhoog geprezen, is ook nog dienstig voor andere kwalen dan kanker en verre te verkiezen boven alle andere middelen. Over operaties wordt de staf gebroken en een honderdtal attesten moeten dienen om te bewijzen, dat hier van geen bluff of bedrog sprake is. Men ziet het: alles volgens het bekende model. Wij waren juist van plan het middel te bestellen — het is hier te lande nog niet te verkrijgen — toen wij de *Apotheker-Zeitung* van 12 Februari onder de oogen kregen en daarin, ter beantwoording van een desbetreffende vraag, o.m. het volgend antwoord lezen:

„De bestanddeelen van *Stroopjal* zijn niet met „zekerheid te bepalen geweest. Door een onderzoek werd vastgesteld, dat er waarschijnlijk „bestaat omtrent de aanwezigheid van tot „poeder gebrachte b'aden uit de familie der „Labiaten of Verbenaceeën. Een andere onderzoek beschouwde het middel als tot poeder „gebracht kruid van *Teucrium Scorodonia*. Het middel is absoluut onwerkzaam”.

Na deze verklaring en ook omdat wij bij ondervinding weten hoe moeilijk het is tot poeder gebrachte deelen van weinig bekende en gebruikte planten met zekerheid te onderkennen (kwakzalvers weten wel hoe ze 't moeten aanleggen) hebben wij van het onderzoek afgezien.

Afgaande echter op het door ons gecursiveerde slot van het antwoord en op onzen indruk bij het lezen van de brochure, meenen wij iedereen ernstig te moeten waarschuwen niet te veel vertrouwen te stellen in de „stroop”erige beloften,

vooral juist waar het hier een ziekte geldt, waarbij spoedige, doelmatige hulp een eerste voorwaarde voor genezing is.

„Sirop” bereid volgens recept van de Abdij der Monniken van Mont-Majour.

Alweer een „abdij” en „monniken”, die dienst moeten doen om het groote publiek te doen gelooven, dat er iets bijzonders aan de hand is, net als die Abdij van AKKER. Het schijnt een fransch voorschrift te zijn; het hoofddepôt van Nederland en koloniën is bij de bekende „Sanitas”, Koninklijk gebreveteerd ('t staat er *den Haag*).

Het middel kost f 0.75 en wordt aanbevolen tegen hevige verkoudheid, piepen van de luchtpijpen, keelaandoening, verslijmingen, slijmhoest, kinkhoest, schorheid, steken in de longen, benauwdheden, en vele andere ziekelijke aandoeningen der ademhalingsorganen.

Men kan het er mee doen, 't is een koopje. wanneer het helpt. Maar daar zijn wij niet zeker van; wat ons meer waarschijnlijk voorkomt is, dat kinders, die er 4 maal daags een paplepel van moeten innemen, het niet zonder gevaar zullen gebruiken; want uit het onderzoek van den heer L. J. RÖHNER te 's Gravenhage is gebleken, dat de stroop bevat aardappelstroop met een vruchtenessence, verder zoethoutbestanddeelen, salicylzuur, saccharine en alcohol. Een geregeld gebruik van deze drie laatstgenoemde stoffen deugt al niet voor volwassenen, hoeveel te minder voor kinderen. Voor alle zekerheid gebruikte men het stroopje niet.

Kwakzalverij met. . . voedingsmiddelen.

Onder dezen titel heeft DR. J. DE GROOT te 's Gravenhage een hoogst lezenswaardig artikel geschreven in het Mei-nummer van „In en Om de Keuken”, Orgaan van de Huishoud- en Kookscholen, voor de toezending van welk blad wij onzen dank betuigen. De geachte schrijver behandelt daarin het optreden van de hedendaagsche kwakzalvers met geneesmiddelen, den strijd van onze Vereeniging daartegen, de talloze specialités die tegenwoordig door verschillende fabrieken in den handel worden gebracht, de wijze waarop dit geschiedt om ten slotte te komen tot de kwakzalverij met voedingsmiddelen en wel naar aanleiding van hetgeen in den laatsten tijd over *Puro* is aan het licht gebracht.

Ofschoon wij, in 't algemeen, in ons blad de voedingsmiddelen meestal buiten bespreking laten (de geneesmiddelen en geneesmethodes leveren ons helaas! stof te over) was het toch ons plan enkele woorden aan de onthullingen omtrent *Puro* te wijden, te meer daar dit voedingsmiddel ook als geneesmiddel wordt aanbevolen.

Wij meenen nu niet beter te kunnen doen, dan het daarover handelende gedeelte uit het artikel van DR. DE GROOT over te nemen, het betreurende, dat jalaatsgebrek ons verbiedt het artikel in zijn geheel onder de aandacht van onze lezers te brengen.

„Op dezelfde wijze als dit met de nieuwere geneesmiddelen geschiedt, trachten verschillende ondernemende fabrikanten de kunstmatige voedingspraeparaten ingang te doen vinden. Men bepaalt er zich niet toe, die praeparaten voor zwakken en herstallenden aan te bevelen als bijzonder voedzaam en gemakkelijk verteerbaar; in de meest uiteenloopende ziektegevallen is de genezing te danken aan, of wordt deze minstens in hooge mate bevorderd door het gebruik van dit of dat kunstmatige voedingspraeparaat; zoo verklaart althans de fabrikant, en zijn verklaring wordt bevestigd of schijnt bevestigd te worden door de ervaring van allerlei bekende en onbekende geneeskundigen. En hiermede zijn wij aangeland op het gebied der kwakzalverij met voedingsmiddelen, een verrijnde, een quasi-wetenschappelijke kwakzalverij, maar toch — kwakzalverij. Blijkt ten slotte het aanbevolen praeparaat niet alleen, in verhouding tot de voedingswaarde, buitensporig duur te zijn, maar zelfs niet eens te zijn of te bevatten wat er van verteld wordt, dan staat deze kwakzalverij op één lijn met de kwakzalverij met geneesmiddelen, voor zoover betreft het gepleegde bedrog en het speculeeren op de lichtgeloovigheid van het publiek; gevaarlijker dan de laatste is ze bovendien door de wijze, waarop ze gedreven wordt: de wetenschap dienstbaar gemaakt aan de kwakzalverij!

Men zou er zich over moeten verbazen, dat zeer-

en hooggeleerde heeren de dupe kunnen worden van sluwe bedriegers, als men niet wist hoe sterk de macht der suggestie is. De eenvoudige, onontwikkelde burger- of buitenman neemt als waar aan, wat hem in krant of geschrift met een schijn van geleerdheid als zoodanig wordt verkondigd; de man der wetenschap laat zich hypnotiseeren door het wetenschappelijke betoog van den fabrikant of zijn handlanger, en laat zich verleiden tot proefnemingen, die indien het resultaat daarvan gunstig uitvalt, als nieuwe aanbevelingen voor het alleen zaligmakende nieuwe praeparaat de wereld ingezonden worden en de suggestieve kracht der eerste mededeelingen komen versterken.

„Weest nuchter!” mocht wel het devies zijn van onzen tijd, waarin men meer dan ooit bij voortdurend is blootgesteld, aan zoo vele suggestief werkende ideeën, opvattingen en modebegrippen.

Hoe is 't mogelijk, zou men geneigd zijn te vragen, dat de geneeskundigen, die de gunstige resultaten publiceeren, verkregen bij 't toedienen van een of ander nieuw voedingspraeparaat, niet op het denkbeeld komen, dat waar dezelfde mooie resultaten worden vermeld bij 't gebruik van een ander veel geprezen (en veel geadvertiseerd!) praeparaat — juist als bij de gewone kwakzalversmiddelen! — de behoefte aan steeds meer nieuwe „uitvindingen” op dit gebied toch werkelijk niet bestaat, ja dat zij beter zouden doen eens ernstig na te gaan, of de beschreven gunstige resultaten niet minstens even goed bereikt kunnen worden door een rationeele toediening van onze gewone, vele en vele malen goedkoopere voedingsmiddelen, mits op doelmatige wijze bereid en toegediend.

Men zou zich over dit alles moeten verbazen, als men niet wist hoe groot de suggestibiliteit der massa is, en hoe noodig het is, dat de menigte nu en dan met forsken greep wordt wakker geschud. Van groot belang is het daarom, dat algemeen bekend wordt, wat in den laatsten tijd aangaande een van de bovenbedoelde kunstmatige voedingspraeparaten aan het licht is gekomen.

Men zal zich herinneren, dat ik mij in het eerste mijner artikelen „over kunstmatige voedingspraeparaten” over het uit Duitschland in den handel gebrachte „*Puro*” niet bijzonder enthousiast heb uitgelaten.

„*Puro*” zou volgens den fabrikant zijn een praeparaat, bereid „uit rauw osse vleesch in driedubbele concentratie; met 33 pCt vleescheiwit”. Volgens een advertentie, die ik toevallig voor mij heb liggen, en die de geheele achterste bladzijde van een der grootste Duitse geneeskundige weekbladen beslaat, zou het zijn „een ideaal versterkingsmiddel voor zieken en zwakken.” Een gansche reeks van verschillende ziekten en ziekelijke toestanden wordt opgenoemd, waarbij het gebruik van „*Puro*” aanbeveling zou verdienen, terwijl „uitdrukkelijk wordt gewaarschuwd voor volkomen minderwaardige nabootsingen.”

Is het niet, of men den echten kwakzalver met geneesmiddelen in de dagbladen zijn waar bij het groote publiek ziet aankondigen? Het onderscheid is alleen, dat hier er nog bij wordt verkondigd: „onze eerste klinici (1) schrijven dagelijks vleeschsap „*Puro*” voor.” En dit laatste was helaas maar al te waar, maar zal nu wel spoedig niet meer gezegd kunnen worden. Wat toch is het geval?

In Solln, een voorstad van München, bestaat sedert jaren een „chemisch medisch instituut” van Dr. H. SCHOLL. Dit instituut bereidt het praeparaat, dat onder den naam „*Puro*” in den handel wordt gebracht en waarvoor op waarlijk reusachtige schaal reclame is gemaakt. Door een bijzondere, zeer wetenschappelijk lijkende bereidingswijze, zou volgens het bij de fleschjes gevoegde prospectus dit driedubbel geconcentreerde vleeschsap uit het rauwe osse vleesch bereid worden. Door deze zeer aannemelijk klinkende beschrijving en den doctorstitel van den fabrikant zijn de Duitse „klinici” er ingevlogen. En duur leek het praeparaat bij oppervlakkige beschouwing ook niet, want een fleschje van ong. 90 gram inhoud kost slechts / 1.50 en zou het ingedikte sap van 5 pond rauwe biefstuk bevatten!

Het praeparaat vond dan ook gretig aftrek en werd aanbevolen door geneeskundigen, waaronder zeer bekende Duitse professoren en doctoren. Het moet voor deze heeren een minder aangename ervaring zijn, thans tot de ontdekking te moeten komen, dat er van het veelgeprezen praeparaat eigenlijk niet veel anders te zeggen is, dan wat door mij is gezegd n.l. dat het voor de voeding „wel eenige waarde” heeft, maar als voedingsmiddel „zeer duur” is. Het zal hun een waarschuwing zijn, in het vervolg wat voorzigtiger te zijn. „Ten slotte zijn ook artsen „tegen Köpenickiaden niet immuun”, zegt de redactie van de „*Gesundheitslehrer*”, die het *Puro*-

(1) D.w.z. geneeskundigen (doctoren en professoren), die patiënten in ziekenhuizen of z.g. klinieken behandelen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.
C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768
J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE's bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MIJ.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Hoofdartikel: Valsche geneesmiddelen of kwakzalversmiddelen.

Berichten: Port voor maandbladen. — Nieuwsbladen zonder kwakzalversadvertenties. — Internationale bestrijding der kwakzalverij in Amerika.

Mededeelingen van verschillenden aard: Het nieuwe Duitsche wetsontwerp tot beteugeling der kwakzalverij. — De Pers en de kwakzalversadvertenties. — Samenstellinge Barkola-tinctuur. — Trench Remedy. — Weer twee ontmaskerd.

Ingezonden: Maankanker.

Uit de Pers: Heldenmoed van een kwakzalver.

Rechtszaken: Valkenaar, Van Ulsem en Eilers voor 't gerecht.

Correspondentie.

Valsche geneesmiddelen of kwakzalversmiddelen.

Een nieuw ridder trad tegen ons in 't krijt voor de kwakzalverij en de haar begunstigende pers.

In de *Nieuwe Courant* van 20 Juni l.l. komt als feuilleton voor, een artikel „Over Kwakzalverij”, van de hand van den heer Mr. R. VAN DER MEY.

Met gevelde lans op ons instormend, roept hij ons toe:

„Waarvoor strijdt gij eigenlijk, gij die in 't wilde weg tegen de kwakzalverij te keer gaat?”

Maar de s' halk meent dat zoo niet, want terstond daarop toont hij zeer goed te weten, wat ons doelwit is en haalt hij de woorden van onzen Redacteur aan, dat wij namelijk slechts bestrijden, die kwakzalverij, welke op den bodem van het bedrog staat.”

In trouwe, ik wil U vragen, mr. v. d. MEY, of voor U of voor elk ander fatsoenlijk mensch, dit begrip „bedrog” zoo bijzonder „vaag” is? Ik weet wel, dat het gebied van den strijd niet altijd even scherp omljnd is, dat er questieuse grensgevallen kunnen zijn, doch is dat niet overal en ook in 't strafrecht aldus?

En waarlijk, in de groote meerderheid der gevallen, is alle twijfel buitengesloten!

Laat mij nogmaals (zou 't voor de laatste maal zijn) met den meesten ernst constateeren: Onze strijd geldt niet de specialités *) in 't alge-

* Wij weten natuurlijk dat er tal van specialités zijn, die, in uitstekend ingerichte fabrieken chemisch zuiver vervaardigd, door geneeskundigen worden aanbevolen en voorgeschreven, doch deze fabrieken zijn te goeder trouw en de samenstelling der middelen niet geheim; de kostenvraag laat ons daarbij volkomen koel.

In ons vorig nummer is in een stuk, ons toegezonden door een oud, getrouw medewerker en dat wij daarom niet wilden weigeren, wel een weinig tegen ons, hierboven ontwikkeld systeem gezondigd. We betreuren 't vooral, dat daarbij een lijst is opgenomen van middelen uit de advertentiën van een medisch blad vergaard, en die als kwakzalversmiddelen zijn gebrandmerkt terwijl 't voor een groot deel onschuldige specialités geldt.

meen, onze strijd heeft met vakbelangen van doctoren en apothekers niets te maken en zonder aanzien des persoons richten onze aanvallen zich tegen den kwakzalver-bedrieger, of hij al of niet tot de geneeskundige faculteit of tot den apothekersstand behoort.

Niet uit ethische overwegingen in de eerste plaats bekampen wij dezen vorm van „bedrog”, maar op oeconomische gronden, omdat wij weten en betreuren, dat door de kwakzalverij ontzettende schade aan de volkswelvaart en de volksgezondheid wordt toegebracht.

De nieuwe kampioen voor de kwakzalverij tracht met een ietwat kinderachtig handigheidje de strijd op een verkeerd terrein te brengen.

Een door Prof. TREUB aangehaalde definitie uit een woordenboek te haat nemende, en die onze vereeniging als grondslag onderschuivende betoogt hij, dat dus onze strijd gaat tegen „valsche” geneesmiddelen.

Al gaat dus eigenlijk de aanval van den edelen strijder langs ons heen, is het toch curieus te hooren, welk een hoogst eigenaardige opvatting hij heeft van de woorden „valsche geneesmiddel”.

Hij ontzegt ons het recht middelen valsch te noemen als zij „dezelfde stoffen bevatten, als de medische wetenschap tegen de kwalen in quaestie bezigt”.

Ik wreef mijn oogen uit, toen ik 't las, maar 't staat er! Hoe, het doet er dus niets toe in welke dosis of verbinding de stoffen in 't middel voorkomen, 't doet er niet toe of men de samenstelling geheim houdt, als geheel nieuw en voor alle sorten van ziekten aanprijst, ook voor die, waarvoor het absoluut ondeugdelijk, ja gevaarlijk is?

Durft mr. v. d. MEY in ernst volhouden, dat het door hem aangehaalde „Anti-épileptique van Uten geen valsche geneesmiddel is, omdat het broomkalium bevat, terwijl die kwakzalver juist waarschuwt tegen broomkalium en beweert, dat zijn geheimmiddel dit niet bevat.

Durft mr. v. d. MEY waarlijk de Pinkpillen als niet valsche blijven verdedigen, omdat zij wat ijzer bevatten, terwijl zij worden aanbevolen voor allerlei ziekten, ook voor die, waarvoor alle medici het gebruik van ijzer, als gevaarlijk, ernstig zouden ontraden?

Dan is met iemand, die zulk een valsche begrip van het woord valsche heeft, een serieus debat eigenlijk onmogelijk!

Tegen zulke middelen die onder valsche vlag varen, strijden wij en zullen wij blijven strijden! Onwaar is 't, dat „talooze middelen, door de

Vereeniging als kwakzalversmiddelen uitgekreten, niettemin door serieuze geneesheeren gebezigd en aanbevolen worden” en wij tartten mr. v. d. MEY ze in de jaargangen van ons Maandblad aan te wijzen!

Wij vragen niet, mr. v. d. MEY, *) dat de dagbladen ons Maandblad consulteeren vóór de opname van hunne advertentiën, wij vragen slechts, nuchterweg, dat de dagbladen die advertentiën weigeren, op welke elk denkend leek het schandmerk bedrog drukt. 't Zou droevig zijn, als het onderscheidingsvermogen der dagblad-directiën zoo beneveld was, dat bedrog geen voldoende criterium meer was!

De bestrijding van het tweede gedeelte van mr. v. d. MEY's apotheose der kwakzalverij, waar hij de medici à faire neemt en somnabules, 't Staphorster boertje enz. in zijn machtige bescherming neemt, zij liever aan een medicus overgelaten, vooral daar 't meerendeel van dit betoog onze Vereeniging niet raakt, daar wij ons steeds onthouden hebben van bespreking van „homoeopathie” en dergelijke.

kNeem afscheid van den ridder der Pinkpillen met den wensch, dat hij 't nog eens beleven moge, dat Prof. TREUB zijn door dierlijk magnetisme voortschuivende strooien hoeden aan een onderzoek onderwerpt!

Mr. A. LIND.

*) Mr. v. d. MEY gebruikt zelfs 't onedele wapen der verdachtmaking en schrijft: „Het Maandblad der Vereeniging, waarin steeds volkomen onbevooroordeelde personen (apothekers enz.) aan 't woord zijn ...” Mag ik hem doen opmerken, dat onze redacteur als militair apotheker niets met vakbelangen uitstaande heeft en in ons bestuur geen enkel civiel-apotheker zetelt.

BERICHTEN.

Port voor Maandbladen. Met vreugde deelen wij mede dat de Tweede Kamer de ingediende wijziging van de regeling der brievenposterij heeft aangenomen, zoodat het vooruitzicht bestaat, dat binnen niet te ver verwijderden tijd ook *Maandbladen* kunnen worden verzonden volgens het volgende port: met of zonder bijvoegsels, per nummer voor een gewicht van niet meer dan 55 gram voor ½ cent en boven 55—150 gram voor 1 cent.

Nieuwsbladen zonder kwakzalversadvertenties. Bij een behandeling van een rechtszaakje, betrekking hebbende op de Loterijwet, verklaarde o.a. de Directeur-redacteur van het Nieuwsblad *Vooruit*, dat hij steeds kwakzalversadvertenties had geweigerd terwijl in *De Gooilander* van 25 Mei j.l., in een artikel „Van 't een op 't ander” o. m. het volgende voorkomt:

„Maar... alle gekheid op een stokkie. Reeds

vroeger hebben wij er op gewezen, dat al die -ines, -als en -ols kwakzalversmiddeltjes zijn, waarvoor men veel geld betaalt en die bijna waardeloos zijn. *Wij zijn dan ook steeds zoo vrij, advertenties, waarin kwakzalversmiddelen worden aangeprezen, te weigeren.* Eenvoudige, bijgeloovige menschen laten zich geld uit den zak kloppen door dien bombast in de couranten, terwijl ze misschien voor de helft van het geld door een ervaren arts waren genezen. Of is het wonder, dat menschen, die weinig ontwikkeld zijn, door de succesverhaaltjes van middelen tegen haargroei, reumatiek, bloedarmoede enz. er inloopen voor een bom duiten?"

En dat zijn kleine bladen, die het geld voor de advertenties best kunnen gebruiken.

Internationale bestrijding der kwakzalverij wordt ook in Amerika beproefd. Aldaar is een Vereeniging met dit doel opgericht, die zeker niet behoeft stil te zitten. Pogingen om deze Vereeniging op te nemen in het thans reeds bestaande Internationale verbond (hoofdzetel te Amsterdam, n.l. onze Vereeniging) worden reeds aangewend.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Het nieuwe Deutsche wetsontwerp tot beteugeling der kwakzalverij.

Het bovengenoemd ontwerp — besproken in de Maandbladen van Maart en April jl. — heeft, zooals te begrijpen is, vooral in Duitschland tal van pennen in beweging gebracht en, in 't algemeen, in die kringen, die zich wegens hun beroep met vragen van openbare hygiëne en volkswelvaart bezighouden, een niet ongunstig onthaal gevonden. De *Kölnische Zeitung* van 29 Mei wijdt aan de in die kringen gevoerde besprekingen een lezenswaardig artikel en het is daaraan dat wij het volgende ontleenen:

Bijzonder uitvoerig is het ontwerp natuurlijk in de geneeskundige pers behandeld en het is opmerkenwaardig, hoe vele schrijvers de maatregelen, door de regeering tegen het uitoefenen van de geneeskunde door leeken voorgesteld, slechts beschouwen als een tijdelijke tegemoetkoming, die haar geenszins ontbeft van de plicht op den duur over te gaan tot een geheel verbod van de uitoefening der geneeskunde door onbevoegden. Wanneer men de gronden, in de memorie van toelichting neergelegd, waa op de regeering meent zulk een verbod niet te moeten uitvaardigen (zie Mbl. van April) op hunne steekhoudendheid nader onderzoekt, dan moet ook de meest bezadigde criticus toegeven, dat de bewijvoering aan overtuigingskracht te wenschen overlaat. Van de drie hoofdargumenten: n.l. dat ten eerste ook door een verbod de kwakzalverij niet geheel kan worden onderdrukt, dat verder de kwakzalver zich van oudsher in een bijzondere waardeering mocht verheugen — en niet alleen in onverschaaftde kringen, en eindelijk dat de geneeskunde van de uitvindingen van nietvakmannen dikwijls profijt heeft getrokken — kan slechts aan het laatste eenige waarde worden toegekend, ofschoon het buiten twijfel is, dat deze verdienste gewoonlijk sterk wordt overdreven en hoofdzakelijk door kwakzalvers in hunne „leerboeken", met lof te verklaren doeleinden, onder bengalsche verlichting wordt tentoongesteld. Geneesheren, vrij van vooroordeel, zullen ongetwijfeld toegeven, dat zij de invoering van enkele behandelingsmethoden, die werkzaam zijn en bij het volk ingang hebben gevonden, in 't begin mistens met een passieven tegenstand zijn tegemoet gekomen; zij mogen dit gerust bekennen in het bewustzijn, dat de bittere wreone gevolgen van de moderne geneeskunde zonder commentaar voor zich zelven spreken en het bewijs leveren, dat zonder regelmatig, wetenschappelijk onderzoek, ook op dit gebied geen noemenswaardige vooruitgang is te verwachten.

De beide andere argumenten moesten echter voor den wetgever van geen belang zijn, waar deze zelf uitdrukkelijk toegeeft, dat de kwakzalvers een ernstig gevaar voor de volksgezondheid en het rechtsbewustzijn opleveren. Alle naburige landen stellen het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde strafbaar en bereiken daardoor,

zoo niet een geheele uitroeiing, dan toch een aanmerkelijke beperking van het euvel. *) Bovendien drukken zij daardoor op het kwakzalversberoep het stempel van een oneerlijk bedrijf zóo duidelijk, dat zelfs de onontwikkelde het kan herkennen. En wat de neiging betreft van het groote publiek om zich — uit bijgeloof of vertrouwen in het gehinzinnige — in de armen der kwakzalvers te werpen, daar is het voor ieder, die weet hoe juist door dezen van de domheid der menigte partij wordt getrokken om de arme zieken op allerlei wijzen uit te zuigen, duidelijk, dat het hier juist de wetgever moet zijn, die op moet treden om de ongelukkige onwetenden tegen hunne uitzuigers te beschermen.

Meer ingenomen is men met de bepalingen, die ten doel hebben de reclame krachtig te onderdrukken, omdat het bedrijf van den kwakzalver met de grenzeloze reclame staat en valt. De voorgestelde maatregelen zijn in 't algemeen doeltreffend, jammer dat men echter daardoor niet de tegenwoordig in Duitschland veel voorkomende annonces kan treffen, waarbij kwakzalvers „uit dankbaarheid de lijdende menschheid mededeelen, hoe zij van een langdurig maag-, „lijden of zoo iets genezen zijn."

De maatregelen, waardoor de verkoop van geheimmiddelen aan banden wordt gelegd (in het tweede deel van het ontwerp opgenomen) vonden een gunstig onthaal. De groote nadeelen uit het oogpunt van de gezondheid, die het gevolg zijn van den uitgebreiden handel in waardelooze, bijna steeds buiten verhouding dure en niet zelden zelfs gevaarlijke middelen, zijn in de pers zóo dikwijls in het licht gesteld, dat het onnoodig is opnieuw gronden aan te geven voor de noodzakelijkheid van scherpere maatregelen. Voldoende is het erop te wijzen, dat volgens ambtelijke mededeelingen, reeds 10 jaren geleden de omzet in geheimmiddelen en specialiteiten in Duitschland 30 miljoen mark bedroeg en dat deze thans zonder overdrijving op het dubbele kan worden geschat. Dit enorme bedrag komt grotendeels uit de zakken van de armere bevolking, die tevens nog daardoor het gevaar loopt, dat door het gebruik der middelen, de juiste tijd voor het invoeren van doematische hulp te dikwijls wordt verwaarloosd. Gelukkig zijn juist in de laatste jaren, door onderscheidene schandaal-proceesen, ook de oogen van de meest onverschilligen geopend.

Dientengevolge ontstonden er in de verschillende Deutsche Staten bepalingen tegen het te koop houden of aanbieden van talrijke, bijzonder verbreide geheimmiddelen, doch een rechtsgelijkheid werd op deze wijze in Duitschland des te minder bereikt, wijl de rechtscoll ges wegens het ontbreken van een definitie van het woord *geheimmiddel* en wegens de moeilijkheid de bestaande voorschriften met elkander in overeenstemming te brengen, dikwijls van toepassing van de bepalingen afzagen. Ofschoon ook in het nieuwe ontwerp geen definitie van „geheimmiddel" is opgenomen, zoo is toch nu onder de regeeringen overeenstemming verkregen omtrent zekere kenmerken van hetgeen daaronder begrepen moet worden en men mag daarom verwachten, dat in plaats van de thans bestaande rechtsonzekerheid nu meer zekere toestanden zullen intreden.

Van bijzonder belang voor de Deutsche pers eindelijk zijn de bepalingen, ten doel hebbende de kwakzalverij te bestrijden door onderdrukking van de reclame. Volgens een verklaring, afgegeven in het „Kultusministerium" zal ook na de invoering van de nieuwe wet vastgehouden worden aan het tegenwoordig gebruik, om naast den aankondiger van het middel, ook het blad, dat de advertentie opneemt ter verantwoording te roepen, maar er zal voor worden gezorgd, dat de ambtelijk vastgestelde lijst, bevattende de namen van de als geheimmiddel beschouwde praeparaten in snelle tusschenruimten — wanneer aanvulling noodzakelijk is — openbaar wordt gemaakt. Dit is trouwens het minste, dat in 't belang van den verantwoordelijken redacteur kan worden gedaan, die bij de ingewikkelde

rechtsverhoudingen nog genoeg zwaarigheid zal ontmoeten. Juister zou het zijn ook dit punt door duidelijke bepalingen in de wet te regelen en op die wijze aan alle onzekerheid een einde te maken.

Krijgt het ontwerp met de aangegeven veranderingen, wetskracht, dan zal het ongetwijfeld een werkzaam wapen zijn tegen het zoo dikwijls betreunde, een land als Duitschland onwaardig uitwas van de „Heilgewerbefreiheit" zonder deze zelve aan te tasten. Een dusdanig gevolg zou met zooveel te meer vreugde worden begroet wijl het bij de bestrijding van de kwakzalverij niet vooral te doen is om materieel voordeel te verzekeren maar omdat daarbij ook het openbaar rechtsbewustzijn voldoende wordt gegeven, dat door de thans heerschende toestanden gedurig wordt bedreigd.

De Pers en de Kwakzalversadvertenties.

Naar aanleiding van het lijstje, opgemaakt door de *Nieuwe Courant*, van de geneesmiddelen, die in een van de nummers van het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* werden geadverteerd (men zie ons vorig no.) heeft prof. H. BURGER, Redacteur van dat tijdschrift, in het No. van 6 Juni de redactie van de *N. C.* te woord gestaan. Wij nemen uit zijn artikel (dat wij gaarne in zijn geheel hadden geplaatst) het volgende over:

„Het is niet onmogelijk, dat deze lijst op het publiek hier en daar den indruk heeft gemaakt, als hadden wij voor alle kwakzalvers der wereld ons advertentieblad opengezet. Toch zullen reeds velen zelf hebben gevoeld, dat cascaramentellen, veronal, vijgenstroop, Blaud'sche pillen en andere, wier namen ook de leek kent, door niemand ter wereld tot de kwakzalversmiddelen worden gerekend. De *N. C.* heeft zich trouwens niet de moeite gegeven, om inlichtingen in te winnen omtrent den aard der door haar opgetelde middelen. Integendeel verkondigt zij haar volslagen onwetendheid, door achter orgaanpraeparaten te zetten: „sic" en achter pollantine, een specifiek serum tegen hooikoorts, een „!". Ik zal de laatste zijn om het der *N. C.* kwalijk te nemen, dat hare redactie van het bestaan der orgaantherapie en van de verdienstelijke experimenten van DUNBAR en zijn navolgers tot nog toe onkundig is gebleven! Wel zou ik haar den raad willen geven, een bevoegd geneeskundige aan haar blad te verbinden, die af en toe hare tot de intellectuele wereld behoorende lezers eens inlichtte omtrent den voortgang van ook dit deel der wetenschap, en die ook haar zelve van raad kon dienen. Zij zou dan niet met een zoo in het oog loopend waardeloos argument meer komen aandragen, om eigen feilen goed te praten. De hooge negatie der andere bladen is waarachtig nog wel zoo sympathiek. De *N. C.* zegt niet dat de in onze advertenties voorkomende medicamenten kwakzalversmiddelen zouden zijn; zij is alleen maar „zeer benieuwd" of deze middelen ook zullen voorkomen op de lijst, die de Vereeniging tegen de kwakzalverij den minister heeft voorgelegd. En op geen anderen grond dan deze „benieuwdheid" waagt zij het onzen strijd tegen de kwakzalverij verdacht te maken en boven haar stukje hetspottend opschrift te plaatsen: „De praktijk sterker dan de leer."

Prof. BURGER besluit zijn artikel aldus:

„Wij handhaven ons recht, elke aankondiging te weren, die wij reden hebben aan te nemen, dat op misleiding of bedrog berust.

Ik geef toe, dat de beoordeeling der advertenties ook ons meer dan eens moeilijkheden biedt. Het is wel voorgekomen, dat ons van buiten werd gewezen op de onbegrijpelijkheid eener bij ons geplaatste advertentie, die dan verder door ons werd geweigerd. Meer dan eens hebben wij ons in een bepaald geval om raad gewend tot de Vereeniging tegen de kwakzalverij, en naar dien raad gehandeld.

Deze raad staat ook aan de groote pers steeds gaarne ten dienste. Maar zij wil geen raad.

Wij zouden de laatsten zijn haar te verwijten, dat er ongewenschte aankondigingen aan haar toezicht ontsnapten. Maar zij wil geen toezicht.

Wat zouden er, bij een greintje goeden wil, een aantal chronische bedriegers uit haar kolom-

*) Zoo moest het tenminste zijn. *Red. Mbl.*

men verdwijnen! Maar de goede wil ontbreekt.

Intusschen bij de *N. C.* begint het geweten te spreken. Het is moeilijk te vergen, dat zij thans, dadelijk reeds, plechtig zal afwijzen het gansche bedrag, dat haar de kwakzalverij opbrengt. Dit proces — van het ontwaakte geweten tot aan de koene daad — heeft tijd nodig. Laat het zich rustig ontwikkelen! Aan de Vereeniging tegen de kwakzalverij ons saluut! Zij ziet, na vijf-en-twintig jaren van ondankbaren arbeid, haar eerste triomfen: de afdrijversadvertenties uit de groote bladen verdwenen, en thans de gewetenskragingen der *N. C.* Al klinken deze laatste aanvankelijk nog onwelluidend, wellicht, wellicht zijn zij het vroege hanengekraai van het ontuikend plichtsgevoel bij de Nederlandsche pers ten opzichte van de kwakzalverij."

Samengestelde Barkola-tinctuur.

Men schijnt er van uit den vreemde tegenwoordig een methode op na te houden om geneesmiddelen, die men den een of anderen naam geeft, op voordeelige wijze aan den man te brengen; wij herinneren aan den *Carox Compound*.

Op opzienbarende wijze wordt een geneesmiddel tegen allerlei kwalen het volk aangeboden, dat het zelf kan bereiden. — Men neemt slechts zooveel van dit, zooveel van dat, allen bekende geneesmiddelen en zooveel van... en daar komt de aap uit de mouw — van een middel, bij geen apotheker bekend en dat slechts bij den generaal-depôthouder verkrijgbaar is.

Zoo ontvingen kort geleden de Nederlandsche apothekers de volgende circulaire:

„OLD FORT CHEMICAL CO.

96, St. John Street,
Clerkenwell,
E. C.

WelEd. Heer.

In den loop van de volgende week zullen wij een volkomen en zeldzame wijze van adverteeren beginnen in betrekking met het hierboven vermelde preparaat.

Gij zult bemerken dat het voorschrift in de verschillende advertenties steeds luidt als volgt:

Gentiaan tinctuur.....	30 gram
Rhabarberstroop.....	30 „
Samengestelde	
Barkola tinctuur.....	30 „
Gemberstroop.....	160 „

De samengestelde Barkola tinctuur is internationaal gedeponeerd, men zij dus gewaarschuwd voor namaak.

De echte samengestelde Barkola tinctuur is verkrijgbaar bij onzen generaal-depôthouder HENRI SANDERS, Rokin 8, Amsterdam, per stuk à *f* 1.05, per dozijn *f* 1.—, de verkoopprijs is *f* 1.40, het volledige recept mag niet onder de prijs van *f* 1.75 verkocht worden.

Uw winst is groter dan op eenig ander specialiteit, daar de winst niet alleen op de samengestelde Barkola tinctuur is, doch tevens op de andere bestanddeelen.

Daar het reusachtig adverteeren onmiddellijk begint, is het raadzaam de bestanddeelen zonder uitstel in voorraad te nemen, vooral om de krachtige en doeltreffende advertenties, die in 70 couranten zal verschijnen en dus zeker hun doel niet zullen missen.

Daar de eigenaars een meer dan groote voorraad hebben, zoodoende dus in staat zijn iederen aanvraag van uwen kant te voldoen, zal de verkoop van dit preparaat een groot voordeel en enorme omzet verzekeren.

Met de meeste hoogachting,

Old Fort Chemical Company".

Om die samengestelde Barkola-tinctuur was het te doen, dat was het geheim.

Maar even als destijds bij de *Carox Compound*, was de ijverige Commissie voor het onderzoek van Spécialités (een commissie uit de Nederl. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie) er terstond bij om het geheim te ontsluiten en zij maakte spoedig in het *Pharm. Weekblad* het volgende bekend:

„Onderzoek van
Samengestelde Barkola Tinctuur van de
„Old Fort Chemical Co
Clerkenwell. London E. C.”

Bovengenoemd middel, dezer dagen door H. SANDERS in den handel gebracht, wordt afgeleverd in fleschjes van 30 G., in karton verpakt. Op de uitwendige verpakking prijkt de volgende (letterlijk overgenomen)

Formula:

Potassi Acetas
Ext. Fld. Stigmata Maydis,
Triticum Repens
Ext. Fld. Helenii Radix
Glycerinum
et Aqua.

Het middel is terstond door de Commissie in onderzoek genomen. De in de „Formula” genoemde bestanddeelen zijn aanwezig, andere stoffen werden niet aangetroffen.

Als resultaat van het quantitatief onderzoek kan de Commissie hierbij een voorschrift geven, waarmede men komt tot een praeparat, dat in uiterlijk, reuk en smaak zooveel mogelijk gelijk is aan het origineel.

R: Acetat. Kalici	20 G.
Glycerini	18. —
Extract. Graminis	1. —
— Helenii	3. —
— Stigmat. Maydis	4. —
Aquae q. s. ad.	100 G.
M. filtra	
q. s.	

[Voor de bereiding van Sirup. Zingiberis, die steeds in combinatie met de Barkola tinctuur wordt voorgeschreven, voege men het voorschrift van de Engelsche Pharmacopee en neme dus 4,5 cM³. eener Tinctura Zingiberis 1 : 2 met Sirup. Simpl. q. s. tot 160 G.]

Onze lezers weten nu waar zij het middel kunnen krijgen, zonder juist bij den generaal-depôthouder terecht te moeten komen. Of zij er goed aan doen het middel te gebruiken blijft intusschen nog de vraag.

Wij meenen dat het raadzaam zal zijn niet tot den aankoop over te gaan. Want, de beroemde, beloofde advertentie is verschenen: of zij in 70 bladen staat (zij zijn er zeker voor te vinden) weten wij niet: wij zagen haar in het *N. v. d. D.* En daaruit vernamen wij dat het weer een middel is tegen „Rheumatiek, Nier- en Blaasstoringen” een onfeilbaar middel hetwelk tevens bloedzuiverend en bloedversterkend werkt. Och, arme *Foster*, hoe moet 't nu met uw zaakje gaan? Zoo'n zware concurrent!

Ten minste in de oogen van sommigen van het publiek; in de onze niet. Stel u gerust; wij zijn er zeker van, gezien de bestanddeelen waaruit het eenvoudige huismiddel, volgens het „juiste recept” gevormd wordt, dat het evenmin onfeilbaar zal werken tegen de opgenoemde kwalen, als de wondermiddelen die gij de lijdens in de maag stopt.

Trench's Remedy.

„Vallende Ziekte en TOEVALLLEN genezen door TRENCH'S REMEDY. Meer dan 1000 getuigschriften in 1 jaar. Vraag onverwijld fr^o. toezend. van brochure, inh. voll. bijz.h. Eenig Agent voor Nederl. en Koloniën: H. van Kampen, Laan van Meerdervoort 387, 's-Gravenhage”.

Bovenstaande advertentie vestigde onze aandacht niet voor het eerst op dit middel tegen vallende ziekte; reeds vroeger had men ons advies daaromtrent gevraagd, maar daar wij het remedie nog niet in onze bladen zagen aangekondigd vonden wij toen geen aanleiding er in 't openbaar over te schrijven.

Thans is het anders. Onverwijld — dat moest toch — hebben wij de brochure aangevraagd en zeer spoedig ontvingen wij een boekje in 't Engelsch geschreven, maar waarin vooraan een blaadje was geplakt, waarin de Nederlandsche lezer wordt gerustgesteld met de mededeeling, dat binnen korten tijd een beknopte Hollandsche vertaling zou verschijnen.

Wij moeten ons inmiddels met de Engelsche uitgaaf behelpen: 't boekje bevat in 12 bladzijden een beschrijving van wat epilepsie is, hoe zij te genezen is (begrijpelijkerwijze door *Trench's Remedy*) welke leefregel men moet volgen, hoeveel van het middel genomen moet worden,

wat 't kost en ten slotte nog een aanbeveling van een drankje en drie soorten pillen, die den lijder, mits hij betaalt, worden verstrekt.

Daarmee is 't boekje niet uit. Er volgen, kenmerkend genoeg, nog ruim 30 bladzijden met... getuigschriften, die allen moeten bewijzen, dat *Trench's Remedy* is een onfeilbaar middel.

Volgens vroegere onderzoekingen is het wondermiddel een roodgekleurde oplossing van verschillende broomzouten (zie het Maandblad van Maart 1908, onder „Correspondentie”). Nu zullen wij geenszins betwisten dat deze zouten, bij vallende ziekte van gunstigen invloed kunnen zijn, zij worden dikwijls door geneesheeren voorgeschreven, maar dat is hier de zaak niet. De oplossing van die zouten wordt hier als iets zeer bijzonders voorgesteld, als een uitvinding van den fabrikant, die geneest, waar andere (liever gezegd juist dezelfde stoffen maar niet onder zoo'n mooien naam) lang niet altijd genezing brengen. Want, jammer genoeg, zal ieder medicus moeten erkennen, dat het gebruik van broomzouten in tal van gevallen geen blijvende genezing waarborgt, geheel in tegenspraak met hetgeen van *Trench's Remedy* wordt beweerd. Door deze handelwijze wordt het middel een kwakzalversmiddel en daarom waarschuwen wij er tegen.

Van onpas zal het ook niet zijn er hier op te wijzen, dat een voortdurend gebruik van broomzouten, zonder advies en controle van den geneesheer, aanleiding kan geven tot ernstige gezondheidsstoornissen.

Weer twee ontmaskerd.

Men schrijft ons uit Alkmaar:

Wij hebben ons nog eens de moeite gegeven een onderzoek in te stellen naar de waarheid van twee advertenties, waarmede in den laatsten tijd weer druk in verschillende bladen „gewerkt” wordt.

De eerste bevat een roerend verhaal dat juffrouw SIJBOUT DE VRIES' echtgenoot, Zuiddijk te Zaandam door middel van de *Abdy stroop*, klooster Sacta Paulo, gered zou zijn „uit de klauwen van de tering!” (sic).

Toen ik te Zaandam juffrouw SIJBOUT DE VRIES' echtgenoot sprak — de man was kok op een der booten van de Paketvaartmaatschappij en juist van de reis terug — verklaarde deze mij, dat hij zeer tevreden was geweest over de behandeling van zijn arts, en dan ook aan hem alléén het herstel van zijn ziekte, die niets met tering had uit te staan, te danken had.

Buiten zijn weten had zijn vrouw hem echter *Abdystroop* gegeven en een verklaring, als in de bombarie-advertentie vermeld werd, afgegeven. Had zijne vrouw hem van haar voornemen in kennis gesteld, dan was dit beslist niet gebeurd, want hij keurde de praktijken der kwakzalvers mét ons af en nooit of te nimmer zou hij zoo iets over de *Abdystroop* verklaard hebben. De man was zeer ontstemd over hetgeen geschied was, doch gelijk het bijna altoos gaat, onverstandige vrouwen, als de zijne in dit geval, worden het slachtoffer van gladder afgezanten van den heer Akker. c. s.

De tweede advertentie betrof mej. J. GLORIE volgens de advertentie wonende te *Egmond aan Zee*, doch bij onderzoek blijkende te *Alkmaar* te wonen in een groentewinkel in de Achterstraat. Deze juffrouw zou door *Fosters Rugpijn Nierenpillen* genezen zijn en de advertentie bevatte de bekende kwakzalverszinnen.

Juffrouw GLORIE verklaarde me met nadruk, dat zij beslist van meening was, baat gevonden te hebben bij het innemen van de pillen maar, let wel, zij liet er dadelijk op volgen, dat zij dit acht jaren geleden meende en toen in dezen geest had gesproken en geschreven. Nimmer had zij echter de bedoeling gehad, dat deze hare meening zou gepubliceerd worden. Elke aanvraag van de zijde der fabrikanten dezer pillen om nogmaals eene dergelijke verklaring te geven, had zij steeds geweigerd.

— En bent U nu van Uwe nierziekte genezen?

— Neen mijnheer.

— Maar dan hebben die pillen toch ook niet geholpen?

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.
Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.
C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768
J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE's bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MIJ.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Hoofdartikel: Wie helpt mede?

Berichten: Hulde aan een Ambt. v. h. O. M. — Valsche geneesmiddelen of kwakzalversmiddelen. — Port voor Maandbladen. — „De Kampioen” vrij van kwakzalvers-advertenties — Hechtenis vervangen door geldboete. — Uitoefening der massage door onbevoegden. — Verbod van verkoop van haarkleurmiddelen.

Mededeelingen van verschillenden aard: Moeder Seigel's Tabletten. — De samenstelling der Pinkpillen. — Wat dooden omtrent Foster's pillen attestieren.

Uit de Pers: Het Weekblad „Molenschot” over kwakzalvers-advertenties. — De Pers en de kwakzalverij. — Kwakzalverij.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen; Virisanol. — Retau's zelfbewaring. — Boon's Maagpoeder. — Biscuits Olivier.

Wie helpt mede.

Bij het doorbladeren van vroegere jaargangen van ons Maandblad kwam ons het volgende stuk, onder bovenstaanden titel, reeds 23 jaren geleden door de vorige Redactie geschreven, onder de oogen. Wij achten het niet ongewenscht het nogmaals aan onze tegenwoordige lezers ter overweging aan te bieden:

„De heksen en toverkollen zijn met haar helse brouwketels voor goed verdwenen. De „oliekoopeu” met hun flaphoeden en groote mantels, die wij in onze jeugd nog gekend hebben, loopen niet meer de dorpen af. Maar de marktschreeuwers zijn gebleven, en de koningin der aarde van onze dagen, de pers, stelt haar trompetten der ruchtbaarheid .. de dag- en weekbladen — niet zelden ten dienste van de kwakzalverij, evenals van alles wat indruk wil maken op de gemoederen der menigte.

„En de menigte? Zij blijft met welgevallen die schetterende klanken vernemen. Honderd redenen voor één heeft zij om aan de verleidelijke lokstemmen der kwakzalverij het oor te leenen.

Daar is de trek naar het wonderbaarlijke en geheimzinnige, zoo diep in het menschelijke gemoed gelegd, vooral bij kinderlijke naturen zooals minbeschaafden veelal zijn.

Daar is de onweerstaanbare macht van het voorbeeld, de schaapachtige natuur, die dwingt te volgen, waar anderen vóórgaan. Wie kent niet de kracht van het „iedereen doet het?” Dit woord is de tooverspreuk der mode. En ook bij de kwakzalverij laat de mode zich gelden.

„Daar is de levenswijsheid der huismoeders en der bakkers, die gaarne eens „meedocteren”, zooals men het noemt, en op raad van tante of buurvrouw eens dit of dat kostelijk middelje willen gebruiken, waarvan zooveel in de krant staat.

„Daar is een eigenaardig soort van wantrouwen,

dat geen geloof hecht aan de eenvoudige geneeswijze van den gewonen geneesheer, ja, hem verdenkt, dat hij maar visites maakt om zijn beurs te vullen, terwijl men daarentegen, met onbepaald geloof aan de goede werking, bij den kwakzalver een duur fleschje gaat koopen, dat door een onbekende gezegd wordt dienst te doen tegen de kwaal, die men meent te hebben,

„Daar is de schaamachtigheid, die om de eene of andere, meer of minder geldige reden, er niet voor durft uit te komen, dat men aan zekere ziekte lijdt, en op goed geluk of zichzelf poogt te helpen, of zich heimelijk in handen van den een of anderen vreemden snuiter overgeeft.

„Daar is de wanhoop van den armen lijder, die, zooals het heet, „door alle doctoren is opgegeven, omdat zij er toch niets aan doen kunnen” en die het dan nu eens zal probeeren met den man, van wien goede vrienden of de krant zeggen, dat hij zulke merkwaardige kuren doet.

„Het motief der kwakzalverij, wat vooral in onzen tijd 't meest voorkomt en het ergste is, is grove baatzucht, het behalen van winst ten koste der onnoozelen, die aan haar verzekeringen en beloften geloof hechten, zelfs al weet zij, dat zij kwaad sticht, al is zij zich bewust, dat zij liegt en bedriegt.

„En hierom is het, dat ook nog in de heden-daagsche maatschappij de welig tierende kwakzalverij een bedenkelijk verschijnsel is, dat ten nutte van het algemeen in al de verschillende verschijningen en vertooningen, waarin het optreedt, nagespoord, ontmaskerd en bestreden moet worden. Iedereen, die in zijn kring, naar zijn vermogen en met zijn middelen, hiertoe wil medewerken, zal een goede daad verrichten.”

Toen wij ons neerzetten om voor dit eerste nummer van den vijfden jaargang van het Maandblad een inleidend woord te schrijven, een woord om hen, die nog niet onder de leden der Vereeniging behooren, op te wekken tot haar toe te treden, ontvingen wij den Volksalmanak, uitgegeven door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Hierin vonden wij een 10-tal bladzijden van de hand van den oud-minister Prof. S. VISSERING, waarin deze de kwakzalverij bespreekt en een warme aanbeveling geeft van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, die ook hem onder hare leden telt. Wij wisten toen niet beter te doen, dan het bovenstaande uit het artikel van Prof. Vissering over te nemen, in het vertrouwen dat zijne woorden, ook buiten den kring der lezers van den Nuts-almanak, menigeen zouden aansporen zich als lid bij onze Vereeniging aan te sluiten.

Het doel van de Vereeniging en de wijze waarop zij dit doel tracht te bereiken, zijn vermeld in de artikelen uit de Statuten. Het bedrag der jaarlijksehe contributie is drie gulden. Wie deze som offert, ontvangt niet alleen zelf dit Maandblad, doch helpt ook mede om een aantal exemplaren er van gratis onder het volk te verspreiden.

De Vereeniging verheugt zich reeds in meer dan duizend leden, in tal van plaatsen en onder allerlei standen verspreid. *) Dit getal is niet klein en grooter dan wij durfden verwachten, toen vier jaar geleden de Vereeniging werd opgericht. Maar het ledental dient toch nog sterk te groeien. Want er is veel geld noodig, indien men met goed gevolg de kwakzalverij zal bestrijden. Zoo als de kwakzalvers de aanbevelingen van hun waren door advertentiën en biljetten bij honderduizenden verspreiden, zoo dienen ook wij dit Maandblad ter waarschuwing niet zooals thans bij duizenden, maar bij honderdduizende exemplaren te kunnen uitgeven. Ieder, die als lid toetreedt, draagt hiertoe bij.

Om mogelijke bezwaren weg te nemen, dienen wij hier met een paar woorden op twee zaken te wijzen.

Ten eersten dat wij in dit blad geenerlei politieke, godsdienstige of kerkelijke richting voorstaan. Wat ook in dit opzicht de overtuiging van de redacteuren en van de leden van het bestuur der Vereeniging moge zijn, in dit blad zal men daarvan niets vernemen. Personen van allerlei richting kunnen dus zonder bezwaar de lezing van ons blad aanbevelen, zooals ook reeds daaruit blijkt dat personen van de meest uiteenlopende richting tot de leden der Vereeniging behooren.

Ten tweede - dat men zich door de toetreding als lid financieel tot niets meer verbindt dan tot de betaling van eene jaarlijksehe contributie van drie gulden. Wel kunnen de uitgaven onzer Vereeniging stijgen, mede door processen waarin zij gewikkeld is, en kan het zijn dat de gewone jaarlijksehe inkomsten (de contributiën met de vrijwillige extra bijdragen) niet voldoende zijn tot bestrijding der uitgaven. De algemeene vergadering kan dan tot het heffen van eene buitengewone bijdrage (niet hooger dan f 5.—) van elk der leden besluiten, doch dit besluit moet voor 1 November aan de leden worden bekend gemaakt en tot 1 December daaraanvolgende hebben zij, die geen extra-bijdrage willen storten, dan nog gelegenheid te bedanken. Ieder weet precies waartoe hij zich verbindt.

*) Wij herinneren er aan dat dit artikel voorkwam in het Mbl. van Januari 1885; thans is tot ons leedwezen het getal geringer, ofschoon de steun van velen nog meer dan ooit noodig is.

Er zijn vele kwakzalvers tegen wie gewaar- schuwd moet worden; er zijn velen die zich door hun bedriegelijke woorden laten vangen en die dus een waarschuwing behoeven. Als er nu ook velen zijn die dit met ons inzien en hiertoe willen bijdragen dan kan er wat goeds gebeuren. Wij vragen met vertrouwen: Wie helpt mede?

BERICHTEN.

Hulde aan een Ambtenaar van het O. M. De *Alkmaarder* van 4 Juli j.l. bevat het onderstaande:

„'t Lijkt ons gepast een warm woord van hulde te brengen aan Mr. STEENLACK, den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij de onder het arr. Alkmaar ressorteerende kantongerechtigd en zulks in verband met den buitengewonen ijver en activiteit door Zijn EdelGestr. aan den dag gelegd wanneer het kwakzalversgeldt. Wanneer deze geachte ambtenaar op een of andere wijze ontdekt dat in zijn jurisdictie een kwakzalver huist of aan 't werk is, dan is ZEd. er onmiddellijk bij om tegen hem een strafvervolging in te stellen. Dit streven behoort grootelijk gewaardeerd te worden en het is ook aangenaam voor de mindere opsporings-ambtenaars, die van hun chef aanmoediging en steun kunnen verwachten.

Natuurlijk bezit Mr. STEENLACK nog heel wat meer juridische deugden en bekwaamheden, doch het is hier nu de plaats niet om daarover te spreken.

We wenschen thans alleen met nadruk te constateren, dat de bestrijders der kwakzalvers in dit arrondissement aan Mr. STEENLACK zeer veel verplicht zijn voor zijn groote medewerking, die aan vele andere ambtenaren in andere arrondissementen ten voorbeeld kan gesteld worden.”

Valsche geneesmiddelen of kwakzalversmiddelen. Naar aanleiding van het feuilleton van Mr. R. VAN DER MELJ in de *Nieuwe Courant* van 20 Juni (men zie ons vorig no.) heeft de heer E. J. ABRAHAMS een ingezonden stuk in dezelfde courant doen opnemen. Als reden voor zijn schrijven vermeld hij: „Het komt mij gewenscht voor ter volledige inlichting van onze lezers in een zóó belangrijke zaak, op dit stuk te antwoorden”. Zoolks onze lezers wel kunnen begrijpen heeft de heer A. Bestuurslid onzer Vereeniging, de beweringen van den heer v. d. M. weerlegd op ongeveer dezelfde gronden als door onzen Voorzitter, in ons vorig no., is geschied, zoodat wij, om niet in herhalingen te treden, ons slechts tot deze korte mededeeling bepalen.

Port voor Maandbladen. Ook de Eerste Kamer heeft de ingediende wijziging van de regeling der brievenposterij aangenomen, zoodat het niet lang meer zal duren of ons blad kan voor $\frac{1}{2}$ cent worden verzonden.

Rechtmatige trots. Bij de Algemeene Vergadering van den A. N. Wielrijdersbond sprak de Voorzitter, de heer EDO BERGMA, in zijn slotrede o. a. de volgende woorden: „Na al wat er ter gelegenheid van dit feest gezegd is, wilde hij kort zijn. Hij wenschte nu eens te zeggen wat de Bond niet heeft gedaan in zijn 25-jarig leven. Hij heeft nooit den speelhartstocht aangemoedigd maar liever het toerisme bevorderd. Hij heeft nooit kwakzalversannonces in de kolommen van de Kampioen geduld of aanbevelingen van verborgen vuilheid.”

Wij kunnen 't ons voorstellen, dat de Voorzitter er een eer in stelde, dat het orgaan der Vereeniging vrij was van kwakzalversadvertenties.

De hechtenisstraf van een maand, waartoe ds. G. P. O. en P. v. B. te Lunteren, door de rechtbank te Arnhem waren veroordeeld wegens het opmaken van een vals vaccinebewijs, (zie Mbl. van 1908) is, naar men aan de *N. Rott. Ct.* mededeelt, door H. M. de Koningin veranderd in een geldboete van f 150.

Uitoefening der massage door onbevoegden. Aan het bestuur der Rijks-Verzekeringbank te Amsterdam is een adres met toelichting gericht door een aantal speciaal-artsen voor orthopaëdie en mechano-therapie, daartoe gemachtigd door vakgenooten in Nederland. In dat adres wordt medegedeeld, dat het hun gebleken is uit de officieele verslagen der Rijks-Verzekeringbank over de jaren 1901—1903, 1904 en 1905, dat ten bate van rijks-verzekerden, welke door een ongeval getroffen zijn, medisch onbevoegden, door, namens of met medeweten van het bestuur der Bank belast worden met het zelfstandig verrichten van geneeskundige handelingen, als bedrijf, welke uitoefening alleen geoorloofd is aan degenen aan wie de bevoegdheid daartoe volgens de wet van den 1sten

Juni 1865, regelende de uitoefening der geneeskunst, is toegekend.

Adressanten bedoelen de uitoefening der massage en andere handgrepen, bewegingen en mechanische verrichtingen, waarmede een therapeutisch doel wordt beoogd. Immers de Hooge Raad der Nederlanden heeft bij arrest van den 28sten November 1892 beslist, dat massage is geneeskunst, voor welke uitoefening als bedrijf de wet van den 1sten Juni 1865 eene toelating vereischt in den vorm van het artsdiploma, terwijl wederrechtelijke uitoefening strafbaar is gesteld. Het komt adressanten alzoo waarschijnlijk voor, dat deze rechterlijke uitspraak in hoogste instantie aan de aandacht van het bestuur der Rijks-Verzekeringbank is ontgaan

Met het oog hierop wenden adressanten zich tot voornoemd bestuur met het verzoek als bestuurderen eener Nederlandsche Staatsinstelling te willen medewerken tot beteugeling van deze wetsovertreding door niet meer de gelegenheid open te stellen tot onbevoegde uitoefening der geneeskunst in dienst van den Staat. (N. v. d. D.)

Verbod van den verkoop van haar- kleurmiddelen. Bij Ministerieele beschikking is in *Pruisen* de verkoop van *Allen's World's Hair Restorer*, *The Melrose Hair Restorer*, *Prof. Dr. Paul Lind's vloeistof voor het haar* en *Reichert's haarbalsem* verboden, op grond van de rijkswet betreffende het gebruik van voor de gezondheid schadelijke kleurstoffen bij de bereiding van voedings- en genotmiddelen enz. (Apoth. Zeit.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Moeder Seigel's Tabletten.

Het is al meer dan 28 jaar geleden, dat de vorige Redactie van dit Maandblad, in 't begin van haar optreden, haar waarschuwend stem deed hooren tegen de destijds op velerlei wijzen aangeprezen *Moeder Seigel's middelen*, vooral tegen de *Moeder Seigel's Stroop* en *Moeder Seigel's pillen*.

Door een zekeren A. J. WHITE te *New-York* en *Londen* tegen allerlei kwalen aanbevolen, bleek die geheele aanbeveling niet anders te zijn dan een speculatie op de lichtgeloovigheid van het publiek, hetgeen in verschillende Maandbladen werd duidelijk gemaakt. Of het nu aan die waarschuwingen lag?... Zeker is het dat in de laatste jaren *Moeder Seigel* van het wereldtooneel, en de reclame van hare middelen ('t mensch is er zeker zoo onschuldig aan als een pasgeboren kind) uit onze couranten verdwenen.

Of men nu dacht, dat het publiek de waarschuwing van vroeger al vergeten was, weten wij niet, maar opeens zagen wij eenige maanden geleden de heer A. J. WHITE weer te voorschijn treden met een *Moeder Seigel's praeparaat*. Trouwens het optreden was meer modern geworden. Evenals bij de Pinkpillen, de middelen van Foster, de Abdijstroop uit het klooster van Akker te Rotterdam, werd nu, bij de aanbeveling gebruik gemaakt van de dure „Ingezonden Mededeelingen” en de ouderwetsche pillen en stroop werden vervangen door tabletten.

En welke tabletten! „Bij de eerste teekenen van verzwaking in het spijsverteringsproces: gebrek aan eetlust, verstopping, beslagen tong, wind, hoofdpijn, benauwd gevoel na het eten — neme men *Moeder Seigel's Tabletten* en maanden, wellicht jaren van lijden zullen u bespaard worden.

„*Moeder Seigel's Tabletten* zijn een zuiver plantaardig geneesmiddel, bereid volgens een recept, dat gedurende meer dan veertig jaren over de geheele wereld met onfeilbaar succes gebruikt is ter genezing van alle mogelijke vormen van maag- en leverziekten. Dagelijks na het eten ingenomen, helpen zij de spijsvertering bevorderen, verzekeren eene geregelde werking der ingewanden en zijn een opwekkend en versterkend middel voor het geheele gestel.”

Wij kunnen niet ontkennen dat de tabletten „een zuiver plantaardig geneesmiddel zijn”, want de heer L. J. RÖHNER te *s-Gravenhage* heeft daarin geen ander geneesmiddel kunnen aantoonen dan het bekende aloë, het brood der kwakzalvers, een stof die o.m. voorkomt in de *Holloway's pillen*, *Zwitserse pillen*, *Schreuder's pillen*, *Urbanus-pillen*, *Slijm- en maagpillen*, *Ayer's pillen*, *Warner's safe pills*, de pillen van C. Fon-

taine, *Moeder Seigel's pillen*, *Morison's pillen*, *Delacrepillen*, de slijm-, gal- en maagpillen uit het hoofd-depôt van C. de Boer Sz., *Spranger's maagdruppels*, *Wortelboerkruident*, *Gloria tonic* (laxeerpillen), *Natuurlijke Gezondheidshersteller* van *Winter Co.* enz. enz.

Nu geven wij gaarne toe, dat door de aanwezigheid van aloë, de tabletten een laxeerende werking zullen uitoefenen, wat somwijlen zijn nut kan hebben, maar wat er verder gezegd wordt, n.l. dat „bereid volgens een recept, dat gedurende meer dan 40 jaren over de geheele wereld met onfeilbaar succes is gebruikt” ('t lijkt alsof het heel wat nieuws is, die oude, veel misbruikte aloë) en verder die „genezing van alle mogelijke vormen van maag- en leverziekten” is echte kwakzalvershumbug.

Neen het is erger dan dat; er zijn maag- en leverziekten, waarbij het gebruik van aloë *bestist nadeelig werkt* en het is dus *misdadig* aan alle lijders aan die kwalen, zonder deskundig onderzoek, aan te raden: gebruikt gerust mijn aloëhoudende tabletten en het zal u welgaan.

Trouwens, op gezag van den in geneeskundige kringen welbekenden DR. FR. DORNBLUTH hebben wij, in 't algemeen reeds ettelijke malen tegen het veelvuldig en onoordeelkundig gebruik van aloëhoudende pillen gewaarschuwd. Die waarschuwing moge hier nogmaals een plaats vinden:

„Deze pillen prikkelen zeer sterk den darm, waardoor vele ziekelijke toestanden, die een leek onmogelijk herkennen en onderscheiden kan, zeer kunnen verergeren en ten slotte gevaarlijk worden. Zoo b.v. alle gezwollen in de maag en den darm, die zich in den regel onder zeer onduidelijke verschijnselen ontwikkelen, tot dat een bloeding haar aanwezigheid doet kennen. Zoo ook het begin van buiktyphus, vele leverziekten, zoogenaamde haemorrhoidaal-kwalen; eindelijk alle kankerachtige aandoeningen, die door zulke middelen zonder twijfel verergerd, ja misschien zelfs veroorzaakt worden.

„Dat deze en andere dergelijke laxeerpillen niet altijd zulke duidelijke nadeelige uitwerking hebben, en dikwijls zelfs langen tijd zonder merkbaar nadeel kunnen worden ingenomen, is bij het groote verschil in gevoeligheid der spijsverteringsorganen niet meer te verwonderen, dan dat de een de moeilijkst te verteren zaken in massa's kan gebruiken, terwijl de ander reeds door het voorzichtig te beproeven zich gevaarlijk ziek kan maken. De bedoelde pillen bevatten een stof, die reeds in geringe hoeveelheid een sterk prikkelende werking uitoefent. Door menigvuldige herhaling van zulke prillende werkingen zullen echter zeker mettertijd ziekelijke verschijnselen worden veroorzaakt, die dikwijls op den trap van slijmvorming en bloeding zullen blijven staan, niet zelden echter ook tot weefselontsteking en nieuwvormingen van kwaadaardigen aard, zoogenaamde kankerknobbels, kunnen leiden”.

Wat hier van de pillen wordt gezegd, geldt begrijpelijkerwijze ook voor de andere geneesmiddelvormen waarin aloë wordt toegediend, dus ook voor *Moeder Seigel's tabletten*.

De samenstelling der Pinkpillen.

(Herhaalde waarschuwing).

Op grond van de resultaten door onderscheiden onderzoekers verkregen, hebben wij meermalen verklaard, dat de Pinkpillen overeenkomen met slecht bereide *Blaudsche pillen* (staalpillen) van minder gehalte aan ijzer, dan die welke in onze apotheken worden verkocht.

Van „sommige zijden” is die bewering tegen gesproken en in het Maandbl. van Maart 1907 namen wij een bericht over, waaruit zou blijken dat de pillen arsenik bevatten. Wij beloofden toen daaromtrent een onderzoek te doen instellen en hadden het genoegen den heer P. v. D. WIELEN, Lector in de Pharmacie aan de Hoogschool te *Amsterdam*, bereid te vinden, dat onderzoek onder zijn leiding te nemen.

De heer v. D. WIELEN zond ons het volgend rapport, dat wij in zijn geheel opnemen. Onze deskundige lezers zijn dan in staat zich zelve een oordeel te vormen en anderen in te lichten. Het rapport luidt aldus:

Die is dan goed voor honderd kwalen,
De arme lijder slikt ze in;
Hij denkt aan 't eind te zijn van 't lijden,
Maar staat dan feitlijk aan 't begin!

Hoewel sinds vele lange jaren
Het „Maandblad” waarschuwt keer op keer,
De menschen willen 't niet gelooven,
En tellen steeds hun duiten neer
Voor waardeloze prulproducten
Die bovendien nog schaad'lijk zijn;
Zij slikken die in 't goed vertrouwen
Op waardevolle medicijn!

De kwalen worden maar niet beter,
Integendeel — zij nemen toe,
En als men zich dit af gaat vragen,
Begrijpt geen mensch 't waarom en hoe!
Een kundig arts zal het u zeggen,
Waarom uw middel u niet baat,
Doch daarmee dient gij haast te maken,
Want anders is 't misschien te laat!

Zeer vele zieken zijn bedorven,
Verknoeid door allerhande vuil,
Want voor uw goede, lieve duiten
Krijgt gij slechts waard'loos goed in ruil!
Dat zal u geen geneezing brengen,
Het voert u eerder naar den dood,
Het brengt u, om 't zoo eens te zeggen,
Gauw van den wal af in de sloot!

Nu helpt geen jamm'ren meer en klagen,
Uw kostbaar leven staat op 't spel,
Dan is de heele zaak bedorven
En 't lijden wordt gelijk een hel!
O, mocht de mensch toch wijzer worden,
Zich spiegel'nen aan zijns naasten lot,
Want kwakzalv'rij — men leest het daag'lijks —
Is d' echte wetenschap ten spot!

Hoe lang zal het nog moeten duren,
Vóór dat de mensch dit nu eens weet?
En hoe hij uit de klauw moet blijven
Van 't beest, dat men kwakzalver heet!
Helaas, de hoop op beter dagen
Ligt vast nog in een ver verschiet,
Maar steeds en steeds er op te wijzen
Is iets, wat ons de plicht gebiedt!

E. N. S. Ez.

Koog a. d. Zaan, 16 Mei 1908.

(De Zaanlander).

CORRESPONDENTIE.

N. G. te A. De Nederlandsche beknopte vertaling van het boekje omtrent *Trench's Remedies*, in ons vorig no. besproken, is nu ook verschenen.

J. H. C. te A. Wij danken u voor uw mededeeling; wij hebben er gaarne gebruik van gemaakt.

H. V. te U. Dank voor de toezending; tegen die kwakzalverij van *Winter Co.* hebben wij al ettelijke malen gewaarschuwd. Zie ook de „Correspondentie” aan J. S. te 's-G. in ons vorig no.

A. K. te L. De *Fenix-zalf* is door den heer J. VAN RIEL te 's Gravenhage onderzocht. Als bestanddeelen werden aangetroffen *zinkoxyde*, *ijzerhoudende roode bolus* en een mengsel van *was* en *vet*.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

(Eindelijk kunnen wij eens aan een vroegere belofte voldoen, door wat veel „Herhaalde Waarschuwingen” op te nemen. In den komkommertijd lijkt ons dit nog altijd nuttiger dan het verhaal van de „zeeslang.”)

VIRISANOL. De advertentie, ter aanbeveling van dit middel, verkrijgbaar bij den bekenden HENRI SANDERS te Amsterdam, zal zeker aan velen onzer lezers niet ontgaan zijn. Onophoudelijk ontsiert zij de dagbladen en niet alleen in de onze, maar ook in de buitenlandse komt ze telkens voor en helaas ook in talrijke geïllustreerde tijdschriften.

„Wij waarschuwen ernstig tegen den aankoop en het gebruik van het middel.” Bij deze enkele woorden zouden we het willen laten, want om de redenen van die waarschuwing uiteen te zetten, zooals wij meestal doen, daartoe leent zich ons blad niet.

Het gaat niet aan in dit blad, dat zoowel door mannen als vrouwen, door jong en oud gelezen wordt, nader in te gaan op de stuitende wijze, waarop het gebruik van *Virisanol* in verschillende gevallen wordt aanbevolen als het geneesmiddel bij uitnemendheid, dat al de reeds vroeger aangekondigde middelen (kwakzalverijen) in gunstige werking overtreft.

Voor den weetgierigen lezer willen wij aan onze

waarschuwing intusschen nog het volgende toevoegen:

Volgens ons onderzoek bevat *Virisanol*: *lecithine* (een bestanddeel van eidooiers), *kinine* en *ijzer*; dr. AUFRECHT vond in de pillen (Pharm. Centralhalle van 9 Mei 1907): *lecithine*, *kinine*, *ijzer* en een *haemoglobine*-houdende stof (een bloedbestanddeel), terwijl vermoedelijk nog andere middelen aanwezig waren.

Ofschoon het nu, in sommige zwakte-gevallen, best mogelijk is dat een of meer dezer stoffen heilzaam kunnen werken, betwijfelen wij het ten zeerste of zij, bij de kwalen, waartegen *Virisanol* wordt aanbevolen, van eeniger invloed zullen kunnen zijn, zoodat wij de f 6.50, voor een flacon van dat goedje betaald, als weggeworpen geld beschouwen. Maar nog erger dan met het geld kan het met de weggeworpen gezondheid zijn, wanneer men, bij de niet verder aan te duiden kwalen, heil zoekt bij *Virisanol*.

Dr. Retau's zelfbewaring. Dit schandelijk boek wordt nog voortdurend in onze Nederlandsche nieuwsbladen geadverteerd tot schande voor die bladen en tot schade voor de jongelieden, die zich tot koopen laten verlokken. De prijs van f 2 is hoog, maar de schade, die men daardoor in zijn beurs lijdt, is niets-beteekenend in vergelijking met het schromelijk nadeel dat de koper er door naar lichaam en geest kan ondervinden.

Eerst heeft men een angstvallige schildering van de onheilen, die kunnen voortspruiten uit sommige uitpattingen en kwade gewoonten; dit ware op zich zelf als afschrikwekkend voorbeeld, misschien niet te misprijzen, doch alles is met zulke schromelijke overdrijving voorgesteld en in zulke veel te schrille kleuren geteekend, dat den ongelukkige, die het leest, de wanhoop om het hart slaat. Wij kennen tal van personen die geheel en al radeloos zijn geworden door 't lezen van dit boek.

Maar op deze radeloosheid juist hebben de schrijvers het gemunt. De ware of vermeende lijdens moeten zich in hunne handen werpen, zich voorstellende dat bij hen alleen heil en redding te vinden is. „Lees dit boek met opmerkzaamheid door” — staat er dan ook reeds in het begin — „en vindt gij, dat gij geneeskundige hulp noodig hebt, wendt u dan met vertrouwen tot ons. Gij zult zeker hulp vinden.”

Die geneeskundige hulp wordt aangeboden door het zoogenaamd *Geneeskundig Bureau* te Leipzig, een geheel onbekend gezelschap, en bij de eerste aanmelding moet de lijdende reeds zes gulden insluiten voor het consult en liefst nog onmiddellijk dezelfde som voor geneesmiddelen.

Van een geneeskundige, die zich met de zaak inlaat, bemerkt men niets; een boekverkoopersfirma ontvangt en verzendt de correspondentie en de middelen worden uit een zoogenaamde apotheek toegezonden.

Omdat het getal speculanten op dit terrein sedert langen tijd legio is, en de hier bedoelde lijdens met velen hunner natuurlijk hebben kennis gemaakt, zonder op den duur eenige gunstige uitwerking te ondervinden, zoo is het zaak hun wijs te maken, dat men zelf niet tot dat ras van bedriegers behoort.

Daarom eindigt het schandelijk boek met het volgende: „Ons hoofddoel is, de knoeiers en kwakzalvers, die in de bladen hunne onnutte geneesmiddelen „aanbieden of door bluffende aanprijzing schade„lijke tincturen, pillen, poeders enz. voor enorme „sommen trachten te verkoopen, in hun schandelijk „handwerk te fnuiken en in plaats daarvan tot heil „der menschheid een rationeel, door duizende erva„ringen deugdelijk gebleken geneesmiddel op deug„delijke gronden ingang te doen vinden.”

Welnu! de mannen, die dit schrijven, die de guldens, door de domme koopers van hun boek hun toegezonden, lachende binnenstrijken zijn erger dan „kwakzalvers en knoeiers”.

Ieder, die zegt, lijdens per brief te kunnen behandelen is een bedrieger, en ieder, die zich aan hen toevertrouwt, een dwaas!

Boom's Maagpoeder. De Apotheker J. A. Boom, vroeger te Meppel, thans te Arnhem, is sinds jaren opgetreden als fabrikant van een middelje, dat hij in de nieuwsbladen aan de maagpijnlidde aanbeveelt. De samenstelling wordt door hem geheim gehouden, maar het lid onzer Vereeniging, de heer VAN LEDDEN HULSEBOSCH te 's Gravenhage, heeft het reeds meermalen onderzocht.

Het onderzoek leerde, dat het poeder waardoor, naar het heet, „reeds een zeer groot aantal maaglijders zijn genezen van maagpijn en slechte spijsvertering”, niets bijzonders was. 't Was een mengsel van *carbonas calcis* (krijt), *magnesia*, *magisterium bismuthi* en poeder van *orangeschillen*, alles sterk gearomatiseerd met *pepermuntolie*.

Wij willen heelwel de verzekering gelooven van den heer Boom, dat het recept afkomstig is van een geneesheer en ook dat het in sommige, hem bekende, gevallen

van nut geweest is; toch zal het nimmer geoorloofd zijn het aan maaglijders zonder onderscheid als heilzaam aan te bevelen.

Integendeel, vooral bij *acute* maagontsteking zal de bismuth, zoowel als het gedurig gebruik der prikkelende pepermuntolie niet nalaten schadelijke werking uit te oefenen.

En een lijder aan een *slpende* ongesteldheid van de maag behoeft ook waarlijk niet te grijpen naar het middel van Boom. Ongetwijfeld zal toch de geneesheer, dien hij zeker wel eens heeft geraadpleegd, den lijder de bestanddeelen van dit middel in den een of anderen vorm hebben voorgeschreven, indien hij oordeelde, dat zij voor zijne ongesteldheid dienstig waren, want 't zijn allen oude en aan ieder geneesheer bekende stoffen.

Rationeele Geneeskunde.

Op 'er bovenstaanden titel verleen de groote bladen plaatsruimte aan een advertentie van eenen ouden bekende, Dr. Ollivier te Parijs, met zijne *wondervolle beschuitjes*, vroeger algemeen geannonceerd onder den naam van

Biscuits Ollivier

en speciaal als middel tegen geheime ziekten aanbevolen.

Ziehier wat reeds vóór jaren ons oordeel was:

„*Biscuits Ollivier* zijn beschuitjes van melk, meel en suiker gebakken, waarin tevens een kwikzilververbinding aanwezig is.

Een buitenlandsch scheikundige heeft 1 centigram kwiksublimaat per beschuit erin gevonden. Dr. O. J. Risselada, die voor ons een onderzoek instelde, heeft eveneens kwikzilver aangetoond, maar in de door hem onderzochte beschuitjes was, daar ze samengebakken zijn met andere bestanddeelen, niet te bewijzen in welken vorm het kwikzilver erin gebracht was, doch dat het er zich bevond, is buiten twiifel.

De kwikverbindingen zijn zeer oud en overbekend. De geneesheeren schrijven ze ook thans nog dikwijls voor, maar slechts in nauwkeurig, vooraf onderzochte gevallen en met groote voorzichtigheid, want de kwikverbindingen zijn vergiftig en vooral het kwiksubli-maat.

Waar zulke vergiften als onschuldige en onschadelijke zoete beschuitjes worden aangeboden zijn zij des te gevaarlijker.

De vorm waaronder dit hoogst gevaarlijke middel geadverteerd wordt met groote, nietszeggende woorden en onzin, als: „alleen goedgekeurd”, „op officieele wijze gemachtigd” en „toekenning eener belooning van 24,000 frs.” (door wien en waarvoor?) is voor de ingewijden reeds het kenmerk van kwakzalverij.

In 't buitenland werd dit vergiftige goedje reeds voor jaren verboden.

In Oostenrijk is door de Keizerlijke Regeering tegen dit gevaarlijke middel een decreet uitgevaardigd op 23 Augustus 1890, waarbij de verkoop zonder duidelijk recept van een geneesheer, ook in de apotheek, verboden is. Zelfs het ten verkoop in voorraad houden is aldaar verboden, terwijl de politie nadrukkelijk werd aangemaand om, door dikwijls bezoeken der apotheken, zich te overtuigen van het al of niet getrouwelijk nalieven der ministerieele aanschrijving en vervolging in te stellen, zoodra zij bespeurt dat dit of eenig ander geheimmiddel in voorraad wordt gehouden.

ADVERTENTIE.

Hôtel „Koningin Wilhelmina Zeebad”

KIJKDUIN (bij den Haag.)

TELEFOON INTERCOMMUNAAL No. 15.

Prachtig breed Strand, Zuiver Water, Ruim Terras, Heerlijk Zitje, Café-Restaurant. Uitsstekende Keuken en Kelder. Stalling voor Rijtuigen, Auto's en Fietsen.

AANBEVELEND.

GERARD PINKSEN.

LEVERPASTEI

van ANTON HUNINK, Deventer, is de Goedkoopste Delicatesse der wereld.

Prijs 25 Cent per Groot Blik.

OVERAL VERKRIJGBAAR.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam,
Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.
C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768
J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE's bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MIJ.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Is „Retau's Zelfbewaring” een schandelijk boek?

Berichten: Internationaal Verbond ter bestrijding der Kwakzalverij. — Onbevoegde uitoefening der artseneerbereidkunde. — Dr. H. Kantor gehuldigd. — Geheimmiddelen in Wurtemberg. — Belasting op specialités in de Kaapkolonie. — Bestrijding in Kanada. — Pastor Felke. — Menschenbloed als geneesmiddel. — Wat natuurgeneeskundigen durven beweren.

Mededeelingen van verschillenden aard: Een en ander over de werkzaamheden van den piskijker. — Uitoefening van geneeskunde door magnetiseurs. — Belasting op geheimmiddelen in Duitschland. — De beteekenis van specialités.

Uit de Pers: Over Cozapoeider.

Ingezonden: M. A. Winter Co.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur

Voor het lidmaatschap hebben zich aangemeld de Heeren:

H. A. LAMPE, arts te Herwijnen.
Dr. J. RITZEMA, „ „ Maarssen.

Voorstellen ter plaatsing op de Agenda voor de a.s. Algemeene Vergadering worden gaarne tijdig ingewacht door

J. VAN RIEL,
Secretaris-Penningmeester.

Is „Retau's zelfbewaring” een schandelijk boek?

Van een abonné uit België ontving de Secretaris onzer Vereeniging een schrijven, naar aanleiding van de „Herhaalde Waarschuwing” in ons vorig no. over *Retau's Zelfbewaring* met een viertal vragen die het ons raadzaam voorkomt in het openbaar te beantwoorden. Misschien nl. zijn er onder onze lezers enkele, die er evenzoo over denken als de Belgische abonné. Die vragen luiden bijna woordelijk aldus:

a. In het blad „Tegen de Kwakzalverij” van Augustus 1908 lezen wij op de 4e bl. onder opschrift: „Dr. Retau's Zelfbewaring”, in die mededeeling spreekt men onder ander, dat dit boek schandelijk is, en wij zien niet geheel wel in waarin die schandelijkheid bestaat. Alhoewel wij Retau's kwakzalverij afkeuren, vragen wij ons toch af: Wat schande kan het zijn, openlijk dingen te noemen of te schrijven, die het zij bedekt, of onbedekt toch bestaan?

b. Als wij goed ingelicht zijn, wordt zelfs in Amerika, in de verlichtste scholen wel aan de

kinderen de schadelijke gevolgen der uitspattingen geleerd?

c. In dezelfde mededeeling over „Retau” spreekt men van overdrijving, voorgesteld in te veel schrille kleuren, maar men zegt toch niet dat het leugens zijn?

d. Wat dunkt U van eene voorschrijving van leefregel zooals wij er hier een voor ons hebben liggen en welke ons nogal voldoet, bovenal omdat hij bij elke ziekte of kwaal eischt van de ware kunst in te roepen; alleen komt er in voor, dat men ziekten wil voorkomen, is zoo iets, ja, of neen, volgens U, kwakzalverij?”

a, b en c kunnen wij tegelijkertijd beantwoorden. Zeker zien wij het nut in van werkjes, die op de schadelijke gevolgen van de bedoelde uitspattingen wijzen en reeds in het Maandblad van Juni 1896 gaven wij ouders en opvoeders den raad zich een boekje aan te schaffen, geschreven door een Duitschen arts en getiteld *Die Selbsttäuschung*, een boekje trouwens, waarin ook het schadelijke van Retau's optreden in schrille kleuren wordt geschilderd. Een dusdanige voorlichting, door een bevoegd persoon, moet echter der waarheid getrouw zijn en dit ontbreekt nu aan het werkje van den z.g. Dr. RETAU. Het boekje heeft *blijkbaar* niet het doel *voor te lichten* — dan zou er geen groot gevaar bestaan dingen te noemen die toch bestaan — maar om *bang te maken*. Nu zou dit ook nog zoo erg niet zijn; laat men vrees koesteren voor zaken, die inderdaad gevaarlijk zijn en zich dientengevolge onthouden, maar dit is het doel van *deze bangmakerij* niet, zooals uit alles blijkt. Den lezer, die aan de bedoelde kwalen reeds lijdende is, moet de vrees om het hart slaan, dat hij onherroepelijk verloren is en slechts hulp kan vinden bij den schrijver van het boekje of liever bij de uitgeverfirma, die het boekje exploiteert. Den deskundige zal het duidelijk zijn, dat op enkele uitzonderingen na, de kwaal bij goeden wil en deskundige leiding *niet* die vreeselijke gevolgen zal na zich slepen als in het boekje met groote brutaliteit bladzijde op bladzijde worden uitgebazuind. Zeker mag hier sprake zijn van groote overdrijving, met bewustheid neergeschreven; men moge dit leugen noemen of niet, op 't woord komt het er niet op aan, het *begrip* blijft hetzelfde.

Zoals gezegd: bangmakerij, overdreven bangmakerij, *niet* ten nutte van de lijdens maar met een geheel ander doel wordt met Retau's werk beoogd. En de gevolgen? Verschrikkelijk zijn zij. Wij zijn in bezit gekomen van tal van brieven, die dit bewijzen en wij brengen hier nog eens in herinnering (men zie het Mbl. van Juni 1896) de oorzaak, die de schrijver van „Die

Selbsttäuschung” aanleiding heeft gegeven tot het schrijven van zijn boekje.

„Ik had een neef, hij was mijn lieveling, mijn oogappel, alle jaren dat hij in mijn huis werd opgevoed. Een bloeiende jongeling, zeer begaafd, die groote verwachtingen opwekte en vol moed was. Plotseling werd alles anders; van een tweedaagsche reis terugkeerend, vond ik den anders zoo flinken vroolijken jongen stil, in zich zelf gekeerd en angstig; zijn blik was weifelend, zijn houding slap, het oog bedroefd. Weinige dagen later vond ik hem dood op zijn kamer; een pistool lag naast hem en daarnaast een brief. En de inhoud: de geschiedenis van duizenden jongelieden. Lang had hij zich aan onanie schuldig gemaakt, zonder hare gevolgen te kennen of aan zijn lichaam te bespeuren; toen had hij *Retau's zelfbewaring* in handen gekregen; een bliksemstraal had zijn jong leven getroffen, een donderslag zijn geheel doen en denken, zijn anders zoo helder en scherp verstand uitgedoofd en slechts één gedachte nog zijn ziel vervuld: „Al mijne verwachtingen den bodem ingeslagen, het vertrouwen van hem, die mij lief had, geschonden, slechts tering, waanzin en dood is mijn toekomst!” En zoo scheen de dood hem een verlossing en was Retau's overdriven, valsche voorspiegeling de oorzaak dat hij vrijwillig het leven verliet, dat hem, door het lezen van dat boek, tot een last was geworden”.

Wij hopen, na uiteenzetting van het bovenstaande, dat men zal inzien, dat wij „*Retau's zelfbewaring*” niet ten onrechte een **SCHANDELIJK BOEK** noemen.

Op de vraag sub d antwoorden wij: Zie de brochures of gebruiksaanwijzingen van 1001 kwakzalvers en gij zult er levensregelen in vinden, die in 't algemeen zeer goed voldoen. En geen wonder! De kwakzalvers, lang niet dom altijd, geven hygiënische maatregelen aan, die tegenwoordig algemeen als juist erkend zijn en die ieder leek, die eenig populaire werkje over gezondheidsleer heeft gelezen, bekend zijn. Leest hij nu de voorschriften in de brochures enz. dat zegt hij allicht „t is waar”. Wij zeggen 't is handig.

En wat nu betreft dat eischen van „de ware kunst” bij elke ziekte of kwaal, er zal onder die „ware kunst” toch wel die van RETAU worden verstaan. Want in het boekje wordt gewaarschuwd tegen „raadgevingen en boeken van hebzuchtige en gewetenlooze geneesheeren” en laten nog tegen „Charlatans, kwakzalvers en *werkelijke* geneesheeren, „*wier praktijk in dit opzicht zeer gering is*”.

Neen, alléén Retau, die is je ware!

BERICHTEN.

Internationaal Verbond ter bestrijding der Kwakzalverij. Voor de Nederlandsche Afdeeling is bij den heer J. M. VAN ELK te Eefde bij Zutphen ontvangen:

Afd. 's-Gravenhage der N. M. t. bev. d. Geneesk. Jaarl. bijdrage f 10.—; Afd. Friesland idem idem f 5.—; Afd. Leiden e. O. idem idem f 10.—; Afd. Purmerend idem idem f 2.50; Afd. Tilburg idem idem f 5.—; Afd. Twente idem idem f 10.—; Afd. Wageningen idem idem f 2.50; Afd. West Friesland idem idem f 5.—; Afd. Woerden e. O. f 10.—; Afd. IJssel, Noord, Alblas en Lek idem idem f 5.—; Afd. Zutphen e. O. idem idem f 10; Dept. Friesland der N. M. t. bev. d. Pharmacie idem f 5.—; Dept. 's-Gravenhage idem idem f 10.—; Dept. Noord-Holland idem idem f 5.—; Dept. Rotterdam idem idem f 10.—; Dept. Zeeland idem idem f 2.50.

Onbevoegde uitoefening der artseneijbereikunde. Voor het Kantongerecht te Heerenveen is behandeld de zaak tegen JOH. KROP te Steggerda, indertijd door den wachtmester BOUWMAN bekeurd wegens het verkoopen van *Maagpoeder van Johan Krop*, 't welk blijkens onderzoek bestaat uit magnesia, oranjeschillen, bismuth, alles sterk gearomatiseerd met pepermuntolie (ook het z.g. Boom's maagpoeder bevat deze bestanddeelen, zie Maandbl. no. 8 van 1908).

Wegens overtreding der wet op de artseneijbereikunde werd tegen beklagde geëischt f 10 boete subs. 10 dagen hechtenis.

(Stellingwerf.)

Een welverdiende onderscheiding. Dr. HEINRICH KANTOR, sedert jaren Redacteur van de *Gesundheitslehrer* is, wegens zijn groote verdiensten in zake de bestrijding der kwakzalverij, door de „Centralverein deutscher Aerzte Böhmens” tot eereid benoemd, een onderscheiding die hoogst zelden iemand ten deel valt.

Wij wenschen den ijverigen strijder voor de goede zaak van harte geluk.

Geheimmiddelen in Wurtemberg. Volgens ambtelijke statistieken zijn in het jaar 1906 in Wurtemberg ingevoerd 1200 kilogram geheimmiddelen. De *Apoth. Zeitung*, die dit mededeelt, voegt daaraan het volgende toe: Deze invoer vertegenwoordigt een beduidende geldswaarde, wanneer men bedenkt, dat in 't algemeen de postpakketten van 250—500 gram tegen rembourss van 5—10 Mark worden afgeleverd. De voornaamste geheimmiddelen werden in de meeste gevallen door z.g.n. vrouwelijke geneeskundigen uit Zwitserland verzonden, doch ook dikwijls door apothekers en bestaan meest uit gedroogde tot poeder gebrachte alpenkruiden, uit jichtzalven, haarmiddelen, middelen tegen beroerte, tegen bleekzucht, breukzalven enz., bovendien uit middelen tegen drankzucht, afgegeven met de verzekering, dat de genezing, ook zonder weten van den lijder, kan tot stand komen. (Tout comme chez nous.) Bij bijna alle pakketten zijn opgeschroefde aanbevelingen gevoegd, volgens welke hetzelfde middel goed is voor alle mogelijke kwalen. Het nieuwe toltarief heeft getracht den overhandnemenden invoer te beperken door hooge inkomende rechten, maar het resultaat was betrekkelijk gering. Te betreuren is dit te meer omdat, zooals de Wurtembergse „Staatsanzeiger” meldt, de voornaamste afnemers van geheimmiddelen voor het merendeel onbemiddelde lieden uit de provincie zijn, die door een schijnbaar gunstig gevolg aan de geneeskraft van het middel gelooven en hun laatste geld daarvoor uitgeven.

Belasting op specialité's in de Kaapkolonie. Onder andere maatregelen, die dienen moeten om het te kort in het budget van het vorige jaar aan te vullen, heeft de eerste minister MERRIMAN een zegelbelasting op specialité's en z.g. patent-medicijnen, die met 2 pence op 1 shilling begint en tot 1 pond op 50 shilling stijgt, voorgesteld.

In Kanada is een wetsontwerp betreffende het verkeer met Specialité's en patent-middelen wet geworden. Reeds ten vorigen jare was een dusdanig ontwerp ingediend maar het vond weinig instemming, omdat daarbij een zegelbelasting was voorgesteld. Het nieuwe ontwerp, thans wet, bevatte dan ook een dergelijke bepaling niet; het luidde, in hoofdzaak, aldus: Als specialité of patentmiddel is te beschouwen een geneesmiddel voor inwendig gebruik voor menschen, dat niet in een ambtelijke pharmacopee of ander erkend receptenboek voorkomt, of waarvan de bestanddeelen niet op de etiquette ver-

Ieder fabrikant, importeur en agent moet zich jaarlijks aanmelden tot plaatsing op een lijst, op

welke lijst ook alle bijzonderheden omtrent de te bereiden of in te voeren specialité's worden opgenomen. Deze bijzonderheden moeten ook op de etiquette worden aangegeven. Geen specialité enz. mag bereid, ingevoerd of ten verkoop in voorraad worden gehouden: 1. Wanneer zij cocaine of een harer zouten bevat; 2. Wanneer zij niet voldoende geneeskrachtig werkende stoffen bevat om het gebruik als alcoholhoudende drank te verhinderen of wanneer zij meer alcohol bevat dan noodig is ter oplossing of ter conserveering, wanneer zij sterkwerkende middelen bevat, voorkomende op een bijzondere lijst, zonder dat dit duidelijk op de etiquette is vermeld. Het afgeven van monsters aan de huizen is verboden, eveneens het gebruik maken van ambtelijke attesten voor het maken van reclame.

„Pastor Felke” te Repelen, de man van de klei-kuren, had volgens de „Gesundheitslehrer” een dame uit den beschaafden stand behandeld. De zieke leed aan gezwollen aan den voet, die zij opgelopen had, door in den winter, te „Jungborn” barvevoets te gaan. De voet werd voortdurend in een vat met klei gehouden. Na weken- en maandenlange, ten laatste onverdragelijke pijnen, waarbij de zieke den dood als uitkomst wenschte, stierf zij aan bloedvergiftiging.

„Mundus vult decipi”. — Dat het oude gezegde „de wereld wil bedrogen worden”, nog altijd treurig waar is, heeft dezer dagen een proces te Brunswijk bewezen. Daar stond een kwakzalver terecht wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Hij bezat een onfeilbaar middel, adverteerde hij, tegen nagenoeg elke kwaal. Dat middel was.... menschenbloed, afkomstig van onthoofden! En aangezien natuurlijk niet iedereen dat zoo maar thuis had, stelde hij het welwillend beschikbaar voor slechts... 15 Mark per flesch.

Duizenden lieten zich bedotten en vlogen erin. Doch aan 't eind vloog de man er zelf ook in. Hij kreeg drie maanden.

Het „menschenbloed” was natuurlijk uit eene varkensslachterij afkomstig. (*Limburger Koerier*.)

Wat natuurgeneeskundigen durven beweren. Onder de z.g. natuurgeneeskundigen in Duitschland, die onophoudelijk tegen de bevoegde geneeskundigen te velde trekken, behoort in de eerste plaats de gepensioneerde Overste SPOHR. Naar Dr. REISSIG in de „Aerzt. Verbl.” schrijft, zei deze Overste, bij een voordracht te Luxemburg, het volgende: „De cholera is volstrekt niet besmettelijk. Prof. KOCH beweert een bacil gevonden te hebben, dien hij wegens zijn gebogen vorm, komma-bacil noemt. In den darm van ieder gezond mensch komt echter in groote hoeveelheid een bacil voor van denzelfden vorm en grootte, hij is intusschen recht. Mijne Heeren, wanneer de mensch buikpijn heeft, dan kromt hij zich. Wanneer nu de darm ziek wordt, dan worden deze rechte bacillen ook kromgebogen. Hiermede is de dwaling, waarin KOCH zich bevindt, duidelijk bewezen....”

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Een en ander over de werkzaamheden van den piskijker.

Het is onzen lezers waarschijnlijk wel bekend hoe de piskijkers hun bedrijf uitoefenen. Van de wetenschap, dat geneesheeren de urine hunner patiënten onderzoeken, omdat daardoor somtijds afwijkingen aan het licht komen, maken zij gebruik of liever gezegd misbruik om het lijdend deel der menschheid eens lekker bij de neus te nemen. Zij verkondigen dat zij uit de urine kunnen zien wat de patiënt scheelt. De zieke behoeft niet eens zelve te komen, Ik heb al eens medegedeeld hoe deze heeren hunne phantasie — Mr. v. D. MEY zou zeggen hun instinct — laten werken. Het fleschje wordt met een geleerd gezicht tegen het licht gehouden en fluks worden eenige onsamenhangende woorden op een papiertje gezet: de diagnose!! Ik meen reeds eenmaal verteld te hebben hoe eens uit een dorp in de buurt van Rotterdam (de vroegere residentie van BIJSTERVELD) ongeveer ter zelfder tijd drie patiënten naar den piskijker gingen. Een van hen leed aan suikerziekte en het zou dus mogelijk geweest zijn, hier door het onderzoek van de urine alléén, den aard der ziekte te herkennen.

Alle drie kwamen zij terug met het verhaal dat zij hadden: verslapping van het ruggemerg,

verzakking van de buik en meer dergelijke zinnelijke uitdrukkingen.

Ik wees er destijds reeds op hoe gevaarlijk juist voor den man met de suikerziekte een dergelijke proefneming was en hoe fataal zij voor hem was geworden, doordat de kwakzalver hem had gezegd, dat hij geen dieet behoefde te houden. De man is na vrij korten tijd aan zijn kwaal overleden.

Ook werd in dit blad reeds verhaald, hoe de uroscop (dat is de salonfähige naam) er inliep toen men hem een fleschje gekleurd schuimend duinwater zond en hij precies wist mede te deelen waaraan de patiënt lijdende was.

Ik behoef wel niet te betoogen, dat men voor menschen met dergelijke... instincten op zijn hoede moet zijn en voor de arme zieken ware het maar te wenschen dat zij instinctief voelden dat zij in groot gevaar verkeerden wanneer zij zich met dergelijke individuen inlaten.

Zoo langzamerhand kreeg BIJSTERVELD angst voor processen verbaal, en hij schafte zich daarom een geneesheer aan, die zich helaas liet vinden de lading te dekken. Dat het er daarom niet wetenschappelijker toe gaat en de kwakzalverij nog juist even erg is, bewijst het verhaal dat ik u thans ga doen en waarvan de oorspronkelijke documenten in mijn bezit zijn.

Een patiënt die aan zenuwachtigheid en slikbezwaren lijdt en die onder langdurige specialisten-behandeling bezig is te genezen, verliest het geduld, of liever zijne familie vindt dat het te lang duurt. Een fleschje urine wordt den grooten man van *Lunteren* toegezonden en weldra komt het antwoord.

Een mooi rood kaartje, waarop de diagnose van OLIVIER VERHAAR, een soort potjeslatijn, waaruit zelf een medicus geen wijs kan worden, gelukkig in het Hollandsch erbij gevoegd een recepte briefje van denzelfden man waarop: Lijdende aan zenuwzwakte van het ruggemerg, met tusschenpozende binnenkoorts, zeer nerveus en aandoening van de stofwisselingsorganen. Tusschenpozende rheumatische zenuwpijnen. Daar kan de stakkert het voortdurend wel mee doen zou ik zoo zeggen. Het advies luidt: U moet vooral zeer kalm leven, 's avonds vroeg naar bed gaan, lichtverteerbaar voedsel gebruiken en geen thee, weinig koffie en geen spiritualia of bier.

Intusschen hoeveel kwalen waren opgenoemd, waaraan onzen vriend lijdende zou zijn en hoeveel trefkansen er dus waren, het klopte niet. En inplaats van te begrijpen dat men hier met een bedrieger te maken had, wilde men het nog eens probeeren. Men zond een fleschje urine thans onder anderen naam (dat was tenminste nogal slim) en het resultaat was nu:

Diagnose urinezure diathese: U is lijdende aan stofwisseling stoornissen, geen gunstige werking van de spijsvertering en nierzenuw(!!) Daardoor ontstaan tusschenpozende neuralgische pijnen. Later hoop ik U meer te schrijven.

U mag geen zuur gebruiken, weinig vleesch. Veel melk en eieren. Veel rust, vroeg naar bed en zorgen voor geregelde ontlasting.

Hierbij is gevoegd een verzoek om telkens bij de urine f 4.15 te zenden, dat vergemakkelijkt de administratie.

Thans om het spel vol te maken gaat de man opnieuw onder een anderen naam zelf zijn urine brengen. De diagnose wordt thans gesteld op Carcin. oesoph. hetgeen beteekent kanker van den slokdarm. Daarbij past echter niet de beschrijving die Bijsterveld toevoegt: De patiënt is lijdende aan aandoening der klieren van het strottenhoofd, tengevolge waarvan abnormaliteiten in de keel ontstaan, dat U zelf ook kunt constateeren.

Mede ontstaat daardoor, moeheid, koorts, zenuwlijden enz.(!) Patiënt mag absoluut niet rooken of iets prikkelends gebruiken. Steeds lichte en zachte voeding, die gemakkelijk het strottenhoofd passeeren kan.

Vooralsintusschen voor het vatten van kou(?) daar dit voor patiënt zeer nadelige gevolgen zou kunnen hebben. Dan wordt nog de raad gegeven, vooral lichte voeding te gebruiken, daags 1½ L. karnemelk. Weinig thee, geen koffie drinken, veel oudbakken brood eten, goed

kauwen. Vooral niet vermoeien, oppassen voor tocht en trek en mist. Later zal ik U meer schrijven n.l. bij de volgende urinezending (natuurlijk) over 3 weken. Ik moet eerst de werking dezer medicijnen nagaan.

Het is nu voor iedere ingewijde wel duidelijk dat wij hier te doen hebben met een kwakzalver, die geholpen en voor de justitie gedekt door zijn trawant, er maar wat op los kletst tot groot nadeel van de arme lijders, die er inloopen en tot meerdere stichting van zijn eigen zak.

Maar ook voor den verstandigen leek zal dit onopgesmukte verhaal van feiten naar ik vertrouw voldoende zijn om dezen kwakzalver in al zijn naaktheid te vertoonen. Driemaal urine onder verschillende namen, driemaal een andere ziekte en een andere raad. Daar heeft dezen man toch zoowaar het instinct in den steek gelaten!

Op de papieren staat gedrukt dat BIJSTERVELD te *Lunteren* woont en dat daar voor lijders en lijderessen aan zenuwziekten, zenuwzwakte, stofwisselingsgebreken, reumatiek, malaria, rustbehoevenden (absoluut geen besmettelijke ziekten) gelegenheid bestaat onder zijne persoonlijke leiding (wat een geluk!) in zijn christelijk sanatorium „Bethesda” te worden verpleegd. Lezers van ons Maandblad hebben voor een paar maanden geleden, toen Bijsterveld vervolgd werd wegens 't afgeven van een valsch vaccinatie bewijs dat hij had onderteekend met zijn helpersnaam, kunnen zien hoe het met dat sanatorium staat.

Ik kan de daar verpleegden geen gelukwensen.

E. J. A.

Uitoefening van geneeskunde door magnetiseurs.

Een onzer lezers schrijft ons:

„Het is mij opgevallen, hoe in den laatsten tijd in den advertentierubriek van dagbladen het aantal annonces van z.g. Magnetiseurs aanmerkelijk stijgt.

Ik bedoel die magnetiseurs, die hun gekwakzalver aanwenden ter behandeling van ziekten van den meest uiteenloopenden aard en daar natuurlijk betaling voor wenschen.

Valt nu zoo iets niet onder de wettelijke strafbepaling voor onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Indien dit niet, wat valt er dan toch onder?”

Ons antwoord luidt zonder aarzelen:

Zeker valt zoo iets onder de bedoelde wettelijke strafbepalingen. Art. 1 van de wet van 1 Juni 1865, S 60, reguleert de uitoefening der Geneeskunst zegt: „Uitoefening der geneeskunst, waaronder deze wet het verlenen van genees-, heel- of verloskundigen raad of bijstand als bedrijf verstaat, is alleen geoorloofd, aan wie de bevoegdheid daartoe volgens de wet is toegekend.” Bij andere artikelen is overtreding van bedoeld art. 1 strafbaar gesteld.

Nu luidt het geen twijfel dat de meeste magnetiseurs de „bevoegdheid” niet bezitten, terwijl door enkele rechterlijke uitspraken tevens is beslist, dat de aanwezigheid van een bevoegd geneeskundige bij zoo'n onbevoegde (wat somwijlen geschiedt), dezen laatsten geen bevoegdheid verleent, wanneer het blijkt dat de geneeskundige slechts als stroopop dient.

Onze wet voorziet dus in het aangegeven geval. Waarom zij zoo zelden wordt toegepast, zelfs daar waar de overtreders, bij advertentie, openlijk hunne overtreding bekend maken, staat niet aan ons om te beoordeelen, wèl om te betreuren.

Belasting op geheimmiddelen.

Naar aanleiding van den finantiëlen nood in Duitschland, die zooals men weet allerhande voorstellen in 't leven heeft geroepen, bevat het Berlijnsche dagblad „Das Reich” een stuk afkomstig uit volksvertegenwoordigerskringen, waarin een belasting op geheimmiddelen wordt aanbevolen. Dit luidt aldus:

„Men late geheimmiddelen fabriceren zooveel als het publiek maar gelieft te koopen, maar men heffe er een flinke belasting van zooals dat

in Engeland al lang gebeurt. Alleen schadelijke praeparaten en leugenachtige beweringen moeten verboden worden, maar men late de fabrikanten die met geheimmiddelen groote vermogens verdienen betalen dat ze zwart worden.

Men make de geheimmiddelen duur, men brandmerke ze als zoodanig door op elke flesch en op iedere doos een „geheimmiddelzegel” aan te brengen waarvoor belasting verschuldigd is. Men dwinge de kwakzalvers er een formeel patiëntenboek op na te houden, waarin ze van elk geval dat ze behandelen hun „diagnose”, de voorgeschreven middelen en wat overigens nog ter controle dienen kan moeten boeken en dat zoowel voor de ambtenaren van de belasting als voor den districtsarts ter inzage moet liggen; en voor elk geval late men hen flink belasting betalen. Dat zal hun meer afbreuk doen dan alle verbodsbepalingen en bovendien zal het hierdoor gemakkelijk worden om hun zoo noodig, hun beroep geheel te ontnemen, en gevallen van gewetenloosheid, die nu ongestraft blijven, flink te straffen.

De geheimmiddelen kunnen heel goed een stevige belasting lijden en er zijn zelfs fabrieken van wie ieder op zich zelf jaarlijks wel een millioen mark zou hebben af te dragen wanneer de belasting op 10 procent van den verkoopprijs gesteld werd.

Een fabriek die een zeep „ter verhooging der schoonheid” levert, verkoopt deze tegen 1,50 mark, terwijl zij den bereider 7 pfennig kost. Een in dezelfde fabriek vervaardigd, veel geroemd haarwater komt met de flesch er bij den fabrikant op nog geen 20 pfennig, maar verkocht wordt 't voor 2,50 mark. Deze fabriek heeft een omzet van meer dan 2 millioen mark 's jaars en verschafte werk aan ongeveer 200 menschen, die grootendeels in andere bedrijven invalide zijn geworden en die broodeloos zouden zijn wanneer 't gelukte de geheimmiddelindustrie te vernietigen, maar voor wie het er niets toe zou doen wanneer de eigenaren met 10% van den omzet, d. i. jaarlijks ongeveer 200.000 mark, extra belast werden. Dat den fabrikanten zoo'n ferme aderlating van hun millioenenwinst van harte te gunnen zou zijn, daarover zijn wel alle belanghebbenden, uitgezonderd natuurlijk de fabrikanten zelf, het volkomen eens.

Bij middelen dus van twijfelachtige waarde, zooals bijv. vele andere schoonheidsmiddelen, is het belastingzegel zooveel als een waarschuwing voor het publiek en wanneer dit ze desniettemin koopt een belasting op zijn eigen domheid. Klaarblijkelijke oplichtersmiddelen echter diende men volkomen te verbieden en de overtreding van dit verbod als bedrog te straffen. 't Verschil dat de wet tegenwoordig maakt tusschen „geheimmiddel” en „kosmeticum” behoort te worden opgeheven en alle cosmetica, voor zoover hun bijzondere werkingen worden toegeschreven, moeten als geheimmiddelen worden beschouwd. Langs dezen weg zou ook met vrucht een belasting van Amerikaansche en Engelsche fabrikanten te bereiken zijn, die in het buitenland wonend, daar hun fabriek hebben en de bestellingen door een expediteur in Berlijn of in Rijnland laten uitvoeren om port te sparen en die aldus een zaak in Duitschland drijven, maar zich aan een belasting op hun uit Duitschland komende millioenenverdiensde weten te onttrekken. Juist deze zaken die met enorme middelen werken en niet binnen 't bereik vallen van de Deutsche wet, zouden een wet in den vorm van het nu aanhangige ontwerp 't gemakkelijkst ontduiken.

De *Apoth. Zeitg.*, waaraan wij dit ontleenen, voegt daaraan het volgende toe:

Dat de tegenwoordige wetgeving, wat betreft kwakzalverij en 't verkeer met geheimmiddelen, niet voldoende is, daarover zijn allen die tot oordeelen bevoegd zijn, 't al lang eens.

Dit voorstel is niet nieuw. In Engeland bestaat reeds een hooge belasting op geheimmiddelen, waarop ook in bovenstaand schrijven nog eens de nadruk gelegd wordt. Maar juist Engeland is een voorbeeld dat bewijst dat belasting het kwaad niet vermag uit te roeien, want in Engeland staat de handel in patent-geneesmiddelen in hoogen bloei. Al moet ook toegegeven worden dat geheimmiddelfabrikanten die, zooals

de voortvluchtige WILLIAM SCOTT, enorme borgstellingen van 100.000 mark in den steek laten, een zware belasting best zouden kunnen dragen — aan den anderen kant dient men te overwegen dat een zoodanige belasting op den kleinhandel en de consumenten, dus in laatste instantie op 't publiek, zou neerkomen. Daarbij moet men ook in aanmerking nemen dat de fabrikanten misbruik zouden maken van het belastingzegel, door dit, zooals te voorzien valt, op ruimen schaal voor reclamadoeleinden te exploiteeren. En ten slotte zou ook de staat, die uit den geheimmiddelhandel zulke groote inkomsten trekt, zooveel belang krijgen bij den bloei van dezen handel, dat dit licht zou kunnen leiden tot een bevorderen van kwakzalverij en geheimmiddelarij. De voorgestelde maatregel zou dan 't tegendeel bereiken van wat er mee bedoeld wordt.

De beteekenis van Specialités.

Ofschoon wij — in ons blad — de specialités in 't algemeen niet bestrijden en ons slechts wenden tegen *die*, welke blijkbaar op bedriegelijke wijze aan het publiek worden aangeboden, vinden wij het toch niet onraadzaam hier een gedeelte over te nemen van het feuilleton van de N. Rott. Ct. van 9 Augustus 1908, Eerste Blad B, waarin de bekende „Medicus” zijn meening omtrent de beteekenis van specialités nederlegt.

Dat gedeelte luidt aldus:

„Het is niet gemakkelijk een Hollandsch woord te vinden, dat die beteekenis zuiver weergeeft. Om te beginnen moet men ze niet gelijkstellen met kwakzalversmiddelen; er zijn er wel onder, die inderdaad geen hogere beteekenis hebben, maar daarmee worden zij nog niet alle op dat peil gebracht. Ook kan men ze niet als geheimmiddelen bestempelen; want hoewel van verscheidene de samenstelling geheim wordt gehouden, wordt van andere min of meer uitvoerig openlijk vermeld, uit welke bestanddeelen zij zijn opgebouwd. Het eigenaardige echter, waarin zij vrijwel allemaal overeenkomen, is, dat zij door een speciaal fabrikant vervaardigd worden, die zijn produkt door een gedeponerd fabrieksmerk tegen namaak wil beveiligen en daarom ook zorgt voor een in het oog vallende verpakking en eigenaardige vormen, waardoor eventueel nabootsing gemakkelijker geconstateerd worden; daarbij tracht men dan meestal den vorm, waarin de geneesmiddelen toegediend moeten worden, zoodanig te kiezen, dat zij een aangename indruk teweeg brengen door kleur, reuk en smaak, zoodat het publiek ze gaarne gebruiken zal en ze zal verkiezen boven gelijksoortige medicamenten, welke die uiterlijke aanlokkelikheden niet bezitten. De *spécialités* danken dus hun ontstaan aan de zucht om een of ander product ten eigen bate te exploiteeren, en wanneer het nu hier maar niet geneesmiddelen gold, zou daar niets tegen te zeggen zijn. Maar voor geneesmiddelen is zulk een exploitatie niet wenschelijk, wanneer het werkelijk iets nieuws is, waarop men uitvindersrechten meent te hebben, is het als 't ware een plicht van menselijkheid om zulk een uitvinding bekend te maken, en dan handelt men tegen dien plicht in, wanneer men de algemeene verbreiding tegenhoudt. Is het daarentegen slechts een wijziging in den vorm, een toevoeging van onwerkzame bestanddeelen voor vorm of smaak, dan wekt men verkeerde verwachtingen door zoo iets als een speciaal geneesmiddel uit te geven, en betreedt men daardoor feitelijk het terrein der kwakzalverij.

Het groote bezwaar echter, aan de invoering der *spécialités* verbonden, is de fabricage in het groot. Het ligt nu wel in den geest des tijds om alles en gros te gaan maken, waardoor de kleinhandel verdwijnt of ten minste door personen zonder eenige warenkennis uitgeoefend kan worden, maar op het gebied der geneesmiddelen is dit alweer niet wenschelijk, omdat daardoor de controle op de bestanddeelen geheel te niet gaat. Toch mag zulk een controle niet verloren gaan, omdat er hier te veel van afhangt, omdat men hier niet alleen moet waken tegen gevaarlijk werkende stoffen, maar zelfs tegen niet werkzame. Wanneer men suiker met meel vervalscht, dan is dit een bedrog, maar zonder gevaar; indien men echter geneesmiddelen verkoopt, waarin een

bestanddeel door iets anders vervangen is, dan kan dit wel degelijk nadeelige gevolgen medebrengen.

Bij het gebruik van spécialités nu koopt men medicijnen, die in een fabriek, meestal in het buitenland, vervaardigd zijn, dáár worden ingepakt en eerst door den verbruiker weer uit hun omhulsels worden losgemaakt. Er zijn tusschenpersonen bij noodig, want de fabrikanten leveren gewoonlijk niet aan particulieren, maar hun geheele werkzaamheid bestaat uit het overhandigen van een gesloten doos of fleschje, zonder dat zij het product zelf ook maar zien. Soms weten zij, meer of minder nauwkeurig, welke bestanddeelen er in moeten zitten, maar in ieder geval weten zij niet welke bestanddeelen zij op dat oogenblik afleveren; het gaat in goed vertrouwen, dat de fabrikant eerlijk en nauwkeurig het opgegeven recept heeft gevolgd, wanneer hij een recept heeft gepubliceerd, en anders gaat het op dezelfde manier als bij een boekverkooper, die een Hebreuwschen bijbel levert, waarvan hij geen letter kan lezen."

UIT DE PERS.

Zulke bedriegers !!!... De heele wereld moet het weten!

Neen zeg; die is goed! Lezers en Lezeressen van het Zondagsblad, weet je 't al? 'k Zou voor geen 100 gulden willen, dat het aan iemand onbekend bleef... Zulke bedriegers...; de heele wereld moet het weten!

Wat weten?

Wel luistert maar eens. Zoo even heeft de Firma VAN MOORSEL en v. d. BOOGAART een blauw boekje uitgegeven met het opschrift:

COZA-ZWENDEL
of

„Houdt uw centen in uw zak.”

't Ding kost maar 2 centen en daarom zou ik willen, dat ge 't allemaal kocht en laast. Maar omdat er misschien toch zijn, die 't niet koopen, wil ik hier eens gauw zeggen, waar 't op neerkomt. Want het is te mooi, om het niet aan iedereen bekend te maken.

Ge hebt in den laatsten tijd in de courant allemaal wel die mooie flesch gezien met pootjes er onder en een menschenhoofd er op, die door de hand van een verborgene werd gewurld, niet waar? En daar stond dan met dikke letters boven of onder, naast of op: „Cozapoeder”.

Weet ge wat dat voor spul is?

De heeren, die het in de couranten lieten zetten, zeiden, dat het een onfeilbaar middel is, om iemand de dronkschap af te leren. Da's wel een deksels mooi ding; want er loopt er op Zon- of Feestdag zoo hier en daar nog al eens een op strooien beenen, voor wie 't heel wat beter was, zijn geld aan levertraan dan aan vrouw- en kindertranen te besteden. Doch 't is maar de vraag of 't helpt. Want er zijn tegenwoordig zoo'n hoop van die kwakzalversmideltjes, die nergens voor helpen, dan om de armen nog armer en de rijken nog rijker te maken.

Juist, zoo is er Coza ook eentje.

Coza is een middeltje, dat veel geld kost.

Coza is een middeltje, dat geen middeltje is, omdat het geen zier helpt tegen dronkschap.

Coza is een middeltje eindelijk, wat door groote heeren met onbeschofte en valsche reclame wordt aanbevolen tegen dronkschap; maar wat nergens goed voor is, dan om vele arme vrouwen en huisgezinnen, die schreien om een dronken vader of zoon, nog meer tranen uit de oogen te persen.

Ho, ho! zou dat allemaal wel waar zijn?

Nou, geloof ge 't niet? Dan moet ge dat blauwe boekje maar eens inkijken van P. fr. I. (kijk! dat zijn juist de letters, alsof het de bekende drankbestrijder Pater fr. Ildephonusus is), hoe 'n mooie poets hij dien Coza-heeren gebakken heeft. Jongen, jongen, daar zullen ze van oprisssen!

Ge moet weten, dat die kerels, om nog meer menschen bij den neus te krijgen, een heele lijst hadden laten drukken met dankbetuigingen van personen, die door het Coza genezen zouden zijn. Het waren menschen van alle hoeken der wereld. Er waren ook 28 Hollanders onder.

Die leuke P. fr. I dacht stilletjes bij zich zelf: Komaan, daar moet ik het mijne van hebben en spijkers met koppen slaan. Hij kocht 28 dubbele briefkaarten en stuurde ze naar de menschen, die zoo mooi bedankt hadden voor de genezing door het Coza-poeder. Hij hield zich stiekum en schreef heel argeloos: „Zoudt U zoo vriendelijk willen wezen mij met een enkel woord uwe ondervinding van de werking van het Coza poeder mee te delen? Ik wil het ook aanwenden ter genezing van een ongelukkigen

drankzuchtige, maar had gaarne voldoende zekerheid, dat het geen kwakzalverij is.”

En ziet, nu kwam de aap uit de mouw. Wat kreeg hij terug? Drie briefkaarten lieten niets meer van zich hooren of zien. Zes kwamen terug als „onbestelbaar”. De menschen waren blijkbaar door het Coza zoo goed genezen, dat ze nergens meer te vinden waren (zouden ze wellicht van dat smerige goedje al naar het pierenland verhuisd zijn?) Negentien antwoorden kwamen terug en wat voor antwoorden? „Koop toch geen Coza-poeder, want 't is niets waard,” schreef de een „'t Helpt geen zier,” schreef de ander. „'t Is groote bedriegerij”. „Ik heb nooit een dankbetuiging naar die lui toegestuurd; ze bedriegen de heele wereld.” „Ik begrijp niet, hoe die lui mijn naam durven opnemen” enz. enz.

Dat waren de antwoorden van die menschen, die zoo goed door Coza-poeder geholpen waren. Is het niet gemeen, om door zulke lage valsche middelen den menschen hun lieve centen te ontstelen en de armen nog armer te maken? Moesten ze zulke bedriegers zich niet aan hun Coza-poeder laten doodnieten?

Lezers en Lezeressen, gij ziet, hoe goed het Cozapoeder tegen drankzucht helpt en zijt dus gewaarschuwd. Geeft geen halve cent aan Coza-poeder uit, want 't is bedrog.

Bedrog, zeg ik? Ja en toch moet ik zeggen, dat Coza wel helpen kan tegen dronkschap, als het maar goed wordt aangewend.

Hoe dan?

Dan moet een dronkaard voortdurend al zijn geld aan Coza versnoepen, zoodat hij geen cent meer over heeft om naar de kroeg te gaan.

Een paardenmiddel, niet waar? Goed, maar de dronkaard is ook dikwijls meer beest, dan mensch, weet U!

Hierbij nog een kleine opmerking.

Aan de opname van kwakzalversadvertenties is voor een Courant of Zondagsblad zeer veel te verdienen. Meermalen heeft men ons Blaasje ook dergelijke advertenties van rheumatiek, breuk en andere zelf, van pillen, poeders enz. aangeboden, doch wij weigeren onzen Lezers en Lezeressen bedriegerij aan te prijzen en geld uit den zak te kloppen voor nietswaardige dingen. Dit is echter voor ons een schade-post van meerdere honderden gulden.

Ter vergoeding bevelen wij aan, het Zondagsblad te steunen met degelijke advertenties, waarbij de menschen gebaat zijn.

(Zondagsbl. v. h. Katholiek Huisgezin).

INGEZONDEN.

De kunst om rijk te worden.

Alle Menschen werden Brüder!

.....

Seid umschlungen, Millionen!

't Is misschien vreemd, een artikeltje in een tijdschrift tegen de kwakzalverij te beginnen met deze woorden van den onsterflijken Schiller. Nog vreemder zal het U toeschijnen, dat, ook al in verband met bovenstaande woorden, Beethoven's 9e symphonie, 4e gedeelte, me door het hoofd gespoekt heeft bij het ontvangen van een kwakzalvers-circulaire! Maar de wonderen zijn de wereld nog niet uit en wanneer men op zijn nuchtere maag, op een nuchteren Maandagmorgen (begin eener nuchtere week) heel uit Amerika, van niemand minder, dan van de „M. A. Winter Co. Armory—Buildings Washington U. S. A. een brief ontvangt met „Beste Vriend” erboven, ja, dan gaat men gelooven, dat de ideaaltoestand plus de „Kuss der ganzen Welt” van Schiller nu weldra aanbreekt: De algemeene verbroedering der menschen!

Maar er is meer! Zoo maar heel van uit Amerika wordt U het geluk, de voorspoed, de enorme winst bij mudden vol in huis gesmeten. Eet gij uw brood in het zweet uws aanschijns? Geen nood, dat kan anders worden! Zwoegt gij van den ochtend tot den avond zonder ooit kans op betere positie? Daar is de M. A. Winter Co. met zijn reddingsgordel. Grijp, en gij zijt een gezeten man! Wilt gij het leven genieten? Winter! Uw eigen baas zijn? Winter, Winter, Winter!!! —

En dat gaat alles o, zoo eenvoudig! Geld, storten? Niet noodig! Borgstelling? Onzin! Gij vult een aanvraagbiljet voor een gratis-uitrusting van de Natuurlijke Gezondheidsheerster in; gij tigt daarmede op het pad naar vrienden,

bekenden en bureu en gij, verkoopt van dit artikel massa's mijnheer! Want dit probaat huismiddel, gemakkelijk in te nemen en uit dankbaarheid aanbevolen door duizenden personen die het reeds gebruikt hebben, *vliegt* erin! Zie, dat is nu eens *je* ware! — Want gij wordt op deze manier niet alleen menschenredder, maar je spekt op deze wijze meteen je eigen portemonnaie! En gemakkelijk dat het je gemaakt wordt! Men vertelt je alles, wat je noodig hebt te weten. Hoeveel een dollar in Hollandsche munt waard is, hoe je met de toezending van het geld doen moet; hoe met de verzending der pakketten te handelen, etc. etc.—

Maar alle gekheid op een stokje! Hierbij de geheele prulleboel ter inzage, misschien heeft U lust, er nog wat uit te citeeren.

Aan het einde een vraag: Is er geen wet, die bij machte is de toezending van zulke gevaarlijke onzin te weeren? Zoo neen, wordt het dan niet eens tijd, dat er zulk een wet komt?

U, M. d. R. dankend voor de plaatsruimte.

Achtend,

CORNS. VAN DER VEN.

L. 10/8 1903.

Zeker wordt het tijd dat van bevoegde zijde maatregelen worden genomen, om het gevaarlijk optreden van menschen of maatschappijen als WINTER Co. tegen te gaan; zoo'n wet bestaat er bij ons te lande nog niet. Wij hebben al dikwijls tegen de bedoelde kwakzalverij in ons blad gewaarschuwd en zullen het binnenkort nog eens doen.

RED.

CORRESPONDENTIE.

V. te V. Uw „ingezonden stuk”, waarin gij U beklaagt over de slechte en dure apparaten, die de instrumentmakers in het algemeen maken, is voor plaatsing in ons blad niet geschikt. Kwakzalverij, zooals wij die bestrijden en waarbij het bedrog op den voorgrond treedt, zouden wij de door u medegedeelde feiten niet durven noemen. Daarbij moet men, bij het door U medegedeelde, twee dingen niet vergeten:

1o. de opleiding van instrumentmakers tot vervaardigers van orthopaedische instrumenten is zeer gebrekkig.

2o. Het maken van een plaatsvervanger voor een ontbrekend lichaamsdeel is geen gemakkelijk werk. Zoo heftig als gij uwe klachten uit, hebben wij ze echter tot nu toe niet gehoord. De meeste chirurgen hebben een vaste instrumentmaker dien zij hunne instructie geven en die in het algemeen vrij goed en niet te duur werkt. De patiënt doet dan in het algemeen ook verstandig geen apparaten te dragen of te laten veranderen zonder daarin zijn geneesheer te hebben gekend.

Dr. P. te U. Met genoegen hebben wij de mededeeling uit het Zondagsblad overgenomen. Jammer dat het voor het vorig no. juist te laat kwam. Wij danken U voor de toezending en houden ons verder aanbevolen.

— Onder verdere aanbeveling betuigen wij ook onze dank voor het toegezonden exemplaar van „Stellingwerf”.

A. V. te W. Uit het u gezonden Maandblad zal het u duidelijk zijn geworden, dat het niet raadzaam is de hulp van *Rice* in te roepen.

Aan allen die ons de brieven van WINTER Co. zonden, onzen dank. Men zie het Ingezonden Stuk in dit No. en de Maandbladen van Juni 1905, Juni 1906 en Juli 1907.

ADVERTENTIEN.

Hôtel „Koningin Wilhelmina Zeebad”

KIJKDUIN (bij den Haag.) 6/12

TELEFOON INTERCOMMUNAAL No. 15.

Prachtig breed Strand, Zuiver Water, Ruim Terras, Heerlijk Zitje, Café-Restaurant. Uitstekende Keuken en Kelder. Stalling voor Rijtuigen, Auto's en Fietsen.

AANBEVELEND.

GERARD PINKSEN.

LEVERPASTEI

van ANTON HUNINK, Deventer, is de Goedkoopste Delicatesses der wereld.

Prijs 25 Cent per Groot Blik.

6/6

OVERAL VERKRIJGBAAR.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.
C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768
J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE's bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MIJ.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur; agenda voor de Algemeene Vergadering.

Hoofd artikel: Zam-Buk.

Berichten: Uit het jaarverslag over 1907. — Het Nieuws v. d. Dag en Zam-Buk. — Kwakzalveradvertenties in De Transvaler. — Weer een nieuwe waterdokter. — De gewijzigde Postwet in werking getreden. — Congres tegen de kwakzalverij te Parijs. — Intern. verbond ter bestrijding der kwakzalverij. — Wetsontwerp tegen de kwakzalverij in Nieuw-Zeeland.

Mededeelingen van verschillenden aard: De kwakzalver Eilers. — Genezing van morfinisme. — Mulderij's suikerziekte-meel. — Anti-kwakzalfpilletjes. — De patiënten van de kwakzalvers. — Eerste Nederl. Maatsch. voor handel in Patentgeneesmiddelen.

Rechtszaken: Valkenaar de wonderdokter. — Toepassing van electriciteit.

Correspondentie.

Voor het lidmaatschap hebben zich aangemeld: de Heeren

J. C. PELLE, Apotheker, te Rotterdam.

L. C. G. DOUWES DEKKER, Apoth. te Bodegraven.

J. SANDERS, Onderwijzer, te Vlissingen.

In den loop der maand October wordt opnieuw beschikt over de contributie en abonnementsgelden bij diegenen, van wie door afwezigheid, niet gemelde verandering van woonplaats of andere oorzaken deze bedragen nog niet ontvangen werden. Zeer zal men ondergeteekende verplichten door zorg te willen dragen, dat deze gelden thans kunnen worden geïnd.

De Secretaris-Penningmeester,

J. VAN RIEL.

Zam-Buk.

Wie kent Zam-Buk niet? Of liever wie heeft er in den laatsten tijd niet van gelezen? De groote advertenties in de verschillende bladen, de gratis proefzendingen, huis aan huis, (vooral te Amsterdam, voorzoover wij weten) van een monstertje zalf, zelfs als men er niet om gevraagd had, vergezeld van de noodige papieren hebben velen in staat gesteld kennis te maken met de wonderen van dit nieuwe middel voor uitwendig gebruik. Nieuw voor ons land n.l.; in Engelsche bladen en tijdschriften, lazen wij de aanbevelingen van Zam-Buk reeds vóór geruimen tijd; Nederland mag eerst thans gelukkig worden gemaakt.

Want Zam-Buk is de zalf bij uitnemendheid; het „is het beste geneesmiddel ter wereld voor Eczeem, Puisten, Aambeien (gewone en bloedende), Beten, Krabben, Muskietenbeten, Snijwonden, Kneuzingen, Brandwonden, Beschadigingen van de huid, Verstuikingen, Stijfheid, Zeere Beenen, Aangedane Enkels, Dragende Wonden, Zeere Ruggen, Chronische Zweren, Korstvorming, Scalp Aandoeningen, Wonden met Bloedvergiftiging, Etterende Zweren, Dikke Knieën, Abscessen, Steenpuisten, Zweren, Ringworm, Schilfers in het Haar en alle Scalpaandoeningen, Wild Vleesch, Zwellingen, Psoriasis, Uitslag bij het Tandenkrijgen, Schurft, Zeere Tepels, Baardschurft, Ruwe Kin, Sycosis, Doorgelegene Rug, Zeere Lippen, Verkoudheid, Gevatte Koude, Zeere Keel, Pijn in de Borst, Zeere, pijnlijke Voeten, Prikkelbare Huid, Smetten, Ontstoken Plekken, Koude Voeten, Pijn in den Rug, Stijve Hals, Rheumatiek en alle beschadigingen, ziekte-toestanden, prikkeling en ontsteking van de huid en weefsels.

En te verwonderen is dit niet, wanneer men bedenkt hoeveel moeite de uitvinder, bijna alle bestaande en dikwijls gebruikte zalven als schadelijk afkeurende, aan de samenstelling heeft bevestigd. Wij lezen n.l. in de brochure: „Indachtig

aan zijn voornemen, een geneeskrachtige zalf te bereiden, die geheel en al vrij van vergiftige stoffen zou zijn, betrad de uitnemende scheidkundige, die Zam-Buk uitvond, zijn laboratorium.

Hij was ten stelligste overtuigd van de onvergelijkelijke voortreffelijkheid van zulk een zuiver plantaardige genezende zalf, als die te vinden zou zijn, een overtuiging, die alle geneeskundigen steeds eveneens zijn toegedaan. Bij zijn geduldige onderzoekingen werden de gom, de sappen en de vluchtige oliën van de zeldzaamste planten en kruiden aangewend; ¹⁾ en thans is in Zam-Buk het voortreffelijk resultaat dier onderzoekingen, een ongeëvenaarde combinatie verkregen, die tegelijk bij uitnemendheid verzachtend, heilend en antiseptisch is.”

De Engelsche Zam-Buk-maatschappij en haar Nederlandsche hoofdagent stellen nu de gelegenheid open, ook ons land van de weldaden van Zam-Buk te doen genieten, en zonden daarom aan apothekers en drogisten het volgend schrijven:

„M.

Wij hebben het genoegen u mede te deelen, dat wij sedert kort begonnen zijn met buitengewoon groote en doeltreffende advertenties in Holland, voor ons overbekend artikel Zambuk.

Zambuk is het preparaat bij uitstek voor de huid, en heeft een enorme verkoop verkregen in Engeland, Australië, Zuid-Afrika en andere landen en wij verwachten hetzelfde in Holland.

Groote doeltreffende advertenties zullen in de voornaamste bladen verschijnen, en in iedere stad zullen huis aan huis monsters verspreid worden.

Wij bevelen u aan een goede voorraad Zambuk te nemen, om aan de groote vraag te kunnen voldoen.

Onze alleen vertegenwoordiger en kantoor is Mr. Henri Sanders, Rokin 8, Amsterdam, en uwe orders zullen met de noodige zorg uitgevoerd worden. In 't oog vallende plakaten en andere reclame-artikelen zullen op uw aanvraag worden toegezonden en onze vertegenwoordiger zal u later komen bezoeken.

Hoogachtend,

C. E. FULFORD, Ltd.”

Of de vlieger hier te lande op zal gaan?

Wij hopen en vertrouwen van niet, omdat wij in de geheele Zam-Bukzaak niets anders zien dan echte kwakzalverij. Eén middel tegen vijftig en nog wat verschillende kwalen, ontstaan uit dikwijls geheel verschillende oorzaken, veroordeelt al zich zelf.

¹⁾ Wij cursiveeren.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Algemeene Vergadering

OP ZATERDAG 17 OCTOBER 1908 'S NAM. 2 UUR

in Hotel-Restaurant „Krasnapolsky”

te Amsterdam.

AGENDA:

- 1°. Mededeelingen van het Bestuur.
- 2°. Vaststelling van het Verslag der Algemeene Vergadering, gehouden op 26 October 1907 (Berichten N°. 65).
- 3°. Vaststelling van Jaarverslag over 1907 (Berichten N°. 66).
- 4°. Rapport der Commissie, belast met het nazien der Rekening en Verantwoording over 1907.
- 5°. Benoeming der Commissie van Onderzoek voor de Rekening van het loopende jaar.
- 6°. Benoeming van een Bestuurslid, tengevolge van de periodieke aftreding op 31 Dec. a.s. van den Heer Mr. A. LIND, (niet herkiesbaar).

Voorgedragen worden ingevolge artikel 9 der Statuten:

de heeren:

F. C. FLEISCHER, Doopsgez. predikant te Makkum, Voorzitter van „het Groene Kruis”;
H. ROODHUIZEN JR., emer.-predikant te Zalt-Bommel.

7°. Mededeelingen betreffende het International Comité zur Bekämpfung der Charlatanerie.

8°. Voorstel tot wijziging der Statuten (ontwerp-wijziging vermeld in Berichten N°. 67) en vaststelling van een huishoudelijk reglement.

9°. Bespreking van middelen, die tot bevordering van het doel der Vereeniging kunnen bijdragen, voorts van hetgeen meer ter tafel zal worden gebracht.

De snorkende taal, waarin de reclames gesteld zijn geeft al veel te denken maar bovendien kan hetgeen daarin gezegd wordt een onderzoek naar de waarheid niet doorstaan.

De beroemde bereiding, waarvoor „de uitnemende scheikundige” zijn laboratorium betrad, en die uit een zuiver *plantaardige* zalf moest bestaan, de „ongeevenaarde combinatie” waarvoor „de gom, de sappen en de vluchtige oliën van de zeldzaamste planten en kruiden werden aangewend” bestaat voor ongeveer 75 procent uit *vaste paraffine*, een mengsel van vaste koolwaterstoffen uit *ruwe petroleum* verkregen.

Verder werden door den heer Dr. J. F. SUYVER, te Amsterdam, die het mengsel welwillend onderzocht, aangetroffen *Laurier-olie* en *Eucalyptus-olie*, beide oliën uit planten, die alles behalve tot de *zeldzame* en onbekende behooren. Naar andere bestanddeelen, misschien nog aanwezig, werd niet gezocht; het verkregen resultaat was meer dan voldoende om te bewijzen, dat aan de zoo hoog opgegeven beweringen omtrent Zam-Buk *geen waarde is te hechten*, dat wij hier weer voor de zooveelste maal staan voor de talrijke onwaarheden waarmee — en dit is een kenmerk voor de kwakzalversmiddelen — die middelen in den handel worden gebracht en waardoor de koopers, die dom genoeg aan al die verklaringen geloof hechten, tot koopen worden verlokkt.

Dat de aanwending van het middel bij sommige der opgenoemde kwalen als: wonden met bloedvergiftiging, pijn in de borst, etterende zweren e.a. hoogst nadeelige gevolgen kan na zich slepen wordt in de advertenties niet vermeld.

BERICHTEN.

Uit het jaarverslag over 1907. Met dit No. wordt aan de leden van de *Vereeniging tegen de Kwakzalverij* het jaarverslag over 1907 verzonden. Voor onze lezers, niet leden, ontleenen wij daaraan het volgende:

De financiële toestand mag gunstig genoemd worden; verblijdende bewijzen van waardeering en instemming werden ontvangen getuige ook het weder niet onbelangrijk bedrag aan extra bijdragen ingekomen en waarbij een gift van eene Amsterdamsche dame, geen lid der Vereeniging, bij sympathiek gesteld schrijven toegezonden, nog bovendien afzonderlijk wordt gememoreerd.

Eenzoo gaf het Dept. Amsterdam der Ned. Maatschappij tot bevordering der Pharmacie een zeer gewaardeerd blijk van belangstelling door ongevraagd der Vereeniging eene subsidie van f 10.— toe te kennen.

Verder verleenden een aantal gezondheidscommissies en afdelingen van het Witte en Groene Kruis ook dit jaar weder steun bij eene praktische gratis verspreiding van het Maandblad, dat in 1907 in 79200 exemplaren werd afgedrukt.

Het Bestuur onderging in het afgelopen Vereenigingsjaar tengevolge van de herkiezing van den secretaris, geen verandering, doch had op 31 Dec. te scheiden van den Heer P. KEY CZN., die als gewoon bestuurslid ingevolge de bepalingen der Statuten niet herkiesbaar was.

Met leedwezen heeft het Bestuur dit medelid zien gaan, daar de Heer KEY ook door zijn aange-naam optreden, gedurende zijn vijfjarig lidmaatschap in zijn kring zeer werd op prijs gesteld.... als het slechts eenigszins mogelijk was de bestuursvergaderingen getrouw bijwoonde en daarvoor ook in weinig gunstig jaargetijde, de verre reis niet ontzag.

Tot zijn opvolger in het Bestuur werd op de algemeene vergadering van 26 October gekozen Mr. J. L. T. BÖTHLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.

De Nederlandsche Subcommissie van het International Comité zur Bekämpfung der Charlatanerie bleef diligent en gelijk in het verslag der Algemeene Vergadering, Berichten en Mededeelingen Nr. 65 uitvoerig te lezen is, betoonde zich in het bijzonder de Heer J. M. VAN ELK onvermoeid werkzaam.

Na een klacht over de weinige medewerking, dikwijls zelfs tegenwerking van de zijde der groote pers en het uitblijven van wettelijke bepalingen ter bestrijding van de kwakzalverij wordt in het verslag melding gemaakt van de ingestelde enquête naar de in een maand geplaatste kwakzalversadvertenties, voorkomende in een zeker getal, over het geheele land verspreide bladen. (Men zie hierover het Maandblad van Juni 1908.)

Ten slotte wordt hulde gebracht aan de Specia-

lité-commissie uit de Nederl. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, Voorzitter Dr. SUYVER, voor haar onverwijd en krachtig optreden o.a. bij het verschijnen van „karoX compound” en aan de dames en heeren, die welwillend onderzoekingen voor de Vereeniging op zich hebben genomen. Vanwege de Vereeniging werden 13 middelen onderzocht terwijl, op grond van onderzoekingen van anderen, de samenstelling van nog 9 middelen in het Maandblad werd opgegeven.

Het Nieuws van den Dagen Zam-Buk. Het N. v. d. D. van 26 September. Hoofd-redacteur Dr. C. EASTON, bevat behalve een advertentie die een geheele bladzijde beslaat, het volgende over Zam-Buk onder het redactioneel gedeelte en wel onder „Gemengd Nieuws”:

„Zam-Buk. — Wat is Zam-Buk?... Wonderlijk klinkt de historie van zijn ontdekking, nog wonderlijker het verhaal van al de kwalen, waartegen het een probaat middel wordt geacht. Wie daarvan nog onkundig blijft, slaat blijkbaar geen blik in de advertentie-pagina's der couranten. Wij mogen dus dit alles bekend onderstellen, het wordt den volke luid genoeg verkondigd, opdat men — zooals de stadhuis-term. luidt: „daarvan geen onwetendheid voorwende.”

Zoo verdringt het een het ander — thans is Zam-Buk op zijn tocht door de wereld, dit staat vast. En overigens moet het met een geneesmiddel gaan als met een woordenboek: vóór het gebruik zal men niet durven verzekeren dat het goed of slecht is. De dokter heeft te beslissen of hij het, na onderzoek, zijn patiënten aanbeveelt, en dan zal de ervaring spreken.”

Wij erkennen dat er in dit stukje niet veel wordt gezegd, maar toch is het voldoende om de aandacht op het middel en de advertentie te vestigen.

Men mag toch ook wel wat doen in 't belang van zoo'n besten adverteerder. Niet waar?

Kwakzalversadvertenties in De Transvaler. „Wij hebben indertijd melding gemaakt van een artikel in De Transvaler over kwakzalversadvertenties (Men zie ook het Maandblad van Augustus j.l.) en toen opgemerkt hoe die courrant des ondanks zelf wemelde van dergelijke annonces.

Thans schrijft het blad:

„De Transvaler heeft besloten bij afloop van bestaande kontrakten alle kwak-advertenties uit het blad te smyten en de oorlog te verklaren tegen dergelijke zaken. Hierin mogen wij rekenen op de goedkeuring en zedelijke steun van alle eerlijke lieden. De Pers van Zuid-Afrika is al lang genoeg ontsierd geworden door de „genezing stories” met de daarby gaande lelike prentjes van personen die van hun lyden en genezing vertellen. De tyd is aangebroken om dit kwaad te bestrijden, en wy hopen dat andere bladen ons voorbeeld zullen volgen. Van onze lezers, die door de kwakzalvers bedrogen zijn geworden, ontvangen we gaarne bijzonderheden.”

Het blad heeft intusschen reeds aan zijn plannen begin van uitvoering gegeven, door aan de Bile Bean Co. — die ook Zambak en Pepo vervaardigt — te laten weten, dat het de advertenties dier maatschappij niet meer zou plaatsen.”

Het bovenstaande ontleenen wij aan het Handelsblad van 3 September, Avondblad, „Onder de Streep”. Zou het Handelsblad geen voorbeeld aan De Transvaler willen nemen?

Weer een nieuwe Waterdokter.

Men schrijft aan de Dordrechtsche Courant:

In Dordrecht houdt op bepaalde dagen in de week een waterdokter zitting, die aan tal van ingezetenen van Sliedrecht, Giessendam, Hardinxveld en omstreken zijn adviezen geeft aangaande hunne kwalen; alleen op vertoon van een fleschje urine. Op die dagen kan men 's morgens aan de gasfabriek te Sliedrecht (ene vrouw op de boot zien stappen, rijkelijk van fleschjes met het genoemde vocht voorzien.

Eenige dagen later ontvangt de patiënt de medicijnen per post uit Den Haag. De heer D. Vis, te Giessendam, vroeg aan zijn huisdokter, welke waarde hij moest hechten aan de praktijk van dezen wonderdokter. De arts, (dr. Graftdijk), die volkomen gezond is, vult een medicijnfleschje met zijn eigen urine, vermengt deze met twee druppels roode inkt en laat dit mengsel bij den dokter bezorgen. Het advies volgt spoedig. Het luidde:

„Zijn bloed zit aan het water. Gal en lever aangedaan, de koorts en zwaar in de zijde. Het is onbegrijpelijk, dat iemand met zulk water nog buitenloopt.”

24 uur later komt per post een groote flesch medicijnen voor D. Vis. Onkosten f 2.45.

Zou het publiek misschien iets kunnen leeren uit deze geschiedenis?

De gewijzigde Postwet. De St.-Ct. No. 224 bevat een Kon. besluit van 16 September j.l., bepalende, dat de Wet van 23 Juli 1908 (St.bl. No. 238) — tot wijziging en aanvulling van de wet van 15 April 1891 (St.bl. No. 87) tot regeling van de brievenposterij — gewijzigd en aangevuld bij de Wet van 31 December 1906 (St.bl. No. 358) in werking treedt op 1 October a.s.

Een Congres tegen de kwakzalverij zal in den loop van den zomer te Parijs plaats vinden. In aansluiting daaraan zal vermoedelijk een tentoonstelling van kwakzalversartikelen worden ingericht. (Gesundheitslehrer.)

Internationaal Verbond ter bestrijding der kwakzalverij. De „Gesundheitslehrer” van September bevat thans het officieele verslag van de algem. Vergadering ten vorigen jare te Berlijn gehouden. Wij nemen het in ons volgend No. over.

In Nieuw-Zeeland is bij de Kamer van Afgevaardigden een wetsontwerp tegen de kwakzalverij ingediend. Het ontwerp verbiedt de aankondiging en de afgifte van alle praeparaten die tot voorkoming, verzachting of genezing van kwalen van den mensch moeten dienen, wanneer zij door het gerecht als schadelijk voor de gezondheid of als bedriegelijk worden verklaard of onmogelijk de aangekondigde geneeskrachtige werking kunnen hebben.

(Apoth. Zeit.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

De kwakzalver Eilers.

Men schrijft ons uit Alkmaar:

Het gebeurt niet dikwijls — in elk geval is het feit merkwaardig genoeg om er in ons Maandblad melding van te maken — dat een subst. off. van Justitie bij de behandeling van een kantongerecht-zaakje in hooger beroep, uit zich zelf der rechtbank een onderzoek vraagt naar de geestvermogens van iemand, die met zijn hechtenis-straf, hem door den kantonrechter opgelegd, niet tevreden is. In den regel zijn de heeren advocaten er tegenwoordig gauw genoeg bij om „ontoerekenbaarheid” te pleiten. Thans heeft zich echter te dezer stede het hierboven door ons bedoeld geval voorgedaan en wel bij een ouden bekende..... den 50jarigen Hendricus Jacobus Eilers, geboren te Amsterdam en thans wonende te Oegstgeest. Eilers was door den kanton-rechter te Medemblik tot driemaal één maand hechtenis veroordeeld omdat hij op 3 April j.l. zekere Mej. C. Nierop, de ega van den heer Koolhaas, benevens den jongenheer Tensen en eenige andere menschen in het dorpje Andijk, buiten noodzaak en zonder daartoe bevoegd te zijn, onder geneeskundige behandeling had genomen.

Bij de behandeling in hooger beroep voor de Alkmaarsche rechtbank op den 8en dezer was Eilers present en toen hem door den president, mr. de Savornin Lohman, gevraagd werd waarom hij in hooger beroep was gegaan, antwoordde hij kalm: „omdat ik me niet strafschuldig acht.” Hij voegde er voorts aan toe, dat het hem te Medemblik voor 't kantongerecht niet geoorloofd was geweest een vraag te stellen die hij aan een getuige — deskundige te doen had. Bovendien, aldus formuleerde hij zijn bezwaar, had hij zich van geen getuige à décharge mogen bedienen.

Zoодоende had Eilers, anders de toegevendheid zelf, bezwaar tegen het vonnis.

Het requisitoir, dat de subst. off. van justitie, mr. Cnopius, in deze zaak nam is vooral belangrijk om de conclusie waartoe Z.E.A. kwam.

Het is nog niet zoo lang geleden, zeide hij, dat dezelfde beklagde hier ook terecht stond. Dat hij vaker vervolgd wordt dan de andere leden van zijn gilde is hieraan toe te schrijven, dat hij niet zoo in het donker werkt.

Ik heb me de vraag gesteld, aldus vervolgde de Officier, of Eilers toerekenbaar mag worden gesteld voor de verschillende strafbare feiten. Het klinkt beklagde misschien wel gek in de ooren, dat ik aan z'n verstandelijke vermogens twijfel, maar doordien ik een en ander wat nader beschouwd heb, ben ik hiertoe gekomen. Ik roep daarbij in het geheugen het brochuretje, dat Eilers jaren geleden heeft uitgegeven. Dat geschriftje toont geen verschil met de schrifturen,

die ik dikwijls ontvang van patiënten uit het gesticht te Medemblik. Bovendien heb ik me in contact gesteld met den curator in het faillissement van beklagde mr. Wiersma, en ook deze beaamde, dat het met Eilers niet pluis was. Wanneer dit waar is, acht ik hierdoor ook de volharding van beklagde verklaard; zijn geheele optreden teekent grootheidswaan. Degene, die lijdt aan grootheidswaan, verzet zich tegen allen die hem tegenstaan en lijdt daarbij aan vervolgingswaan. Ik heb geschreven aan prof. Jelgersma of deze een onderzoek wil instellen naar beklagdes verstandelijke vermogens en deze heeft zich daartoe reeds bereid verklaard.

Mr. Cnopius stelde aan de rechtbank voor dit onderzoek te doen plaats hebben, waarvoor de rechtbank nog een tweeden psychiater zou benoemen.

Eilers scheen met dit requisitoir zeer ingenomen, ten minste, hij boog als een knipmes bij het verlaten der rechtszaal.

Wij zijn buitengewoon nieuwsgierig naar het rapport, dat de deskundigen omtrent de geestvermogens van Eilers zullen uitbrengen en hopen het met welwillende medewerking van Mr. Cnopius, ter gelegener tijd te kunnen publiceeren.

Tot zoolang zullen we Eilers met rust laten!

Als onze persoonlijke meening willen we echter wel zeggen, dat wij in Eilers wel degelijk een volkomen toerekenbaren, sluwen en brutalen kwakzalver van 't onvervalschte soort zien.

C. N. G.

* *

Nader schrijft men ons, dat de Alkmaarsche rechtbank geen termen gevonden heeft om op het verzoek van Mr. Cnopius in te gaan. De rechtbank blijkt dus met ons van meening te zijn, dat Eilers ten volle voor zijn daden verantwoordelijk kan worden gesteld. Hij werd dan ook tot 2 maanden hechtenis veroordeeld!

't Is thans met de geldboeten uit en Eilers moet nu geruimen tijd brommen, zoodat hij eindelijk zijn verdiende loon krijgt.

C. N. G.

Genezing van morphinisme.

Het is bekend, dat zij die een geregeld gebruik maken van morphine-praeparaten, hetzij die worden ingenomen of onderhuids worden ingespoten, spoedig in het geval verkeerden, dat zij, evenals zoo menig alkoholgebruiker, verslaafd raken aan dit vergift en er ten slotte niet meer buiten kunnen. Toch trachten dan velen, hoewel dikwijls te vergeefs, zich weder aan het gebruik van het voor hen zoo noodlottige vergift te onttrekken, wat zonder medische hulp slechts hoogst zelden gelukt. Alleen een geregelde kuur onder voortdurende controle van een medicus kan genezing brengen. Zooals dit ook met andere ernstige ziekten het geval pleegt te zijn, ging het ook hier. De kwakzalvers beschouwden deze lijders als een welkome prooi. Genezing wordt den laatsten beloofd door het gebruik hunner middelen; de patiënt zou er dan vanzelf toe komen, het verderfelijke morphine-gebruik na te laten. Een staaltje van de laatste wijze van behandeling van morphine-lijders is het volgende:

Een mijner cliënten wendde zich tot mij met het verzoek, een middel te willen onderzoeken, dat door hem tegen morphinisme werd aangewend. In Fransche bladen had hij een aankondiging gelezen van „Tonic Labadie”, een onfeilbaar middel tegen morphinisme. Op een verzoek om inlichtingen aan M. le Dr. Labadie te Parijs ontving hij een schrijven, waaraan was toegevoegd een vragenlijst, die de patiënt ingevuld terug moest zenden. Daarin werden zeer algemeene vragen gedaan naar den gezondheidstoestand en tevens naar het aantal malen dat, en de dosis morphine, welke door den patiënt werd ingespoten. Een prospectus met aanbevelingen en dankbetuigingen van genezen patiënten werd tevens toegezonden. Na beantwoording van dezen vragenlijst ontving de patiënt een tweede schrijven, waarin hem beloofd werd, dat hij tegen toezending van 2 frs. een proeffleschje zou ontvangen met gebruiksaanwijzing. Mocht hij hierbij baat vinden, dan zou hij voor de verdere behandeling moeten betalen 300 frs. benevens 30 frs. voor 3 flesschen

van het medicament. Eigenaardig was de weigering het proeffleschje onder rembours te zenden. De ontvanger zou dan allerlei last hebben met douane-formaliteiten, omdat verklaard zou moeten worden, wat het medicament bevatte.

De patiënt deelde mij mede, dat hij inderdaad baat had gevonden bij het gebruik van het proeffleschje; maar alvorens over te gaan tot het betalen van 330 frs., wenschte hij gaarne te weten, welk medicament het was, dat hem zoo spoedig verlichting van zijn lijden gaf. Bij de gebruiksaanwijzing werd den patiënt uitdrukkelijk aanbevolen, het medicament, dat bij theelepels moest worden ingenomen, aan te wenden op de uren, waarop hij anders gewend was zich morphine in te spuiten.

Niettegenstaande de hoeveelheid, die mij ter onderzoek werd afgestaan, betrekkelijk gering was (ongeveer 10 grm.), gelukte het mij, daaruit met volkomen zekerheid het werkzaam bestanddeel af te zonderen. Het wondermiddel bleek niet anders te zijn, dan een lichtbruin gekleurde, spiritueuze oplossing van *morphine*. Het alkaloïde kon in fraaie kristallen worden afgescheiden. De geringe hoeveelheid van het medicament maakte een quantitatieve bepaling niet wel mogelijk. Het resultaat van het onderzoek is echter voldoende om „Tonic Labadie” te brandmerken als een kwakzalversmiddel van de ergste soort. Ofschoon mij niet bekend is, dat het middel in Nederlandsche bladen geadverteerd wordt, kan het zeker zijn nut hebben er zoo spoedig mogelijk tegen te waarschuwen. Immers de roep van dergelijke wondermiddelen verspreidt zich spoedig heinde en ver.

C. SLEESWIJK,
Apotheker.

Utrecht, 8 Sept. 1908.

Mulderij's Suikerziektmeel.

Dit meel, gefabriceerd door J. G. MULDERIJ, korenmolen „De Koker” te Zaandam, wordt geadverteerd met het onderstaand attest:

„Ondergeteekenden kunnen ten zeerste aanbevelen het meel, gefabriceerd door J. G. MULDERIJ, Molenaar, Zaandam.

Scheikundig Laboratorium,
H. W. VALKENAAR,
Scheikundige.
G. H. DUNNEWOLD,
Arts.”

Nu, zoo'n aanbeveling is wat waard. Na al 't geen wij al over deze firma — de vroegere firmant HEMMERS is overleden — geschreven hebben en nog in een volgend no. zullen moeten schrijven (men zie ook de rubriek „Rechtszaken” in dit No.) hadden wij geen hoog denkbeeld van de waarde van het meel op deze wijze aanbevolen. En wij hadden het niet mis.

Het onderzoek van den heer J. P. VAN DER MAREL te Amsterdam, heeft aangetoond dat het bovenbedoelde meel voor suikerzieken *hoogst schadelijk* is voor deze lijders. Het bestaat uit *tarwemeel*, waarvan het *zetmeel* geheel onveranderd is gebleven.

Wat zullen wij er meer van zeggen?

Is er nog een waarschuwing tegen dergelijke handelwijze noodig?

Anti-kwakzalpilletjes. (*)

L. S.

Uit 'n sanitair oogpunt onthield ik den lezers van dit Maandblad een paar maanden m'n pilletjes; immers door de voortdurende toediening van 'n medicament verliest het z'n effect. De komkommertijd is nu weer voorbij en hen, die hun maag restaureeren willen na het gebruik dezer moeielijk verteerbare vruchten en aan mijn pillen de voorkeur geven boven de pillules Pink pour personnes pales, wil ik volgaarne in de gelegenheid stellen mijn minder kostbare, maar niet minder voortreffelijke pillen te slikken. Wel helpen zij niet, zooals de Pinkpillen, tegen alle

*) Onze lezers moeten het ons ten goede houden, dat wij in één nummer wat veel over hetzelfde onderwerp schrijven, maar wij ontvingen van verschillende leden stukken daarover die allen de zaak van een verschillend standpunt behandelde. Daarom vonden wij de plaatsing gewenscht.

kwalen, maar ze worden bereid ter bestrijding van een enkele kwaal: de kwakzalverij.

Mogen zij — vergelijkenderwijze gesproken — in dit opzicht een uitwerking hebben als een Kilo groene poeder, ingenomen door 'n constipatielijder.

In de avond-editie van het Alg. Handelsblad d.d. 11 Sept. l.l. komt het volgende bericht voor: „Eilers toerekenbaar?”

De bekende kwakzalver Eilers uit Oegstgeest, die door den kantonrechter te Medemblik tot driemaal één maand gevangenisstraf werd veroordeeld, is van dit vonnis bij de Alkmaarsche Rechtbank in hooger beroep gekomen.

In zijn requisitoir stelde het O. M., waargenomen door Mr. Cnopius, zich de vraag of Eilers eigenlijk wel voor de verschillende door hem gepleegde strafbare feiten toerekenbaar kon geacht worden. Het kwam Z. E. A. voor, dat twijfel aan de verstandelijke vermogens van Eilers gerechtvaardigd was.

Lezers, geloof me: een van de nuttigste inrichtingen door het beschaafde mensdom uitgevonden, is een krankzinnigen-gesticht. Herstelle; ik bedoel: een van de meest vernuftige uitvindels op 't gebied van filantropie is de ontoerekenbaarheid-verklaring. Ten eerste, als men te kiezen heeft tusschen twee kwade dingen, kiest men 't minst kwade; en men komt later toch liever uit een gesticht dan uit een gevangenis. Daarbij heeft men in sommige gestichten zoo nu en dan eens gelegenheid met groot verlot te gaan, welke vrijheid men in een gevangenis moet derven. Neen, er is in alle opzichten meer te zeggen voor een gesticht, waarvan de bewakers en de verpleegden het publiek een enkelen keer de puzzle bezorgen: wie nu eigenlijk van hen beiden 't minst toerekenbaar zijn.

Wat mij betreft — psychiater ben ik niet, toerekenbaar echter wel, niettegenstaande tot nu toe geen psychiater ontoerekenbaar genoeg was mij niet-toerekenbaar te verklaren — ik geloof, dat iedere misdadiger op 't oogenblik van het plegen zijner misdaad temporair krankzinnig is; hij is aan 'n acute krankzinnigheid lijdende. Een andere kwestie is: wie is krankzinnig en wie is het niet? Waar is de grens van het normale en waar het begin van krankzinnigheid! Want zou men nauwkeurig gaan definieeren, dan geloof ik, dat we tot de lugubere ontdekking zouden komen, dat we allen wel eens even 'n tik van den molen beet hebben! (En anders heeft 't er allen schijn van!) Maar is b. v. niet elke uiting van genialiteit 'n soort krankzinnigheid? En genialiteit bestaat in alles, ook in de misdaad. Wilhelm Voigt vind ik een genie, Frans Rosier dito; beiden natuurlijk in hun soort. Is niet Eilers een genie? Ik vraag U, Mijneheeren anti-kwakzalvers: bestaan er geen genieën op 't gebied van brutaliteit, perversiteit? Menschen, wier onbeschaamd optreden ons de handen in elkaar doet slaan, menschen, die ons doen uitroepen: „maar waarom bestaan er dan toch justitie en politie!” Het ouwe schoenmakertje Voigt is een humorist, Rosier 'n sluwe, totaal gedegenereerde misdadiger; de tuberculose-genezers 'n simulantweldoener der menschheid, die echter gevaarlijker is dan een met messen en revolvers rondwalende inbreker. Want zoo'n inbreker-moordenaar neemt 'n paar menschenlevens op z'n geweten en wordt dan aldra gevat; maar de pseudo-geneesheer vermoordt in koelen bloede heel wat meer menschen, die in hun domheid zich aan hem overleveren. En tegenover hem staan justitie en politie vaak machteloos.

Zoo iemand dient uit de maatschappij geruimd. En is hij niet achter de tralies te brengen, waar hij feitelijk thuis hoort, dan is de ontoerekenbaarheid-verklaring de eenige oplossing om de menschheid van zoo'n gevaarlijk sujet te verlossen.

Ik herhaal dus, wat ik in den aanhef van mijn schrijven beweerde: een van de meest vernuftige uitvindels op 't gebied van filantropie is de ontoerekenbaarheid-verklaring. ED. R.

Eilers ontoerekenbaar?

Naar aanleiding van bovenstaande quaestie schrijft een onzer leden:

„EILERS heeft dus kans ons krankzinnig te

RED.

worden verklaard, maar wat moet men dan verklaren van de verstandelijke vermogens van zijne talrijke slachtoffers, van de patiënten die hem gingen raadplegen?

Het herinnert aan de geschiedenis van een bekend Engelsch geneeskundige, die geroepen werd bij een zieken kwakzalver in wien hij den vroegeren huisknecht herkende van eene hem bekende familie.

Hij verbaasde zich er over, dat deze in weinige jaren zooveel fortuin verworven had, dat hij in een schitterend ingerichte villa woonde, terwijl hij als medicus, na een practijk van meer dan 25 jaar, nog een bescheiden huis bewoonde.

De kwakzalver vroeg hem toen, hoeveel menschen er dagelijks voorbij het huis van den geneesheer kwamen, wat deze taxeerde op 10,000. En hoevelen daarvan hebben gezond verstand en normale hersenen? Ik denk, zoo ongeveer 1000, antwoordde de medicus. Welnu dokter! dat zijn uw patiënten en de rest komt bij mij! Ziedaar de oplossing van het vraagstuk.

De Eerste Nederlandsche Maatschappij voor Handel in Patent Geneesmiddelen voorheen HENRI SANDERS.

De, aan onze lezers, voldoende bekende apotheker H. SANDERS te Amsterdam heeft de volgende circulaire verzonden:

„M. M.

Hiermede heb ik de eer u kennis te geven, dat ik mij verplicht heb gezien, mijne zaak vanaf heden in eene naamlooze vennootschap te doen overgaan, ten einde meer uitbreiding aan den Engros-Handel in Patent-Genesmiddelen te kunnen geven.

Hierdoor ben ik in staat gesteld, nog meer aan alle aanvragen van Spécialiteiten, tegen scherp concurrerende prijzen te voldoen.

Binnenkort kun u de geheel nieuwe en uitgebreide Prijscourant te gemoet zien en vertrouw ik dat u als voorheen ons met uwe gewaardeerde orders zult blijven begunstigen.

Hoogachtend,

H. SANDERS,
Directeur.”

Uit de mededeeling in de Staats-Ct. blijkt dat de Vennootschap is opgericht door JOHANNES GERARDUS CORNELIS HENRI SANDERS, apotheker; MARIE LOUIS EMILE JOSEPH HUBERT SANDERS, zonder beroep, en mejuffrouw MARIE ELISE ISABELLE HUBERTINE SANDERS, zonder beroep, allen wonende te Amsterdam.

Het doel is het drijven van den engros-handel in specialiteitgeneesmiddelen (patent geneesmiddelen), tot nu toe gedreven door den eerstgenoemden oprichter en hetgeen daarmede in verband staat, ook door import en export; alles in den ruimsten zin genomen.

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt f 100,000, verdeeld in 100 aandeelen, elk groot f 1000, waarvan 75 aandeelen à f 1000 zijn geplaatst en volgestort.

In het maatschappelijk kapitaal wordt deelgenomen door den eerstgenoemden oprichter voor 73 aandeelen, door de anderen elk voor 1 aandeel.

Het beheer der vennootschap is opgedragen aan een directeur, die de vennootschap zoo in als buiten rechten vertegenwoordigt. Voor de eerste maal is tot directeur benoemd JOHANNES GERARDUS CORNELIS HENRI SANDERS.

Het zal er inderdaad mooi uitzien wanneer aan de Engros-handel van SANDERS nog meer uitgebreidheid wordt gegeven. Want het zijn niet alleen z.g. specialités, maar ook middelen die volkomen den naam van kwakzalversmiddelen verdienen, waarin tot nu toe handel werd gedreven en waarvan velen in de uitstallkast waren tentoongesteld. SANDERS zelf geeft 't in zijn bovenaangehaalde circulaire te kennen, dat hij „Generaal-Vertegenwoordiger voor Nederland” is voor den verkoop van Blair's pillen, Zematone, Thermogène, Dragées Cantel, Pilules Pearcy, Soler Pastilles, Virisanol en meer dergelijke, waarvan wij in ons blad door bewijzen hebben aangetoond, dat zij als kwakzalversmiddelen zijn te beschouwen.

In dit jaar waren het Karov Compound en de Samengestelde Barkola Tinctuur, verkrijgbaar bij SANDERS, waarvoor op kwakzalverachtige wijze

reclame werd gemaakt, blijkbaar zonder succes, en thans is het Zam-Buk.

Het wordt werkelijk hoog tijd, dat aan het optreden van dergelijke firma's in het belang van de volksgezondheid en volkswelvaart paal en perk worde gesteld. Bij de tegenwoordige wetgeving is daaraan niet veel te doen, vooral ook, omdat de „Directeur” SANDERS apotheker is. Wél bestaat er in de wet, regelende de uitoefening der artsensijbereidkunst, een bepaling, die den apotheker verhindert geheimmiddelen te verkoopen of in voorraad te hebben, n.l. de 2e all. van art. 6, maar wij herinneren ons niet, dat in den laatsten tijd SANDERS — en ook andere apothekers — daarover zijn lastig gevallen.

Waarom toch niet?

RECHTSZAKEN.

Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam.

(Civiele Kamer.)

Valkenaar de wonderdokter.

Eischeres, de Kiosken-Maatschappij, heeft van H. VALKENAAR — gedaagde — opdracht gekregen tot het plaatsen van advertentiën in verschillende bladen, aan welke opdracht — zooals zij stelt — zij heeft voldaan. Daarvoor presenteerde zij twee kwitantien, respectievelijk groot f 146.74 en f 214.54. Door gedaagde werd op die kwitantien persoonlijk geschreven: „gelieve de regelmaat der geplaatste advertentiën in te vullen, daarna betaling”. Die regelmaat bleek reeds uit de afgegeven nota's, en het was dus blijkbaar te doen om uitstel van betaling en dit te meer, nu gedaagde aan den boekhouder van eischeres verzocht, in wekelijksche termijnen van f 20 te mogen betalen. Eischeres weigerde dit. Eerst volgde een aanschrijving van mr. I. Winkel en toen ook daarop niet werd betaald, volgde dagvaarding. Deze zaak werd in deze zitting bepleit.

Gedaagde zegt: het is geen lastgeving, want ge hebt niet gesteld, dat de lastgeving is aangenomen; lastgeving geschiedt om niet, tenzij het tegendeel is bedongen en ook dat stelt ge niet en ten slotte zegt hij, dat hij niet aansprakelijk is, maar dr. Hemmers, bij wien hij bediende was en dat gedaagde uitstel van betaling dier f 361.28 heeft gevraagd, was op last van den zooeven genoemde. Op het verweer sub 1, 2 en 4 is het antwoord, dat gesteld is op last van gedaagde en uit de posita der dagvaarding blijkt duidelijk, dat die last is uitgevoerd, wat eischeres aanbiedt te bewijzen door het overleggen der couranten, waarin de advertentiën zijn geplaatst en door getuigen. Wat nu het verweer betreft, dat geen betaling was bedongen, ook dit blijkt uit de posita. Gedaagde gaf geregeld aan eischeres advertentiën ter plaatsing en betaalde altijd, maar hij begon uit te stellen, toen de zaken wat minder vlot gingen.

Eergisteren vond pleiter nog eenige briefjes, met opdracht van gedaagde; het was echter te laat om ze nog bij procureursacte in het geding te brengen, waarom hij ze ad informandum overlegt. Bovendien zou het wat duur worden om van art. 147 gebruik te maken, daar op gedaagde niets meer te verhalen is, maar hij biedt aan met deskundigen te bewijzen, dat gedaagde het vermelde persoonlijk op de kwitantien heeft geschreven. En nu het verweer, dat hij bediende was bij dr. Hemmers. Juist het omgekeerde is het geval. Van algemeene bekendheid is het, dat gedaagde, Valkenaar, een zoogenaamde wonderdokter is en hij dr. Hemmers in zijn dienst heeft *) om zijn handelingen te dekken. Verder is tegen gedaagde in het Maandblad van de Vereeniging tegen Kwakzalverij herhaaldelijk gewaarschuwd, en bleek daarbij steeds, dat juist hij de aansprakelijke persoon was. In het Maandblad van Juli 1908 staat, dat Valkenaar in hooger beroep tot f 300 boete is veroordeeld wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en daarbij staat, dat hij optrad in vereeniging met dr. Hemmers. Verder staat in het maandblad van Mei 1907, dat H. W. Valkenaar steeds alleen optrad en dat dr. Hemmers of er

*) Lees, heeft gehad. Hemmers is overleden, den naam van zijn opvolger vindt men op een andere plaats in dit No. (RED.)

niet bij was, of zich met de practijk niet bemoeide. Uit alles blijkt dus, dat gedaagde aansprakelijk en dr. Hemmers de stroomaan is en ten slotte staat vast, dat gedaagde de huurder is van het huis aan den Open Rijstuijn, waarvan het contract wordt overgelegd. Gedaagde blijft echter alle aansprakelijkheid ontkennen en tracht het aangevoerde zooveel mogelijk te weerleggen, zoodat de vordering zal moeten ontzegt worden.

Voor eischeres werd gepleit door mr. I. Winkel, voor gedaagde door mr. H. H. De Hartog.

De uitspraak deelen we later mede.

(Rotterd. Nieuwsbl.)

Voor het kantongerecht te Den Helder werd onlangs de zaak behandeld contra den heer C. A. Staalman, volgens eigen verklaring „electriseerder van menschen en dieren”, beklaagd van het ongeoorloofd uitoefenen der geneeskunde, door toepassing van electriciteit voor geneeskundige doeleinden, en wel in twee bepaald aangewezen gevallen. De belangstelling in deze zaak was buitengewoon; de tribune was stampvol. Er werden niet minder dan 14 getuigen gehoord, van wie 10 à décharge.

De heer Staalman, die persoonlijk zijne verdediging voordroeg, ontkende te hebben gehandeld in strijd met de wet op de geneeskunde, daar de electriciteit door hem niet wordt toegepast met een geneeskundig doel.

De ambtenaar van het openbaar ministerie daarentegen achtte het ten laste gelegde wettig en overtuigend bewezen en vorderde de veroordeeling van beklagde tot 2 geldboeten van f 80, subsidiair 30 dagen hechtenis voor elke boete.

De uitspraak werd bepaald op 6 October.

(Dgbl. v. H.)

CORRESPONDENTIE.

Abonné uit België. Gij schrijft: „Indien Retau niet overdreef en terzelfdertijd meer consequent met zich zelf was en niet voor hoofdrol had kwakzalverijen uit te oefenen, dan kon het werk „Retau's Zelfbewaring” ook tot een algemeene nuttigheid behooren.” Daar wij in het vorig No. in antwoord op uwe vragen, die wij zonder Uw naam hebben geplaatst, o. i. duidelijk hebben aangetoond dat de z.g. Dr. Retau wel en zeer gevaarlijk overdrijft en dat kwakzalverij zijn hoofddoel is, vinden wij geen aanleiding uw schrijven van 14 September te plaatsen.

H. J. S. te W. e.a. Voor de toezending van het biljet over Cozapoeider betuigen wij onzen dank. Wij hebben, naar wij meenen, al genoeg over deze kwakzalverij geschreven.

J. de W. te H. Dank voor het gezondene; in dit No. zult gij het antwoord op uw vraag vinden. Ook wij gelooven dat de Redactie van het bedoelde blad er is ingeloopt, wat trouwens te verontschuldigen is.

Dr. H. C. M. te P. Ook U onzen dank; gij hebt ons met de toezending zeer verplicht.

O. B. te A. Statuten enz. van den Bond van Slechthoorenden in dank ontvangen. Uwe opmerking hebben wij aan de Administratie overgebracht. In 't vervolg zal U een blad worden gezonden.

P. A. te D. Sanatogeen, dat meer als versterkend middel dan als geneesmiddel wordt aangekondigd, kunnen wij geen kwakzalversmiddel noemen ofschoon het op zoo'n opzienbarende wijze onder de oogen van het publiek wordt gebracht, dat het door menigeen als kwakzalverij wordt aangezien. Ook ons vervult de wijze van reclame niet met vertrouwen jegens het praeparaat. Wij schreven reeds vroeger: „Goede wijn behoeft zoo'n krans niet.”

C. de B. te D. Tot ons leedwezen moet Uw ingezonden stuk, dat reeds gezet is, tot een volgend No. blijven liggen. Er is ditmaal geen plaats en haast is er ook niet bij. Dit zult gij moeten toegeven.

K. B. te A. Ook ons is het opgevallen dat telkens wanneer o.a. bij Abdij-stroop, Foster's midde'en enz. kon worden aangetoond, dat de z.g. attesten, met of zonder portret, valsche waren, die reclame niet meer werd opgenomen in het blad dat haar vroeger bevatte, voor zoover dit een plaatselijk blad was. Toch eenig succes en een aansporing om door te gaan met het onderzoek van die buitengewone attesten.

E. R. te P. Welzeker is Uwe medewerking welkom; behoeven wij dit nog te zeggen?

ADVERTENTIE.

Hôtel „Koningin Wilhelmina Zeebad”

KIJKDUIN (bij den Haag.) 7/12
TELEFOON INTERCOMMUNAAL No. 15.

Prachtig breed Strand, Zuiver Water, Ruim Terras, Heerlijk Zitje, Café-Restaurant. Uitstekende Keuken en Kelder. Stalling voor Rijtuigen, Auto's en Fietsen.

AANBEVELEND,

GERARD PINKSEN.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.
Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.
C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768
J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE's bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MIJ.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur

Hoofdartikel: Zambuk-iana.

Berichten: Algem. Vergadering van de Ver. t. d. Kwakzalverij. — Protocol van de Vergadering van het Intern. Comité ter bestrijding der kwakzalverij. — Maatregelen tegen de Kwakzalverij. — Loflijk optreden van de Gezondheidscommissie te 's-Hertogenbosch. — Lezing over kwakzalverij. — Een gezondbidder. — Waarschuwing tegen haarwaters. — Homeriana-verbod. — Een ontoerekenbaar kwakzalver.

Mededeelingen van verschillenden aard: Anti-Kwakzalpilletjes. — Herhaald verbod tot adverteeren van geheimmiddelen.

Correspondentie.

Herhaalde waarschuwingen: Pastilles Poncelet.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur

Het Bestuur heeft de eer hierbij ter algemeene kennis te brengen, dat in de Algemeene Vergadering van 17 Oct. j.l. de voorgestelde Statuten-wijzigingen met algemeene stemmen zijn aangenomen en tegelijk een Huishoudelijk Reglement is vastgesteld.

Het Bestuur zich dientengevolge demissionair achtend, zal zoo spoedig mogelijk de Koninklijke goedkeuring op de nieuwe Statuten aanvragen en na verkrijging daarvan de leden in de gelegenheid stellen een uit 12 leden te bestaan nieuw Bestuur voor de Vereeniging te kiezen.

In verband met een en ander werd punt 6 van de Agenda der Vergadering afgevoerd

Namens het Bestuur,

Mr. A. LIND, Voorzitter,

J. VAN RIEL, Secr.-Penningmeester.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden, of zich op het Maandblad willen abonneeren, gelieve zich reeds thans aan te melden bij den Secretaris-Penningmeester, Stadhoudersplein 34, 's-Gravenhage. Hun zullen dit en het volgende Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Aan de leden hierbij het dringend verzoek om in hun kring zooveel mogelijk propaganda voor de Vereeniging te maken.

Veel moeite behoeft hun dit niet te kosten, waar telkens blijkt, dat er velen zijn, die voor het streven onzer Vereeniging groote sympathie gevoelen en slechts een geringe persoonlijke opwekking behoeven, om ook door opgave voor het lidmaatschap daarvan te doen blijken.

J. VAN RIEL,
Secretaris-Penningmeester.

Zambuk-iana.

Zambuk en de gevolgen van zij aarwending.

Alweer wat nieuws. Zambuk vult thans voor een niet onbelangrijk gedeelte de advertentiekolommen der dagbladen. Zambuk, je prachtzalf, is een balsem om smartelijke ziekten van het vleesch te verdrijven, als ook om wonden en andere kwetsuren te genezen. Een balsem zoo zuiver en veredelend, dat het gevaar voor verstopping der poriën geneel is buiten gesloten. Gommen, sappen en balsems van de zeldzaamste planten en kruiden werden door langdurige experimenten beproefd. De genezende- en zuiverende bestanddeelen worden geabsorbeerd door de poriën der huid en door de weefsels heengevoerd, als zij in het in omloop zijnde bloed komen.

Dit alles meldt ons de advertenties die voor de heele en halve ingewijden duidelijk het cachet van marktgeschreeuw en onzinkramerij dragen.

Evenredig aan den toegezwaaide lof is natuurlijk het aantal kwalen waartegen het helpt. Huidaandoeningen, puisten, eczem, zweren, sneden, krabben, verstuikingen, brandwonden, hoofdschurft, schavingen, vleeschwonden, irriterende aambeien, kloven, springende handen, gezicht en lippen, zwerende borsten enz. enz., ik houd op, er zijn nog meer kwalen, waartegen Zambuk het onfeilbare middel heet te zijn.

De lezers van ons Maandblad zullen reeds door het opsommen van al deze kwalen begrepen hebben, dat we hier weer met een echt kwakzalversmiddel te doen hebben.

Het bedenkelijkste is de aanbeveling om het aan te wenden bij wonden, vleeschwonden, zwerende borsten, en eczem, daar moet ook de verstandige leek dunkt mij het hoofd over schudden.

Door cursussen in eerste hulp bij ongelukken door populaire geschriften, tracht men steeds het publiek duidelijk te maken, dat men aan wonden niet knoeien moet. Rein houden is eerste vereischte. De leer van de a- en antiseptiek heeft ons bekend gemaakt met de eenige wijze waarop men wonden voorloopig moet behandelen. Geen ploister, geen pap, geen zalven, maar, nadat de wond goed gereinigd is, een droog zuiver gaasje en daarna als het eene verwonding van eenige betekenis geldt den dokter raadplegen; dat is het eenige middel, om bij verwondingen ernstige complicaties te voorkomen. En nu komt zo'n fabrikant met veel hoogdravende en nietszeggende woorden ons vertellen dat hij het beter weet. Velen dachten waarschijnlijk reeds met ons dat geeft ongelukken, want daar loopt Jan Publiek in en zoo is het dan ook reeds gegaan.

Een onzer leden meldt ons, dat hij twee dagen na elkander een patiënt in behandeling heeft gekregen die lijdende was aan de gevolgen van het gebruik van Zambuk.

De eerste had een heftig uitslag gekregen aan hoofd en hals door de aanwending van nog maar zeer weinig van deze heerlijke Zam-Buk; dat klinkt anders dan een zuivere en veredelende werking en de hulp die beloofd wordt tegen huidaandoeningen, puisten en zweren.

De tweede patiënt heeft een versche verwonding die hij op de fabriek had opgedaard niet behandeld volgens de lessen der eerste hulp, maar met Zam-Buk. Het gevolg is dat hij nu een ortstoken wond heeft, dat hij roode pijnlijke strepen aan den arm vertoont, met andere woorden dat hij lijdende is aan bloedvergiftiging. Nu kunt ge zien hoe zegenrijk en prachtig deze zuivere balsem werkt en met hoeveel vertrouwen men de mededeelingen van den fabrikant mag aannemen.

Dit is dunkt mij een duidelijke waarschuwing. Zal het helpen? of zal het publiek zich nog altijd maar weer opnieuw laten nemen, door gewetenlooze bedriegers, die geholpen door hunne gretig opgenomen advertenties en ingezonden mededeelingen, het publiek voorliegen met het uitsluitende doel zich zelve te verrijken?

E. J. A.

Ons gewerd het volgend schrijven dat wij ditmaal, in plaats van onder de rubriek „Ingezonden” hier een plaats geven.

„Amsterdam den 6 October 1908.

Geachte Redactie.

Dezer dagen werden te A'dam doosjes zalf met circulaires huis aan huis gezonden waarin de wonderbare geneeskraft werd omschreven, die „Zam-Buk” op de menschelijke huid uitoefende.

Ook werd een dusdanig pakket aan mijn huis *Prinsengracht 748* afgegeven.

Al lezende waarvoor deze zalf goed was en daar ik sedert eenige tijd wat pijn in mijn linker-schouder gevoelde, smeerde ik bedoelde schouder met deze zalf in. Aangezien vermeld stond, deze zalf bij een gezonde huid geen nadeel verrichtte, wreef ik den omtrek over boist en hals nog al wat ruim groot.

Verbeeld U, dat ik den volgenden morgen wakker wordende met een vreeselijke huid-jeukte geplaagd werd, terwijl de plaats waar de zalf gesmeerd was, overal met kleine roode pukkels geheel ontstoken was, in den 'oop van dien dag en de volgende had ik een hevige koorts.

Mijn arbeid als Winkelier heb ik die twee dagen *Zaterdag* en *Zondag* slepende verricht.

Maandag nadat ik mij op de hoogte had gesteld begaf ik mij met een mijner kennissen naar de vertegenwoordiger der „Zam-Buk“, *Rokin* No. 8 hoek *Krommeleboogsteeg*. Ik stapte een Apothekerswinkel binnen en vroeg beleefd of ik de eer had den vertegenwoordiger der „Zam-Buk“ zalf Mij. te spreken, toen ik geen antwoord daarop kreeg, deelde ik mede dat zooals in de prospectus stond aangegeven de „Zam-Buk“ dienstig was voor gewrichtspijn en dat ik daarvoor er mijn schouder mede ingewreven had en ziet u eens, met welk een uitslag en toonde Z.E. mijn gedeeltelijk ontblooten hals er bijvoegend dat ook mijn borst en schouder vreeselijk ontstoken waren, waarbij ik een hevige koorts had gehad.

Dan had je het niet moeten gebruiken werd mij snaauwend toegevoegd.

Zoo Mijnheer antwoordde ik, er staat toch dat de „Zam-Buk“ er voor gebruikt kan worden, wil men genezen.

Daar heb ik niets meê te maken, dan schrijf je maar naar Engeland was het antwoord. Ik trachtte Z.E. duidelijk te maken dat dit mijn werk niet was, dat ik mij toch te beklagen had aan het adres waar de vertegenwoordiger zetelde. Een juffrouw die mij de zaak nader wilde verklaren vertelde dat mijn huid zeker niet tegen zalf bestand was, daar dit meer voorkwam, waarop ik antwoordde dat men zulks in de prospectus had moeten vermelden, maar daarin wordt met een zekerheid van genezing voor alle huiden gesproken; waarop met ruw gezag tegen de juffrouw verder uitleg verboden werd. Ik vertelde Z.E. dan ook, dat het een hoogst onhebbelijke manier van handelen was waar het spreken meer geleek op blaffen, van jij en jou, dan eenige wijze van toelichting. Zeer ontstemd vertrok ik met mijn vuurrooden hals, borst en schouder, terwijl ik de koorts door kinine-pillen, ben meester geworden.

Het is daarom dat ik mij wend tot de Redactie van het M.bl. tegen Kwakzalverij om publiciteit vóór dat meer menschen met zwakke huiden het slachtoffer zullen worden; of moeten deze eerst in Engeland onderzocht worden, want hier is volgens de vertegenwoordiging, niemand.

Met de meeste Hoogachting

U. W. Edel d.w.

G. N. H. VAN RIESEN,

hoek Reguliers en Prinsengracht 748”.

In „Moleschott“ vinden wij over de gevaarlijkheid van de aanwending van *laurierolie* (bij het volk o.a. bekend als „olie van Baaij”), een der bestanddeelen van Zambuk, het volgende:

„Prof. STOKVIS heeft eens in zijne praktijk, eene reeds bejaarde ongetrouwde juffrouw behandeld, die op raad van een harer vriendinnen zich de geheele huid van het hoofd intensief met laurierolie had ingesmeerd en wel als middel tegen het uitvallen van het hoofdhaar! Het bleek een prachtig middel te zijn! Reeds na een paar dagen viel er geen haartje meer uit! De juffrouw overleed n.l. spoedig na het insmeeren aan een heftige aandoening van de huid van hoofd, gelaat en hals! Kalm aan dus met die zalf van Baaij!”

En in ons Maandblad van Juli 1906, bij de waarschuwing tegen *Epo's Cinquoline*, schreven wij:

„Een medicus, die lang in de noordelijke streken heeft gepraactiseerd, deelde ons mede, dat laurierbessenolie daar nog gretig wordt gebruikt, terwijl hij meermaalen dergelijke potjes had gezien.

Dikwijls worden door die olie belangrijke huiduitslagen veroorzaakt en in zijn praktijk had hij leelijke gevolgen van dat smeren gezien.

Lachend noemde hij het een kwakzalversmiddel, waarbij de kwakzalver geneesheer en apotheker ook nog wat laat verdienen en hij had de menschen nog al eens gewaarschuwd zonder dat het veel hielp.

Wel had echter een zijner patiënten, een juffrouw, zich voorgenomen het nooit meer te gebruiken, nadat zij dientengevolge een ernstige huiduitslag had doorgemaakt, 14 dagen lang

hulp in hare huishouding moest bekostigen en nog een apothekersrekening van f 18 bovendien had te betalen.”

Een onzer lezeressen zond ons een schrijven, waarin zij haar verontwaardiging er over uitspreekt dat het, zeker thans wel algemeen bekende gele pakje met drukwerk en monsterdoosje Zambuk, in haar brievenbus werd geworpen, zonder dat zij er om gevraagd had — terwijl toch de brief begint: „Mevrouw, Met genoegen ontvingen wij Uwe aanvraag om een gratis monster Zambuk” enz.

„Vindt U 't niet erg brutaal?” vraagt zij ons.

Och Mevrouw, wanneer wij ons over alle brutaliteiten van de kwakzalvers boos zouden maken, zouden wij geen leven meer hebben. Het behoort nu eenmaal tot het „métier”, een kwakzalver zonder brutaliteit kent zijn vak niet. Toch is er misschien een verklaring te vinden voor den aanhef van den brief. Men had denkelijk verwacht dat het, na de groote advertentie, storm zou loopen met de aanvragen om gratis-monsters en daarom de brieven al laten drukken. Vermoedelijk is het verwachte succes tegengevallen, en nu moeten de brieven en doosjes toch gebruikt worden. Zoo iets kan 't geval zijn — 't is maar een vermoeden — en het pleit dan voor het gezonde verstand van onze advertentielezers, dat er niet zooveel zijn ingeloopten.

Wij gelooven, Zambuk nu voor een tijdje te kunnen laten rusten; de aangehaalde ongeluksgevallen zullen menigeen ter waarschuwing zijn.

Wij hopen dat deze waarschuwingen een zoo groot mogelijk publiek onder de oogen zullen komen en koesteren de verwachting, dat die hoop niet ijdel zal blijken te zijn.

De Redacties van de onderscheidene couranten die toch steeds — en zeer terecht — melding maken van gevallen van bloedvergiftiging en dergelijke, teneinde het publiek tot voorzichtigheid aan te manen, zullen zeker niet achterwege blijven hare lezers te wijzen op de gevallen hierboven vermeld en waarvan zij, door toezending van het Maandblad, hebben kennis gekregen. O. i. ligt dat op haar weg; voorlichting van het publiek is toch haar leuze. Misschien zullen de Directies en Uitgevers, tuk op de groote advertenties, dit minder gaarne zien, maar mag dit een reden voor de Redacties zijn om in een zoo ernstige zaak het stilzwijgen te bewaren?

BERICHTEN.

Algemeene Vergadering der Vereeniging tegen de Kwakzalverij, gehouden op *Zaterdag* 17 October 1908 te *Amsterdam*.

Aanwezig 12 leden.

De Voorzitter, Mr. A. LIND, opent te circa 2 uur de vergadering met een woord van welkom aan de aanwezigen, wier aantal hij gaarne grooter had gezien. Aangenaam is het hem te kunnen constateren, dat de financiële toestand der Vereeniging gunstig mag heeten, niettegenstaande een kleine teruggang van het ledental heeft plaats gehad, ten deele toe te schrijven aan den algemeenen gedrukten economischen toestand. Het Bestuur hoopt echter, dat wanneer de voorgestelde statutenwijziging mocht worden aangenomen, een groote aanwinst van leden het gevolg dezer reorganisatie zal zijn, terwijl reeds thans beduidende vermeerdering van het ledental kon worden verkregen indien vele belangstellenden, tot heden alleen op het Maandblad geabonneerd, zich ook voor het lidmaatschap der Vereeniging wilden opgeven.

Spreker betuigt zijn leedwezen, dat van regeeringswege een reeds lang in uitzicht gesteld ontwerp nog niet is ingediend, waardoor Nederland bij het buitenland ten achter staat.

Een bestuurscommissie heeft ter audientie bij Minister HEEMSKERK de wenschen der Vereeniging ontwikkeld en tevens ter voldoening aan een vroeger gegeven opdracht gepoogd financiële subsidie van Rijksweg te verkrijgen, waarop het antwoord echter weinig hoopvol heeft geluid. Verder is aan de Tweede Kamer toegezonden een collectie van 192 vellen carton groot formaat beplakt met 3147 kwakzalversadvertenties gedurende één maand tijds uit 65 verschillende nieuwsbladen geknipt, welke enquête tot eenig verweer van de zijde der pers heeft geleid. Onze strijd met de bladen blijft nog steeds hopeeloos; menig hoogstaand man staat hier aan onze

zijde en nog onlangs is in een schrijven aan het Bestuur van den Nederlandschen Journalisten-Kring de houding der bladen in krasse termen gelaakt.

Waar nieuwe wettelijke bepalingen nog op zich laten wachten, releveert spreker met waardeering dat door Leden der Rechterlijke Macht krachtiger dan vroeger tegen kwakzalvers wordt opgetreden, terwijl hij verder nog met ingenomenheid melding maakt van de tot stand gebrachte wijziging in de postwet, die een belangrijke porto-besparing voor het Maandblad tengevolge zal hebben.

Als nauw verband houdend met onderwerpen op eene vorige algemeene vergadering behandeld en bepaaldelijk met de toen vernomen klacht over het verkoopen van geheimmiddelen door apothekers, doet spr. mededeeling van gehouden overleg met de besturen der Maatschappijen tot bevordering der Geneeskunst en der Pharmacie in zake het voorschrijven en afleveren van door de Vereeniging als Kwakzalversmiddelen beschouwde praeparaten. Defensie tegenover beide Besturen verbiedt hem hier in nadere bijzonderheden te treden, doch vermeent hij wel verlof te hebben mede te deelen, dat bij beide Maatschappijen de goede wil bestaat om te trachten daartegen maatregelen te nemen.

Verder is tengevolge van het ten vorige jaren door Dr. DE GROOT gedaan voorstel in overleg getreden met vereenigingen op onderwijs-gebied, doch heeft het Bestuur ten gevolge van onvoldoende instemming af moeten zien van het uitschrijven van een prijsvraag voor een leesboekje voor de lagere school dienstbaar te maken aan de bestrijding der kwakzalverij.

Daarentegen is wel steun verleend voor de uitgave van een populaire brochure, die door het Groene Kruis onder leiding van Ds. FLEISCHER met medewerking onzer Vereeniging zal worden uitgegeven en waarvan Dr. ABRAHAMS de schrijver zal zijn.

Zijne mededeelingen besluitende met den wensch dat de te verwachten besprekingen voor de Vereeniging vruchtbaar zullen blijken, stelt spr. daarna de andere punten der agenda aan de orde.

Achtereenvolgens worden de aan de leden toegezonden verslagen der vorige algemeene vergadering zoowel als het jaarverslag over 1907 onder dankzegging aan den Secretaris-penningmeester goedgekeurd; eveneens onder dankbetuiging de rekening en verantwoording over 1907.

Op verzoek van den heer VAN ELK wordt thans punt 7 der agenda aan de orde gesteld en doet deze als Secretaris van het Ned. sub-comité zur Bekämpfung der Charlatannerie eenige mededeelingen betreffende dat comité.

De notulen der vergadering zijn in de comité-vergadering van 13 Juni j.l. vastgesteld, waarbij tevens besloten werd de kosten van het Internationaal Secretariaat voorloopig voor Nederlandsche rekening te nemen, in afwachting dat de aangesloten buitenlandse vereenigingen het bedrag hunner jaarlijksche bijdragen zullen hebben vastgesteld.

Correspondentie is o. m. gevoerd geworden met vereenigingen te New-York en Parijs, zullende waarschijnlijk een volgende jaar in laatstgenoemde plaats een internationaal congres worden gehouden, waarop het comité zich wenscht te doen vertegenwoordigen.

De Voorzitter brengt daarna punt 8, voorstel tot wijziging der Statuten aan de orde, aangezien bij aanneming daarvan z. i. punt 6, voorziening in eene bestuursvacature op 31 December, overbodig wordt.

Spr. brengt in herinnering, dat ten vorigen jare op de Algemeene Vergadering van 26 October 1907, waarvan het verslag op deze vergadering zoo even is goedgekeurd, het bij art. 23 der vigeerende Statuten vereischt aantal leden niet aanwezig was, zoodat volgens de 2e alinea van gemeld artikel thans tot de voorgestelde wijzigingen kan worden besloten, zijnde in het concept geene verandering gebracht.

De gewijzigde Statuten worden met algemeene stemmen aangenomen.

De Voorzitter spreekt daarop den wensch uit, dat waar de Vereeniging door hare Statuten op breeder basis zal kunnen aageeren, meerdere bloei daarvan het gevolg zal mogen worden.

Waar het in het voornemen ligt de Koninklijke goedkeuring zoo spoedig mogelijk aan te vragen, acht hij voorziening in een eerst op 31 December vallende bestuursvacature onnoodig, daar z. i. na de aanneming der Statuten het geheele bestuur demissionair is en slechts behoort aan te blijven totdat de Koninklijke goedkeuring is verkregen. In een spoedig daarna uit te schrijven algemeene vergadering kan dan een bestuur voor de Vereeniging worden verkozen.

Aldus wordt besloten, nadat de heer VAN RIEL verklaart, op daarvoor aangevoerde gronden, die beschouwing niet te deelen.

Het ontwerp-huishoudelijk reglement wordt vervolgens met algemeene stemmen aangenomen.

mules die de man met schier onverstaanbare stem prevelde en maar steeds herhaalde. Een houten kruisje moest daarbij op de pijnlijke plekken worden gelegd en met geduld en lijdzaamheid zou de kwaal dan wel verdwijnen. De vrouw legde inderdaad een bewonderenswaardig geduld aan den dag, maar zoals aan alle dingen kwam ook daar een einde aan, haar geduld geraakte uitgeput — maar de pijn bleef ze behouden.

Intusschen had ook de dochter des huizes de hulp en den raad van den „gezond-bidder” ingeroepen. Het meisje verbeeldde zich, wanneer zij zich op straat vertoonde, steeds achtervolgd te worden door een kind, dat liep als zij liep, en staan bleef, als zij stond. De specialiteit achtte ook dit geval van ernstigen aard, maar evenals de maagpijn van maara geneeslijk; maar zoo weinig succes als de deskundige had met de moeder, zoo schitterend slaagde zijn methode bij de dochter. Dank zij den gebedsformulen verdween het kind met de achtervolgingsmanie als sneeuw voor de zon. De dochter ziet er althans, als zij uit gaat, geen spoor meer van. Dit consult kostte het meisje tien gulden.

De moeder werd door dit succes met de dochter weer opnieuw gesterkt in haar vertrouwen, duldde den specialiteit weer aan haar sponde en luisterde met hernieuwde aandacht. Maar 't gaf geen zier — de pijn was er en bleef er. Van geduldig en gewillig werd mama woedend en recalcitrant; de „bidder” kreeg zijn corgé, zij eischte haar geld terug. Dit laatste werd door den specialiteit geweigerd en vandaar een beroep op de tusschenkomst van de Utrechtsche politie. Mama diende een aanklacht in wegens oplichting en thans is de zaak in onderzoek. Te Zeist heeft de specialiteit uit Utrecht — een treinsmid van beroep — voorloopig afgedaan. (U. D.)

Waarschuwing uit Mecklenburg-Schwerin. Bij ministerieel rondschriven wordt met nadruk de aandacht gevestigd van alle overheidspersonen in het Groothertogdom Mecklenburg-Schwerin op den voortdurenden verkoop en het adverteeren van *Allen's World Hair-Restorer*, *The Melrose Favorite Hair-Restorer*, *Professor Paul Linds Haarwater* en *Reicherl's Haarbalsem*, welke middelen alle loodhoudend zijn en schadelijk voor de gezondheid, waarvan het verkoopen en aankondigen verboden is.

De autoriteiten worden aangeraand bij overtreding der wetten vervolging in te stellen.

Homericana-verbod. Steeds weer duikt dit geheimmiddel, de *Polygonum aviculare*, een gewoon onkruid, opnieuw op onder een anderen naam; reeds jaren geleden heeft onze vereeniging deze zwendelarij aan de kaak gesteld, hetzij het waardelooze goedje als Homeriana, als Russische thee, als Borstthee of welke andere schuilnaam ook, wordt aan den man gebracht.

Thans heeft weer de Deutsche Rijkskanselier er tegen gewaarschuwd, naar aanleiding der nieuwe verordeningen van April 1908 en er aan herinnerd, dat de verkoop en het adverteeren verboden is, onder welken nieuwen naam men ook tracht het te verbergen.

Ook een ontoerekenbaar kwakzalver? Onlangs is te Londen een kwakzalver tot negen maanden gevangenisstraf veroordeeld, omdat hij een dienstreisje een f 170 athandig had gemaakt voor een behandeling, die haar een oog, dat zij miste, terug zou bezorgen. Van zelf zou in de leege holte een nieuw oog groeien, had hij haar wijs ge maakt. De behandeling bestond hierin, dat hij haar voorover op een tafel legde, drie groene kleeden over haar uitspreidde en haar dan ongemakkelijk met de vuist op rug, schouders en achterhoofd bewerkte. Ze kon zich na een behandeling haast niet bewegen. Voor den rechter zei de kwakzalver, dat hij met dat slaan de magnetische strooming, uitgaande van de ruggestreg, moest losmaken. Die werkte dan op de oogholte. Hij had het meisje, dat eerst ongeloovig was, overtuigd, door haar te verzekeren, dat hij al patiënten een nieuw hart, een nieuwe lever en longen had bezorgd. Pas had hij een dame haar ruggegraat op 17 plaatsen gebroken en weer aan elkaar gemaakt zonder dat het pijn deed. Het leek wel of de kwakzalver niet wel bij het hoofd was en die dingen zelf geloofde. Hij zal in de gevangenis waargenomen worden. (N. H. Ct.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Anti-kwakzalfpilletjes.

Zambuk. Humberg? Het leek me, door de groote reclame, die er voor gemaakt wordt en door de veelzijdige genezingskracht van de zalf al dadelijk een verdacht middel. Soms zegt de

naam van de firma, waar het te verkrijgen is, al genoeg; ook die gratis-monsterdoosjes werken verdacht.

Edoch: onderzoek alle dingen en behoud het goede. Ik knipte een coupon uit een der dagbladen, voegde 6 cts. in postzegels bij voor frankeering van het pakje en wachtte de dingen, die komen zouden.

Nu mag 't beroerd zijn een vogel cadeau te krijgen en geen kooi te bezitten, maar Zambuk te ontvangen en niet lijdende te zijn aan aambeien, brandwonden, puisten, eczeem, zeere beenen, etterende zweren, bloedvergiftiging, abscessen, steenpuisten, uitslag bij het tanden krijgen (sic! Helpt Zambuk mogelijk óók om wéér tanden te krijgen? Dan bestel ik 'n doos!) schurft, zeere lippen, reumatiek, pijnlijke voeten, baardschurft — aan geen dezer kwalen lijdende, zelfs niet aan zeere tepels, waarvoor het middel ook afdoend moet helpen ziet, lezers, dat is gewoonweg pech. En ik kon toch moeielijk naar m'n medicus gaan en hem verzoeken wat kunstmatige aambeities bij me te kweken of me een beetje scabies te maken; dat vergt het bestuur onzer Vereeniging niet van me en ook de lezers van dit Maandblad zijn humaan genoeg om dergelijke proeven niet van mij te verwachten.

Daar zat ik nu met mijn proefdoosje Zambuk; op mijn beurt ben ik humaan genoeg om geen proefnemingen op mijn medemenschen te organiseren. Anders had ik eens uitgekeken naar een juffrouw met baardschurft, een cavalierist met aambeien, een slangmensch met dikke knieën of een kaalhoofdige met schilfers in het haar.

Toen, plots, als 'n bliksemschicht, die een helderen Juni-nacht doorflitst, ontving ik het October-nummer van dit Maandblad. Las over Zambuk. Las, dat het humbug was.

Goed en wel, errare humanum est! Dr. SUYVER te Amsterdam, die het mengsel onderzocht, is niet onfeilbaar; even snel als bovengenoemde bliksemschicht doorschoot deze gedachte mijn artistiek-gelokt hoofd: dáár, waar een dokter onderzocht én een auteur, moet verschil van opinie bestaan. Ja, al ware ook ik dokter, dan zou de mogelijkheid van meningsverschil er waarlijk niet op verminderen! In ieder geval: wanneer twee hetzelfde doen, dan is dat niet hetzelfde. En mocht de dokter door z'n analyse tot bedroevende resultaten gekomen zijn, wie weet, tot welke resultaten ik kwam.

Verwacht nu, welwillende lezers, geen scheikundige analyse! Ik bezit geen laboratorium, geen microscopen, geen reageerbuisen en geen chemicaliën. Maar ik bezit een veranda, die uitzicht geeft op een groenen tuin, die in den winter ook wel eens wit is. Die veranda nu is mijn liefingsplek, m'n paradijs, m'n dorado, ik toef er, gaarne, droom er m'n mooiste droomen, schrijf en schilder daar en laat er m'n stem al werkende galmen totdat me vriendelijk door m'n huisgenooten verzocht wordt „nu eindelijk eens op te houden met dat geschreeuw”. Enfin, niet ieder is „angelegd” voor muziek; mijn bariton noemen ze geschreeuw!

Die veranda nu was den laatsten tijd 55 % in m'n waardeering gedaald; want de deuren piepten. Piepende deuren zijn voor ongetrouwde artisten, wat schoonmoeders voor gehuwde dito's zijn. O, die lamme, knarsende, piepende deuren! De wind bewoog ze heen en weer, toen ik te schilderen stond en telkens, telkens dat ellendige geknars! Toen smiet ik nijdig m'n palet en kwasten neer, zocht wat vaseline, vond die niet zag opeens het proefdoosje Zambuk.

Neen, dr. SUYVER, vergun me U te zeggen, dat Zambuk een heerlijk, verrukkelijk, doeltreffend, adorabel, onovertroffen, ja, een goddelijk middel is tegen piepende deuren!

ED. R.

Herhaald verbod tot adverteeren van Geheimmiddelen.

* Reeds in het jaar 1903 is in Zwitserland (kanton Zürich) een verbod uitgevaardigd om geheimmiddelen te adverteeren of op andere wijze door drukwerk of reclame aan te bevelen, zonder uitdrukkelijk verlot van den ambtelijken ge-

zondheidsdienst. Deze verleent dit verlot niet dan na onderzoek van de samenstelling van het middel en na vergelijking, wat de werking en den prijs betreft, met bestaande en bekende geneesmiddelen. Een zeer uitvoerige lijst van alle middelen, die zonder speciaal verlot vrijelijk door een ieder mogen verkocht worden, is te gelijker tijd opnieuw vastgesteld.

Het schijnt dat aan deze bepaling niet streng de hand wordt gehouden of dat ontduiking der strafbaarheid bij het opnemen van advertenties door de nieuwsbladen enz. mogelijk is; althans kort geleden heeft de kantonale regeering het volgende bekend gemaakt. Alle redacties en administraties van nieuwsbladen in het kanton Zürich worden met nadruk gewezen op de hierboven bedoelde wetsbepalingen in zooverre, dat zij in het vervolg de opneming van elke advertentie of reclame moeten weigeren, die de aankondiging bevat van eenig genees- of geheimmiddel zonder dat gelijktijdig met de aanvraag tot plaatsing wordt overgelegd het verlot daartoe van den ambtelijken Gezondheidsdienst. De strafbepalingen der wet zijn op iedere overtreding toepasselijk.

CORRESPONDENTIE.

C. de B. te D. Uw stuk moet, tot onzen spijt, weer, met vele anderen, blijven liggen.

Mevr. G. C. S. J. te L. Dank voor uw schrijven. Voor bijzondere mededeelingen omtrent *Zambuk* houden wij ons aanbevelen; gij ziet, dat wij al 't een en ander ontvangen hebben.

A. A. F. B. te 's-H. Ook u onzen besten dank. Tegen de Osomo Co. is reeds meermalen geschreven, o. a. in het Maandblad van October 1907.

B. T. C. te N. en St. J. Het jaarverslag over 1907-1908 van de Provinc.-Zeeuwsche Vereeniging „Het Groene Kruis” in dank ontvangen.

Dr. S. S. G. te G. Met veel genoegen ontvingen wij uw schrijven; jammer dat het voor dit n°. te laat kwam en wij het tot het December-no. moeten uitstellen. Wij houden ons verder aanbevelen.

Aan allen, die ons de boekjes over de middelen van *Moeder Seigel* toezonden, betuigen wij onzen dank. Tegen de tablatten is gewaarschuwd in het Maandblad van Augustus j.l.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

PASTILLES PONCELET. Nog steeds worden deze Pastilles, in groote geïllustreerde advertenties, als een onfeilbaar middel tegen tal van kwalen aanbevolen. Onder meer wordt er van gezegd: „Zij bezitten al de voordeelen der andere hoestmiddelen zonder een enkel hunner ongemakken te hebben”.

Laat ons eens nagaan of dit waar is. De pastilles bestaan volgens opgave in sommige advertenties uit *leer*, *chloorzure potasch*, *ipecacuanha* en *zoethout*, terwijl in enkele vroegere advertenties *codeïne* in de samenstelling was opgenomen en in andere niet.

Het onderzoek van onze leden, de heeren J. C. v. D. HART J. Jz. en H. SUTSEMA, heeft inderdaad aangetoond de aanwezigheid van *chloorzure potasch* en *ipecacuanha*, terwijl er veel waarschijnlijkheid — doch geen zekerheid — was voor het voorhanden zijn van *codeïne*. Wanneer wij deze laatste stof, een sterk vergif, nu zelfs buiten bespreking laten, dan zijn nog de twee andere stoffen, die trouwens zeer oude, bekende geneesmiddelen zijn, geenszins als zoo onschadelijk te beschouwen, dat het geregeld gebruik daarvan aan iedereen kan worden aanbevolen. En dan nog wel ook aan kinderen.

Integendeel: een geregeld gebruik van *ipecacuanha* — een sterk braakmiddel — kan voor sommige lijdens (en juist o. a. voor die lijdens aan wie PONCELET hulp belooft), zelfs al is de hoeveelheid zeer gering, *hoogst ernstige gevolgen na zich sleepen*, en ook de chloorzure potasch mag slechts met groote voorzichtigheid inwendig worden gebruikt. Reeds dikwijls heeft het onoordeelkundig innemen van deze laatste stof den dood veroorzaakt.

Tegenover al deze nadeelen bieden de Pastilles Poncelet geen enkel voordeel. Toegegeven dat de bestanddeelen daarvan enkele malen inderdaad heilzaam kunnen werken bij sommige gevallen van verkoudheid, keelpijn of zoo iets, dan kan men die bestanddeelen, in elke gewenschte hoeveelheid, evengoed bij ieder apotheker hier te lande krijgen, en zeker niet duurder

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER. E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.

Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het 2e Kantongerecht te Amsterdam.

C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar. Aantal Leden: 768

J. VAN RIEL, Militair Apotheker te 's-Gravenhage, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, PLANTAGE KERKLAAN 47 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE'S bij den Secretaris-Penningmeester J. VAN RIEL, STADHOUDERSPLEIN 34, 's Gravenhage, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post per jaar f 1.25

ADVERTENTIEPRIJS 1—6 regels f 1.50

Elke regel meer 25 Cent.

Groote letters volgens plaatsruimte.

Advertentiën moeten vóór den 25sten der maand gezonden worden aan „DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MIJ.” en worden alleen opgenomen wanneer het Bestuur tegen den inhoud geen bezwaar heeft.

Bij dit No. behoort een Bijvoegsel.

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Samenstelling der middelen in 1908 onderzocht.

Berichten: Antineurasthine. — Zam-buk. — Internationaal Verbond tegen de kwakzalverij. — Geheimmiddel voor het vee. — Maandblad voor Lichamelijke Opvoeding. — Bond van Groothandelaren in Chemicaliën enz. — Geheimmiddelen en kwakzalverij. — Goed voorbeeld uit Rusland. — Kwakzalverij langs de Engelsche spoorwegen.

Mededeelingen van verschillenden aard: Ozonia. — Owbridge's Longhersteller. — Kwakzalverij of domheid. — Leugen-advertenties van Foster.

Ingezonden: Hulp van geneesheeren in den strijd. Boekbeschouwing: Abrahams: Wacht U voor den kwakzalver.

Rechtszaken: Valkenaar de wonderdokter. — Onbevoegde uitoefening der tandheelkunde. Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Voor het lidmaatschap hebben zich aangemeld de Heeren:

Dr. L. VAN COEVORDEN, Gep. Off. v. Gez. 1e kl. Ned. O. I. L. te Amsterdam.
C. M. PLEYTE D'AILLY, Directeur der Kon. Pharm. Handelsvereeniging .. te Amsterdam.
GERARD PINKSEN, Hotelh. te Kijkduin-Loosduinen.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden, of zich op het Maandblad willen abonneren, gelieven zich reeds thans aan te melden bij den Secretaris-Penningmeester, Stadhoudersplein 34, 's-Gravenhage. Hun zullen dit en het vorig Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Aan de leden hierbij het dringend verzoek om in hun kring zooveel mogelijk propaganda voor de Vereeniging te maken.

Veel moeite behoeft hun dit niet te kosten, waar telkens blijkt, dat er velen zijn, die voor het streven onzer Vereeniging groote sympathie gevoelen en slechts een geringe persoonlijke opwekking behoeven, om ook door opgave voor het lidmaatschap daarvan te doen blijken.

J. VAN RIEL,
Secretaris-Penningmeester.

Opgaaf van de samenstelling der middelen, van wege de Vereeniging tegen de kwakzalverij in 1908 onderzocht of behandeld in dien jaargang van het Maandblad.

AAMBEIENZALF VAN BROEDER BENEDICTUS is een mengsel van vaseline (of paraffine) en lanoline. (No. 2.)

AMMONOL, tabletten van 0.3 gram, bevattende Ammonium-phenyl-acetamide. (No. 6.)

BARTON'S CUREERDRUPPEN bestaan uit een aftreksel van Senega-wortel. (No. 1.)

CITRONALPILLEN kunnen aldus worden bereid: Zoutzure kinine, 0.5 gram, citroenzuur 10 gram, extract van Rhamnusbast 6 gram, extract van Boschbessenbladen 4 gram; hiervan 100 pillen te maken. (No. 4.)

FENIX-ZALF bevat zink-oxyde, ijzerhoudende roode bolus, was en vet. (No. 8.)

HOESTSTROOP VAN HET BOERTJE bestaat uit aardappelstroop, salicylzuur, sacharine, anijsolie en een weinig alcohol. (No. 2.)

LYMPHOL is, in hoofdzaak, een mengsel van pepermintolie, kajoepoetolie en spiritus. (No. 2.)

MIDDEL TEGEN STEENPUISTEN van den koster der R. K. kerk te Sappemeer, komt geheel overeen met het poeder, verkregen door het afraspen van een afgekookt been of bout. (No. 4.)

MULDERIJ'S SUIKERZIEKTEMEEL is onveranderd tarwemeel. (No. 10.)

NERVO-PILLS; 60 pillen bevatten als werkzaam bestanddeel: Broom-natrium 3.04 gram, citroenzure coffeine 1.12 gram en antipyrine 2.07 gram. (No. 5.)

OZONIA komt vrijwel overeen met waterrijve soda. (No. 12.)

POUDRE DISSOLVANT ANTISEPTIQUE DU DR. LEMYRE (van het Instituut de la Surdit ) bestaat uit borax en salicylzuur, met een reukje naar phenol. (No. 2.)

SAMENGESTELDE BARKOLA TINCTUUR. Hiervoor geeft de Commissie voor het onderzoek van Spécialités (uit de Ned. Maatsch. t. b. d. Pharmacie) het volgend voorschrift:

R. Acetat. kalici	20 Gr.
Glycerini	18 —
Extract. Graminis	1 —
— Heleni�	3 —
— stigmat-Mayidis	4 —
Aquae q.s. ad	100 —

M. Filtra (No. 7.)

MOEDER SEIGEL'S TABLETTEN bestaan uit aloë (No. 8.)

SIROOP VAN DE ABDIJ DER MONNIKEN VAN MONT-MAJOUR bevat aardappelstroop, zoethout bestanddeelen, salicylzuur, saccharine, alcohol en een vruchtenessence. (No. 6.)

SROOPAL, waarschijnlijk tot poeder gebrachte bladen uit de familie der Labiaten of Verbena-aceen; een ander onderzoeker beschouwt het als poeder van Teucrium Scorodonia. (No. 6.)

TONIC LABADIE tegen morphinisme bevat als werkzaam bestanddeel morphine. (No. 10.)

TRENCH'S REMEDY, in hoofdzaak een oplossing van broomkalium, broomnatrium en broomammonium. (No. 7.)

TUBERCULINE VAN POSTEMA (herhaald onderzoek) bestaat uit petroleum, ijzerhoudende traan en anijsolie. (No. 1.)

ZAM-BUK is een mengsel van 75 procent vaste paraffine met Laurier-olie en Eucalyptus-olie. (No. 10.)

BERICHTEN.

Antineurasthine.

(Voorloopige waarschuwing.)

Eenige dagen geleden verscheen in de dagbladen een groote, opzienbarende, ongetwijfeld gevaarlijke reclame, voorzien van het portret van Dr. LAPPONI, Lijfarts van Z. H. Paus Pius X, van de Antineurasthin Mpij, gevestigd aan het bekende adres: Rokin 8 te Amsterdam.

Het was te laat om nog in dit no. van het Maandblad die reclame uitvoerig te bespreken; wij moeten dus thans volstaan met de volgende waarschuwing, die reeds in het blad van Juni 1907 gestaan heeft, over te nemen:

Publicatie van den Gezondheidsraad te Karlsruhe. Door advertenties en verzending van prospectussen en brochures, wordt reeds sedert geruimen tijd reclame gemaakt voor Dr. Hartmann's zenuwvoeding, Antineurasthine, verkrijgbaar bij Dr. Karl Hartmann te Berlijn. Dit middel wordt als onfeilbaar tegen alle soort van zenuwlijden en de daartoe te brengen ziekten aanbevolen, o.a. ook tegen epilepsie, drankzucht, gevolgen van Syphilis enz. Daarbij worden, op de bekende wijze, de gevolgen van de verzwakking der zenuwen op de donkerste wijze geschilderd om de zieken angstig te maken en hen tot het gebruik van het aangeboden middel te verlokken. Zoo wordt o. a. onder het beeld van een polyp gezegd: „Zoo vreeselijk en van verschillenden vorm als de vangarmen van een polyp, zijn de symptomen van de zenuwziekte”.

Antineurasthine is een mengsel van droog eidooier, melksuiker en gluten met een gering gehalte aan zetmeel, dextrine en smaakverbe-

terende toevoegselen. Eenige werking op de zenuwen bezit het middel niet.

Wij waarschuwen voor den aankoop.
Karlsruhe, 6 April 1907.

Zam-buk. Onze verwachting in het vorig no. uitgesproken, dat de dagbladen, in het belang van het publiek, mededeeling zouden doen van de door ons genoemde gevallen van nadeelige gevolgen van het aanwenden van Zam-buk is, tot ons leedwezen, beschaamd geworden. Slechts 2 Weekbladen kregen wij onder de oogen waarin een waarschuwing was opgenomen: n.l. *De Alkmaarder*, die onze mededeelingen getrouw opneemt en de *Deutsche Wochenzeitung für die Niederlande und Belgien*. Wij kunnen niet aannemen dat het geheel zoo gering is; zijn er niet meer bladen? Wie is zoo beleefd ze, indien ze er zijn, ons toe te zenden?

Met ingenomenheid vermelden wij, dat de heer HEPKEMA, Directeur van het *Nieuwsblad van Friesland te Heerenveen*, nadat hij bij ons informaties had ingewonnen, geweigerd heeft de goed betaalde advertenties van Zam-buk op te nemen, niettegenstaande den aandrang door de la Mar's advertentie-bureau op hem uitgeoefend.

Internationaal verbond tegen de kwakzalverij. In het te Parijs verschijnend Maandblad *L'Enseignement Médico-mutuel International* roept Prof. LEVASSORT, onder mededeeling van een ontvangen schrijven van den heer VAN ELK, de lezers op om toe te treden tot het Internationaal verbond; de Redactie van het Maandblad betuigt met deze oproeping haar instemming.

Bij den heer J. M. VAN ELK te Eefde is nog ontvangen ten behoeve van het Nederlandsch subcomité van de heeren:

Dr. W. RUTGERS VAN DER LOEFF f 2.50
E. TH. SMEETS „ 2.50

Geheimmiddel voor het vee. De heer J. MESDAG, zuivelconsulent te Leeuwarden waarschuwt in het „Friesch Weekblad”, orgaan der „Friesche Maatschappij van Landbouw”, tegen het „absoluut zeker geneesmiddel” voor verschillende ziekten bij kalveren enz., dat door M. A. DE WIT te Oudenbosch (N.-B.), wordt aanbevolen en voor f 2.50 de vijf poedertjes verkrijgbaar gesteld.

Volgens scheikundig onderzoek is de samenstelling van dat geneesmiddel van zoodanigen aard, dat de toepassing tegen de in Friesland voorkomende kalversterfte geheel nutteloos zal blijken.

(N. v. d. D.)

Nederl. Maandblad voor Lichamelijke Opvoeding. Wij vestigen de aandacht op dit, op 1 October j.l. verschenen Maandblad, dat gewijd is aan volksgezondheid en volkskracht. Redacteur is de heer J. DE REGT; het adres van Redactie en Administratie is Wagenplein 180, den Haag.

De Abonnementsprijs is f 1.— per jaar.

Bond van Groothandelaren in Chemicaliën, Drogerijen en Pharmaceutische Producten. In de vergadering van den Bond, van 31 October j.l., werd o. m. aangenomen een voorstel dat de Bond zich tot de Regeering zal wenden ten einde te verkrijgen, dat het aanbevelen en te koop aanbieden van waren, als geneesmiddel tegen daarbij speciaal genoemde ziekten of kwalen, elders dan in geneeskundige periodieken worde verboden.

De toelichting op het voorstel vermeldde, dat de redactie zoodanig is gekozen, dat alle geheimmiddelen daardoor worden getroffen, zonder dat nochtans het woord zelve genoemd is, omdat daarvoor geen voor de praktijk afdoende definitie te geven is.

(Ph. Weekbl.)

Geheimmiddelen en kwakzalverij.

Op den Aerztetag te Danzig heeft DR. REISIG een verslag uitgebracht over advertenties op kwakzalverij-gebied. Afzonderlijk worden Jugend en Simplicissimus beschouwd, omdat deze altijd te velde trekken vóór de volksvoorlichting en tegen pogingen om het volk dem te houden, of te laten plukken. Deze verdienstelijke bladen verdienen resp. ten minste 30,000 en 28,000 Mk. per jaar aan de kwakzalverij. In een kwartaal bevatte Jugend 277 kwakzalvers-advertenties, waarvan 122 op het gebied van geslachtsleven en 62 met belofte van vermeerdering of vermindering van het vet, schoone buste, slanke taille enz. Simplicissimus bevatte 156 geslachtelijke advertenties. Alleen de wetgever kan aan dit euvel een eind maken.

Een goed voorbeeld uit Rusland. De Geneeskundige Raad heeft in een land als Rusland meer te zeggen dan in andere landen. Zoo heeft

hij kunnen verbieden den invoer van pink-pillen door de firma FULFORD & Co. Ltd. te Toronto en van „pillen tot reguleering der menstruatie” van de maatschappij SALOMONSKI te Berlijn. Het hangt nu van de onkreukbaarheid der grensbeambten af, of het Russische publiek zich zal beperken tot inlandsche kwakzalversmiddelen, of niet.

(T. v. G.)

Kwakzalverij langs de Spoorwegen. *The Lancet* moet met leedwezen instemming betuigen met een voor het Engelsche publiek verre van vleiende reisbeschrijving in een Italiaansch blad. De reiziger vertelt, hoe in Engeland langs de spoorwegen op korte afstanden borden staan met in het oog loopende opschriften, die genezing verkondigen voor slepende spijsverteringsstoornissen, galachtige hoofdpijn, zenuwaandoeningen en al wat een spoorwegreiziger kan schelen. Hij drijft duchtig den spot met de kinderlijke lichtgelovigheid der „buoni Inglesi”, die volgens een berekening per jaar 65.500.000 patentmiddelen slikken, en aan wie meer dan één millionair-kwakzalver alles te danken heeft.

(T. v. G.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Ozonía.

„Ozonía, het grootste badgeneesmiddel voor rheumatiek, spit, lendenjicht en jicht. Onschatbaar voor gevoelige voeten. Gevoelige huid en verstuiking.

Baad de aangedane deelen en oogenblikkelijke verlichting volgt.

75 cent per pakje.

Eigenaars en fabrikanten

The Ozonia Co., Dublin en Londen.”

Bovenstaande advertentie met een prentje er bij, voorstellende een paar voeten in een badkuip, heeft ongetwijfeld reeds de aandacht van velen onzer lezers getrokken. Zij dient alweer tot een aanbeveling van een Engelsch fabrikaat, met welke producten ons land tegenwoordig — dank zij de hulp van SANDERS — als 't ware wordt overstromd.

Zooals men ziet wordt aan dit „badgeneesmiddel” een bijzondere waarde toegeschreven bij verschillende ziekten en wordt het zelfs met den titel van „onschatbaar” bestempeld.

Zijn die beweringen juist en mag men aannemen dat zij te goeder trouw worden geuit? Wanneer wij aan onze lezers zouden mededeelen, dat een beetje soda in het badwater alle wonderen kan verrichten, die van Ozonia worden verteld, zou men ons dan gelooven? Zeker niet; en terecht.

Maar als wij nu verder zeggen, dat, volgens het onderzoek van den heer S. S. GALLÉE, Pharm. Doct. en Apotheker te Gorinchem, Ozonia niet anders is dan uitgedroogde soda, overeenkomende met sodex, wat dan?

Wij zijn het geheel eens met Dr. GALLÉE, die in enkele plaatselijke bladen den raad heeft gegeven om, in plaats van 15 gram Ozonia in 4 liters warm water (zooals het voorschrift luidt) te gebruiken of 20 gram sodex of 35 gram soda. Dit geeft dan, ruw berekend, een geldbesparing van 1700 % en — voegen wij er bij — misschien schoone voeten.... maar anders niets.

Owbridge's Longhersteller.

Wij hebben het reeds meermalen aangetoond, dat kwakzalversmiddelen, vroeger aan de markt gebracht en daarna in de vergetelheid geraakt, na verloop van eenigen tijd weer opnieuw als iets nieuws en bijzonders worden aangeboden. Zoo is 't ook het geval met het middel, waarvan wij den naam hierboven vermelden.

In het begin en in den loop van het jaar 1899 werd voor deze kwakzalverij evenveel reclame gemaakt als thans, ofschoon wij ons niet herinneren dat toenmaals in *Het Nieuws van den Dag* een advertentie midden tusschen het redactionele gedeelte was opgenomen gelijk thans geschied is in het eerste blad van Woensdag 21 October 1908. Maar de advertenties en de reclames verdwenen weer uit de kolommen der dagen weekbladen om thans, na bijna tien jaar, weer te voorschijn te treden.

Na eenige korte waarschuwingen in de Maandbladen van Maart en April 1899, verscheen in het no. van Mei 1900 een uitvoeriger artikel, dat wij thans nog eens in zijn geheel laten volgen. Wel is waar is het begin daarvan thans niet toepasselijk, maar wij laten het toch staan, omdat het geen kwaad kan onze lezers nogmaals er op te wijzen, hoe het komt, dat kwakzalversmiddelen, reeds geruimen tijd geadverteerd, somwijlen betrekkelijk laat in ons blad worden besproken.

„Beter laat dan nooit” zullen onze belangstellende lezers denken, wanneer zij dit opschrift lezen. Reeds sedert Februari van 't vorig jaar ontsiert de bekende in ovaalvorm geplaatste advertentie de meeste onzer bladen; reeds in Maart 1899 hebben wij een voorloopige waarschuwing tegen het bovengenoemd middel in ons blad geplaatst en eerst thans komen wij iets uitvoeriger op deze zaak terug.

Hoe komt dat? Was zij niet ernstig genoeg om er werk van te maken? Onze lezers zullen spoedig het tegendeel zien. Maar er is een andere reden, die ook bij de behandeling van andere middelen dikwerf tot vertraging leidt en waarop het wel eens gewenscht is de aandacht te vestigen.

Bij het bespreken van een kwakzalversmiddel stelt het publiek er prijs op met de samenstelling van zoo'n middel bekend te worden gemaakt, zoodat een onderzoek naar die samenstelling aan de bespreking moet voorafgaan. Nu levert zoo'n onderzoek zeer dikwijls ernstige moeilijkheden op, vooral wanneer men met producten van plantaardigen oorsprong te doen heeft, zoodat daaraan veel tijd en moeite moet worden besteed. Maar nog groter worden die bezwaren, wanneer zoo'n middel wordt aangekondigd als bereid uit tal van uitstekende geneesmiddelen... en ze inderdaad niets bijzonders bevatten. De onderzoeker, bevreesd een of andere stof over het hoofd te zien, is niet tevreden, voor hij in alle richtingen heeft gezocht en... onnoodig te zeggen hoeveel tijd daarmee gemoeid is.

Dit in 't algemeen — en nu in 't bijzonder het middel in quaestie waardoor wij tegelijkertijd op ons eigenlijk onderwerp terugkomen. *Owbridge's Longhersteller* is achtereenvolgens door twee door ons zeer gewaardeerde deskundigen onderzocht. De heer D. BIERHAALDER te Baarn, die geruimen tijd — doch zonder resultaat — naar werkzame bestanddeelen had gezocht, was, door andere bezigheden, verhinderd het onderzoek in den eersten tijd af te maken en wij vonden toen den heer L. J. B. VAN DER MARCK te Zutphen bereid zijne krachten en wetenschap aan het middel te besteden.

Diens rapport is thans in ons bezit; het is uitvoerig en voor den deskundige van veel belang. Voor onze lezers moeten wij echter volstaan met alleen de conclusie mee te deelen; zij luidt aldus: „Op grond van dit resultaat kom ik tot het besluit dat het middel bestaat uit rietsuiker-melasse, gearomatiseerd met een spoor sassafras-olie”. Met andere woorden: *Owbridge's Longhersteller* is keukenstroop met een spoor van een, als geneesmiddel, weinig beteekenende olie. Geneeskrachtige stoffen werden niet aangetroffen.

Nu wij het bovenstaande weten zullen wij de advertentie eens overlezen:

„Gedurende 24 jaren heeft de roem van *Owbridge's Longhersteller* als geneesmiddel tegen verkoudheden, hoest en alle aandoeningen der ademhalingswerktuigen zich snel verbreid, zoodat het in alle Engelsche familiën zeer bekend geworden is.

De vraag er naar in landen op het continent is zoo groot, dat de eigenaar bijzondere schikkingen heeft moeten treffen, opdat dit beroemde geneesmiddel bij de voornaamste apothekers en verkoopers van geneesmiddelen in Holland te verkrijgen zou zijn. ('t Zou bij den kruidenier beter op zijn plaats zijn, dunkt ons. Red.)

Het groote succes, dat het door zijne uitmuntende eigenschappen verkregen heeft onder alle standen der Engelsche samenleving, in weerwil van vele mededingers, is het beste bewijs van zijne waarde voor allen, die lijden aan verkoud-

heden, hoest, asthma, bronchitis of eenige andere keel- of long aandoening.

Te verkrijgen in flesschen à 80 cents."

De man is toch bescheiden; hij had gerust kunnen zeggen: „gedurende meer dan 100 jaren”, in plaats van „24 jaren”. Stroop is een huis-middeltje dat, op een of ander wijze, al sedert onheuglijke tijden is aangewend om bij het hoesten wat verzachting aan te brengen — zoo ook suikerwater — maar als *geneesmiddel* tegen de advertentie genoemde kwalen en wel met zulke „uitmuntende eigenschappen” was het nooit bekend. *En dat is 't nu nog niet*, al moge mijnheer OWBRIDGE het ook nog zoo vaak verklaren stroop is *geen geneesmiddel* o. a. bij „alle aandoeningen der ademhalingswerktuigen”. 't Lijkt er niets op.

Is 't nu nog noodig te waarschuwen tegen het aankopen en gebruiken van *Owbridge's longhersteller*? Is 't geen echte kwakzalverij? Wie een beetje stroop, ter waarde van een paar centen, voor 80 cent tracht te verkoopen en, om dit doel te bereiken, aan die stroop eigenschappen toeschrijft die zij niet bezit, handelt o. i. onverantwoordelijk. Maar die handeling wordt *gevaarlijk* voor het algemeen belang, wanneer men die stroop aan de lijders tracht op te dringen als het *middel bij uitnemendheid*, het middel beter dan alle andere; de patiënt, die aan die verklaring geloof hecht en 't middel gaat slikken, zal dikwijls den goeden tijd laten voorbijgaan, waarin doelmatig aangebrachte geneeskundige hulp een verkoudheid, hoest of keel-aandoening in de geboorte had gesmoord.

Ten slotte, om bij al dit treurige — want treurig is het inderdaad — onze lezers eens te doen lachen, moge het volgende een plaatsje vinden. Even als de meeste kwakzalvers bepaalt de firma OWBRIDGE zich niet tot één middel; zij levert ook nog pillen en een smeersel tegen allerlei kwalen af. Om die middelen ingang te doen vinden verspreidt zij, op 't voorbeeld van andere collega's, een soort van almanak, waarin de deugden van die producten worden opgemeld en waarin — zooals te doen gebruikelijk is — de benodigde hoeveelheid attesten zijn afgedrukt. Die almanak is in 't Engelsch gesteld, maar bevat, zeker voor de internationale verspreiding van de middelen, ook enkele wetenswaardigheden in het Nederlandsch, Fransch, Duitsch en Spaansch. Het Nederlandsche gedeelte luidt letterlijk aldus:

„*Owbridge's genees middel tegen Long ziekte.*”

Dit groote middel geneest zware Hoesting, Verkoudheden, Kink Horst, Boerst Ziekten, Keel Ziekte entering.

Aanwyzing tot gebruik.

Boven 14 jaren.....	1 Thee lepel
Van 6 tot 14.....	½ ”
Van 3 tot 6.....	15 Droppels
Van 1 tot 3.....	5 tot 7 ”
Van 6 Maanden tot 1 jaar 3 tot 5	”

Is het nood zaakelyk 3 of 4 keer per dag. De hoeveelheid te geven gedurende den dag moet aangelengd met een weinig koud water, dien tegen den nacht in een estlepel met warm water.

Waarschuwing — Draag Lung in toe dienning van dit genees middel en goef den aangervenen hoeveelhied zoo danig dat het de gewenschte uits lag meg opleveren.

De Flesh te Schudden”.

Moet tegen de kwakzalverij of tegen de domheid van het publiek te velde getrokken worden?

Onlangs op een medische promotie, werd de doctorandus aangevallen op de volgende stelling: „Wettelijke maatregelen dienen genomen te worden ter beteugeling der kwakzalverij.”

De opponens, een ervaren jurist, was van meening dat eerst het domme publiek verstandiger moest worden, *dan* zou de eerste stap in de goede richting zijn gedaan, *dan* zou meer bereikt worden dan door wettelijke maatregelen. De opponens opende geen nieuw gezichtsveld, maar sprak deze eenvoudige woorden zoo overtuigend uit, dat vele aanwezigen dachten, „*dzarin zit veel waarheid.*”

Den volgenden dag trof mij een staaltje van

groote publieksdomheid en kwakzalversbrutaliteit.

Ik woon n.m. in hetzelfde dorp als de kanker-specialist, reeds meerdere malen geverbaliseerd.

Een ijlbode roept mij aan om een recept voor een patiënte uit Naarden, bewoonster van een schuif, die een longbloeding heeft. Patiënte zal na bedaring der bloeding spoedig hier komen om zich te laten behandelen; bij nader toezien bleek me dat de bode niet voor mij een briefje had maar voor den kwakzalver; ik deelde hem dit mede en hij maakte direct rechtsomkeerd naar den kwakzalver, van wien hij spoedig per fiets naar Naarden vertrok (waar, naar ik meen, 2 à 3 Medici wonen.)

Den volgenden dag kwam het scheepje voor des kwakzalvers deur en werd patiënte zeker verder behandeld.

De lange reis, in aanmerking genomen het ernstige van den toestand en het feit dat in Naarden geneeskundige hulp bij de hand zou zijn, maar niet gevraagd werd, doen me vragen: Is het publiek nog zoo dom?

De attractie van dezen kwakzalver, die lijdende is aan de gevolgen van een apoplexie, is me niet duidelijk.

Dr. S. WARTENA.

Nederhorst den Berg,
20 Nov. 1908.

Leugen-advertenties!

Men schrijft ons uit Alkmaar:

In den laatsten tijd kreeg ik geen kranten meer in handen, waarin met naam en woonplaats aangeduide personen uit deze streek hun wonderbaarlijke genezingen uitbazuinden door het gebruik van Foster's Rugpijn nieren pillen. Men had er het foefje op gevonden menschen uit andere streken van ons land de loftrumpet over die soort kwakzalverij te doen blazen en daar deze te ver uit de buurt woonden om door mij opgezocht te worden ging het een poos goed en kon er rustig geadverteneerd worden omdat de opgegeven adressen toch niet te controleeren vielen, althans door mij niet.

Thans zijn er echter weer een paar advertenties verschenen uit plaatsen hier in de buurt: Hoorn, Beverwijk, Haarlem en Zaandam, zoodat er opnieuw werk aan den winkel is gekomen. We zullen ditmaal beginnen met *Hoorn*. Daar wonen volgens de snorkende advertenties de heer J. GONS, Turfhaven 24 en juffrouw APPEL, aanvankelijk Vijzelstraat 4, later achter de Vest 28, die beide op de bekende wijze hun tevredenheid over het gebruik der pillen kenbaar maken en den leverancier machtigen hiervan naar goedvinden gebruik te maken. 't Spreekt van zelf, dat de doctoren geen raad meer wisten, de patiënten alle mogelijke specialiteiten te vergeefs hadden geraadpleegd en ten einde raad hulp en troost bij Fosters pillen gezocht en gekregen hadden.

Toen ik bij den heer Gons binnen was gelaten en het doel van mijn komst had uiteengezet, verklaarde de man mij het volgende: Buiten weten van mijn dokter heb ik een paar malen een doosje van die pillen gebruikt, omdat ik er zoo veel goeds van hoorde. Aanvankelijk meende ik er eenige baat bij gevonden te hebben en zeide dit ook aan den pillen-vertegenwoordiger toen deze mij opzocht. Ik voegde er echter uitdrukkelijk aan toe, dat hij van deze verklaring geen gebruik mocht maken om er publiciteit aan te geven, want dat het best mogelijk kon zijn, dat het later bleek, dat de pillen niemandal hadden geholpen. Zoo was het ook; de pillen hebben mij niet de geringste genezing gebracht en des ondanks staat mijn naam als volkomen genezen in alle bladen. Ik protesteer hiertegen ten sterkste en machtig u om te vertellen, dat ik die heele pillen-rommel als zwendel beschouw, evenals alles wat omtrent mij in de advertentie is gezegd, n.b. nog wel, nadat ik beslist mijn verlangen te kennen gegeven had, dat van mijn aanvankelijk afgelegde verklaring in geen enkel opzicht gebruik mocht gemaakt worden.

„Mijn oogen zijn opengegaan, mijnheer”, aldus Gons verder. „'t Is allemaal niks gedaan met

die pillen. Die fabrikanten zouen een mensch tot op zijn hemd toe uitkleeden, als zullie de centen maar binnen krijgen, dáárom is 't hun te doen!”

— Begrijpt ge dit nú pas? vroeg ik verwonderd.

— Neen mijnheer, ik had het al in de gaten nadat ik er met mijn dokter over gesproken heb, maar ik heb 't nooit zoo kunnen zeggen. Zet U dát maar gerust in de krant!

Mijn ervaringen bij het volgende slachtoffer, Juffrouw Appel die echter ongesteld was, zoodat ik haar persoonlijk niet gesproken heb, waren dezelfde, blijkens de verklaringen van haar man, die mij welwillend te woord stond.

„Wat ben ik blij, dat U komt”, zeide deze, het hindert mij reeds langen tijd die advertenties te moeten lezen, omdat ze niets dan leugen en bedrog bevatten”.

— Hoe zoo?

— Wel mijnheer, mijn patroon heeft me al gevraagd hoeveel geld ik er extra aan verdien telkens wanneer ik in de krant sta voor dat bewijs omtrent de ge goedheid van die Foster's nieren pillen. Laat ik beginnen met te vertellen, dat mijn vrouw evenals Gons, dien ik wel ken, uitdrukkelijk gezegd heeft, dat van de aanvankelijk afgelegde verklaring, dat de pillen een zekere verlichting gaven, geen gebruik mocht worden gemaakt om andere menschen er eventueel in te laten loopen. De mogelijkheid bestond, dat de pillen ons geholpen hadden, — wat trouwens falikant is uitgekomen! — en anderen niet hielpen en wij zouden dan in dat geval zekere verantwoordelijkheid dragen. En dát wilden we niet, want zoo'n doosje kost f 1.75 en als een werkman of een ander, die hard voor zijn brood moet werken dit bedrag voor niets uitgeeft eventueel op ons gezag van genezing en 't helpt hem niet, dan krijgen wij de schuld. Dáárvan moesten we niets hebben!

En nu er toch een verklaring van ons in de bladen staat, die geheel en al onwaar is, heb ik al alles geprobeerd om hieraan een einde te maken. Aan de krant werd ik afgescheept met de mededeeling, dat er aan Foster wat verdiend werd en men zich verder met de zaak niet inliet; aan den winkel, waar de pillen gekocht waren, verwees men mij naar het kantoor in Amsterdam. Ik heb er natuurlijk direct naar toe geschreven, doch heb nooit eenig antwoord ontvangen. Wat moest ik er aan doen? Ik raadpleegde verschillende menschen, doch niemand wist een uitweg. Daarom ben ik zoo erg blij dat u gekomen bent, aan wien ik de geheele zaak nu eens kan vertellen. Hiervan moogt u gerust gebruik maken, ja, ik verzoek u er zelfs om en zou gaarne een krant ontvangen, waar 't in komt te staan, dan kan ik het aar' d'geeren laten lezen.”

Deze twee gevallen spreken wéér boekdeelen en rechtvaardigen volkomen den titel, dien ik boven dit relaas van mijn wedervaren te Hoorn schreef.

C. N. G.

INGEZONDEN.

Geachte Redactie.

Van tijd tot tijd ben ik in de gelegenheid Uw interessant blad te lezen en gaarne erken ik, dat ik er veel uit heb geleerd.

Jammer is het, dat het niet in ieders handen komt; ware dit mogelijk de kwakzalverij zou op den duur overwonnen worden. Als een gelukkig verschijnsel beschouw ik het, dat er enkele bladen zijn, die somtijds een artikel er uit overnemen en daardoor in niet geringe mate medehelpen de kwakzalverij, een der grootste vijanden der „kleine luijden” te bestrijden. Wat mij echter verwondert is: „dat door alle Heeren medici nog niet alles wordt gedaan om d't kwaad uit de wereld te helpen”. Zij toch weten natuurlijk nog oneindig beter dan wij leeken (met dit wij bedoel ik natuurlijk Uw Redactie niet) welke treurige gevolgen 't gebruik van kwakzalversmiddelen heeft; gezwegen nu nog van 't onnut uitgegeven geld door de arme stakkers, want de armsten onzer medemenschen gebruiken juist

't meest coza-poeder, pink-pillen, stroop van 't boertje, en hoe verder al die z.g. geneesmiddelen heeten. Dat de geneesheeren dit zien zonder een oneindig protest, is mij een raadsel, en dat een groot aantal hunner 't zien gebeuren zonder poging tot verbetering aan te wenden hoop ik aan te toonen. Nog niet lang geleden had ik 't voorrecht een brochure te lezen van niemand minder dan Professor Kouwer, handelende over en strijdende tegen kwakzalverij en de z.g. deskundigen met hunne (ook z.g.) Malthusiaansche middelen. Z.H.Gel. gaf den redacteurs en bewakende journalisten den raad niet langer hun krachten te wijden aan bladen, die kwakzalversadvertentie's opnemen. Een soort boycot dus of althans een handeling nà aan boycot verwant. In 't algemeen ben ik geen voorstander van boycot of zulke krasse maatregelen, doch in een geval van bestrijding der kwakzalverij moet 't zwaarste wegen wat 't zwaarste is. Dus als heeren Redacteurs door Professor Kouwer overtuigd worden, dat 't feitelijk hun plicht is den raad van Z.H.Gel. op te volgen, dan zou handelen tegen dat advies zedelijk misdadig zijn; immers redacteurs, journalisten en vaste medewerkers (ook geneeskundigen die medische brieven leveren) weten dat hun arbeid wordt gehonoreerd uit ontvangsten, gedeeltelijk verkregen door kwakzalversadvertentie's! Evenwel behoeft een redacteur zijn patroon-uitgever nog niet den dienst op te zeggen, vóórdat nog een andere (m. i. meer practisch uitvoerbare) poging is aangewend heeren uitgevers tot rede te brengen. 't Komt me voor veel eenvoudiger te zijn wanneer H.H. medici en apothekers, gesteund door een groot aantal weldenkenden, (die zeker te vinden zullen zijn voor zoo'n goed doel) aan de uitgevers verzoeken, (maar dan dringend, dat 't haast dreigend schijnt) voor 't vervolg die advertentie's te weigeren; dan moeten heeren uitgevers zwichten! En is dat ten slotte krasser maatregel dan die Prof. Kouwer voorstelt? Indien we ons kunnen vereenigen met den raad door Prof. K. aan Redacteurs gegeven (en er zijn meer mensen, die „'t goede" willen, dan men gewoonlijk meent) dan komt 't mij voor, dat 't geen ik voorstel minder kans van botsing geeft. Wij zijn echter nog niet zoover, want er zijn nog H.H. medici, die per advertentie kennis geven van uitstekende etc. in bladen, die geregeld annonces opnemen van abdijsiroop, enz. enz. Ja zelfs zijn mij feiten bekend, dat sommige geneesheeren dat bij voorkeur in *die* bladen doen, terwijl in de plaats hunner inwoning een blad is met uitgebreider lezerskring, dat zulke advertentie's weert, en ik weet, dat de uitgever van laatstbedoeld blad H.H. medici per circulaire hierop heeft gewezen. Wat ^{de} te denken en te zeggen van geneesheeren, die de keuze hebben tusschen een blad met grooter oplage, dat kwakzalversadvertentie's weigert en toch adverteeren in een blad waar hun kennisgeving geflankeerd wordt door annonces van abdijsiroop, Haarlemmer olie, pink pillen, enz. enz.?

Laat ons er 't minst slechte van denken en zeggen en 't „sleur" noemen en hopen, dat nà opname van dit stukje 't niet meer zal voorkomen. Ik neem aan U uit de plaats mijner inwoning, waar ongeveer 20 geneesheeren wonen, een geheele jaargang van een plaatselijk blad te zenden, en in ieder exemplaar waarin een dezer heeren iets annonceert, zullen ook een of meer kwakzalversadvertentie's zijn aan te wijzen (mag dit zoo blijven?) Waar dit door een leek op geneeskundig gebied is opgemerkt, kan moeielijk worden aangenomen, dat dit voortdurend aan de aandacht van bedoelde geneesheeren zou zijn ontgaan. (Gaan H.H. medici hier geheel vrij uit?) 'k Wil nog tot slot in 't kort een teekenende geschiedenis mededeelen, die doet zien, dat op de door mij aangegeven gronden, strijd zeer goed mogelijk is en waaruit H.H. geneeskundigen een les kunnen trekken, hoewel ik in gewone omstandigheden niet gaarne als leermeester van mijn meerderen optreed en als zoodanig erken ik elken medicus. „De gezamentlijke drankbestrijders-vereenigingen in zekere stad hadden den oorlog verklaard aan 't beruchte Coza-poeder. Zij stelden een flink geargumenteerde stuk op ter waarschuwing tegen 't Coza-poeder en boden dit

als „ingezonden stuk" aan de plaatselijke organen! Een dezer bladen nam leuk, en zonder commentaar 't stuk op en in 't zelfde of 't volgende No. de advertentie van 't Coza-poeder. De uitgever was tegenover de inzenders (eenige honderden) gedekt door opname van 't ingezonden stuk en bleef met den fabrikant-adverteerder op goeden voet. (Dat is het mes van twee zijden laten snijden!) Intusschen lieten de drankbestrijders 't hier niet bij, doch verzochten!!! (volstrekt niet dreigend!) den apotheker-verkooper dit goedje niet langer te verkoopen. De apotheker was wel genoodzaakt een willig oor aan dit verzoek te leenen en verbond zich 't niet meer te verkoopen; de overige winkeliers, drogisten etc. hadden vooraf reeds beloofd 't ook niet in dépôt te zullen nemen, zoodat men in die stad althans, dat z.g. geneesmiddel finaal heeft opgeruimd! Ik verwacht, dat men op ongeveer dezelfde wijze de pink pillen, stroop van 't boertje enz. enz. onmogelijk kan maken.

Waar door de gecombineerde drankbestrijders 't goede voorbeeld (met zoo gunstigen uitslag bekroond) gegeven is, mag met reden worden verwacht, dat een poging als door mij boven bedoeld, opgezet door H.H. medici en gesteund door zeker te vinden corporatie's en particulieren, geen schipbreuk zal lijden. Ik sprak nu nog niet van de verkapte advertentie's der z.g. deskundigen. Ik ken een blad, dat door drang zijner lezers genoodzaakt werd te publiceeren, dat het die advertentie's niet langer zou opnemen en thans komt er bijna dagelijks in voor: „Dames, wenscht u inlichting, wendt U dan tot 't van ouds bekende adres." Nu is de advertentie nog gevaarlijker dan voorheen. De Redactie van bedoeld blad tracht de kool en de geit te sparen, maar ik geloof me toch niet te vergissen wanneer ik onderstel, dat H.H. geneeskundigen, eens een strijd aanbindende tegen dergelijke praktijken, zeker gesteund zouden worden door b.v. den Ned. Vrouwenbond tot verhooging van het zedelijk bewustzijn en meerdere Vereenigingen, die op zedelijk gebied strijd voeren tegen bedrog, leugen en misdaad! Ik ben ernstig overtuigd, dat wij op die wijze geheel bevrijd zullen kunnen worden van die geldklopperijen ten koste onzer armste medemenschen. Als 't zoover komt, zal ook Uw blad geen reden van bestaan meer hebben, maar zelfs met dit schrikbeeld (?) voor oogen verzoek ik U toch beleefd opname van bovenstaande opmerkingen.

Hoogachtend en dankend,

Uw dw.

ANTI-KWAKZALVER.

Wij zullen niet tegenspreken dat vele geneesheeren en apothekers ons beter konden steunen, dan tot nu toe het geval is. Of zij steeds vrij uitgaan vraagt anti-kwakzalver. Indien hij geregeld in ons blad leest kan hij weten, dat wij ook tegen misbruiken, die bij hen af en toe voorkomen, optreden.

Omtrent het slagen van onzen strijd en het noodeloos worden van ons blad maken wij ons voorloopig nog geen illusies. De bestrijding van het bedrog houdt ons nu reeds meer dan 25 jaar bezig en wij zijn niet ontevreden, maar zoo eenvoudig als anti-kwakzalver het voorstelt, is het toch werkelijk niet.

RED.

BOEKBESCHOUWING.

Wacht u voor den Kwakzalver. Een ernstig woord van waarschuwing en een beroep op 't gezond verstand, door E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam.

Als no. 6 van de Groene en Witte Kruis-Geschriftjes is, met medewerking van de Vereeniging tegen de kwakzalverij, de bovengenoemde brochure uitgegeven. Met zeer veel genoegen hebben wij met het boekje kennis gemaakt; wij zijn overtuigd dat de lezing en de behartiging van den inhoud menigen zal terughouden van zich in de armen van de kwakzalvers te werpen. Meer willen wij er niet van zeggen wegens de verhouding waarin de heer ABRAHAMS tot onze Vereeniging en tot ons Maandblad staat. Wij uitent intusschen den wensch, dat de zoo helder geschreven brochure een ruime

verspreiding en een groot getal lezers moge vinden... dan zal het resultaat zeker niet uitblijven.

Aan de Vereeniging „Het Groene Kruis" onzen dank voor haar optreden in deze.

RECHTSZAKEN.

Valkenaar de Wonderdokter.

In aansluiting aan het artikel, met bovengesteld opschrift in het Maandblad van October j.l., onder de rubriek „Rechtszaken" opgenomen, laten wij hier volgen een zeer beknopt uittreksel van het vonnis inzake de Kioskenmaatschappij-Valkenaar, ons welwillend toegezonden, en waaruit blijkt dat de rechtbank met het verweer van VALKENAAR niet is meegegaan:

Vonnis der rechtbank te Rotterdam in zake Ned. Kiosken-maatschappij- H. W. VALKENAAR, d.d. 19 October 1908.

Eischeres had gesteld de advertenties te hebben geplaatst op last van gedaagde. Gedaagde ontkende de lastgeving 1°. omdat niet was gesteld dat eischeres deze last had aangenomen en 2°. omdat lastgeving om niet geschiedde en in casu betaling werd geëischt, en omdat volgens gedaagde betaling bij lastgeving uitdrukkelijk moest worden gesteld. De rechtbank verwierp dit verweer van gedaagde, want, zei ze, het is van algemeene bekendheid dat eischeres die advertentie niet voor niet plaatst.

Verder beweerde gedaagde, dat hij niet aansprakelijk was, maar Dr. HEMMERS. Eischeres weerlegde dit in de conclusies en bij pleidooi, produceerende o.a. exemplaren van het Mbd. tegen Kwakzalverij, waaruit bleek dat gedaagde aansprakelijk was, en het huurcontract, dat op naam stond van gedaagde. Bovendien bood eischeres de bewijzen aan, dat gedaagde zelf de advertenties placht op te geven en dat hij zelf steeds uitstel van betaling heeft gevraagd. Die Dr. HEMMERS was maar een stroopop om gedaagdes handelingen te dekken. De rechtbank ging met eischeres' posita mee en liet haar toe door getuigen een en ander te bewijzen.

Mitsdien verklaarde de rechtbank eischeres onvankelijk in haar eisch en liet haar toe om door getuigen te bewijzen dat gedaagde persoonlijk de advertenties had opgegeven en dat gedaagde steeds om uitstel van betaling had gevraagd.

De advocaat van eischeres was mr. J. WINKEL en die van gedaagde mr. H. H. de HARTOGH, beiden te Rotterdam.

De ambtenaar van het O. M. bij de rechtbank te Breda heeft eene boete geëischt van f 300, subsidiair 30 dagen hechtenis, tegen den tandtechnicus S. wegens onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde. De verdediger pleitte vrijspraak.

CORRESPONDENTIE.

Mr. E. L. v. E. te 's G. Over Citronalpillen is geschreven in het Maandblad van April 1908. Dank voor de toezending van het biljet.

B. F. C., te N. en St. J. Die Winter Co. biedt zowat iedereen aan om als hoofddepôthouder voor hem op te treden. Tegen die *Natuurlijke Gezondheidsheerster*, een nietswaardig product, hebben wij en anderen al zoo dikwijls gewaarschuwd; wij doen het in dit no. nog eens.

H. J. A. K. te U. Het ter opname gezonden bericht kunnen wij tot ons leedwezen niet opnemen. Het valt geheel buiten het kader van ons blad.

A. G. te A. Het gebruik van een breukband, per brief besteld en zonder advies van den geneesheer aangewend, blijft altijd af te raden. Alleen de medicus kan u de voldoende gegevens verschaffen.

ADVERTENTIE.

Noordzee-Bad-Hôtel
„Koningin Wilhelmina",
KIJKDUIN bij DEN HAAG.

Breed gevaarloos Strand, rustig kalm gelegen. Ruime Kamers. Terras en Kinderspeelplaats. Restaurant, te kwaliteit consumptie. Garage. 1-13

TEL. INT. 15. GERARD PINKSEN.

BIJVOEGSEL

behoorende bij No. 12 van het Maandblad, uitgegeven door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

INHOUD VAN HET BIJVOEGSEL.

Mededeelingen van verschillenden aard: Uit de „Handelingen” der Tweede Kamer. — Nog eens Winter Co. — Een brief van Rice.

Uit de Pers: Kwakzalverij in Ned. Indië. Register op den acht en twintigsten jaargang van het Maandblad.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Uit de „Handelingen” der Tweede Kamer.

In antwoord op de opmerking in het Voorloopig Verslag omtrent de begroting van *Binnenlandsche Zaken*, betreffende te nemen maatregelen tegen kwakzalverij (zie ons vorig no.) heeft de Minister, in zijn Memorie van Antwoord, het volgende meegedeeld:

„De ondergeteekende erkent, dat er voor den wetgever aanleiding is, te overwegen, of binnen zekere grenzen maatregelen met betrekking tot de kwakzalverij kunnen worden genomen.

Het betreft hier echter eene moeilijke materie die, gelijk reeds door zijn ambtsvoorganger in de vergadering der Kamer van 25 Juni 1907 (bladzz. 2110 en 2111 van de Handelingen der Tweede Kamer 1906—1907) werd medegedeeld, nauw verband houdt met eene wijziging der geneeskundige wetten.

Naar de Centrale Gezondheidsraad onlangs heeft medegedeeld, is het ontwerp tot herziening van de wet van 1 Juni 1865 (Staatsblad n°. 61) reeds zoover gevorderd, dat alléén de strafbepalingen nog moeten geredigeerd worden.

Zoodra het ontwerp het Departement zal hebben bereikt, zal onderzocht worden of het mogelijk is maatregelen te treffen die het bedoelde kwaad zouden kunnen temperen.”

Ook bij de begroting van *Justitie* is de quaestie van kwakzalverij ter sprake gebracht; niet zoozeer de maatregelen ter beteugeling, als de toepassing van straffen wegens overtreding der bestaande wetten, door een kwakzalver op welke zaak wij reeds in de Maandbladen van Mei en Augustus j.l. wezen.

In het Voorl. Verslag werd gevraagd:

„welke redenen er den Minister toe geleid hebben aan de Koningin te adviseeren, de gevangenisstraf van een maand, waartoe G. OBERMAN en P. VAN BIJSTERVELD, beiden te Lunteren, door de arrondissements-rechtbank te Arnhem veroordeeld zijn, te wijzigen in een geldboete van f 150.”

De Memorie van Antwoord gaf daarop de volgende verklaring:

„Het feit, waarvoor P. VAN BIJSTERVELD en G. OBERMAN zijn veroordeeld, bestond voor den eerste in het valschelijk opmaken, voor den tweede in het desbewust gebruik maken van een valschelijk opgemakt vaccinebewijs betreffende het kind van den in de tweede plaats genoemde, dat niet was gevaccineerd, omdat het volgens verklaring van twee geneesheeren te zwak was die operatie te ondergaan, terwijl het zonder vaccinebewijs op de lagere school niet kon worden toegelaten en dientengevolge in deze van lager onderwijs moest blijven verstoken. Nadeelige gevolgen heeft de toelating van het kind op de school niet gehad. Daar het feit onder zeer verschoonbare omstandigheden heeft plaats gegrepen, stond de vrijheidsstraf, welke de rechter ingevolge de wet, verplicht was op te leggen, niet in juiste verhouding tot den ernst van het misdrijf. Mitsdien bestond er aanleiding tot verwisseling dier straf in eene tamelijk hooge geldboete.”

Bij de behandeling van de begroting van *Justitie* kwam deze zaak opnieuw ter sprake. Wij lezen in de „Handelingen”:

„De heer BLOOKER: Mijnheer de Voorzitter! Ik moet de Kamer verschooning vragen, dat ik mij begeef op een gebied, dat aan mijn studie en opleiding vreemd is, namelijk op juridisch gebied. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ieder mensch heeft rechtsgevoel en dit rechtsgevoel, ook in juridischen zin, kan worden beleedigd.

De Minister zal begrijpen, welke zaak ik hier op het oog heb waardoor mijn rechtsgevoel is gelae-derd.

Op voordracht van den Minister is door H. M. de Koningin gratie verleend aan twee personen die in

tweede instantie veroordeeld waren, de eerste wegens valscheheid in geschrifte, de tweede wegens desbewust gebruik maken daarvan.

Beide personen waren door het gerechtshof te Arnhem veroordeeld tot één maand hechtenis, welke straf door de Koningin, op voordracht van den Minister, is veranderd in f 150 ieder, welke som, zoo aanstonds zal blijken voor deze personen geen straf te zijn.

Er had zich sedert eenigen tijd in Lunteren gevestigd een door kwakzalverij rijk geworden man, wiens geschiedenis ik thans niet zal ophalen, doch waarop ik zoo aanstonds nog even terugkom.

Deze man had zich geassocieerd — als ik het zoo zeggen mag — was althans in relaties getreden met een predikant, die gemoedsbezwaren had om zijn kind te laten vaccineeren.

Toen werd door dezen BIJSTERVELD valschelijk opgemaakt een bewijs van verrichte koepokinenting en valschelijk onderteekend met de handteekening van den handlanger van dien kwakzalver. Het bewijs wordt den predikant ter hand gesteld, die wist dat het valsche was en hij maakt er van gebruik ten einde zijn kind op school te krijgen.

Inderdaad een bedrijf dat in de hoogste mate afkeuring verdient. Iemand van ontwikkeling, van fortuin, een predikant, die dergelijke dingen doet, komt toch zeker niet voor gratie in aanmerking, en wel gratie tot een minimum van straf, wat inderdaad geen straf meer te noemen is.

Wat beteekent een boete van f 150 voor iemand die zoo rijk is geworden als die kwakzalver BIJSTERVELD, die te Lunteren op een groote villa woont, equipage houdt en met de voornaamsten in den omtrek conversatie houdt, in één woord een man van fortuin?

Ik zal van dien predikant verder geen kwaad zeggen. Ik geloof alléén, dat juist zijn ambt hem had moeten weerhouden gratie te vragen. Juist hij had moeten weten dat hij had te ondergaan de straf die op dergelijk misdrijf stond en die in geringe mate was toegepast. Dat brengt het Christelijk beginsel mede.

Als door een onontwikkeld man in drift of anderszins iets misdaan is en hij zou zijn gezin bij het ondergaan zijner straf in armoede achterlaten, en als hij overigens een schoon verleden heeft, dan bestaat er alle grond voor gratie, hier niet.

Hier zijn de redenen welke in de Memorie van Antwoord worden opgegeven zeer zwak en rechtvaardigen volstrekt niet het contraseign van den Minister van Justitie.

Wie is VAN BIJSTERVELD? Hij is begonnen als loopjongen bij den apotheker VAN DEN BIJLLAARD te 's-Gravenhage, daarna heeft hij voortdurend de kwakzalverij uitgeoefend; hij heeft naamloze vennootschappen opgericht tot exploitatie van kwakzalversmiddelen als Novum en een soort pillen, en daarbij volgde hij niet steeds den meest geschikten weg.

Blijkens het Maandblad tegen de Kwakzalverij werd hij in Januari 1901 door den kantonrechter te Rotterdam veroordeeld tot 4 maal 14 dagen hechtenis wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst. In beroep werd hij door de rechtbank veroordeeld tot 1 maand hechtenis. In Juli werd zijn cassatieberoep door den Hoogen Raad verworpen en in het Maandblad tegen de Kwakzalverij van October 1901 lees ik, dat zijn verzoek om gratie aan H. M. de Koningin was afgewezen.

Zeer juist is, dunkt mij, die beslissing van den toenmaligen Minister van Justitie. Die kwakzalver heeft nog meer op zijn geweten, waarvoor hij niet met den strafrechter in aanraking gekomen is.

In de Nieuwe Rotterdamse Courant van 19 December 1900 kwam een ingezonden stuk voor, inhoudende een door 30 personen onderteekende verklaring, dat zij aan hem het leven en de gezondheid te danken hebben.

Het Maandblad tegen de Kwakzalverij heeft dadelijk met grooten ijver een onderzoek naar die handteekeningen ingesteld en daarbij is gebleken, dat van die 30 onderteekenaars verscheidene niet bestonden, althans dat zij bij den burgerlijken stand niet bekend waren; dat anderen pertinent verklaringen geen machtiging te hebben gegeven om hun naam onder die advertentie te zetten, en dat er waren die verklaarden, dat zij inderdaad niet genezen waren.

Dat was dus ook valscheheid in geschrifte, waarmede de rechterlijke overheid zich evenwel niet heeft bemoeid.

Ik zal niet verder gaan omtrent dezen persoon. Ik zal er slechts nog even op wijzen hoe in datzelfde Maandblad reeds in 1900 voorkomt een verhaal van een armen patiënt in Molenaarsgraaf, die daar behandeld werd door den medicus ter plaatse.

Die medicus was een zeer ernstig man, die begreep met een ernstig lijden te doen te hebben. Hij haalde een naburig geneesheer, dr. LANGEVELD te Slie-

drecht, in consult met nog een derde specialiteit uit Rotterdam en die drie geneeskundigen kwamen tot de conclusie, dat de vrouw lijdende was aan een eenzijdige aandoening van de nier, welke haar verwijdering noodzakelijk maakte, waardoor volkomen genezing te verwachten was. De patiënte wilde zich niet laten opereeren, de man wendde zich tot den kwakzalver VAN BIJSTERVELD, die alléén door het bekijken van de urine vooruitgang en nog eens vooruitgang bij patiënte constateerde, zoo lang totdat ten slotte de dood in trad. Ware dat niet gebeurd, had deze man zich niet bemoeid met zaken die hij niet bevoegd was te beoordeelen, had hij niet bedrogen — want ik noem het bedrog, Mijnheer de Voorzitter, als men wil beweren alléén uit een urine-onderzoek te kunnen afleiden wat een patiënt mankeert zonder patiënt zelfs te zien — dan zou die patiënt waarschijnlijk niet gestorven zijn.

In datzelfde Maandblad komt ook een verhaal voor van een persoon die zich ook onder behandeling van dien kwakzalver stelde, en die hem zijn urine zond. Eerst ging hij zelf en kreeg toen de mededeeling, dat hij lijdende was aan kanker aan de keel; daarna stuurde hij zijn reiziger met zijn eigen urine en werd gevatte kou geconstateerd; eindelijk stuurde hij een derde, weder met diezelfde urine, toen geconstateerd werd, dat de patiënt lijdende was aan overspanning van zenuwen.

Laat ik nu terugkeeren tot de Memorie van Antwoord. Ik heb dat alles daarom verteld, om aan te toonen, dat die persoon van dien BIJSTERVELD allermint tot een zoo zachtzinnige behandeling door de Regeering aanleiding kon geven. Ik lees in die Memorie van Antwoord, dat het bedoelde kind, volgens verklaring van twee geneesheeren, te zwak was de operatie te ondergaan. Maar, naar mij is medegedeeld, was dat kind sterk en robust en liep het den geheelen dag op straat te spelen, zoodat men niet den indruk van zwakte kreeg. Maar ik zou willen vragen: wie dat attest hebben afgegeven, waren dat betrouwbare personen, ja dan neen?

Dan wordt er gezegd, dat dit kind zonder vaccinebewijs op de lagere school niet kon worden toegelaten, en dientengevolge van lager onderwijs moest blijven verstoken. Als dat kind niet naar school kon, moest het dan van lager onderwijs verstoken blijven? Mij zijn uit mijn vroegere praktijk meerdere gevallen bekend van menschen die gemoedsbezwaren hadden hun kinderen te doen vaccineeren en die hun kinderen in hun huis lager onderwijs lieten geven of het zelf gaven. Hier was het een kind van een predikant, die, evenals zijn vrouw, toch wel genoeg ontwikkeld zal zijn om hun kind te onderwijzen.

Wij lezen verder: „Nadeelige gevolgen heeft de toelating van het kind op de school niet gehad.”

Welke direct nadeelige gevolgen daarvan konden verwacht worden, begrijp ik niet, tenzij er een endemie van pokken ware uitgebroken. In dat geval zou inderdaad nadeel zijn berokkend.

Wat is nu de reden der gratie-verleening?

Ik lees verder: „Daar het feit onder zeer verschoonbare omstandigheden heeft plaats gegrepen, stond de vrijheidsstraf, welke de rechter ingevolge de wet, verplicht was op te leggen, niet in juiste verhouding tot den ernst van het misdrijf.”

Hoe heb ik het nu? Is het hier een Minister van Justitie die spreekt? Is het hier een Minister van Justitie, die zegt, dat het opleggen van een maand hechtenis, tot het opleggen waarvan de rechter genoodzaakt was, niet evenredig was aan het feit, dat men valscheheid in geschrifte had gepleegd en van die valscheheid gebruik had gemaakt? Dat is allermint een clementie die men verwachten zou van iemand, op wiens weg het ligt de justitie hoog te houden.

„Mitsdien — lees ik verder — bestond er aanleiding tot verwisseling dier straf in een tamelijk hooge geldboete.” Ik heb reeds gezegd, dat die geldboete van f 150 voor de delinquenten geen straf was, evenmin als zij dit zoude zijn voor u Mijnheer de Minister of voor mij.”

De Minister van Justitie heeft hierop geantwoord:

„Mijn laatste punt is door den geachten afgevaardigde uit Amsterdam VII besproken, n.l. de gratie verleend aan VAN BIJSTERVELD en OBERMAN.

Daaromtrent wensch ik het volgende te zeggen. De heer OBERMAN woont te Lunteren en heeft een eenig kind, dat ziekelijk geweest is, dat uit dien hoofde niet mag worden gevaccineerd. De geneeskundige verklaringen liggen in het dossier, ik ben bereid ze aan den geachten afgevaardigde ter inzage te geven. Dat kind kan uit dien hoofde niet de school bezoeken, terwijl aan den anderen kant de psychische toestand van het kind het wenschelijk maakt, het geen huisonderwijs te doen geven, maar het naar school te zenden.

De vader gevoelde zich daardoor ongelukkig en

heeft zijn vriend VAN BIJSTERVELD gebeden en gesmekt om een vaccinatiebewijs te geven. Daartoe is deze ten langen leste overgegaan en heeft een vals vaccinebewijs opgemaakt. Dit is uitgekomen en VAN BIJSTERVELD heeft zelf zich bij den officier van justitie te Rotterdam aangegeven als de vader. Ik laat daar of het toch niet zou zijn uitgekomen.

De vader heeft een afkeurenswaardige daad gedaan, zeker, en die vriend van den vader heeft ook een afkeurenswaardige daad begaan, zeker, maar — en tot die mededeeling ben ik gemachtigd — de officier van de arrondissements-rechtbank te Arnhem heeft, toen het request in zijn handen gesteld werd, in zijn rapport — en hij is bekend met alle omstandigheden, beter dan de Regeering, beter zou ik ook zeggen dan de geachte afgevaardigde — aan de rechtbank geadviseerd om de maand gevangenisstraf die opgelegd was, in een geldboete van f 100 — de rechtbank heeft er f 150 van gemaakt — te veranderen. Hij heeft in zijn rapport gezegd dat hij overtuigd was dat als de rechtbank vrij was geweest, zij niet had opgelegd gevangenisstraf, maar geldboete. De rechtbank heeft zich met dat advies van den officier vereenigd.

Ik hoor daar zeggen: men kon toch één dag gegeven hebben, maar ik moet opmerken, dat de rechtbank, wanneer zij gevangenisstraf oplegt, evenmin één dag gevangenisstraf oplegt, als zij, nu de gevangenisstraf in boete is veranderd, het minimum van de geldboete toepast. De bedoeling van de rechtbank kan toch niemand beter zeggen dan de rechtbank zelf; en wanneer nu de rechtbank, overnemende de motieven van den officier, uitdrukkelijk zegt, dat zij geldboete had opgelegd, als zij daartoe in staat was geweest, dan volgt daar niet uit, dat zij per se het minimum moest hebben opgelegd.

Met die adviezen vóór zich, heeft de Regeering gemeend, dat die omstandigheden, waaronder de afkeurenswaardige daad heeft plaats gehad, maakten, dat het advies der rechtbank kon worden gevolgd en de gratie verleend.

Ik stel op den voorgrond, dat dit is een constante gewoonte van het Departement van Justitie. Want de Kamer zal toch wel begrijpen, dat de Minister van Justitie niet altijd in het fond van de zaak komt. Elken dag komt er een stapel van gratieverzoeken; ik kan niet altijd de dossiers opvragen, daargelaten dat ik uit de dossiers niet altijd volledige kennis kan putten. Hij kan alleen voldoende oordeelen over de maat van de straf, die zelf de straf heeft opgelegd, die als rechter over de zaak heeft gezeten of als officier ter terechtstelling de straf heeft gerequireerd; hij is in staat te zeggen of het gratie-request juist is en gratie moet worden verleend.

Ik heb dan ook aan het advies — en zal dit in de toekomst blijven doen — zeer hooge waarde gehecht. Het zal voor mij hooge uitzondering zijn er blijven dat ik van de adviezen, hetzij ten gunste, hetzij ten nadeele van den gestrafte zal afwijken.

Ik geloof, dat dit inderdaad als algemeene regel noodzakelijk is; maar ik geloof bovendien, dat voor zoover ik de zaak heb kunnen beoordeelen uit de stukken, de omstandigheid waaronder deze vader er toe gekomen is om BIJSTERVELD over te halen een strafbaar feit te plegen, van dien aard is, dat hier evengoed met geldboete als met gevangenisstraf kon worden gestraft."

Bij de repliek kwam de heer BLOOKER nogmaals op deze quaestie terug:

„Nu een zaak of liever twee aangelegenheden waaromtrent ik moet verklaren dat ik door het antwoord van den minister niet bevredigd ben.

In de eerste plaats die gratieverleening aan VAN BIJSTERVELD en ds. OBERMAN. Hetgeen de Minister gezegd heeft omtrent de geneeskundige verklaring is juist. Ik heb mij daarvan kunnen overtuigen. Zijn Excellentie is zoo vriendelijk geweest mij het attest te laten zien; het is een medische verklaring, dat dat kind niet geschikt was om gevaccineerd te worden. Ik geef dat toe, ik maak er geen aanmerking op; de motieven in die geneeskundige verklaring zouden mij daartoe geen aanleiding geven. Ik laat dit evenwel daar. Het gaat er mede als met critiek op de rechterlijke macht: het waren bevoegde geneesheeren. Nu wordt echter gezegd, dat de psychische toestand van dat kind het schoolbezoek noodig maakte. Maar waar blijkt dat uit? In het algemeen wil ik wel zeggen, dat de opvoeding van het kind m. i. moet gepaard gaan met omgang met andere kinderen. Uit paedagogisch oogpunt is daarom schoolonderwijs te stellen boven huisonderwijs. Maar waarom was nu juist bij dit kind het psychisch moment aanwezig, dat het van schoolonderwijs niet verstoken mocht worden? Dit blijkt uit niets.

Nu heeft de Minister verzachtende omstandigheden voor den vader van dat kind gepleit.

Dat is volkomen begrijpelijk, maar gelden die verzachtende omstandigheden ook voor VAN BIJSTER-

VELD, den vriend van dien vader, over wien de Minister eigenlijk niet gesproken heeft en om wien de zaak toch eigenlijk draait? Mij dunkt van niet. Ik wil eerlijk zeggen, dat ik van den Minister het volgende antwoord had verwacht: zie eens hier, die aanvragen om gratie komen bij stapels aan het Departement in, gij kunt niet verlangen, dat ik ze alle zeli precies inzie en naga, en de constante gewoonte aan het Departement is om zich te vereenigen met het advies van den officier van justitie of van den procureur-generaal, maar nu ik gesaisieerd ben van hetgeen VAN BIJSTERVELD deed, was en is, spijt het mij, dat ik Hare Majesteit aangeraden heb van het prerogatief, haar bij de Grondwet gegeven, gebruik te maken. Dat ware een betere houding geweest dan goed te praten wat niet goed te praten is, dat een dergelijk misdrijf wordt gestraft met een straf die eigenlijk geen straf is.

Wij hebben uit den mond van den Minister gehoord, dat een straf leed moet doen. Doet nu in deze zaak opgelegde straf leed? Er is geen sprake van, dat die leed doet.

Het werd hedenmorgen reeds bij wijze van interruptie door den geachten afgevaardigde uit Enkhuizen gezegd: wanneer inderdaad de officier van justitie en de rechtbank gemeend hadden, dat het misdrijf van dien aard was, dat zij het betreuder op grond van de bepaling van het Wetboek van Strafrecht alleen een vrijheidsstraf te kunnen opleggen en liever een boete zouden hebben uitgesproken, waarom hebben zij dan een maand gevangenisstraf opgelegd? Als men weet, dat vrijheidsstraf een te zware straf is voor het begane misdrijf, dan legt men het minimum van de straf op. Eén dag gevangenisstraf zou voor die heeren zwaarder straf zijn dan die boete van f 150.

Veel zal ik over die zaak niet meer zeggen. Alleen nog dit, dat de Minister toch wel een vreemde ing in Jeruzalem moet zijn, als hij den naam van VAN BIJSTERVELD niet kent en het zijn aandacht had moeten trekken, dat het juist die VAN BIJSTERVELD was, die bij deze zaak was betrokken. Ik hoop en vertrouw dan toch, dat de officier van justitie te Arnhem aan den Minister heeft medegedeeld, dat deze man reeds vroeger tot een maand gevangenisstraf onherroepelijk was veroordeeld.

De Minister is daarover heengegleden, maar ik lees toch dikwijls van rechtszittingen waarin het geheele verleden dat de menschen achter den rug hebben, zelfs van jaren her wordt opgehaald. Men leest dan bij voorbeeld, dat de beschuldigde reeds vroeger was veroordeeld en dat de officier van justitie daarin aanleiding vond een zwaardere straf te eischen. De juristen zullen dat toestemmen.

In dit geval had bij de beslissing over de aanvraag om gratie rekening moeten gehouden worden met den persoon en met de omstandigheid, of de betrokken persoon reeds vroeger veroordeeld was, ook al was dat wegens een ongelijksoortig delict."

De Minister van Justitie gaf daarop nog het volgende antwoord:

„En nu ten slotte nog een enkel woord over de quaestie van de gratie die aan VAN BIJSTERVELD en ds. OBERMAN is verleend.

De naam VAN BIJSTERVELD, zegt de heer BLOOKER, heeft een slechten klank, die man is voor een maand gevangenisstraf veroordeeld. Ik moet zeggen, dat ik het geheele dossier heb nagelezen, dat daarin zich ook een strafblad bevindt, maar dat hij op dat blad niet voorkomt als veroordeeld, hetgeen beteekent, dat hij dus blijkbaar voor een overtreding is veroordeeld.

De heer BLOOKER roept mij toe: voor onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Dat is echter geen misdrijf en het zou ook, ware hij gestraft, op de mate van zijn straf, naar den geest der wet, geen invloed hebben gehad, omdat er geen recidive bestaat bij een begane overtreding. Dat punt kan ik dus elimineeren.

Was nu overigens de naam VAN BIJSTERVELD mij bekend? Ik moet zeggen, wellicht tot mijn schande dat ik dien naam VAN BIJSTERVELD weleens gehoord heb, maar dien dan niet heb vastgekoppeld aan de medische faculteit, maar meer aan de juridische faculteit: Een pseudo-medicus VAN BIJSTERVELD was mij onbekend, alvorens ik van het betrekkelijk dossier kennis nam.

Ik neem nu aan, zeide de geachte afgevaardigde, dat voor dien dominee verzachtende omstandigheden golden, omdat zijn ziek kind niet op school kon komen en toch — dat is in het verslag der terechtzitting uiteengezet — de geneesheer had verklaard, dat klasschoolonderwijs voor dat kind gewenscht was, maar datzelfde excuus kon nooit voor den vriend VAN BIJSTERVELD gelden. Ik moet zeggen, dat ik dat niet kan beoordeelen. Om dat te kunnen beoordeelen, moet men de banden van vriendschap kennen, die die twee vrienden binden en men moet weten, welke herhaalde pogingen, wellicht hope-

looze pogingen, die dominee heeft aangewend om dien mijnheer VAN BIJSTERVELD over te halen tot het schrijven van dit vaccinebewijs. Daarvan hangt af, de mate van zijn straf.

En dat kan alleen beoordeelen, niet de Regeering die gratie geeft, maar de officier van justitie die de straf heeft gerequireerd en de rechter die deze heeft uitgesproken; die kennen alle omstandigheden, die hebben de personen voor zich gezien; die hebben de getuigen gehoord, en gelijk ik in eersten termijn zeide: aan het advies van dien rechter hecht de Regeering gewoonlijk en naar het mij voorkomt te recht, een groote waarde. En wanneer nu die officier zegt: ik zou hebben gerequireerd geldboete als ik mocht en wanneer de rechter zich met het rapport van den officier vereenigt en de Regeering adviseert tot gratie, dan, zeg ik, zijn er voor de Regeering alle termen om daarop in te gaan en gratie te verlenen. Men heeft gezegd in eersten termijn: maar dat kan niet, de officier kan dat niet meenen, want dan had de officier het minimum van gevangenisstraf moeten requireeren. De officier heeft dat niet gedaan, en dat is volstrekt niet absurd. Wanneer op een gegeven daad staat de straf van drie maanden gevangenisstraf of f 3000 geldboete en de rechter geeft f 150 boete, daaruit volgt niet, dat, als de rechter gevangenisstraf geeft, hij een dag zou hebben gegeven.

Het zijn twee klassen van straf, die naast elkander staan, maar men vergete niet, dat in verband met het strafmaximum, dat op valsheid in geschrifte staat, het opleggen van een maand gevangenisstraf een zeer lichte straf is. Dus, wanneer men op een klasse van straf is aangewezen, dan moet men uit die klasse een hoeveelheid straf nemen en alleen wanneer de rechter een geldboete van 50 cent had opgelegd zou ik het met den heer BLOOKER eens zijn, en zeggen: ik begrijp niet dat de rechter, kiezende een straf uit de mildere klasse, uit de geldstraffen, het minimum neemt en dat hij, kiezende uit de strengere categorie van de vrijheidsstraffen, niet het minimum neemt. Maar het is in geen deele inconsequent, dat nu de rechter, kiezende uit de geldstraffen, kiest f 150 en kiezende uit de vrijheidsstraffen, kiest een maand, en dus is aan dat argument van den geachten afgevaardigde geen groote waarde te hechten. Ik meen hiermede te kunnen volstaan."

Ofschoon het bovenvermelde niet rechtstreeks in verband staat met hetgeen wij in ons blad behandelen, meenden wij, om het volle licht te doen vallen op het optreden van VAN BIJSTERVELD, de quaestie in extenso te moeten mededeelen.

Nog eens Winter Co.

In de laatste maanden is de firma weer druk aan 't werk. Van heinde en ver ontvangen wij de reeds meermalen besproken brieven, die blijkbaar bij honderden in ons land worden verspreid, en waarvan de geadresseerden, of om inlichtingen vragen of ons het fraai's ter kennisneming toezenden. Aan den laatsten onzen dank betuigende, delen wij aan allen mede, dat uitvoerige waarschuwingen tegen de firma Winter en Co., o.a. zijn opgenomen in de Maandbladen van Juni 1905, Juni 1906 en Juli 1907.

In het Maandblad van Juni 1905 namen wij de volgende waarschuwing op die wij hier nogmaals laten volgen. Een ieder kan dan weten, waaraan hij zich te houden heeft.

„Een groote firma te Washington, M. A. WINTER Co., heeft een eenvoudig purgeermiddel in den handel gebracht en onder den wijschen naam van „Natuurlijke-gezondheids-hersteller" worden op het vasteland van Europa overal agenten gezocht om er reclame voor te maken, verkoopers en koopers te zoeken. Het wordt aanbevolen als een nieuw en onfeilbaar geneesmiddel in bijna alle omstandigheden en daardoor is het mogelijk een hoogen prijs vast te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken in Pruisen, dit laatste in eene circulaire mededeelende, voegt er aan toe, dat „de geheele onderneming ten slotte niets anders is dan eene behendige exploitatie van het publiek door een slimmen Amerikaan." De Minister dringt er daarom bij de verantwoordelijke Hoofden in iedere provincie op aan om op gepaste wijze de bevolking binnen hun ressort in te lichten omtrent deze oplichterij en te waarschuwen tegen de agenten dier firma en hunne reclames".

In het no van April j.l. wijzende op de her-

haalde officieele waarschuwingen in het buitenland, o.a. op die, uitgegeven van het departement van geneeskundige aangelegenheden te Lubeck, konden wij melding maken van een kennisgeving door dit departement verspreid.

Na eerst gewaarschuwd te hebben tegen de verschillende z.g. elektrische gordels en andere elektrische kwakzalverijen, bericht het ten slotte: „Op dezelfde lijn moet worden gerangschikt de natuurlijke, gezondheidshersteller van de firma M. A. WINTER Co. te Washington. Deze wordt als onfeilbaar aanbevolen tegen 36 verschillende ziekten of ziektegroepen, en bestaat uit niets anders dan een purgeermiddel, dat tegen ontzaglijk hoogen prijs door deze firma aan den man gebracht wordt. In Amerika gelukt de verkoop niet meer en nu wordt Europa geëxploiteerd, vooral door circulaire en vlugschriften, die vooral ook onder zoogenaamde natuurgeneeskundigen worden verspreid.”

Een brief van Rice.

Over dezen breukengenezer(?) die het de menschen niet minder lastig maakt, dan de firma WINTER Co., over zijn methode en zijn middel *Lymphol*, schreven wij nog kortelings uitvoerig in het No. van Februari j.l. Wij wezen er toen op, dat de behandeling per brief geschiedt. Wie nu eenmaal met Rice in correspondentie getreden is, wordt (t is zoo de gewone wijze van die brievendokters) niet vlug los gelaten. Wanneer men, niettegenstaanden den hartroerenden brief — opgenomen in het Februari-no., niet spoedig overgaat tot bestellen van een band met toebehooren, ontvangt men na eenigen tijd het volgende schrijven of liever gedrukt stuk:

„Mijnheer,

Het spijt mij ten zeerste, dat gij aarzelt met het bestellen van mijne methode. Waarschijnlijk hebt gij tot dusverre geene ernstige onaangenaamheden ondervonden en zijt daardoor niet in staat het gevaar van Uw tegenwoordigen toestand te beseffen.

Indien U eene nauwkeurige behandeling van uwe breuk nalaat, zult gij U aan een ernstig gevaar bloot stellen. U behoeft maar even uit te glijden of plotseling te vallen en zulks zal eene bekneling der breuk veroorzaken of de opening van de breuk zal zoo groot worden, dat het nog moeilijker wordt haar terug te brengen en er natuurlijk nog meer tijd noodig zal zijn om te genezen.

Het is beslist noodzakelijk, dat men een band draagt, welke de breuk volkomen inhoudt en dat is juist datgene wat mijn band doet en indien dat soms niet direct kan geschieden, dan vindt U mij altijd bereid zonder eenige kosten, veranderingen aan te brengen totdat de breuk beslist ingehouden wordt.

Het terugbrengen van de breuk is de eerste stap voor eene genezing. De band alleen echter kan U niet genezen. Er wordt iets vereischt zooals *Lymphol* wat de weefsels opbouwt, de spieren doet herstellen en de deelen aansterkt, zoodat wanneer de genezing eenmaal daar is, ze ook van blijvenden aard zal zijn.

Ik heb Uw grootste belang op het oog, en daarom dring ik er bij U op aan met de behandeling te beginnen.

Het is Uw eigen gezondheid, dat mij er toe aanspoort alles in het werk te stellen om U voor eene plotselinge ramp te vrijwaren. Daar ik te goed met de gevaren en ongelukken der breuken bekend ben, is het mijn plicht U vooral toch op hare ontzettende gevolgen te wijzen en U daarvoor te behoeden nu het nog tijd is.

Gij moogt denken, dat U nu nog niet het geld er voor kan uitgeven, maar veronderstel nu eens, dat U binnen een week of eenige dagen plotseling mocht vallen en Uwe breuk raakt beknelde, dan zijn de uitgaven wellicht veel grooter, misschien kost het wel Uw leven.

Ik kan U voor dit alles behoeden en wat misschien nog van grooter belang is, ik ben er van overtuigd Uwe breuk te kunnen genezen, zoodat gij geen band meer behoeft te dragen en zoo sterk en gezond zult zijn als elkeen die nooit eene breuk had.

Eerlijk gezegd, voel ik, dat wanneer ik er zoo bij U op aandring om nu te beginnen, nu het nog tijd is, ik U een grooten dienst bewijs, wat ge U Uw leven lang nog zult blijven herinneren. Waarom bestelt gij toch niet heden? Ik blijf er bij, dat U in zeer korten tijd voor altijd genezen kunt zijn.

Met beleefde groeten teekent

Uw Dw. Dr.
W. S. RICE.”

Wat een edel man toch, die Rice! Alleen in 't belang van de arme lijdens is hij werkzaam... of vergissen wij ons?

UIT DE PERS.

Iets over de kwakzalverij in Ned.-Indië.

In het *Tijdschrift voor Geneeskunde* schrijft Dr. A. J. SALM, Off. van Gezondheid:

„Terwijl in Holland de kwakzalverij eenigermate wordt tegengegaan, zijn wij in Indië nog lang zoover niet. In alle couranten vindt men advertenties, aankondigende abdiestroop, pinkpillen, middelen tegen witten vloed enz. evenals in Holland, doch daarnaast komt een soort van gepermitteerde kwakzalverij voor, waartegen voorloopig niets te doen is. In artikel 41 van het reglement op den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst lezen wij, dat het uitoefenen der geneeskunst alleen aan daartoe bevoegden is geoorloofd doch dat het verleen van geneeskundigen bijstand door verstrekking van inlandsche geneesmiddelen tegen zoogen. ziekten van het land geen uitoefening der geneeskunst is. Daardoor staat de deur open voor allerlei handelingen van niet bevoegden. Het Gouvernement zich daarvan bewust, gaf 7 April 1889 een besluit, waarbij het erkende, dat vooralsnog de tijd nog niet gekomen was, om de uitoefening der geneeskunde en wat daarmede in verband staat, voor inlanders of vreemde oosterlingen onder beperkende bepalingen te brengen. De chef over den geneeskundigen dienst deelde o.a. in een circulaire mede (19 Aug. 1896), dat men in Nederland bij het volstrekt verbod der geneeskunde en wat daarmede in verband stond door onbevoegden, van het denkbeeld is uitgegaan, dat ieder ingezetene er geneeskundige hulp kan erlangen, hetzij door eigen middelen, hetzij door de hulp van gemeente- en armbesturen. In Nederlandsch-Indië mist men daarentegen de middelen om de millioenen inlanders en vreemde oosterlingen geneeskundige behandeling te verschaffen, zoodat de bescherming der bevolking tegen kwakzalverij op den voet der wetgeving van het moederland gelijk zou staan met het geheel ontnemen van de gelegenheid van zich door eigen nationaliteit geneeskundig te doen behandelen. Kan de wetgever, dus zegt de chef verder, het inlandsch element alhier niet beschermen tegen het uitoefenen van kwakzalverij, dan gaat het ook niet aan dezen of genen Europeaan, aan wien het wellicht geenszins past van de zooveel kostbaarder hulp der Europeesche geneeskundigen gebruik te maken, te beletten om de hulp van een inlander of vreemde oosterling in te roepen.

Het gevolg is daarvan, dat niet alleen op alle passars geneesmiddelen te koop werden aangeboden, maar zelfs vergif als arsenicum voor een paar centen te verkrijgen is. Verder hebben de Chineezers hun eigen apotheken, waar zij allerlei geneesmiddelen verkoopen, waarvan meestal hun landgenooten gebruik maken. Maar langzamerhand zijn er ook Chineezers gekomen, die niet alleen medicijnen verkoopen, doch die de geneeskunde uitoefenen. Hier te Palembang is een Chineesche tandmeester, die, ofschoon zijn spreekkamer niet erg netjes is ingericht (hij is ook aan huis te ontbieden), toch heel aardig werk verricht. Hij maakt gebitten, trekt, als het noodig is, ook tanden en plombeert holle kiezen. Eenige dagen geleden is hier weder een Chineesche dokter, tegelijk apotheker, gekomen, die zich in het Chineesche kamp gevestigd heeft. Voor zijn deur hangen tal van reclameplaten. In de eerste plaats een photo, waar hij met zijn handlangers op staat, omringd van zijn medicijnschat en pratende met een zijner cliënten. Daarnaast hangt een groot zwart bord, waarop met groote zwarte letters geschreven staat, wat hij zool doet. Verderop hangt een plastische voorstelling van de verschillende ziekten die hij genezen kan, met de namen der ziekten in het Maleisch er onder. Men ziet er iemand met waterzucht, een ander, die bloed spuwt, een derde, met bloedige ontlasting enz. Dan verspreidt hij strooibiljetten, voor de helft in het Maleisch, voor de andere helft in het Chineesch, vermeldend welke ziekten hij alzoo genezen kan. Hij kan gekken en oude rheumatieklidders genezen, weet geneesmiddelen voor vrouwen en kinderen te krijgen, als het eten niet

wil zakken, als iemand een naald of iets anders heeft ingeslikt, tegen eenzijdige verlamming, tegen witten of rooden vloed, kan holle kiezen opvullen, kan kiezen trekken zonder pijn, geeft medicijnen tegen doofheid, tegen vrouwenziekte, tegen pijn in de gewrichten, voor de zwangerschap of in het kraambed, geneest hoofdpijn, alle soorten van oogziekten, gezwollen in den buik, weet medicijnen voor kinderen tegen wormen en windjes, geneest alle soorten van buikziekten, gevolgziekten van een val of van een slag, nachtelijke droomen, afgang van slijm en bloed, longtering, schurft, steenpuisten, hoest, pijnen in de beenen en rug, bloedspuwing, negenoog, en alle andere soorten van ziekten.

Andere strooibiljetten bevatten certificaten van genezen ziekten, van een Arabier, van een Chinees, van een Javaansch ambtenaar en van een anderen inlander, voorafgegaan door een aanprijzing van zich zelf, dat andere Chineesche dokters de reputatie hebben bedorven, maar dat hij nu eigenlijk de eenige goede is. Als humbugmiddel komt echter nog het mooiste, dat hij alle morgen van 7 tot 9 uur zitting houdt en dat hij de eerste honderd patiënten voor niets zal helpen, maar dat hij na dien tijd toch geld moet vragen, omdat hij ook bestaan moet.

Binnen in zijn huisje staat zijn medicijnschat, voor het grootste gedeelte bestaande uit een groote glazen ligkist, waarin fleschjes, doosjes enz. geplaatst zijn, die de geneesmiddelen bevatten. Een der eigenaardige verpakkingwijzen is een ronde holle kogel van was ter grootte van een glazen knikker, die in tweeën is gespleten en de geneesmiddelen bevat. Men sluit ze eenvoudig door de beide halve bollen weder tegen elkander te drukken, ze kleven dan weder voldoende vast. Plantendeelen in poeders en pillen, maar ook in natura vormen de hoofdschotel van zijn medicijnvoorraad. Bovenaan staat „obat kwat”, een veel gevraagd geneesmiddel, vooral voor oude heeren.

Wij zijn in Indië dus nog in sommige opzichten in den tijd van JAN STEEN. Natuurlijk dat inlanders en Chineezers zulk een Chineesche dokter liever om raad vragen dan een Europeesch geneeskundige. Terwijl deze laatste eerst een diagnose maakt en dan pas geneesmiddelen geeft, vindt de inlander dezen man veel knapper, die immers dadelijk het verlangde geeft, zonder veel vragen, zonder kijken, zonder uitkleeden en zonder dat de patiënt bevreesd behoeft te zijn, dat er gesneden zal worden; want dit is de grootste schrik der inlanders.”

Register op den acht en twintigsten jaargang van het Maandblad.

(De cijfers geven het nummer van het Maandblad aan. Ber. beteekent Berichten, Boekbesch. Boekbeschuwing, Corr. Correspondentie, H. W. Herhaalde Waarschuwingen, Ingez. Ingezonden en R. Rechtszaken.)

<i>Aambeienzalf</i> van Broeder Benedictus	2
<i>Abrahams</i> . Wacht U voor den kwakzalver! <i>Boekb.</i>	12
<i>Advertentie</i> van Colson	5
<i>Advertenties</i> in geneeskundige bladen	6
„ van Akker	3
„ „ Eilers	Ber. 1, 3, 6
„ „ Haverhoek	Ber. 1
<i>Akker</i> in Indië aan 't werk	2, „ 5, Corr. 5
„ Methode van reclame	3, „ 5
<i>Ammonol</i>	Corr. 6
<i>Anti-kwakzalfpilletjes</i>	1, 3, 4, 6, 10, 11
<i>Antineurasthine</i>	Ber. 12
<i>Artsenijbereidkunde</i> . Onbevoegde uitoefening	Ber. 5, R. 7
<i>Attesten</i> van Akker	3, 7,
„ voor Posters middelen	4, 7, 8, 12 „
<i>Autoriteiten</i> . Kras en Jaks optreden	5
<i>Barcola-tinktuur</i> . Samengestelde —	7
<i>Bartons</i> Cureerkruiden en druppels	1
<i>Belasting op geheimmiddelen</i>	9
„ „ <i>spécialités</i> in de Kaapkolonie	Ber. 9
<i>Bestrijding der kwakzalverij</i> in Amerika	„ 7
„ „ „ „ Australië	4
„ „ „ „ Duitschland	3, 4, 6. Ber. 8
„ „ „ „ Kaapkolonie	Ber. 9
„ „ „ „ Kanada	„ 9
„ „ „ „ Nederland	1, 5
„ „ „ „ Nieuw-Zeeland	„ 10

